THE UNIVERSITY LIBRARY
The Maharaja Sayajirao University
of Baroda.
Call No. PK
1902
.P2
1853
G. 5842

UNIVERSITY LIBRARY
THE M. S. UNIVERSITY OF BARODA

પંચોપાખ્યાન

ગુજરાતી.

બાપુ હરશેઠ દેવળેકર એઓ
ના છાપખાનામાં
શીળાપાર
છાપ્યું છે.

મુંબઈ
સંવત ૧૯૦૯
સન ૧૮૫૩

N.M.
PURCHASED
Date 17/6/57
Initial
7PK 1902 P2 1853
G-5878 G-5842
Rs. 15.00

कथानुं शांकलीउं

तंतर १ मीतरभेद

	पानुं
पींगलशींही ने शंजीवकबेल	४
खीलीउपाडनारवानरो	७
शींह तथा तेना शारा नरशा परधान	१०
शीआल ने शजद शांलली जीनो	२०
दंतल वाणीओ	२५
देवतीरथ शंनाशी ने आषाडभुती धुतारो	३०
कागडी ने कालो शरप	४१
बगलो ने करचलो	४२
शींहने शशलो	४६
शालवीने राजकंना	५१
जुने मांकण	५९
चशादरंम शीआल	६२
उंट ने ने दुरजनोए मरावेयो	६८
टीटोडो ने शमुदर	७५
काचबो ने लाकडीथी छुटो	७७
जहलचीशा माछलो	७९
हाथी ने ने चार जणाए मलीने मारो	८३
कुरानुं टोलुं ने पाशामां पडुं हतुं	८६
चतुरक शीआल	९५
हाथीमजपेजी	१०५

तंतर १ मीतरभेद

	प[illegible]
धरमबुधी ने कुबुधी	१०[illegible]
बगलो नेणे पोतानुं कुटंब मारीने खावेपुं	१११
लगनदत जरामण	११३
देवगुपत रथकार	११७
जलदर परधान	१२०
डाहो चोर ने मुरख वानर	१२३
करणधन ने घालणशेठ	१२८
जेपोपर	१३१

तंतर २ जुं मीतरपरापती

कागडो उंदर कूरण ने काचबो	१३५
तामरचुड शंनाशी ने उंदर	१४५
जरामणी ने पीलेला तल	१४७
शोमली शालवी	१५१
लोभी शीआल	१५४

तंतर ३ शंधीवीगरह.

पानुं

कागडाओने घुवडाओ. १६१

गधेडो ने ब्लहसापेथी मुओ. १६६

शशला… मोओने हाथीओने नसाडा. . . १६८

बलाडो ने बे शशला. १७१

ब्राम्हण ने तरण ठग. १७३

कपोतो ने शरणागतने काजे मुओ. . . १७६

हरीदत ब्राम्हण ने शाप. १७९

राजकुंवाने बे शरप. १८१

तंतर ४ लब्धपरनाश.

वानरो ने मगरपासेथी छुटो. १८३

परीअदरशन शाप ने गंगदत्त देडको. . . १८७

लंबकरण गधेडो. १९०

बुधीशार कुंभार. १९२

शीआल ने जे शंहीए पालो हुतो. . . १९४

ऊंदरडी. १९५

ब्राम्हणीए पोताना शवामीने } . . . १९९
कुआमां नांखो. . . . . }

कुणबीनी बाअडी. २०२

तंतर ४ लब्धपरनाश.

पानुं

चरकुपंखी. २०४

शाघकु शीआल. २०५

तंतर ५ अंपरेक्षाकारीत.

वाणंद ने एणे जतीओने मारा. २०८

ब्राम्हणीने नोलीओ. २११

चकरधर नेना माथाउपर चाक जेहुं. . . २१३

शंही करनाराओ. २१७

मुरख पंडीतो. २१९

शतबुधीने शहशरबुधी. २२१

गधेडो ने गाअन करी ईशोगओ. . . . २२३

मंथर शालवी. २२५

शोमशरमा ब्राम्हण. २२७

वानराओके नेनुं तेल काहाडुं. . . . २२९

आंधलो कुबडो ने तरणथानीकन्या. . . २३२

ईरकंग. २३५

શ્રીગણેશાયનમઃ ॥

પંચોપાખ્યાનપ્રારંભઃ

શરવ શાશતરોનો તતવ લેઈને વીશનુશરમા મહાપંડીત ને તેણે પંચોપાખ્યાન નીતીશાશતર કરીને જગતમાં પ્રવરતાવેયું તેનો ગુજરાતીભાશામાં આરંભ કરીયેછીયે.

પેહેલાં એ ગરંથની ઉતપતનું કારણ કેહેછે.

દખણદેશમધે મહીલાનામે નગર તાંહાં અચકને કલપવરખશરખો શરવેને દાનમાન આપીને શંતોશ કરતો શરવરાજાઓમાં મોટો ચઉદ વીદયા જાણ શઘલી કલામાં પરવીણ એહેવો અમરશકતી નામે રાજા હતો તે રાજાને તરણ પુત્ર. એકનું નામ વશુશકતી. બીજાને રૂપશકતી. અને તીજાને અનેકશકતી એ તરણે પુત્ર માહા મુરખ હતા તેઓને દેખી રાજા ચીંતા કરે. એક દીને શરવે પરધાનોને ભેળા કરી રાજા બોલ્યો હે પરધાનો માહારા પુત્ર ઘણા મુરખ છે કાંઈ રાજનીતી જાણતા નથી તેમાટે મહને ઘડીએકનું શુખ નથી. એહેવા પુત્ર હોય તેથી વાંઝણી હોયે અથવા ગરભ પડી જાય અથવા દીકરી આવે તે શારૂં પણ મુરખપુત્ર કંઈ કામના નહીં. જાંહાં લગણ જીવેતાં

હું લગણ દુઃખ આપે તેમારે એ દીકરા માહારા શા
શતર ભણીને પંડીત થાએ તે ઉપાએ કરવો. એવાં રા
જાનાં વચન શાંભલી તેમાંહેથી એક પ્રધાન બોલ્યો હે
મહારાજ એ વાત ઘણી કઠણ દીસે છે. એકલું વ્યાક
રણ ભણતાં બાર વરસ લાગે તાર પછે બીજાં શાશતર
ભણે તારે જાણ થાએ. તે શાંભલી બીજે પરધાન બો
લ્યા લાગો હે રાજા જીવતનો તો વીશવાશ નથી અને
ઘણાં વરસ લગણ ભણીએ તારે શાશતરો આવડે તે
માટે થોડું ભણી ઘણું શમજે હેવું થાએ તે કરીએ. કહું છે
કે શાશતરનો પાર નથી અને માણશનું જીવત થોડું તે
માં પણ વીઘન ઘણાં માટે જે શાર હોએ તે લઈને જેમ
રાજહંસ દુધ અને પાણી ભેલેલું હોએ તેમાંહેથી દુધ લે
છે ને પાણી નાંખી દીએ છે. હે શવામી આપણા નગરમ
ધ્યે વીશનુશરમા એવે નામે બરાહમણ છે તે ઘણો ચ
તુર છે તેહને દીકરા શોંપશો તો તે પેહેલા પંડીત કરશે
એ વાત શાંભલીને રાજા ઘણો હરખવંત થઓ પછે વી
શનુશરમા પંડીતને તેડી આદરમાન દેઈ બોલો હે પંડી
તરાજ માહારા ઉપર કીરપા કરો અને માહારા છોકરા
ઓને ભણાવી ચતુર કરો તો તમને મોહોટું રાજકાજ
શોંપીશ અને ઘણું ધન પણ આપીશ. તે હેવારે રાજાને
આશીરવાદ કરીને પંડીત બોલ્યો હે માહારાજ. હું
વીદીઆ વેચું નહીં પણ તમે ધરમી છો તમારા પુત્રોનું
કુલીઆણ તે જગતનું કલીઆણ જાણી ભણાવું અને

માશ છમાં ચતુર કરૂં તો માહારૂં નામ અને માહારી વીદી
આ. નહીં તો મોહોડું નહીં દેખાડું એવી પરતીગના શાંભ
લીને રાજા ઘણો રાજી થઓ અને વીશનુશરમાને દીક
રા શોંએપા. તે પછી વીશનુશરમાએ તેહેને અરથે પંચ
તંત્ર રૂપ શાશતર કરીને ભણાવવા માંડ્યું. તે પંચતંત્રનાં
નામ કહું છું. પેહેલું મીતરભેદ (એટલે મૈત્રી હોએ તે તો
ડવી) બીજું મીત્રપ્રાપતી (એટલે મીત્રાઈ નહોએ તેને
મીત્ર કરી લેવો) ત્રીજું શંધીવીગરહ (એટલે શમો જોઈ
શલાહ અથવા લડાઈ કરવી) ચોથું લબધપ્રણાશ (એ
ટલે મલેલી વશતુ ખોવી) અને પાંચમું શંપરેખશકારી
ત (એટલે જે કરવું તે વીચાર કરીને કરવું) એ પંચતંત્ર
કુડી શાહમનના વણીને તથા બાલકને સુધી વધારેસુ
ધી વંતને ઘણો ચતુર કરે. એ પુશતક જે નીત વાંચે અ
થવા શાંભલે તે માણશને ઈંદરાદીક દેવતા પણ છેત
રી ન શકે. હેવું માહાગુણકારી શાશતર કરીને પંચતં
ત્રમાંહેથી મીત્રભેદ પેહેલું તંત્ર વીશનુશરમા પંડીત રા
જપુત્રોને કેહેવા લાગો.

મીત્રભેદ તંત્ર પહેલું

કથા ૧

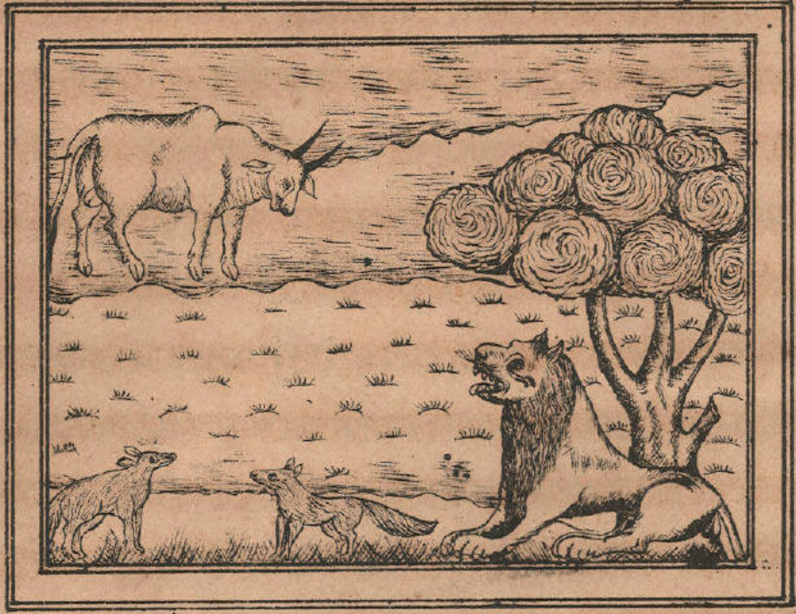

એક વનમાં શીંહ અને બલદ એ બેઓને માંહોમાંહે ઘણી મીત્રાઈ પડી તે એક શીઆલે પોતાના શવારથ શારૂ આઘું પાછું શમજાવીને તોડી નાંખી.

રાજપુત્રો પુછવા લાગા હે મહારાજ તે કેમ થઈં હશે. વીશ્નુશરમા કેહેછે.

ઊતરદેશમધ્યે મહીલાનામે નગરછે તાંહાં વરધમાન એવેનામે વાણીઓ શેઠ હતો તે ઘણો ધનવંત હતો તોએ પણ તેને એવી ઇછા થઈ જે ધન વધારૂં તો શારૂં કહુંછે.

આ જગતમાંહે એહેવું કંઈ નથી જે ધનથીના

થાએ તેમાટે ડાહે પુરૂશે ગાંઠે ધન કરવું.

જેહેને ગાંઠે ધન છે તેહેને મીત્ર ઘણા ભાઈ ઘણા જગતમાં તેજ માણશ ને તેજ ડાહાઓ કેહેવાએછે.

પઈશાવાલો છે તેહેને પારકો હોએ તે પોતીકો થાએછે. અને દલદરીને પોતીકો હોએ તેપણ પારકો થાએછે.

જેહેને માન નઘટે તે માન પામેછે. સ્તુતી જેહેને નહી ઘટે તેહેની સ્તુતી કરેછે. જેહેની પાશે જઈએ નહી તેહેનીપાશે જએછે. એ શરવ ધનનો મહીમા જાણવો.

શતપરમથી ધન કમાવીએ. કમાવીને જાલવીએ. જાલવીને વધારીએ. વધારીને શારે ઠેકાણે ખરચીએ. એહવો વીચાર કરીને વરધમાન શેઠ રૂડે મુહુરતે શરવ શગાંશંબંધીની આગના લઈ ધન કમાવાશારૂ બેબલદનાં ગાડાઉપર માલ ભરી મથુરાનગર ચાલીઓ. તે બલદોનાં નામ. એકતો શંજીવક. બીજો નંદક. એ ગાલ જતે એક વનમાં જમુના નદી ઊતરતાં શંજીવકનો પગ ભાગો. તેવારે વરધમાનશેઠ ઘણુંજ દુખ કરવાલાગો. તે વન મોટું બીહામણું. ચોર શીંહ વાહાઘની બીહીક ઘણી. તોએપણ પોતાના વાહાલા બલદશારૂ ત્રણ દીવશ લગણ શેઠ તાંહાં રહા પણ તે શાજો નથઓ. પછે શાથ શરવ દુખ પાંમવા લાગો ને શેઠને કહું જે આ વનમાં ઘણું ભએછે તેમાટે થોડાશારૂ ઘણો બગાડ નહી કરીએ. થોડું ગમાવી ઘણું રાખીએ.

એચતુરાઈની રીત. એપરમાણે લોકોની વારતા શાં
ભલીને વરધમાન શેઠે તે બલદ પછવાડે ચાકર રખ
વાલા મુકા અને પોતે શાથ શરવ લઈને ચાલો તે કે
ડેથી ચાકરે વીચારૂં જે બલદ તો શાજો થાએ કે નહી થા
એ. પણ આપણે આ વનમાં એકલું કેમ રેહેવાએ. શા
થ શરવે આઘો જશે પછે મલવો કઠણ થશે તેમાટે અ
પણે જઈ શેઠને કહીએ કે બલદ મરી ગયો. એહેવું વી
ચારીને ચાકરો તાંહાંથી ચાલા ને જઈ શેઠને કહ્યું જે બલ
દ મરી ગયો અમે તેને કડીપેઠે દાટી આવેયા.

હવે ચાકર ગયા પછે બલદ હલવે હલવે ઉઠી જ
ઈ પાણી પીવા લાગો. ને જમુના નદીને કાંઠે રાહાડી છા
આએ બેશે. તે કેટલાએક દાહાડા પછે શાજો થઈ ઘ
ણો જોરાવર થયો જાણે માહાદેવનો પોઠીઓ તેમ
દીશે છે. બલમાએ નહીં તેહેવારે શીંગડે કરી માટી ઉ
છાલે અને નીચીંત થકો જમુનાને કાંઠે ફરે. ફરું છે.

જેહેને પરમેશવર રાખનાર તે એકલો વનમાં હો
ય તોપણ જીવેછે અને જેહેને પરમેશવર રાખનાર ન
હી તે પોતાના ઘરમાં પણ જીવતો નથી.

હવે તે વનનો રાજા પીંગલ એવે નામે શીંહ એક
વેલાએ પાણી પીવા શારૂ પોતાનો પરીવાર તેડી જમુ
નાને કાંઠે આવે છે એવામાં શંજીવક તડુકો તે આવા
જથી ડુંગર શઘલો ગાજી ઉઠો તે ભયંકાર શબદ શાં
ભલી શીંહ કંપવા લાગો. અને થાકાનું મીશ કરી પાછો

વલી એક વડહેઠલ બેઠો. મનમાં ચીંતા કરેછે તાંહાં વે
ટીકા પરધાનના પુત્ર બે શીઆલ હતા. એકનું નામ
કરટક. બીજો દમનક. તેઓને પરધાનપણા ઉપર
થી કાહાડા હતા તોએપણ તે પેટશારૂ રાજાની પછ
વાડે ફરે. શીંહ પાછો વલો જોઈ દમનક કરટકને કા
ને લાગો. ભાઈ આપણો રાજા પાણી પીવાને કાજે જ
તો હતો તે પાછો વલી ચીંતાતુર થઈ બેઠો છે તેનું શું
કારણ હશે. તેહેને કરટક કેહે છે. ભાઈ આપણે એ વાત
નું શું કામ. જેહેને જે કામ ન ઘટે તે કરવા જાએ તો કી
લોતપારી વાનરની પેરે મરણ પામે. દમનક પુછે છે તે
કેમ. કરટક કેહે છે ભાઈ શાંભલ.

કથા. ૨

ખીલી ઉપાડનાર વાનરની.

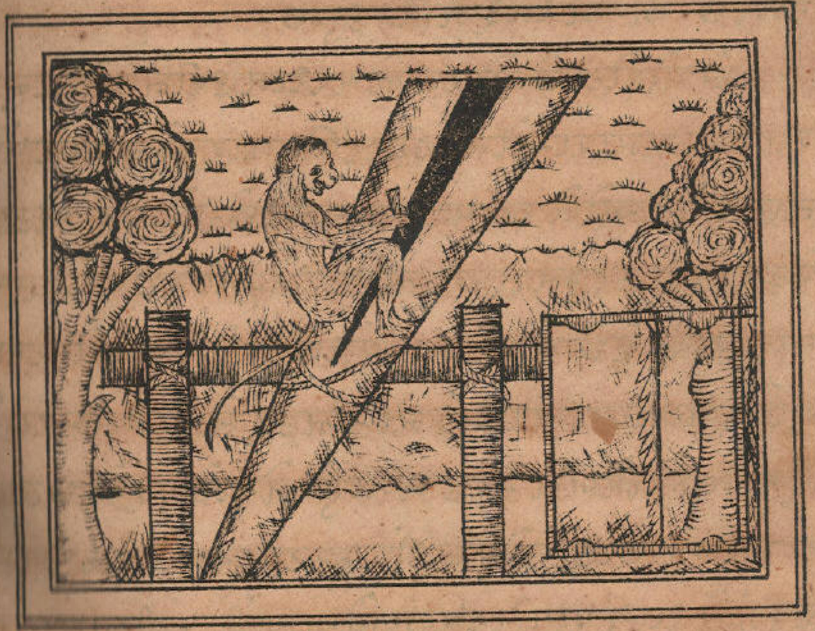

ચંદર નગરની પાશે એક વન છે તાંહાં શુદંન નામે
શાહુકારે મહાદેવનું દેહેરૂં કરાવવા માંડું તેહેને કાજે ઘ
ણા શુથાર કામ કરતા હતા તે શુથારે એક મોહોટું લાકડું
વેહેરવા માંડું. બપોર થઆ તારે સહુ જમવા ગઆ એ
હેવામાં વનમાંહેથી એક વાનરાનું ટોળું આવેયું તેમાં
હેથી એક વાનરે લાકડું અધવેહેરેલું હતું તે ઉપર બે
શીને ખીલી ભરાવી હતી તે કાહાડી નાંખી. એહવા
માં પોતાની કાયા લાકડામાંહે ચંપાણી એટલે મર
ણ પાંમ્યો. વાનરાને શુથારનું કામ નઘટે તે કરવા ગ
ઓ માટે નાશ પાંમો. તેમજ આપણને પરધાનપણું
નથી અને પરધાનનું કામ કરવા જઈએ તો નાશ પાં
મીએ. આપણે જમણશાથે કામ તેતો રાજા આપે છે.
દમનક બોલો હે કરટક તાહારે તું શું પેટનીજ ફીકર
રાખે છે. છી. એ શારૂં નહીં. કહું છે.

જે મોહોટા છે તે રાજાને પરશન્ન કરીને પોતાનું
શારૂં માગનારાઓના ઉપર ઉપગાર કરે છે અને પો
તાના વેરીઓને આપદામાં નાખે છે. પોતાનું એકલું
પેટ તો કાગડા કુતરા પણ ભરે છે. જેહેની પછવાડે ઘણાં
માણશ જીવે છે તેહેનું જીવવું શારૂં. જે માણશે પેદા
થઈને પોતાના વંશમાં નામ નકરૂં તેણે જનમ લઈ
ને માતાનું જોબન માત્ર ગમાડું. તે માટે પુરૂષે છતી
શક્તીએ છાનું રેહેવું નહીં. કરટક બોલો હે દમનક
તેં કહું તે શારૂં પણ પરધાન હોઈએ અને પુછીઆવજાપ

રાજા આગલ બોલવા જઈએ તો તેહેની પણ શેવા રે
હે નહી તો આપણે કેમ બોલીએ. દમનક બોલો. હે ક
રટક એમ માં કેહે. જે પુરૂશ રાજાની ચાકરી કરવા જા
ણે તે પરધાન થાએ અને જે પરધાન છે પણ ચાકરી
કરવા નજાણે તો પોતાનું પરધાનપણું ખોએ. જે પુરૂ
શ આઠો દીવશ રાજાની શેવા કરે તે વાહાલો લા
ગે રાજા કાંઈ કુળ જાત જોતા નથી. કેડો લુંડો પણ ચા
કરીવંત માણશ જુએ. કહું છે.

એક રાજા. બીજા અશતરી. તરીજું જનાવર.
એ તરણ પાશે રેહે તેને વશ થાએ. કરટક બોલો હે
ભાઈ તું રાજાપાશે જઈને શું કરીશ તે કેહે. દમનક
બોલો હું તેહેના ભઅનું કારણ પુછીશ. કરટક બોલો
તેં કેમ જાણું જે રાજા બીધો છે. દમનક બોલો ભાઈ
એહેમાં શું જાણવું છે. કહું છે.

કહાડે તો જનાવર પણ જાણે છે પણ વગર ક
હેથી જાણે તે પંડીત કેહેવાએ.

આગલની શુરત ઉપર. ચાલ ઉપર. બોલી ઉ
પર. વેશારા ઉપર. આંખ અને મોહોડા ઉપરથી તેહે
ના મનમાંહેની વાત જણાએ છે. માટે રાજાના મન
માંહેની વાત મેં પણ એમ જાણી. તેના ભઅનું કારણ
જાણીને ભઅ ટાલવાનો ઉપાઅ શોધી કાહાડીશ એ
ટલે આપણું પરધાનપણું ખોઉં છે તે વેહેલા પામીશું.
કરટક બોલો હે ભાઈ હું રાજાપાશે જઈશ તારે પેહેલું

શું કહીશ॰ રાજા પુછશે તેહેવારે કેહેવું પરતીઊતરદેખી
શ॰ દમનક બોલો જે કેહેવું રાજા બોલે તેહેવું પરતીઊત
ર દેવું જેહમાં બાધક વચન ન આવે॰ શભો જઈને બો
લીએ॰ કરટક બોલ્યો રાજાની ચાલ ચંચલ કેહેવાએ॰
ઊંચ નીચ પુરેશ આવી મલે એ રસે રાજાની બુધી ફેરવી
નાંખે॰ જેહેવી શંગત તેહેવી બુધી થાએ॰ જેમ મહોતક
ર શીંહને શારી નરશી બુધી ઊપની॰ દમનક પુછે છે
તે કેમ થઊ॰ કરટક કેહે છે શાંભલ॰

કથા॰ ૩

શીંહ અને તેહેના શારા નરશા પરધાનની॰

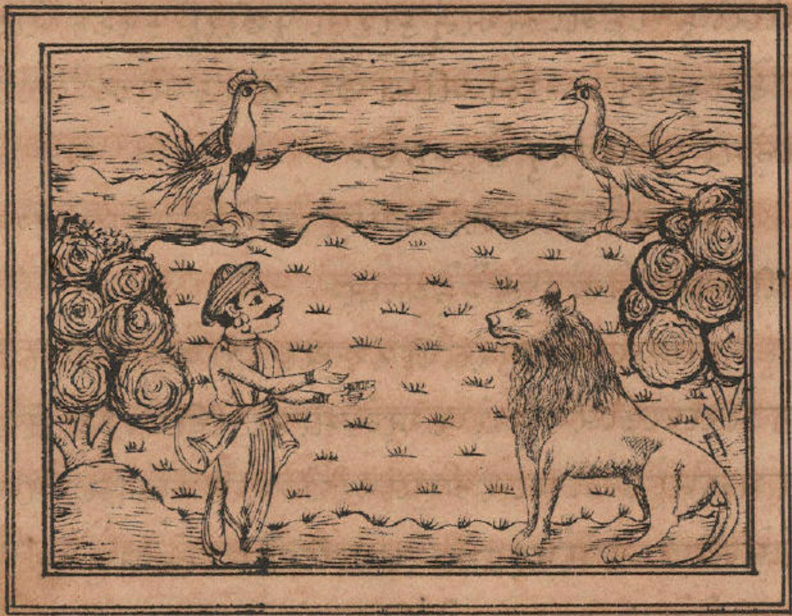

એક વનમાં શીંહ રેહેતો હતો તેહેને બે પરધાન॰
એક હરણ બીજો શારશ॰ તે ઘણા ધરમી રુડી બુધીના

ઘણી હતા॰ કોઈ શમે શીંહને તરશ દીવશ શુધી કાં
ઈ ખાવાનું મલ્યું નહીં॰ ભુખ્યો ઘણું દુખ પામવા લાગો તે
વારે પરધાનોને કહ્યું જે કાંહાંક માહારે કાજે ખાજ લેઈ
આવો॰ પછે તેઊએ વીચારું જે એ તરશ દીવશનો અપ
વાશી છે કોઈ નાનો મોટો જીવ મલે તો શારું॰ નહીં તો
આપણને ન ખાશે॰ કહ્યું છે॰

ભુખ્યાનો વીશવાશ ન કરીએ॰ ભુખ્યો શું પાપ ન કરે॰
તેનો ભરોંશો નહીં॰ એમ વીચારી દીશો દીશે જોવા લા
ગા॰ એહેવામાં એક બરામણ ઘરનો દુખી દલદરી એ
કલો વનમાં ચાલો આવે છે તેહેને દેખી હરશે વીચારું જે
જો એ શીંહની નજરે પડે તો મારેઓ જશે અને આપ
ણને બરમહતા લાગશે એહેવું વીચારીને તેણે શાર
શ શાથે મશલત કરી અને તેહેને કહ્યું તું બરામણ પાશે
જા॰ હું શીંહ પાશે જાઊં છું॰ પછે શારશે જઈ બરામણને
બોલવા લાગો રે મુરખ શું તાહારે મરણ આવ્યું છે તું
એ શીંહના વનમાં કેમ આવ્યો॰ બરામણ બોલો રે ભા
ઈ હું શું જાણું જે એહાં શીંહ રેહે છે હવે મને જીવદાન દે
વડાવ॰ શારશ બોલો તારું મરણ તો આવ્યું પણ હારી
જયું નહીં॰ હીમત પકડે થી શારું થશે॰ પછે શારશે હીમત
આપી બરામણને બુધી બતાવી જે તું શુરો થઈ ચાલો
આવ॰ મારો મીતર હરણ શીંહની પાશે છે તે તુંને મારવા ન
હી દે તું નીચીંત થકો શામો જા॰ બરામણે વીચારું જે મુવે
તો દુખમાંથી છુટીશ॰ શાહશીક પણું કરી શામો જઉં તો

ભરો પછે રાજનાર તો પરમેશવર છે. એહવું મન કઠણ
કરી હાથમાં દીપડું તથા ચંદન લઈ શામો ચાલો. એહ
વામાં હંશ શીંહને કથા કેહવા બેઠો કે રાજા ને પુરેશ ત
રણ દીવશ અંનપાણી તજે અને ચોથે દીવશે પારણાં ક
રી પરમેશવરનું શમરણ કરે તે વઈકુંઠ પાંમે. એહવી વા
રતા હંશે કહી તેવારે શીંહ બોલો રે હંશ તો માહારે પણ
વઈકુંઠ જવાની ઘણી ઈછા છે. તો હવે જવાશે. તેહ
વારે હંશ બોલો હે માહારાજ પણ એક કરો તે આજ
ગુરૂની શેવા ચાકરી કરી દાન દઈ પછે પારણાં કરો તો
પુરૂં તપ થાએ. શંઢી બોલો રે હંશ આપણને ગુરૂ કાંહાં
મલે. હંશ બોલો હે માહારાજ તમારા તપનો મહીમા
એહવો મોટો છે કે ગુરૂ પણ પોતાની મેલે આવી મલ
શે. એમ બેહુ વાતો કરે છે ત્યાંહાં બરામણનો શબ્દ
શાંભલો એટલે શંઢી બોલો રે હંશ આ કોણ છે. હંશ
બોલો હે માહારાજ તમારા તપના બલથી ગુરૂ આવે
છે શંઢી હશી બોલો તું માહારી ઠેકડી કરે છે. એટલામાં
બરામણ પણ પાશે આએવો એટલે હંશ કેહવા લાગો
કે માહારાજ જુવો ને હું કેહતો હતો તે શાચું થઈ કે નહી
એ તપનું ફલ હેવું છે ને ચીતવીએ તે કામ થાએ. પ
છે બરામણે આવી શંઢીને કપાલે તીલક કાહાડીને
આશીરવાદ દીધો. શંઢીએ પરણામ કીધો એટલે હંશ
અને શારશ શંઢીનાં વખાણ કરવા લાગા. શંઢી ઘણો
હરખ પાંમો અને બરામણને ઘણું માન દીધું. પછે હંશે

કહું કે હે મહારાજ હવે ગુરૂજીને વીદાએ કરો. તેવારે શંઢી
એ કહું રે હંશ આપણે રાજાનો પુત્ર મારો છે તેનાં શારવે
ઘરેણાં ગુરૂજીને આપો. પછે હંશે તેમ કરૂં. બરામણ શં
તોશ પાંમો ને જાવતા રહા અને ધન પણ ઘણું હવે પરદે
શ શું કરવા જઉં માહારે શંઢી શરજો જજમાન થએ
તેમારે જેવારે ધન જોઈશે તેવારે પાછો શંઢી પાશે જ
વવા આવીશ એટલે વલી આપશે. એહવું વીચારીબ
રામણ પોતાને ઘેર ગઓ ને દીકરાને જનોઈ દઈ ઘર
બાંધું અને વશતર પાતર ઘરેણાં કરી પરશ બેમાં શાર
વે ધન ખરચી નાખું તેવારે જજમાનને મલવા વલી વ
નમાં ગઓ તે વેલાએ શંઢીએ હંશ શારશને કાહાડીને
એક શીઆલીઓ બીજે કાગડો એ બે જણાને પરધા
ન કીધા હતા તે બરામણને આવતો જોઈ વીચાર કરવા
લાગા કે આપણો રાજા લુબો છે તેની ચીતા પરમેશવર
ને પડી તેણે એ બાળ મોકલું છે હવે શીંહને ચેતાવીએ જેને
આપતાંજ એને મારે. પછે શીઆલે આવી શીંહને તેમ આ
રકરી જહાડને ઓથે બેશાડો એટલે બરામણ પણ પા
શે આએવો તેને આલજી શંઢી બોલો અરે હું એને કે
મ મારૂં ગુરૂહતીઆ જઈ કાંને એમાં મોટું પાપ છે. કહું છે.

ગુરૂહતીઆ. અશતરીહતીઆ. બાલહતીઆ. બ
રામણહતીઆ. એ કરીએ તો નરક જઈએ.

શીઆલ બોલો અરે મહારાજ આપણને શા ગુરૂજ
જાપરને ગુરૂ તો નથી જણીઓ આપણા પડાવા હતી

જાન કરતા આવ્યા છે હવે આપણ ન કરીએ તો લોક હસે ને ભુખે મરીએ જીવહીંશા કરીએ તે આપણો ધરમ છે જેનો ધરમ તે કરે તેમાં પરમેશ્વર રાજી થાય આપણાં મોટાં ભાગ્ય કે આ બરામણ ભખ કરવા મલો છે તેમાટે મોહોડામાં આવેલો કોલીઓ નાંખી દેશો તો દુખ પામશો· તે શાંભલીને ભુખો હતો તેથી શીંહની બુધી કરી· પછે તેણે બરામણને એક થાપટ મારી એટલે મરણ પામો· તેમાટે જેહેથી શંગત તેહેથી બુધી· કહું છે·

નદી·૧ નખી જનાવર·૨ શીંગી જનાવર·૩ હથીઆરી·૪ અસતરી·૫ અગની·૬ લુંડું માણશ·૭ અને રાજા·૮ એ એટલાઓનો વીશવાશ ન કરીએ·

દમનક બોલ્યો કે ભાઈ મોટા મોટાઓના મોહોડાથી મેં ડાહાપણની વાત શાંભલી છે અને રાજાની શેવા કરી જાણું છું માટે મને કંઈ ભય નથી· કહું છે·

જે શેવક રાજાનાં વચનપર ધ્યાન આપે· કરવું ન કરવું જે જાણે તે રાજાને ગમે છે·

જે રાજાને પરશન કરી ધન મેલવે તે ધન શારે ઠેકાણે ખરચે ને રાજાએ આપેલું વશતર અથવા ભુશણ અંગપર પેહેરે તે શેવકને રાજા માને·

રાજાના જનાનખાનાના લોકોશાથે તથા રાજાની અશતરીઓશાથે જે એકાંત વારતા નથી કરતો તે રાજાનો માનીતો થાય·

હું માનીતો છઉં એવું મનમાં લાવીને જે ગરવ ન કરે અને પોતાની મરજાદા ન છોડે તેને રાજા ચાહે·

રાજાના વેરીશાથે જે વેર રાખે અને તેહના મીતરની જે મીતરાઈ કરે તે ચાકરઉપર રાજા પરીત કરે· જે રણને પોતીકા આરામના ઘર જેવું અને પરદેશને આપણા ગામ જેવું લેખે તે શેવક રાજાનો વાહાલો થાય·

જુવાને જે જમદુતશારખો જુવે· દારૂને જે વીખ જેવો દેખે અને પારકી અશતરીને પોતીકી માતાની શમાન જે માને તેને રાજા વશ થાય·

લડાઈમાં જે રાજાઆગલ· નગરમાં જે રાજાનીપાશે· અને રાજાને ઘેર જે દેવડીઉપર રેહે તેહેનું કહ્યું રાજા કરે·

હેવા હેવા ચાકરીના પરકાર હું જાણું છું માટે હે કરટક હું જાઉં છું· કરટક બોલ્યો કે હવું છે તો તું રાજાપાશે શુખે જ તારું કલ્યાણ છે· પછે દમનક કરટકને નમશકાર કરી આગના માગીને પીંગલશીંહ પાશે ગયો· દમનક આવતો દેખી શીંહ છડીદારને બોલ્યો કે હરણ આપણા જુના પરધાનનો દીકરો દમનક આવે છે તેને આવવા દે· પછે દમનક આવી પીંગલ રાજાને નમશકાર કરી ઉભો રહ્યો તેવારે રાજા તેહેના ખાંધાઉપર પોતાનો હાથ મેલી શુખશાતા પુછવા લાગો કે દમનક તારું કુશલ છે· મેં તને ઘણે દીવશે દીઠો· દમનક બોલ્યો કે મહારાજ તમારી કીરપાથી કુશલ છે· હે રાજા તમારે હમારો ખપ નથી

પણ હમારે તમારો ખપ ખરો ને તમારા ચાકર કેહેવાણા. શેવક શારખું કામ હોએ તે કહો. કહું છે.

હાલ કાન ખોતરવા વેલાએ મોટા લોકોને પણ તરખલાં શાથે કામ પડે છે તો હાથ પગવાલા માણશોનો ખપ પડશે હેમાં શું કેહેવું.

અમે તમારા જુના શેવક છઈએ આપદાની વેલાએ અમે છોડી નનઈએ. તમારે પણ અમ શારખાને વેગલા કરવા ન ઘટે. કહું છે.

એક ઘરેણું બીજો શેવક. જહાં ઘટે તાંહાં જડીએ. માથાનું પગે ન પેહેરાએ. પગનું માથે ન પેહેરાએ. ગુણી માણશ છે તેને રાજા હીણાં કામ ઊપર મુકે છે તેમાં તે ગુણીનો વાંક નહી. તે બીચારો તાંહાં ન રેહે. પણ તેઊપરથી રાજા મુરખ છે એમ જણાએ. હે રાજા સોનાનો મણકો છે તે પગે બાંધો તેમાં તેનો વાંક નહી. પગે બાંધનારનો વાંક કેહેવાએ છે. જહાં જમણો હાથ અને ડાબો હાથ બેઊ શારખા તાંહાં તલાં માણશને રેહેવું ન ઘટે. જહાં મણી રતનની ઓલખ નથી અને પારખું નથી તાંહાં વેપારી શું કરે અને રતનનું મુલ શું થાએ. જોગી શું જાણે મલહનો તાપ. પરધાનજીના રાજાનું રાજ શોભે તેમાટે પરમેશ્વરે ભાંહોમાંહે જતન કરે છે.

શેવક ચતુર તે રાજાથી જણાએ અને રાજા ચતુર તે શેવકથી જણાએ. જેવો રાજા તેહેવી પરજા જાણવી. હે રાજા એરસંપ્યાનાં જેહેવા પુરશને હાથે ચડે તેવું મુલ

થાએ. એક તો ઘોડો જેવો અશવાર હોએ તેવો ચાલે. બીજું હથીઆર શુરને હાથે હોએ તો શંગરામમાં કતરે. અને તીજી અશતરી ધરમી માણશને ઘેર હોએ તો ગુણવાન થાએ. તેમાટે હે રાજા મને શીઆલ જાણી કાહાડો તે તમને ન ઘટે. નીચ ઊંચ કુલનો વીચાર ન કરવો. ચતુરાઈ જોવી. જેમ કશતુરી મરગની ડુંટીમાંહેથી નીકલે છે. દાંત હાથીના મુખમાંથી. ગોરૂચંદન ગાએના મશતકમાંહેથી. મોતી શીપમાંહેથી. અગની લાકડામાંહેથી. મણી રતન શરપના મશતકમાંહેથી. અને અંબર મરગના મુખમાંહેથી નીપજે છે. તેમાટે હે રાજા ઊંચ નીચનું શું પરમાણ રહ્યું. નીચ પશાતુનો ઊતમ કેકાણે ખપ પડે છે તે શરવે ગુણના પરતાપ. તમારે પણ ગુણ ચતુરાઈ જોવી. ઊંચ નીચ ન જોવો. પોતાનું શારૂં કરે તેને માન દેઈ રાખીએ. પોતાના ઘરના ઊંદર હોએ તે અપગુણ કરે છે માટે તેને મારે છે અને બલાડી ગુણ કરે છે માટે આહારથી લાવીને પાલે છે. જે રાજા શારો નરશો પારકો પોતાનો જાણે તે પોતાના રાજને જાલવી ન શકે. હે રાજા પોતાના હીતના કરનારા છે પણ શકતી નથી અથવા કામ કરવાને આલશુ છે તો તે પુરશને શું કરીએ અને શકતી છે ને કહ્યા પરમાણે ચાલે તે પણ શાકમનો. હું તારો જુનો ચાકર છું. માહારામાં શકતી છે અને તારૂં વચન પરમાણ કરીશ તેમાટે મારો તીરશકાર મ કર. એવાં ચતુરાઈનાં વચન દમનકનાં મોહોડામાંથી શાંભ

ली शांहि घणो राजी थयो ने बोल्यो के दमनक जेम मां
के तुं मने पारको नथी ने ताहारा मनमां होये ते केहे।
दमनक बोल्यो के राजा रीश नकरो अने अपराध अमो
तो हुं कांइ वात पुछुं। शांहिये कहुं सुखेथी पुछ। दमनक बो
ल्यो एकांत बोलीश। कहुं छे।

नाहानसुं पण राजानुं काम राजाये बोलीए
नहि। कांने छ कांने चारता नजाय। तेमां अपशुकण थाय।
ते शांतलक शरपे नजावर फुरकीठीगयां। पछे दमनक
बोल्यो के राजा आपणे पाणी पीवा जता हता ते पाछा
फरी मंडली वाली केम बेशी रहा ते मने कहो। राजा हशी
तुं मोहोडुं करी बोल्यो के दमनक कांइ नहि रे एमज बे
शी रहो। दमनक बोल्यो के राजा केहेवुं नघटे तो नकहो प
ण कहुं छे।

आपणा मननी वात होय ते कहवाना भीतर आ
गल कहीए अने अंगरजक चाकर आगल पण कहीए
रुडी बायडीने पण कहीए तेमां शारुं छे। शाघलुं नकही
ए तो थोडुं पण कहीए। ते शांतलक राजा मनमां वीचार
करवा लागो ने कंइ माहारा मननी वात एणे जाणी छे
चतुर तो खरो। तेमाटे एने आगल थोडी कहुं एवुं वीचारी
बोल्यो के दमनक आ मोटो शब्द नीकले छे ते तुं शांभले
छे। दमनक बोल्यो शांभलुं छउं तेहेमां शुं छे। पींगल
बोल्यो हुं आ वन छोडवा चाहुं छउं। दमनके पुछुं कां।
पींगल बोल्यो आ वनमां कोइ नवुं जनावर आव्युं

छे जेहेनो आवो मोटो शब्द छे। जेनो शब्द मोहोटो
तेनो पराक्रम पण मोटो हशे। तेमाटे आ ठेकाणे हवे
रेहेवानी कांइ मने नथी। दमनक बोल्यो के राजा केवल
शब्द शांभलीने बीहे अने आपणा वडापो एवे वश
वेलुं ठेकाणुं मुकीए ए तमने नघटे। शब्द तो घणा प
रकारना थाय छे। ढोलनो शब्द। वीणानो शब्द। मृ
दंगनो शब्द। पाणीनो शब्द। मेघनो शब्द। माटे
शब्द शांभली बीहीवुं नहि। धीरज राखो शुं जणाय
शब्द केहेवो हशे। कहुं छे।

धीर पुरुष छे ते जरमात्र बीहीवडायो तोये पण
बीहे नहि। जेम हुनालो मोटां मोटां तलावोने शुकावे छे
पण शमुद्र तेथी बीहीतो नथी। शंपतमां जे हरख
नमाने। वीपतमां जेहेने खेद नथाय। रणमां जे धीर
ज राखे ते पुरुष शरपेने माथे बेशे मारे शवामी धीर
ज राखो।

जेम एक शीआल शब्दथी लक्ष पाम्यो पछे ज
णी जुवे छे तो ढोल नजरे पडे।

शांहि पुछे छे ते केम थयुं। दमनक बोल्यो राजा शां
भलो।

कथा ८

शब्द शांभली जे बीहीनो शीआल तेहेनी.

एक शीआल भुखो थओ एटले जानने काने वनमांहे भमवा लागो एहेवामां एक मोटो शब्द थओ ते शांभली भय पांमो अने मनमां वीचार करवा लागो जे कोहोनो शब्द हशे. पछे धीरज करी शब्दना शुमार ऊपर नजे जुवेछे तो मोटो ढोल दीठो ते झाड हेठल छे. वाएकरी झाडनी डांखली ते ऊपर वागे एटले तेमांथी शब्द थाए. पछे शीआल ते ढोलपासे गओ तेवारे चामडुं जोई मनमां घणो खुशी थओ ने जाणो माहारी भुख सारीपेठे लागी एकोई जनावरनुं कलेवर पडुं छे एम जाणी करडवा मांडुं एटले मांहेथी लाकडुं नजर आव्युं पछे नीराश थई पोताने

ठेकाणे गओ तेमाटे हे राजा शीआल थई तेणे पण धीरज राखी तो आपणे केम मुकीए. शींह बोलो दमनक हुं तो धीरज नथी रे मुकतो पण मारो परीवार भय पामे छे. दमनक बोलो हे राजा एम मां कोहो. स्वामी शब्द शेवक थाएछे. तेमाटे हुं जांहां लगण जोई आवुं तांहां लगण तमे ईहां रोहो पछे जेम घटे तेम करजो. शींही बोलो तारे तने तांहां जवानी हीमत छे. दमनक बोलो एम शुं पुछोछो स्वामीनी आगना थआ ऊपर ऊत्तम शेवक छे ते सापना मोहाडामां पण हाथ घाले. समुद्रमां कुदे. आगमां पडे. तो शब्द ऊपर जवुं एमां शुं कठण छे. शींह बोलो तारे तुं सुखे जा तुने मारग कुशळ थाशे. पछे दमनक राजाने नमशकार करी शंक्यपडता शब्द ऊपर गओ. दमनक गआ पुठे शींहीए मनमां वीचारुं जे में सारुं नही कीधुं जे एना ऊपर वीशवाश राखी माहारा मननी वात कही. ए परधान पणा ऊपरथी काहाडेलो छे माटे ते वात मनमां लावीने जो पेला शाथे मले तो मने राजभरशट करी शके. माटे ते शुं करी आवेछे तांहां लगण हुं बीजे ठामे नई बेशुं. कहुं छे.

जेहनो वीशवाश नही ते नबळो होए तो एपण तेथी बीहे ने जेहेनो वीशवाश छे ते माहा बलवंत छे तोएपण तेथी बीहीक नही.

एहवुं वीचारी राजा बीजे ठामे जई बेठो. दमनक शीआर जुवेछे. हवे दमनक तांहां गओ तारे तेणे ते

जलद दीठो तेवारे खुशीआल थयो ने माहारे शारुं थ
उं. हवे ए जे जोगवाईथी राजा मने वश थशे. राजाने जे
वारे शंका पडे तेवारे परधानने वश थाय तेमाटे पर
धान होय ते राजाने शंका दीछे छे. पछी दरोगीपुरुश
ने जेम दीछे छे. जे हवे पोते वीचार करीने दमनक तांहांथी
पाछो फरो. तेने दुरथी एकलो आवतो जोई शींही पेहे
ले ठेकाणे नमीने बेठो. अने तेने आवतां पुछुं के दमन
क तुं शुं जोई आवेयो ते कहे. दमनक बोलो के राजा त
म आगल जुठुं न बोलाय. कहुं छे.

शुकः १ देवने पछी गुरु अने राजानें एटला आगल
तो जुठुं नहीं बोलीए ने बोलीए तो पोतानो स्वा
र्थ खोईए.

तेमाटे हे राजा तम आगल जेवी वात छे तेवीज
कहुं छुं के स्वामी ते तो महादेवनो नंदीकेश्वर छे. मह
अेरावर छे हुं माहारी आंखे जोई आवेयो. शींह बोलो
एवुं छे तो तेहेने माहारे शनेह थशे तो सारुं. दमनक बो
लो के महाराज ते हुं न करीश. कहुं छे.

जेहेनी पासे बुधी होए तेहेने कोई वात कठण न
थी. जे काम हथीआरथी तथा हाथथी तथा घोडाथी
तथा पीआदाथी न थाय ते काम बुधीथी बनी आवे.

शींह बोलो एम छे तो तने एकाम उपर परधान
पदुं आपेवुं ज. पछे पींगलनी आगना माथा उपर चडा
वी दमनक संजीवक पासे गयो अने तेने कहे छे अरे सुर

ज माहारो स्वामी पींगल तने तेडे छे. वास्ते बीहीक मु
कीने घडीघडी ईहां बुम शुं पाडा करे छे. ते वात शांभली
संजीवक बीहीनो ने बोलो रे भाई ताहारो स्वामी पीं
गल ते कोण छे. दमनक बोलो रे तुं राजा पींगलने पण न
थी जाणतो ने पुछे छे. वारु ते ताहारी खबर घडी जखर
लेशे. संजीवक ते शांभली बीधो के माहारुं मोत आवे
युं तो जरुं. पछे कांपतो कांपतो दमनकने पुछे छे रे भाई
मने बीहीवराव मां. ताहारो स्वामी कोण छे ते साचुं क
हे. दमनक बोलो रे सरवे जनावरनो राजा आ वननो व
ली पींगल नामे शींह माहारो स्वामी छे ते पेला वड
ने हेठल बेठो छे. ते वात शांभली संजीवक बोलो हे भाई
तुं कोई बुधीनो दरीओ छे. जो मने सछेनअज छे तो अभयदान दे
वडावने. दमनक बोलो के भाई तेहेने पुछावीना माहारा
थी ते न केहेवाय. कहुं छे.

परथवीनो तथा समुद्रनो तथा परवतनो अंत
लागे पण राजाना मननो कोईये पार लागे नहीं. मा
टे राजानो वीश्वास नहीं. तुं ईहां रेहे हुं तेने पुछी आवुं
छुं. पछे दमनक शींह पासे आवतां शींहे पुछुं रे शुं क
री आवेयो ते कहे. दमनक बोलो हे स्वामी में तेने एम
कहुं ने तुं शीवनुं वाहन छे अने माहारो स्वामी पारव
तीनुं वाहन छे एटले तमारे बेउने मलती वात छे. तमे
बेउ जणां मांहोमांहे परीत करी रहो तो ठीक छे. पछे तेणे क
हुं ने सारुं छे हुं घणो खुशी छउं. पण हे महाराज में तेने

વચન દીધું છે તે માટે તેને વીશવાશઘાત કરી મારવો ન
હી હો. શીંહ રાજા થઈ બોલો કે દમનક તુને શાબાશ છે
તેં મોહોટું કામ કર્યું હવે તો પણ મને મારે નહીં. જેવું તેહેનું
જલમ વચન લઈને તેહેને વેહેલો તેડી લાવ. ઘણું શું ક
હું જેમ તુને શારૂં દેખાએ તેમ કરજે. કહું છે.

પરધાનની બુધી તો તેવારે જણાએ જેવારે શત્રુ
શાથે મીતરાઈ કરવી હોએ. વઈદની પારખ તેવારે થા
એ જેવારે રોગીને શંનીપાત ઉપજે.

એહેવાં રાજાનાં વચન શાંભલી દમનક શંજીવક
પાશે ગયો. જતાં મારગે વીચાર કરવા લાગો જે ઘણું જ
શારૂં થકી હવે માહારે રાજા વશ થયો. કહું છે.

શીઆલાની અગન તથા જીરનું ભોજન તથા વા
હાલાની ભેર તથા રાજાનું માન એ શઘળાં અમરત રાશ
આં છે.

પછે તેણે જઈ શંજીવકને એમ કહ્યું રે મીતર તાહારે
અરથે રાજાને ઘણો જ શમજાવીને તુને જીવતો મુકાએ
વો છે તે માટે હવે શુજે ચાલ. પણ જો તું રાજાની કીરપા
પામીઆ કડે અમ શાથે વાંકો ચાલશે તો પોતાનું માન ખો
શે. જેમ દંતલ વાણીએ રાજાના ઘરના એક બાડુ કરના
રનું અપમાન કર્યું તો પોતીકી મોટાઈ ખોઈ. શંજીવક પુ
છે છે તે કેમ થકી હશે. દમનક કહે છે શાંભલ.

કથા ૫.

દંતલ વાણીઆની.

કોઈ એક વરધમાન નામે નગર છે તાંહાં શુરશે
ન નામે રાજા રાજ કરતો હતો. તે નગરનો શેઠીઓ દં
તલ નામે વાણીઓ હવો ચતુર હતો જે રાજા તથા પરજા
બંને તેહેને ચાહે. કહું છે.

જે રાજાનું હીત કરે તેહેને લોક ભુંડો કહે છે ને જે
લોકનું શારૂં કરે તેહેને રાજા ચાહે નહીં માટે રાજા તથા
પરજા બેઉને રાજી રાખે હવો ડાહો મલવો કઠણ.

એહેવો કારભાર કરતાં કોઈ અવશરે દંતલે પો
તાની દીકરી પરણાવી તેવારે રાણી શહીત રાજાને ત
થા તેના પરીવારને પોતાને ઘેર જમવા શારૂ તેડા પછે
ઘણું માન દઈ પેરામણી કરીઅને રાજાને રાજી કરો તે પછે

शरवे परजाने पण न भाडी शंतोजा॰ एहेवामां राजना
घरनो झाडु करनार गोरंभ एवेनामे हतो ते दंतलने घो
रआव्येयो तेहेने तेणे मान आपुं नहीं माटे ते कंधे बो
लया गयो एटले धको मारी बाहेर काहाडे ते दाहाडा
थी ते गोरंभ रात दीवश शुए नहीं अने मनमां धारे छे
के ए पाणीआ उपर राजनी रीश थाय एहेवो शो
उपाय करुं मने कंई शुजतो नथी॰ एहेवी चींता करतां
एक दाहाडे राजा शयारमां शुतो छे त्येहें झाडु करतां
गोरंभ एम बोल्यो रेलाई लुचो लुचो आ दंतलनी
शुं छाती छे ने राजनी राणीशाथे शुजलोगवे छे ए
टलुं कही छानो रहीगयो ते वेलाए राजाने कांईक उं
घ हती न हती॰ राजाए ते वात शांभलीने गोरंभने
पुछुं अरे तुं बोलो ए शाचुं छे॰ गोरंभे कहुं के महाराज
आज राते हुं लुचो रमवा गयो हतो ते उजागरो थ
यो एटले हमणां उंध आवी तेमां कंई बोल्यो हुं हशे
तेनी मने खबर रही नहीं माटे मारो अपराध खमजो॰
राजाए वीच्यार्युं के ने जे दीवशनुं दीठुं होय ते राते शु
पनामां आवे ते माटे दंतील मारा घरमां अण आव
जाये करे छे ते राणीशाथे लाग्यो एणे दीठो हशे ते उंघ
मां बोली गयो॰ अने अशातरीनो पण शो वीशवा
श॰ कहुं छे॰

एक शाथे बोले॰ बीजानी तरई जुवे॰ ने मनमां
तीजाने चींते॰ माटे अशातरी जातनी एकन उपर परीत

छे एम कम कहेवाए॰ अने बीजानुं पण एकांत छेकाणुं
तथा परवार अने लोग भागनार पुरेरा ए तरणनो
शंजोग नथी पडतो माटे आ एडी पतीवरता केहेवा
य छे॰

एवा एवा घणा परकारना उपन जईने राजा
ए दंतील उपर द्वेष धरो पछे तेज दाहाडे तेने दरबा
रबंध करो॰ दंतल अचरत पांमी वीच्यार करवा लागोके
में कंई राजानुं बीगाडुं नथी अने ए शुं थउं॰ एनुं शुं
कारण हशे पछे मनमां केहेवा लागो एमां कांई नवाई
नथी॰ कहुं छे॰

धन मलुं अने गरव नहीं थयो एहेवो कोण छे॰
शंशारनो लोग लोगवीने शुखी थयो एहेवो कोण छे
अशतरीओ कोहोना मनने वीकार करती ओ नथी॰ रा
जानो शदा मानीतो कोण छे॰ काळना हाथमांथी कोण
छुटो छे॰ भीख मागीने कोण मान पामो छे॰ लुंडा माण
शना हाथमां पडो अने शुखेथी छुटो एहेवो कोण छे॰ को
ई नथी॰

माटे राजा माहारा उपर गेरराजी थयो एमां अ
चरत नथी॰ पछे कोई एक शमे दंतल राजना दरबारना आ
गल रजड छे तेने जोई गोरंभ पोहोरेकरीने बोलवा ला
गो रे लाईओ एहने तमे जाणो छो ए राजानो मानी
तो दंतल वाणीओ एणे मने जेम धको मारी बाहेर
काहाडो तेम आपणे पण एने धको मारी काहाडीए

તે શાંભળી શેઠે મનમાં તરક કીધો કે મને જંગલમાંના
અપાને કારણ એમ હશે. પછે તેણે તે આડુ કરનારને
શેઠે પોતાને ઘેર તેડીને ઘણું માન દેઈને જમાડે એ
અને એક લુગડું આપ્યું. એટલે તે તેમાં ઘણો જ રાજી
થયો. કહું છે.

જેહેવી તરાજવાની દાંડી થોડું આપ્યેથી ઊંચી
થાએ છે. અને થોડું કાહાડાથી નીચી પડે છે. નીચ માણ
શની રીત પણ તેમજ જાણવી.

પછે ગોરંભ બોલ્યો કે શેઠ મેં તુને ગુનો માફ કરા
વ્યો તેં માહારું માન કીધું છે હેનો ગુણ કાલે જણાશે. પછે
શવારના પોહોરમાં રાજા સુતો નહી સુતો એવે આડુ ક
રે છે તે શમે ગોરંભ બકી ગયો. રે જુવો જુવો એ આપણો
રાજા કેહેવો ઘેલો છે કે ઝાડે ફરતાં કાકડી ખાએ છે. એ
વું બોલી છાનો રહ્યો તેને રાજા રીશ ચડાવી પુછે છે રે ચં
ડાલ શું કેહે છે. તે બોલ્યો કે માહારાજ આજ રાતે જ્યાઈ
ને પાગ્યો હતો માટે ઊજાગરો થયો છે તે ઉંઘમાં કાં
ઈ બોલ્યો હઈશ તેહેની મને ખબર નથી. પછે રાજાએ
વીચાર્યું કે મેં જનમમાં કદી શંડાશમાં કાકડી ખાધી ન
થી તેમજ દતણ પાશેથી પણ તે વાત થઈ નહીં. મેં તેને
નાહક કારભાર ઊપરથી કાહાડી માહારા રાજકારજમાં
બીગાડ કીધો. તેવા પુરૂશના હાથથી કેવું ભુંડું કામ કદા
પી થાએ નહીં. એ ગોરંભ ઘેહેલશઈ છે. પછે રાજાએ દંત
લને તરત તેડી માન દઈ પહેલી તેને કામ કારભાર શોં

પો. માટે રે શંજીવક કોઈ શાથે વીરોધ મ કરીએ તો રા
જતમાં રેહેવાએ. પછે શંજીવક બોલ્યો રે ભાઈ તે શા
સું કહું તું કેહે છે તે પરમાણે જ ચાલીશ. પછે દમનક શંજી
વકને લઈ રાજાપાશે ગયો. શંજીવકે પીંગલને નમશ
કાર કીધો. તેણે શુખશાતા પુછી પછે પોતાનો જમણો
હાથ તેના વાંશા ઊપર મુકી એમ બોલ્યો કે શંજીવક તું
માહારો મીતર કેહેવાએ. હવે તુને કંઈ ભએ નહી. તું મા
હારી પાશે શુખે રેહે. પછી પીંગલ રાજા શંજીવકને લઈ
જમના નદીને કાંઠે શરવે જનાવરને લેશાં તેડી પાંણી
પીને પોતાને ઠામે ગયો. તે દાહાડાથી શંજીવકને અને
શીંહીને માંહોમાંહે પરીત ઘણી થઈ. પરતીદીન શારાશા
ર શુભાશીતની વારતા બેહુ કરે અને શુખેથી કાલ
કાહાડે. કેટલાએક દાહાડા પછે એમ થઉં કે જે જણાં
વાતો કરે તાંહાં બીજા કોઈને જવાને આગના નહીં.
દમનક અને કરટક રાજાપાશે બેશી નશકે. રાજા પા
લોનો રશીઓ થયો કાંહાંએ ચારો કરવા જતાએ
તે માટે શારવે શેવકો ભુખે મરવા લાગા એટલે તેને
છોડી જતા રહ્યા. કહું છે.

ઊત્તમ કુલનો અને ભલો એહેવો રાજા છે પણ
જો તે પાશેથી કંઈ પરાપત નથાએ તો શેવક લોકો તેને
છોડી જાએ. ફુલપનાનાં ઝાડને જેમ પંખી છોડી જાએ છે.

જે રાજા ચાકરનું વેતન ખરેનું તારે આપે તે તીર
શકાર કરે તો એ પણ તેના શેવકો તેને છોડી નથી જતા.

शाल परनउपरपेरलरेछे. पछीदरोगीउपर. पप
णीआनो घराकउपर. डाहो घेलाउपर. चोरजेशमउ
पर. लीजारी घरबारीउपर. पेशीआ पशानीउपर
अने शुथार शालारो शघला नगतउपर पेरलरेछे.

अेकदीने करटकने दमनक केहेछे लाघ अेतोअथुं
जोरुं थउरे. शाही शांजयकने पशा थओ. आपणने पु
छतो नथी हये शुं करीअे. करटक बोलो अे तें ताहरे
हाथे करुं अेमां बीजा कोहेनो वांक नथी. जेम अेक देप
तीरथ शंनाशी जायो आखाडलुती नामे धुताराअे धु
तीलीधो. तथा अेक शीआल पोताने हाथे मरण पां
मो. वली अेक कुटणीअे पोतानुं नाक कपाअेपुं. अे तर
ण जेम पोताने हाथे दुखीथआं तेम तुने पण थउ. दमन
क पुछेछे ते वात केम थई हशे. करटक केहेछे शांभल.

कथा ५

देपतीरथ शंनाशी अने आखाडलुती धुतारो.

कोईअेक नगरपाशे पन हतुं तांहां देपतीरथ अे
पे नामे शंनाशी जायो रेहेतो हतो तेने नगरना लोक जु
गडां आपता हता ते वेचीने जायाअे गांठे धन कीधुं. ते
कोईने वीरेनही. दडो करी दाहाडो रात काखमां लो का
खमां राखे. कहुंछे.

पैशाने मेलपतां दुख. मेलपेलो राखतां पण दुख
गओ दुख आपे खरच्यो दुख आपे अेहेवो जे पैशो तेने
धीकारछे.

कोईशमे आखाडलुती अेपे नामे अेक धुतारो ते
जायापाशे आअेपो तेणे जायानी काखमां धननो द
डो दीठो तारे वीच्यार करवा लागो अे धन आपणे हाथे
केम पडशे. अेहेना मठनी भींत पथरनी ते फोडाअ नहीं
उंची माटे छापराउपरथी अंदर नही नवाअ. जारी
जारणां पण मजबुत छे मारे अेनी शाथे कंईक पटक
रीशा तो ठगो नशे. अेम वीच्यारी तेणे तेनो चेलो थपा
नो मनशुबो कीधो. कहुंछे.

ने पुरश लालच नराखे ते मोटा काम करनारउ
पर नहनअ. रंगीलो ने नहीं ते ठाठमाठ नकरे. ने भुरअ
तेथी कहापी मीठुं नबोलाअे. अने ने शाचुं बोलनार
ते कोईने ठगी नशके.

पछे ते धुतारो जायापाशे नईने बेठो अने पगे
पडीने केहेवा लागो हे शवामी आ शंशारमां कंई शुख
नथी. नदीना वेगशरखुं जवीत छे. पाहलांनी छाअेडी

शारआ लोग छे. छोकरां आओडी वगेरे जधुं शोधनारा
रपुं छे ओमें शारीपहे जाणुं. माटे मारो ऊीपार नेम था
अने तेम वात करीश. हुं तमारे शरण छुं ते शांभलीआ
यो बोलो रेहीकश तने यंन छे ने ध्यान थईने तारी
ओपी शुधी. कहुं छे.

पेहेला पजमां ने शाधु तेनेज शाधु केहेयो. घरडा
पणमां नबला थआ पछे तो जधा ओ शाधु थाअ छे.

माटे हुं तने शंशार तरवानो ऊीपाअ कहुं छुं शांभ
ल. तुं महादेवनी भगती भावे करीने नीत ओम करतो
ज. ओटले मुकत थईश. पछे आजाडलुतीओ जायाने
शाशटांग नमशकार कीधो अने बोलो हे महाराज त
मारा ऊीपदेशथी हुं आज पार पडो हवे मारे तमारा श
रण छोडया नहीं. तमारी शेवा करी पाशे रहीश. आ
यो बोलो तुं माहारी पाशे रेहेशे तो तने रातनुं मह
आहार ओकजुं घाश ऊीपर शुपुं पडशे कांठे मने राते ओ
कांते रही ध्यान करपुं पडे छे. कहुं छे.

राज कुशार परधानथी जगडे छे. जोगी शंगतथी.
छोकरो लाडथी. जराम्हण वगर भणाथी. कुल कुछो
कराथी. लसमनशाधी कुशरनी शंगतथी. मीत्राई गेर
वधी. शंपत अनीतीथी. शनेह परदेश रहेथी. शरम
दारुपीवाथी. खेती वगर जेआथी. अने धन वेहारथी
वधतो खरच राजेआथी तथा वगर घोकशाईथी ज
गडे छे.

आजाडलुती बोलो नेम श्वामीनी आगना छे
ते आजे दीवश जावानी शेवा करे अने रातनुं आहा
र शुओ. ओम केटलाओक दाहाडा गआ पण धन हाथ
मां लागुं नहीं. तारे वीचार करे छे ओतो मारो वीशाव
श करतो नथी हवे शुं करें अने दाहाडा नो कतरवारथी
मारुं कु वीज आपुं के सुकीथीज मारी नांखुं ओवो वीचार
करे छे ओटलामां राते आगला गामथी जावानो कोई
शीश हशे ते जमवा शारु नोतरें देई गओ. पछे जावो
अने धुतारो मारा मलशाकमां ऊठीने ते गाम चालण मा
रगमां ओक नदी हती ते ऊपर जावाओ कांजमांथी द
डो काहाडो अने कंथामां वीटीने नदीने कीनारे मुको
अने नाही शंध्याकरवा बेठो छे ओवामां झाडो लागो ते
वारे आजाडलुतीने कहे छे रे शुरुनी कंथाने जडकीरमां
हुं जाडे नई आवुं तेटला शुधी जाड दारीथी राजने आ
मकही आवो हैरे गओ ओटले धुतारो धननो दडो लईने
नाहो. जावो झाडे बेठो हतो तांहां ओक अचरत थऊं. जे
गेरा मांहोमांहे वढता हता तेओना माथामांथी लोही
नीकले छे ते ओक शीआले जोऊं अने तेहेने लालच ऊपे
नी के ओ लोही मने चाटवाने मले तो शारुं. हवामां वेलामां
थी ओक गेटो टकर मारी पाछो हठो ओटले शीआल वा
शु पडो अने बीजा गेराना माथा ऊपरनुं लोही चाटवा
लागो. शलाशी आवो ते कऊतक लईने मनमां कहे छे ओ
शीआल शुं मुरख छे ओ हवडे मरशे. जेम कहे छे ओटला

માં બીજા ગેરાએ આવીને ટકર મારતાંજ શીઆલ વચે
માં કચરાઈને મરણ પામ્યું. તે અચરજ જોઈને શંન્યાશી
હાથ પગ ધોઈ પાછો આએવો ને જુવેછે તો આપઆડલુ
તી દીશતો નથી. હાંક મારી તો શાદ દેતો નથી. કુંથા જુ
વેછે તો તેમાં દડો નથી. પછે હાએ હાએ કરી ભોંઅ પર પ
ડોને વીલાપ કરેછે અરે આપઆડલુતી તેં શું કરેંને કેમરે ઠગા
ડેરે મને પરતીઊતર આપ. એહવું ઘણા ઘણા પરકારનું
બોલીને પછે તેનો શોચ કરતો કરતો ચાલો પણ કાંઈ થાં
ગ લાગો નહીં. અને શાંહાંજ પડી એટલામાં એક કોલીએ
ને તેની બાએડી પાશેના ગામમાં જતાં હતાં તેહેને જોઈ
બોલો અરે ભાઈ હું આ ગામમાં કોઈને ઓલખતો નથી.
માટે મારે રાતની રાત તમારે ઘેર જગા આપો તો તમને
ઘણું પુન થશે. કહુંછે.

શાંજની વેલાએ જે આપણે ઘેર પરોણો આએવો
તેની જે બરદાશ રાખેછે તે મુઆ પછે દેવતાનું શરૂપ પામે
છે. કોલી તે શાંભલીને બાએડીને કેહેછે અરે તું આ પ
રોણાને ઘેર લઈ જા. અને શીધું શામાન આપને હું આ
પણે કાલે દારૂ અને માંશ લેવા જાઉંછું માટે બે ઘડી વાર
લાગશે. તે બાએડી છીનાલ હતી તેના મનની વાત થઈ
પછે તે બાયાને શાથે લઈને હશતી હશતી ઘેર જાએ છે
કહુંછે.

જે છીનાલ છે તે અંધારી રાત. નીરાંત ઠેકાણું. ને મં
રી બાહાર ગએલો. જોઈ હરખ પામે છે. તે બાએડી ચોરી

થી પારકા પુરૂશ પાશે જાએ છે તેને પલંગ પર શુવું નરમ
બીછાનું. ને પરીત કરેછે એહેવો માંરી. એ શંઘાવાનાં ગ
મતાં નથી.

જેનું છીનાલાઊ પરચીત લાગું તે બાએડીની પોતી
કાકુલની લાજ જાએછે. લોક ભુંડું કેહેછે. પોતાના જીવને
ધોકો થાએછે. એ કાંઈ જોતી નથી.

પછી તે કોલીની અશતરી બાયાને લઈને ઘેર ગઈ
અને તેણે બેશણું આએપું ને કેહેછે એ બાયાજી તમે ઘી
હાં હોશીઆરીથી રેહેજો મને કઈ કામ છે તે તરત જઈ આ
વુંછું. એમ કહીને ઘરમાં ગઈ ને શોલ શણગાર કરા પછે
ઘઆરને મલવા બાહેર નીકલી એહેવામાં દારૂ પીઈને કુ
લતો કુદતો રશતામાંથી પોતાનો માંટી આવેછે તેને જો
ઈને નાશતી નાશતી પાછી ઘેર આવી અને શણગાર ઊ
તારી નીરાંતે બેઠીછે. કોલીએ તેને રશતામાંહેથી નાહા
શતી જોઈ તેહેવારે તેહેને વરોધ થડો અને ઘેર આવતાં
જવાર તેને પુછેછે રે છીનાલ કાંહાં ગઈ હતી તે શાચું કેહે
તે બોલી અરે પાપી હું તો કીઆંહે નથી ગઈ. તું દારૂ પીઈને
એ શું કેહેછે. કહુંછે.

જેહેને શંનીપાત ઊપજે તેહેના જે જે પરકાર થાએ
છે તે શઘલા દારૂ પીનારને થાએછે. હાથ પગ ઢીલા થઈ
ભોંએ પર પડવું અને અણઘટતું બોલવું.

એમ શાભંું બોલતાં જવાર લાકડી લઈને કોલીએ તે
ને શારી પઠે શીખાડી અને ઓરડાના થાંભલા શાથે બાં

थी मुई. पछे पोते शुवा गयो. केटलीक रात गई तारे ए
क चालंदणी कुटणी आवी ते कोलणने केहे छे रे बेहेन तें
ए शुं कर्युं छीनार ताहारी राह जोतो कारनो बेठो छे तो ह
वे तरत चाल. ते बोलीरे बेहेन माहारी तो आ अपशात
छे केम करुं ते केहे. तेहेने कुटणी केहे छे. हुं तने छोडीने तारे
ठेकाणे मने बांधी लेऊं छुं. तुं छीनारपाशे शुखे जई आ
व. पछे तेणे तेम करीने कोलण छीनारपाशे गई. घडी
बे घडी गई एटले कोली ऊठ्यो ने आमेडीने केहे छे अरे
रांड तुं आनपछे ने आहार नहीं नशे ने शामुं नहीं बो
ले तो तने छोडीश. ते शांभली चालंदणी कांई बोली न
ही केरजे माहारो शब्द ओलखशे. कोली तेने फरीफरी
पुछे छे पण ते कांईए नथी बोलती. तेवारे तेहेने घणी
रीश चडीने छरी लई तेहेनुं नाक कापी नाख्युं. नेवली शु
वा गयो. पछे कोलण छीनारपाशेथी पाछी आवी तारे
चालंदणीने पुछे छे रे तने शुखशाता छे ते बोलीरे बेहे
न नाक वगर शुं शारुं छे. हवे मने अहींआंथी छोडाव के
हुं माहारे घेर जाऊं. नहीं तो बीजुं कांई बोलीश. पछे कोल
णे तेहेने छोडी अने पोताने बांधी लीधी. अने कोलीने
हाक मारीने केहे छे अरे मुरख तने धीकार छे ने तुं कुरार
जी पतीवरताने पण छोडवा चुको नहीं. तो हे देवताओ
ने हुं पारको पुरेश मनमां पण लावी होईश तो मने आ
ली नाशम करो. नहीं तो माहारुं नाक आ हुशारे कापुं छे
ते वली तेमनुं तेम करो. एम बोलीने वली कोलीने केहे

छे रे पापी हवे ने माहारुं नाक तेमनुं तेम थई केनही. तुं
मनमां शुं जाणे छे रे हुं पाहीश तो तने एक पलकमां ल
राम करीश. तेवारे कोली दीवो लईने जुए छे तो तेहेनुं
नाक पेहेलां शारखुं दीठुं तारे अचरत पांम्यो अने तेहेने
छोडीने तेने पगे पडो ने बोले छे रे तुं शती छे एमां म
ने कांई वरांत रही नहीं. तने हुं माफक छेडो ते मने माफ
करजे फरीथी ताहारी वात नहीं करीश.

ए शाघलुं वरतमान जोई शंनाशी आयो वीश
मे करवा लागो अने मनमां केहे छे.

जे चतुराई शुकर जाणे छे जे ने चतुराई ब्रेहे
शपती जाणे छे ते शघली अशतरीनी चतुराईने पो
होचे नहीं ते अशतरीने कोण राखशे.

जुठुं बोलवुं. ऊंधुं काम करवुं. कपट. मुरखपणुं.
घणो लोभ. अपवीतरपणुं. कठोरपणुं. ए शरवे अ
वगुण अशतरीओनी शाथे लागा रेहे छे.

आमेडीओनी शाथे घणो शनेह राखवो नहीं.
आमेडीओना हाथमां घणी शता आपीए नहीं. ते शु
करी देवुं करी आमेडी ऊपर घणो लंपट थाय छे. तेहेनी
शोभा तेपछे रेहेती नथी. राही शरराजापीकरावने हाथी
शरखा मोटा तेहवान मोटा बुधीवाळा पुरेश जे मोटा मो
टा शुरा ते जया आमेडी पाशे हलका थाय छे.

एहेवो जे हो वीचार करे छे तेने ते रात घणी क
ठण गई. एणी गमे ते चालंदणी कुटणी पोताने घेर गई.

અને ચીચીઆર કરવા લાગી હવે હું શું કરૂં માહારા ભરથાર
ને શું કહું અને મોહોડું કેમ દેખાડું એ કંઈ છુપું રેહે નહીં.
એમ ચીંતા કરેછે એટલે મલશાકમાં પાલંદ બાહારથી
આએયો અને બારણાપાશેથી ન જાએડીને કેહેછે રે મા
હારી કોથલી લાવ મને કામે લ્યુંછે તે શાંભલી પાલંદ
ણીએ એક અશરફી લાવી આએપી તે લેઈ તેહેને ઘ
ણી રીશ ચહડી અને તે અશરફી તેના આંગ ઊપર ફેંકી
દઈ બોલ્યો રે રાંડ મેં કોથલી માંગી અને તેં અશરફી લા
વી આએપી એથી શું તાહારૂં નાક કાપું તે વેલાએ તે પા
લંદણી ઘરમાંથી પોકાર કરતી બાહાર નીકલી. અને
લોકોને કેહેછે રે જુઓ જુઓ આ પાપીએ માહારૂં ના
ક કાપું હાએ હાએ હવે શું કરૂં મને તમે એના હાથમાંથી
છોડાવો. નહીંતો એ માહારો જીવ લેશે. તે શાંભલી લોકો
દોડા ને શરકારનાં માણશ પણ આએયાં તેઓએ તે પા
લંદને પેહેલાં તો શારીપેઠે શોટાબાજ કરી પછે બાંધી
ને રાજાપાશે લઈગઆ તેવારે રાજાની શભાના બેશના
રા તેને પુછેછે રે દુશટ તેં વગર ગુને આ બાએડીનું ચાંદ
શરખું મોહોડું કેમ બગાડું તે કેહે. પાલંદ ચકીત થઓ
હતો કે એ કેમ થઓં હશે તેથી તેની શુધ બુધ ઊડીગઈછે
તે માટે તેહેના મોહોડામાંથી જબાબ નીકલ્યો નહીં. હવે
તેની અપશાથા લેઈ શભાવાલા રાજાને શાશાતર કેહે
વા લાગા હે રાજા.

તેહેનો બોલવાનો સ્વર વેગલો થાએછે તેહેનો ચે

હેરો બદલાઓ. તે મનમાં કંપવાએ છે. તેહેના હોંશ ઊ
ડી જાએછે તેના હાથથી ગુનો થઓ એમ જણાયું. તે ગુ
નેગાર છે તેનાં પગલાં પાછાં પડે મોહોડું ફીકું થાએ
લલાટ ઊપર પશીનો આવે અટકતો અટકતો બોલે કંપ
વે અને લોંઅ ઊપર દરશારી રાજે. તે પુરૂશનું મોહોડું હ
શતું અને મનમાં તે ખુશી. તેહેનું બોલવું શાફ ને તાકી
ને જુએછે શભામાં તે હિંમતથી બોલેછે તે બાહાદરોન
થી થતો તે પુરૂશ શાફ છે એમ જણાયું.

માટે પાલંદ ગુનેગાર છે એને મારવો ઘટે પછે રા
જાની આગનાથી તેને શુલી ઊપર આપવા લઈ ગઆ.
તે શંતાશી બાપાને ખબર પડી. તારે તે રાજાની શભા
માં જઈ બોલ્યો હે રાજા એ ગરીબ પાલંદ કંઈ નાહક મા
રો જાએછે એના હાથથી ગુનો થઓ નથી. શાંભલ મ
હારી વાત. પછી તેણે તરણે શમાચાર ઊઘાડીને કહ્યા
એક પોતાનો. બીજો શીઆલનો. અને તીજો કુરણી
નો. અને કહું હે રાજા એ તરણે ગુના પોલીકાપોતે કરપ
એમાં બીજાનો વાંક નથી. તે વેલાએ શારવે શભા તે શાં
ભલી અચરત પાંમી પાલંદને છોડી દીધો અને બાએ
ડીને પકડી તારે શભાવાલા શાશાતર કેહેછે હે રાજા શાં
ભલો.

એટલા જણાને મારવા નહીં. બ્રાહમણ. બાલક.
બાએડી. તપશવી. અને રોગી એઓના હાથથી મો
ટો ગુનો થઓ હોએ તોપણ તેહેના શરીરનું એકાદું અં

ગડાપીને છોડી દઈએ.

પછે વાલંદણીનું નાક પરમેશરે ફેરપુંન હતું. રા
નએ એક કાન કપાવી તેને છોડી દીધી. તે નોઈ પછે શં
નાશી ગયો પણ દડાની આશા મુકીને પોતાને ઠામે ગ
ઓ. એહેવી કથા કરટકે કહી તેને દમનક બોલ્યો ભા
ઈ ને થઉં તે થઉં. હવે હું કંઈ ઉપાએ કરાડી એકે ને
થી જે શંજીવક શંઘીના હાથથી મારો નએ. કરટક
બોલ્યો ભાઈ એ વાત કેમ બની આવશે. દમનક બોલ્યો
બુધીથી શું થતું નથી. કહું છે.

ધનુષમાંહેથી જે બાણ છુટો તે એકનો જીવ લે
છે કે નથી લેતો પણ જે બુધીનો ધણી છે તેહેની પાશેથી
બુધીનો બાણ છુટો હોએ તો રાજ પરજ શહીત રાઘ
આ રાજનો નાશ કરે છે.

જે પોતાના અંગબલથી નથી બની આવતું તે
ઉપાએથી બની આવે છે. જેમ કાગડીએ શોનાની મા
લાથી એક કાલા શરપને મારી નંખાવેયો.

કરટક પુછે છે તે કેમ થઉં હશે. દમનક કહે છે શાં
ભલ.

કથા. ૭

કાગડીઅને કાલો શરપ.

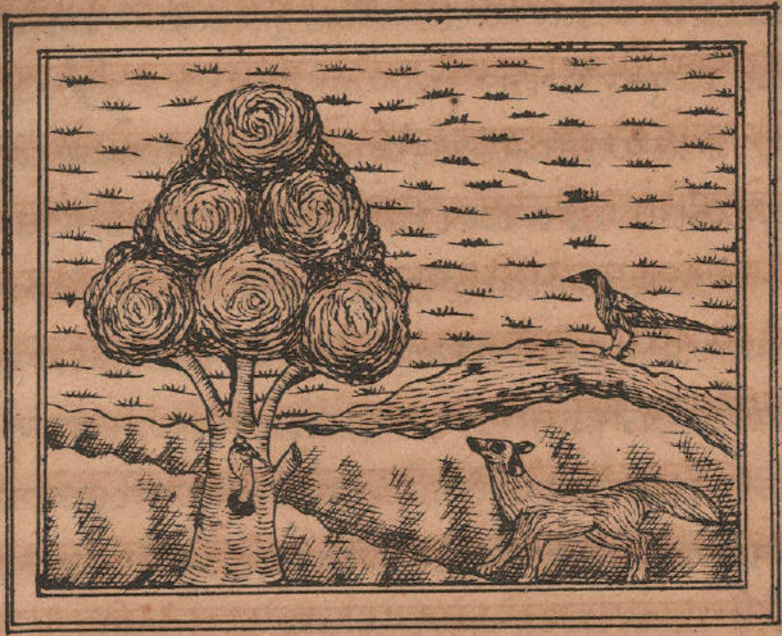

કોઈ એક વનમાંહે મોટા ઝાડ ઉપર કાગડી રેહેતી
હતી તે ઝાડના ખોલમાંહે એક કાલો શરપ પણ રેહેતો
હતો. તે કાગડી જ્હારે જ્હારે ઈંડાં મેલે ત્હારે ત્હારે
તે શરપ ખાઈ જાએ. એમ ઘણીવાર થઉ તોએ પણ કા
ગડી બીજે ઠેકાણે નએ નહીં. કહું છે.

જે તરણ અપમાન પામેઆ હોએ તોએ પણ પો
તીકો ઠામ મુકે નહીં. એક કાગડો. બીજો નીચ પુરૂશ. અને
ત્રીજો પશુ. પણ શંહી. શતપુરૂશ. અને હાથી એ અ
પમાન પામે તો ઠેકાણું મુકી જાએ છે. પછે તે કાગડી બે
હી રાહા શોક કરે. કોઈ દીવસે પોતાનો મીતર એક શીઆ
લ હશે તેની પાશે ગઈ ને તેણે બધું કુશલ તેને કહીને બોલે

છે હેત્નાથી.

સંસારના તાપે ને તપો તેને આ તરણાયાનાં વીશ
રાંત કરેછે. એક તો બાલક. બીજો કુલવંતી નાર અને ત
રીજો સાધુની સંગત.

તેની ચશાતી નદીને કાંઠે. તેની બાએડી બીનશાથે
લાગીએના ઘરમાં શાપ રેહેછે તે પુરૂશને શુખ કેમ થાએ.

શીઆલ બોલો રે બેહેન કાંઈ ચીંતા ન કર એનો ઉ
પાઅ શેહેલ છે તારો શતરૂ લાલચુ છે માટે થોડી મેહેન
તથી મારો નશે. તેમ એક બગલો ઘણી લાલચ રાખી
ને નીત માછલાં ખાતો હતો તે એક કરચલાને હાથે મર
ણપામો. કાગડી પુછેછે તે કેમ. શીઆલ બોલો તું સાંભલ.

કથા. ૮

બગલો અને કરચલો.

કોઈએક વનમાં મોટું તલાવ હતું તે ઉપર બગલ
નામે બગલો રેહેતો તે ઘરડો થઓ ને માછલાં મારી પેટ
ભરી ન શકે. એક શમે તે લુખો તલાવને કાંઠે બેશીને રડે છે
તારે આંખમાંથી મોતી શરખાં જલનાં બીંદુ નાખેછે તેવે
સમે એક વનચરનજ એવે નામે કરચલો ઘણાં એક માછ
લાંની મંડલી શમેત તેની પાશે આએવો અને તેનું દુખ
સાંભલી તેને બોલેછે હે મામાજી તમે ખાવું પીવું છોડી
દઈ રડતા બેઠા છો એમાં શો ગુણ થાશે. બગલો બો
લો રે છોકરા તું બોલેછે તે ખરૂં પણ મને હવે વેરાગ થઓ
એ તારપછે માછલાંની હતા ન કરૂં અને અપવાશ કરીને
પોતાનો પરાણ છોડું. એહેવો મેં નીસચે કરો છે. હવે મા
હારી પાશે આવેલાં માછલાંને પણ મારીશ નહીં. કરચ
લે પુછું એટલા વૈરાગનું શું કારણ. બગલો બોલો છોક
રા આજ શુધી મેં તમો ઉપર દાહાડા શુખેથી કાહાડીઆ.
હવે તમો શંધા થોડે દીવશે મરી જશો તે મને ઘણું દુખ
કરેછે કેમકે જો તમે મુવા તો પછે મને પણ ભુખે મરવું પ
ડશે. તો પરત લઈ હમણાં ન કેમ નહી મરૂં. કરચલો બો
લો એહેવું શું છે કે માહારો શંધાનો નાશ થશે તે કહો
કુંઈ ઉપાઅ શોધી કાહાડશું. બગલો બોલો છોકરા
ગઈ કાલે ઈહાંથી કેરલા એક જોસી જતા હતા તે તલા
વમાં ઘણાં માછલાં નેઈ બોલતા હતા કે એક દાહાડે શુ
શાકલ બસાં લાવીને શંધાં માછલાંઓને લઈ જઈએ
તેયાત મારે કાને પડી તારપછી મને તે દુખની વેદના.

थाअेछे ते केहेवाती नथी अेम शीआळवांने शरवे मा
छलां घणराघी गआं अने तेने पुछवा लागां. अेनो कां
ई उपाअ छे के अमारो पराण जये. जगलो बोलो अे
नो शो उपाअ हुं पंजी तेमाण शां तेशाथे कंई पुरे पडाअे
ने कहवे तमे मारा उपर वीशवाश राखी बीजा तळाव
मां नवा चाहाशो तो तमने माहारी पांज उपर बेशा
डी लई नईश. अे माहारे हाथ छे. माछलांअे लोलपण
मां ते जगलानी वात शाची मानी. तारे अेक केहे छे मने
लई न. बीनो केहे छे मने अेम तेने गले पडवा लागां. प
छे ते जगलो अेक अेक माछलांने पांज उपर बेशाडी
ने नरा दुर लई नआ अने अेक शीला उपर बेशी शुझे
घी जातो नअ. अेम केटलाअेक दहाडा शुधी थवुं. अे
क दीने करचलो केहेवा लागो के मामा हवे तो मने ल
ई जओ. जगलो बोलो शारुं चाल. पछे ते करचलो ते
हेनी पीठ उपर बेशीने नअ छे तेणे ते शीला नेडीने
माछलांना हाडकांनो ढगलो पाशे पडेलो पण दीठो. ता
रे जगलाने पुछे छे मामा ते तळाव केटलुंक दुर छे
के ते शांभळी शुझी थईश. तेवेळा मामा कहशा ने बो
ला छोकरा शबुर कर. पेली शीला उपर जेम राघलां मा
छलां शुख पांम्यां तेम तुं पण शुख पामीश. माटे हवे त
रा देवलानुं शमरण कर. ते शांभळे करचलो तेहेलो मन
शुं नअीने वीचार करे छे. माहारुं मोत आअेवुं लो
जरुं हवे बीहीने शुं करीअे. अेहेवे शमे कांई उपाअ था

ले तो कंई कहुं छे.

अक्कलनी वातने तो जेटला शुधी बीहीवुं नेटला शु
धी ते आवी पुगे नहीं. जेवार आवी पडी तारे तो तेने
टाळवानो उपाअ करीअे.

मारे जेटला शुधी अेणे मने आ शीलानी उपर
नथी मुक्यो तेटला शुधी मारा तीखा नखथी अेनी गर
दन तोडीश तो छुटीश. पछे ते करचले तेम करतां
जगले प्राण छोडो. करचलो पण कमळना दांडा जेवी
नरम अने पोहोळी तेहेनी गरदन लईने पाछो तळाव
पाशे आवयो अने माछलांने शरवे वरतमान कही
ने बोले छे हवे तमे शुखेथी रहो. ते वीशवाश घातकी
ने में मारो ने तेनुं शीर तमने देखाडवा शारु लाव्ये
वो छुं. अे वात कहीने शीआळ कागडीने बोलो के अे
हेन हवे तुने हुं उपाअ कहुं छुं ते कर. कोई अेक मोटा म
नीशनी आवेडी जाग थोतां गळामांथी रतननो को
रकाहाडी बाहार मुकशे ते तुं तेना देखतां लई उडी आ
वने ते हार तारा शालकनां दरने मोहोडे मुक. अेटले ते
मारो नशे. पछे ते कागडीअे तेम करुं. तारे तेहेनी पछ
वाडे चाकरो होडी आवेया ने झाड उपरथी हार लेवा
गआ. तारे शाप दरमांहेथी कुंफाडा मारवा लागो तेने
तरत मारी नांखीने हार लई गआ. माटे हुं कहुं छुं के ने
बुधी छे ते शुं करी न शके. कहुं छे.

नेहेने बुधी छे तेहेने बळ छे. बुधी वगर तेहेने

નથી. તેહેનું અંગબળ કંઈ કામનું નહીં. બુધીબળથકી એક શશલાએ શીંહ મારી નાંખો.

કરટક પુછે છે તે કેમ થયું હશે. દમનક કેહે છે ભાઈ શાંભળ.

કથા. ૯

શીંહ અને શશલો.

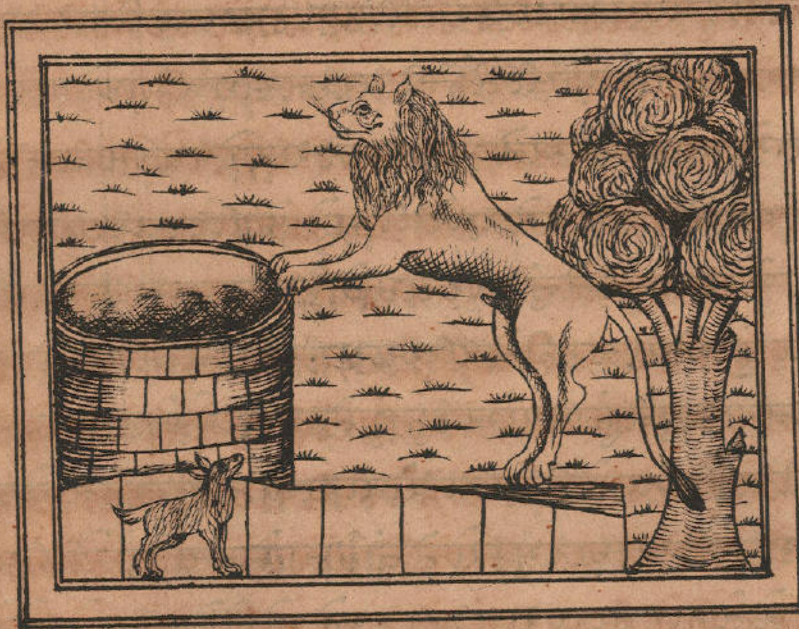

કોઈ એક વનમાં મંદમતી નામે શીંહ રેહેતો હતો તે ઉનમત પણે કરીને જનાવરોને મારતો ફરે. એક દીને શરવે જનાવરો એકઠાં થઈ તેહેની પાશે ગઆં અને વીનંતી કરવાં લાગાં. મહારાજ એ શું. તમે જો એમ જનાવરોને મારશો તો કેટલાએક દાહાડા પછે બધાનો નીરવંશ થશે. પછી તમેજ ભુખે મરશો. માટે તમારી રો

જ તેરસું એક એક જનાવર તમને અમે નીત આપતા જઈશું એટલે તમારૂં અને અમારૂં પણ કામ થશે. કહું છે.

જે રાજા રૈયતની પેરે થોડું થોડું પરજાપાશેથી લેતો જાય છે તે શારી પુશટીને પાંમે છે.

પરજાનું પાલન કરીને ભંડાર ભરાવ્યો જેમ માલી ઝાડને પાલીને તેનાં પુશપ ફલ લીએ છે. અથવા ગાયનું પાલન કરીને જેમ દુધ લઈએ છીએ તેમ રાજાએ પણ કરવું.

પરજાનું પાલન કીધાથી કીરતી વધે ને પીડા કરાથી અધરમ થાએ ને તે રાજા રાજભરશટ થાએ છે.

એવાં જનાવરોનાં વચન શાંભળી શીંહ એ તેવાત કબુલ કરી. પછી તે વારા પરમાણે દાહાડી એક એક જીવ આપતા જાએ. તે જાઈ શીંહ શુખેથી રેહે. એક દાહાડે એક તીવરબુધી હવે નામે શશલો ઘણો ચતુર હતો તેઉપર વારો આવેયો તારે તેણે વીચાર્યું જે હું શાર શીંહને જો મારીશ તો શંઘા જનાવરોને શુખી કરીશ. અને શારસું બીજું શું પુન છે. કહું છે.

પઆશ દેપજ એ અઢાર પુરાણ કહાં તેનો શારાંશ એ છે જે પરોપકાર જેહેવું બીજું પુન નથી.

એહવો વીચાર કરી તે શશલો શીંહનો જમવાનો શમે ટાલીને તેની પાશે ગએો. તેને શીંહ રીશ ચડાવીને બોલે છે રે અધમ તું એક તો નાંનો. બીજું મોડું ક

રી આપેથો મારે તારા ગુનાથી જો હું તને તરત મારૂં·
અને કાલે સંધા જનાવરોનો પણ નાશ કરૂં સો એમાંમ
ને કંઈ પાપ લાગશે નહી· શશલો પગે પડી બોલ્યો કે
સ્વામી ઉતાવળા માં થાઓ અને ધીરજથી મારૂં વચ
ન સાંભળો· આજ સ્વામીની સેવા ચુકી એમાં મારો અ
પરાધ નથી અને નથી સંધાં જનાવરોનો પણ· હું નાં
હાંચલો મારે સંધાએ વીચાર કરી મારી સાથે બીજા ચા
ર શશલા મોકલા તે અમે મારગે આવતાં વીચરમાંહે
થી એક શીંહ નીકલ્યો તેણે અમને અડાવ્યા અને પુછ
વા લાગો તમે કાંહાં જાઓ છો· મેં તમારૂં નામ લીધું· ત્યા
રે તેણે કહું આ વનનો રાજા હું છઉં· મંદમતી તો ચોર છે·
અને જો તે રાજા હશે તો મારી પાશે એ ચાર શશલાઓ
ને મુકી તેહેને હું લઈ આવ· તેહેના માહારા ચાર હાથ
થયા પછી એમાંથી જે જીતશે તે તમારો રાજ કરશે·
એમ કહી મોહોડામાંથી તમારૂં જે વાંકું બોલ્યો છે તે મા
હારાથી નથી કેહેવાતું· તે સાંભલતાંજ શીંહ બોલ્યો
કે એવું છે તો તે ચોર કહાં છે તે મને અત્તરઘડી દેખાડ
કે હું તેને મારીને માહારી પરથવી પાછી લઈશ· શશ
લો બોલ્યો સ્વામી ખરૂં કહો છો પણ તે કીલામાં છે ને
કીલામાંનો શત્રુ બલવંત કહો છે·

હજાર હાથીએ લાખ ઘોડાએ જે નથી થતું તે એ
કલા કીલાએ થાય છે·

કીલાના બુરજ ઉપર રહીને એકલો માણસ સો

ને હેરાન કરે છે·

દાઢ વગરનો સાપ· મદ વગરનો હાથી વશ થાએ છે
તેમ કીલા વગરનો રાજા પણ·

શીંહ બોલ્યો રે કીલાવાલો છે તોએ પણ મને દેખા
ડ કે જેટલા સુધી તે વધ્યો નહી તેટલા સુધી મારી કાઢું· કહું છે·

શત્રુ તથા રોગ તથા દેવું એ વધ્યાં નહી તેટલામાં
જ નથી મારી કાઢતો તે બલવંત છે તોએ પણ તેઉના
હાથથી પછે મારો જાઅ છે·

શશલો બોલ્યો કહ્યું છે તોએ પણ તેનું બલ જાણ્યા
વના તે ઉપર જવું તમને ન ઘટે· કહું છે·

શત્રુની શક્તી ન જોતાં જે ઉતાવલો થઈ તેના
ઉપર જાઅ છે તે પતંગ જેમ અગન ઉપર નાશ પામે છે તે
મ નાશ પામે છે·

શીંહ બોલ્યો રે તું ઘણી વાતો ન કર તે ચોરને દે
ખાડ· તે સાંભલી શશલો બોલ્યો સારૂં તો ચાલો· દેખાડું
છઉં· પછે તે બે જણા એક વાવડી પાસે આવેયા· તારે
શશલો શીંહને કેહે છે માહારાજ તમારા પરતાપ આગ
લ કોણ ટકી શકે એ તો નાહાશીને પોતાના કીલામાં
બેઠો· ચાલો આપણ તેહેને તાંહાંથી સોધી કાહાડીએ
પછે શશલો કુવાના કાંઠા ઉપર ગયો· માંહે જોઈ શીંહ
ને તેડીને કેહે છે· સ્વામી જોઈ લીયો· આ તમારો શત્રુ·
શીંહ કુવામાંહે જુએ છે તારે તેણે પોતાની પડછાયા
પાંણીમાં દીઠી તેહેને શત્રુ એમ માની હાંક મારયા

લાગો તાહારે માંહેથી પડશાદ થયો. શંઢીએ જોએ કે
રથી તો તેણે પણ ફેરવી. એ હાથ પગ અફાલે તે લેઈ
રીશે કરીને શંઢીનું માથું ફેરે પછી તે કુવામાં કુદી પડો.
ને મરણ પાંમો. માટે હે કરટક તને કહું છું. જેહેને બુધી
છે તેહેને બલ છે. ને કે શંઢી કેટલો અને શશલો કેટ
લો પણ બુધીએ કરીને પેલાએ પેલાનો પરાણ લીધો.
કરટક બોલો ત્યારે કાકતાલ રીતે કરીને શશલો અંત
પામો. માટે તે દાબલો લઈને એકાદો નબલો શબલા
શાથે લાગે તો પોતાનો પરાણ મુકે. માટે મોટાઓની
વાતમાં આપણ પડીએ નહીં. દમનક બોલો એ તો તા
હારી નામરદીની વાતો છે. ને આપણ શાથે જેમ વા
લે તેહેની શાથે આપણ તેમ વાલીએ. નબલાએ ત
થા શબલાએ પણ ઢીલા થઈને પરેતન મુકવો નહીં.
કહું છે.

ને શહા પરેતન છોડતો નથી તેનું કારણ શીઘ
થાએ છે. પરાકલન ઊપર ત્યારતો શુરજ રાજે છે. પરેત
ન કીધો ને ને કામ ન બનીઆવે તો પછે આપણા ઊપ
ર દોષ નહીં.

ને એક શાલવીએ ઊદીઓગ કરો તો રાજકુંના
પાંમો. તે કથા કહું છું શાંભલ.

કથા ૧૦

શાલવી અને રાજકુંના.

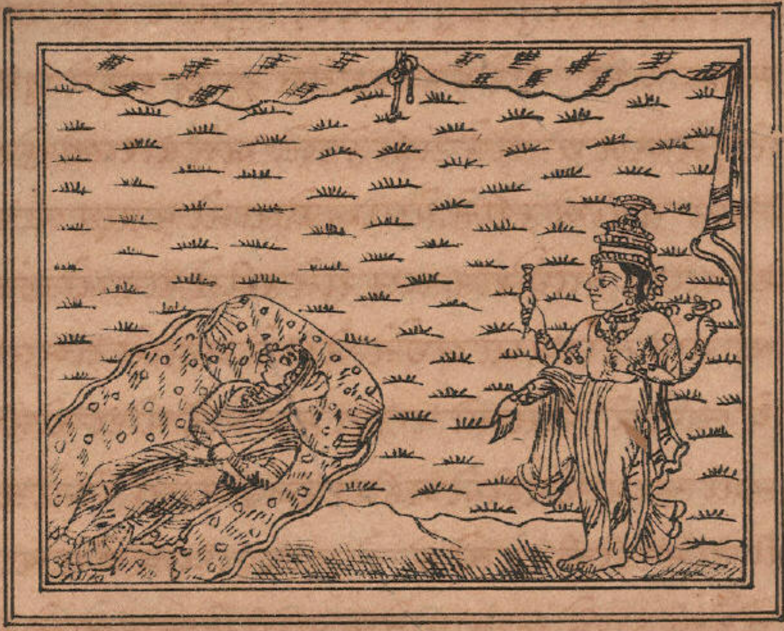

ગોડદેશમાં વીરાટનામે નગર છે તાંહાં એક શા
લવી અને બીજો શુથાર એ બેઊને માંહોમાંહે મીતરાઈ
ઘણી હતી. એક અવશરે કોઈ મોટું પરબ આવેથું તે દીવ
શે માતાની જાતરાએ બેઉ જણ ગઆ. તાંહાં રાજા મક
રધ્વજની દીકરી દરશણ કરવા આવી હતી તેહેને દેખી
શાલવીને કામ લગો તેથી ઘણો દુખ પાંમવા લાગો. ત્યારે
શુથારે જેઈ વારે ઊં પણ તેનો કય દામ નઆવે. એટલે
શુથારે વીચારું ને કામવીકારથી મારો મીતર મરી જશે.
તે માટે કાંઈ ઊપાઅ કરું. શુથાર મોટો કારીગીર હતો તેણે
એક લાકડાનો ગરૂડ ઘડો તે ગરૂડને હેવી કલ કીધી ને
તે દાબાથી આકાશે પંથે કરીને ચીતવે તાંહાં જાઅ. તેમ

न ओलाकुडाना हाथने शंख चकर गदा पदम परगट थ्या
थयां. पछे ते शालवीने श्रीवीशणुनो वेश धरी गरुडप
र बेशाडीने कल दाबवा शीखवी तेणे करीने तेज राते ते
राजकुंवरना मेहेल पर गयो. ने गरुडने छापरा उपर सु
कीने बारीमांहेथी राजकुंवरना पलंग पाशे आवेयो ने
तेने सुती उठाडीने बोलेछे रे राजपुतरी तुं जन पामी
श. हुं वीशणु ताहारो उधार करवा वईकुंठथी आवे
यो छुं.

एहेवुं शालवी राजपुतरी सुवेछे तो जयो वीश
णुनो आकार दीठो तारे मनमां वीचार करेछे के मारुं मो
टुं भाग्य ने मारे मंदीरे श्री भगवानजी पधारा. एम घणी
हरख पांमी. पछी पलंग उपरथी उतरी हाथ जोडी आ
गल उभी रही एटले शालवी बोलो हे राजपुतरी शां
भल. तारी कुशेण महने आवी तुं अगाउ भवे मारी अश
तरी हुती तें माहारो अपराध कीधो हुतो तेथी मे तुने श
राप आपेयो. एटले तुं राजपुतरी थई हुये तुने शरा
पथी छोडावी ने वली परवा आवेयो छउं. ते शाथसुं
शाचुं मानीने राजपुतरी राजी थईने भगवानने छो
डी हुवे जीवतनी ईछा कोण करे पछे ते शालवीए गंधर
वबीवाह करी ते राते ज राजकुंवरी साथे संसारनां सुख भो
गवां. परभाते घेर जवा लागो. एटले राजकुंवर बोली
अरे महाराज माहारो पाणी ग्रहण करी हुवे केम छोडीन
जाओछो. शालवी बोलो रे असतरी तुं चींता नहीं कर.

तारी पाशे नीत आवीश. पण कोई आगल ए वात क
हीशमां केम के लोक मने शुखे रेहेवा नहीं देशे. तारा पी
ताने ज्यारे शंकट पडशे त्यारे तने काम तरत होडो आ
वीश. एम कही शालवी गरुड उपर बेशी पोताने घेर
आवेयो. ए रीते ते शालवी राजकुंवरी पाशे नीत आव
तेना जोगथी राजपुतरी उपर गरभनां लखशण दीश
वा लागां ते रखवाले दीठां ने पुरुश तो कांहांथी पेशी न
शके अने ए केम थउं हशे हेवुं वीचारी तेओए राज
आगल तथारथ वात कही. राजा चींतातुर थयो. ते
णे राणीने कहुं. राणीए जई जोउं तो रखवाले कही
ते वात शाची मली. पछे दीकरीने पुछुं तारे तेणे शर
व वरतमान कहुं. माता घणी खुशी थईने तेणे राज
आगल कहुं. राजा बोलो जे आपणी नजरे देखीए ते
वारे शाचुं. पछी माताए पुतरीने कहुं के हमने दरशन
कराव. पुतरीए कहुं पुछीने कहीश. पछे राते शालवी
आवेयो तेने शरव हकीगत कही. शालवीए कहुं जे ज
लीमांथी शुखेथी दरशन करे. पछी राजाए तेमज करे
ते नजरे देखी राजा राणी घणां हरख पांमां ने आप
णां मोटां भाग्य ने भगवान आपणा जमाई थआ.
पछी ते शालवी शुखेथी आवजा करे ने आनंद करे. ए
वामां राजा वीरे ते छोकरीनी कीरती शांभलीने तेहेने
मागवा मांगश मोकलां तेउए राजा मकरधवजने
कहुं जे ताहारी छोकरी आप. नहीं तो शंगराम कर. ते

શાંતસી રાજાએ વીરનાં માણશોને મારી કહાડાં. તે વારે રાજા વીરને ક્રોધ ચડો ને ચતુરંગી શેના લઈ મડ રંગણનું શેહેર ઘીરી વલો એટલે પરજા દુખ પામવા લાગી. પછે રાજાએ નઈ છોકરીની પરાર્થના કરી. છો કરીએ શાલવી આગલ વાત કરી તાહારે શાલવી વીચાર કરવા લાગો કે હવે મહને જેણી કોરથી મરણ આવેછું. ને લડતાં અશાતરી લાજ તો તેહેના વીજેગ થી મરી જઈશ. અને જો જુધ કરવા જઈશ તોપણ મરી જઈશ. માટે જુધમાં મરીશ તો શારૂં ને મને સ્વરગ મલશે. હેવું વીચારીને શાલવીએ કહું જા તાહારા બાપને કેહેકે શવારે લશકર લઈઆર કરી લડવા માંડ હું તને શાહાજ થઈશ કંઈ ચીંતા માંકરીશ. પછે શવારમાં તે શાલવી ગરૂડઊપર ચડો અંગમાં શુરાપણું ચડું છેને મારી ચકચુર કરૂં. તે શમે એ વાત વીશણુને ખબર થઈ પછે વીશણુએ વીચારૂં જે એતો મારો નરો પણ લોક એમ કેહેશે કે રાજા વીરે વીશણુને મારેઓ. એટલે મનુશ લોકમાં મારો અપજશ થશે હેવું વીચારી વીશણુએ ગરૂડને કહું કે ગરૂડ આજ તો માણશલોકમાં શાલવીએ આપણી લાજ જોવાનો ઊપાએ કરોછે તો હવે શું કરીએ. ગરૂડ બોલો કે માહારાજ તેની અરદાશ કરો તેમ આપણી મોટાઈ રેહે. પછે શ્રીવીશણુએ પોતાનું તેજ શાલવીમાં મુકું ને ગરૂડે લાકડાના ગરૂડમાં મુકું તે શમે તે શાલવી વીશણુનું સ્વરૂપ બની રહો. તે દૈતુક

ઈદરાદીક દેવતા જોવા આવેવા. પછે શાલવીએ શંખ વગાડો તેથી શતરૂનું લશકર મુરછા પાંમી પડું એટલે ચક્કર મેલું તેથી ઘણાં જરાં લશકરનાં માણશોનાં માથાં કપાણાં. તેવારે રાજા વીર પોતે નાહાઠો અને શાલવીની રૂતે થઈ. માટે હે કરટક જો તું શલાહ આપેશે તો જુધીનો ખેલ કરીને જેહુમાં વીરોધ પાડીશ. કરટક બોલો એહેવું છે તો તું ચુજે જા અને તાહારૂં મન ગમતું કરજે. પછી શંજીવક પોતે પાશે નહી એહેવો શમો જોઈને દમનક પીંગલ રાજા પાશે ગએો ને જોહાર કરી આગલ ઊભો રહો. તારે પીંગલ પુછેછે કે કાંહાંથી આવેવો. ઘણે દાહાડે દીઠો. તને કુશલતો છે. દમનક બોલો કે માહારાજ તમારે તો અમારૂં કામ નથી માટે આવતા નથી. પણ જારે તમારૂં કંઈ અનહીત દેખીએ તારે અમારો જીવ જલે છે. ને તે તમને કહાવગર નથી રેહેવાતું માટે આવેવો છું. કાંને કહી છુટીએ પછી આપણા ઊપર દોશ નહી. હે શવામી.

મીઠું બોલનારાતો ઘણા મલેછે. પણ કડવું અ
ને હીતકારી વચન ના બોલનારા તા શાંભલનારા કઠણ.
આપણે તેનું કલાંણ ઈછીએ તેના શારાની પાલ
વગર પુછાથી પણ કહીએ. પછે તેને તે મીઠી લાગો કે ક
વી લાગો. શારી લાગો અથવા માઠી લાગો.

પીંગલ બોલો અરે એવું શું છે તે કેહે. દમનક બોલો કે દેવતા તમારો વાહાલો જે શંજીવક તે આજ મારી

પાશે એકાંત એમ બોલતો હતો રે દમનક તું માહારો મીતર માટે તારી આગલ કેહેવાની કાંઈ ચીંતા નથી હું પીંગલ પાશે એટલા દાહાડા રહ્યો તેથી તેની બુધીની અને શગતીની મને ખબર પડી. તેઊપર મેં એમ ધારૂં છે જે એને મારીને હું રાજા થાઊં અને તને કુલ અખતીઆરી પરધાન કરૂં. કેમ એ વાત ઠીક છે. મેં કહું ઠીક છે. માટે હે શાવામી હવે તમે તમારૂં નેઈ લો. શાંહી તે વખત શારજી કહણ વાત શાંભલીને અચેત થઓ. તે જોઈ દમનક કેહે છે હે રાજા વચન છે કે.

જે રાજા એકલા પરધાન ઊપર શઘલા રાજ્યનો કારભાર શોંપે છે તે પરધાનને પછે ગરવ થાએ છે. અને ગરવથી તેહેને રાજાનું વચન શેહેતું નથી માટે તેહેની શતા હેઠલ રેહેવા ચાહાતો નથી પછે રાજાનો નાશ કરીને રાજાની ઈછા કરે છે.

પીંગલ બોલ્યો રે દમનક એ તું શું કેહે છે રે તેહેને હું માહારા ભયશારનો ચાહું છું તે મારા ઊપર એવી બુધીન હી કરશે માટે માહારા મનમાં તેને વીશે વાંકું આવતું નથી. દમનક બોલ્યો શાચી વાત પરીતનું લખશાણ એમ જ છે તેમાં તમારો શો વાંક. કહું છે.

ઘણા રોગથી ભરેલું હોએ એવું પણ પોતીકું શરીર પોતાને વાહાલું લાગે છે તેમ શારો અગર માઠો પણ જે વાહાલો તે વાહાલો જ લાગશે.

પણ શાવામી એ શંજીવક પાશેથી તમારે શોઓ

નફો ને તમે એટલી મમતા તે ઊપર રાખો છો. એના થી તમારા શતરૂ મારા ભએ નહીં. હેની શંગતથી તમને મોટાઈ મલે છે તે પણ નહીં અને વલી મનનો ખોટો તો હેવા નીરગુણીને પાશે રાખવાનું શું કારણ તે કહો. મહારાજ જે દુરજન તે દુરજન જ. કહું છે.

દુરજનની ગમે તેટલી શેવા કરો અંતે પોતાનો સ્વભાવ મુકે નહીં. જેમ કુતરાની પુંછડી વાંકીની વાંકી.

દુરજન ઊપર ઊપકાર કરા તે ફોગટ ગઆ. મુરખ આગલ શુભાશીલ કહું તે ફોગટ ગઊં. ને શાંભલનાર નહી તેને હીતની વાતો કહી તે ફોગટ ગઈ.

પીંગલ બોલ્યો રે તે વાત શાચી. પણ જે મોઢેથી આપણ એકવાર જેહેનું શારૂં બોલ્યા તેજ મોઢેથી તેનું માઠું બોલીએ નહીં. કહું છે.

મોટા છે તે દુરજન પર કોપતા નથી. જેમ શેરડી ચેકરમાં નાખી હોએ તો એ પણ કડવો રશ નહી આપે.

પેહેલાં કોઈ શાથે પરીતજ નહી કરીએ. કીધી તો નીત વધારતા જઈએ. આપણ જેને વધારીએ તેને આપણજ ઊતારીએ તેમાં આપણી મોટાઈ નહીં.

જે આપણું શારૂં કરે છે તેહેની શાથે શારાવાલા તેમાં વધતું શું કર્યું. પણ જે ભુંડું કરનારને શારૂં કરે છે તેને મોટા કેહે છે.

મારે એ શંજીવક મારૂં મનમાં ભુંડું ચીંતે છે તો પણ હું એનું શારૂં જ કરીશ. દમનક બોલ્યો મહારાજ તમે ક

હોછો એ વાત શાચી પણ એ રાજાનો ધરમ નહી. તમે
એની મીતરાઈ કરાથી તમારૂં રાજકાજ બધું ગયું તેમ
આથી શારપે જનાવરો તમથી વેગળાં થઓં કારણ કે તમા
રે હાથે તેઓનું પાલન થતું નથી હવે તમે રાજ શાહાના
મારે તેની શંગતથી એટલો અપગુણ થએો તેને છોડી
જે એમાંજ શારૂં. કહુંછે.

એક પાણી તે તપેલા લોઢાઉપર પડે તો નશ
મ થાએ. કમલનાં પાંતરાઉપર મોતી શરખું દીશે. શી
પમાં પડું તો મોતી થાએ બુધીશાને પણ તેમજ. જેહેવી
શંગત લાગે તેહેવો થાએછે. માટે નીચનો શંગ છોડીએ.
તેં જેહેનો આચાર શારીપેઠે નથી જાણો તેટલા શુધી તે
હેની શંગત કરીએ નહી. જેમ એક જુએ માંકણનો શ
ભાવ નજાણતાં તેની શંગત કરી તો મરણ પાંમી.

પીંગલ પુછેછે તે કેમ થઉં હશે. દમનક કેહેછે રા
જા શાંભળો.

કથા. ૧૧

જુ. અને માંકણ.

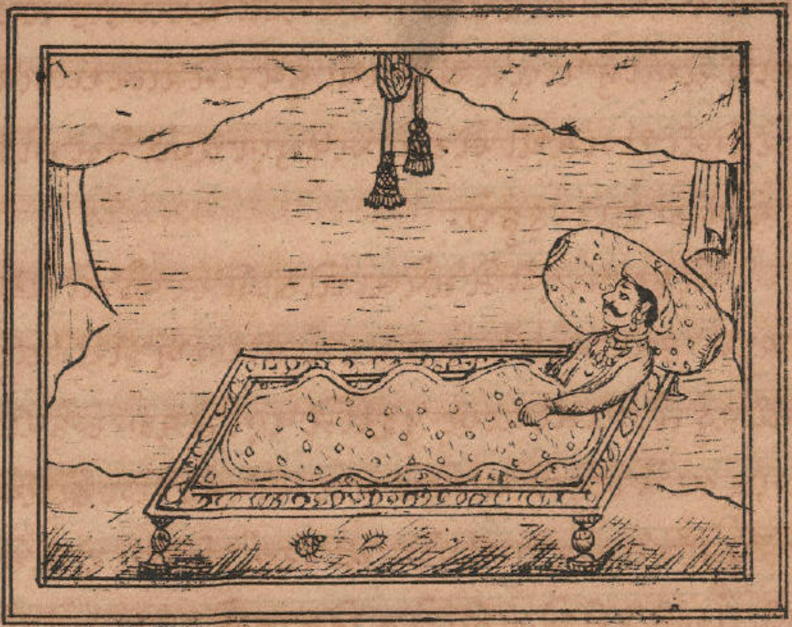

કોઈએક રાજાના મંદીરમાં મનને રમાડે તેહેવી
શેજ હતી. તેની ઉપર એક મંદમતી હવે નામે જુ રેહેતી
હતી તે અમરત શરખું રાજાનું લોહી પીએ ને શુખેથી
કાલ કાઢે. એક શમે પવને ઉડાવેલો દુકુ નામે કોઈ માં
કણ તે શેજ ઉપર પડો તે શઇત જરઇ જેહેવી અને નર
મ માંખણ જેહેવી રાજાની શેજ જોઈ મનમાં હરખ પાં
મો. તે ઉપર ધીહીં લીહાં જમેછે તેને તે જુ મલી ત્યાહારે
બોલીરે બુરજ આ રાજાના મંદીરમાં આવપાનું તાહા
રૈ શું કામ. તું આંહાંથી તરત જા. નહીં તો મારો વધ શ
માંકણ બોલો રે બાઈ તું ગરહ શાત દેખાએછે માટે એ
મ માંકેહે. કહુંછે.

પરજાને રાજા મોટો. છોકરાંને માબાપ મોટાં. ના
અેડીને માંટી મોટો અને શંધ્યાઓને પરાણો મોટો.

ઘરબારીનો આચારમ છે કે કોઈ હલકો માંણશ
પણ આપણે ઘેર પરોણો આવેયો તો તેનો આદરમાન
બોલી એમ કેહેવું. આવો બેશો ઘણે દાહાડે તમને દીઠા
તમને જેમ કુશળ તો છે. ઘણા નજરા દીશો છો. આજ
આનંદનો દીવશ ને તમેં મળા.

મારે હું તારો પરોણો ને આશા ભરેલો આવ્યો છું
જુ બોલી તું શું ચાહે છે. તે બોલો મેં આજ શુધી ઘણાં ત
રેહનાં માણશનું લોહી ખાધું પણ તેમાં કાંઈ મીઠાશ લા
ગી નહીં. રાજા મીઠાં મીઠાં પાનાં ખીત ખાએછે માટે એ
નું લોહી અમરત શરખું હશે તે રખું મને ખાવાડ તેવારે
તે મારી બલસીએ લાલ છુટે છે. કહું છે.

શારૂં ખાવું એ કરતાં મરતુલોકમાં બીજું મોટું કંપ
છે શુખ નથી. ખાવાને કાને શાંભળા પરેતન કરે છે. પેરજે
નહોએ તો કોઈનો કોઈ ચાકર થાએ નહીં. કોઈનું કોઈ
શાંભળે નહીં. ચાકરી કરવી. બોટું બોલવું. નીચની શં
ગત કરવી. પરદેશ કરવો. એ શંધાંયાનાં એક ખાપેટ
ને કાજે.

જુ બોલી રે ભાઈ રાજાને શરીરે પેહેં ઉંઘ આવે છે
તારે હું તેહેનું લોહી પીઉં છું. ને તું ઉતાવળો નહીં થાશે
ને મારી શાથે ભોજન કરશે તો મારે છજ્યાં રેહે. તેબોલો
શારૂં. એમ તે બેજણાં વાત કરે છે એટલામાં રાજા શુવા

આએયો તેવારે તે માંકણને ધીરજ રહી નહીં ને તેને ઉં
ઘ આવી નહીં એટલામાં જ છીંથરકો લીધો. બુએ ચા
રે તોએ પણ તેનું માનું નહીં. કહું છે.

જેહેનો ને શપલાય તે તે મુકે નહીં પાણી તપાએ
શું તોએ પણ ઠંડું થાએ છે.

તે વેળાએ અંગાર જેહેવું તેહેનું મોહોડું રાજાના
કોમળ શરીરને લાગતાં જ્યાર તેના શરીરને અગનથ
ઈ તાહારે બીછાના ઉપરથી ઉઠીને શેપક લોકોને કે
હે છે રે મને શું કરડું. તે દીવો લઈ બુઓ. શેપક દીવો
લાવે તેટલામાં માંકણ તો નાહાશીને પલંગની શાંધ
માં ભરાઈ ગઓ. ને જુ છોડી શકી નહીં. તેહથી લાગી
તેને તેઉએ તરત મારી નાંખી.

માટે હે રાજા શંકયકને મારશો તોજ શારૂં. ન
હીં તો એના કરતાં તમે મરણ પાંમશો.

બીજું પણ જેણે પોતીકા કુરકીયા ને પારકા પા
શે લીધા તે નાશ પાંમે છે. જેમ એક જશદશેમ રાજા ના
શ પાંમો.

શંહી પુછે છે તે કેમ થઉં. દમનક કેહે છે રાજા
શાંભળો.

કથા ૨૨

કકુદ્રુમ શીઆલની.

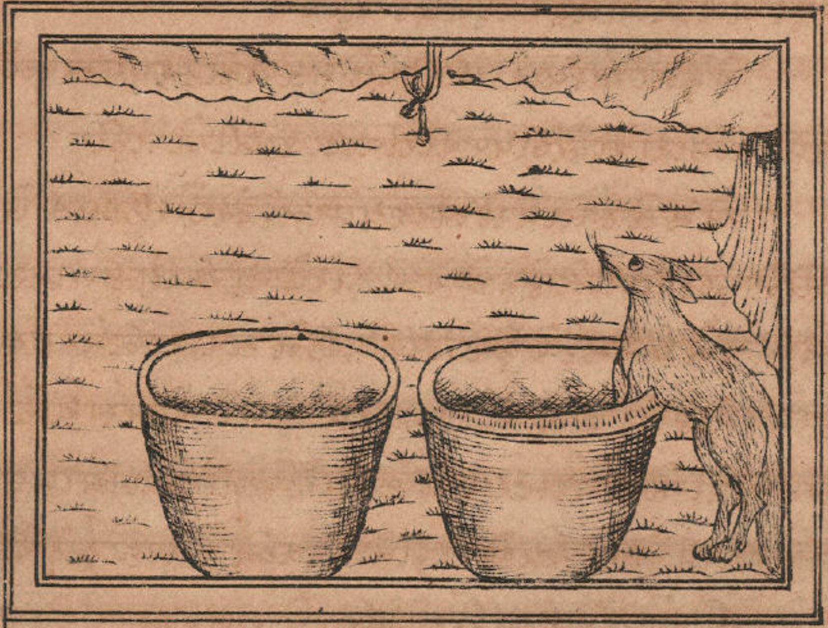

કોઈએક વનમાં ચંડરવ એવે નામે શીઆલ હતો તે એક વેળા ભુખો ભમતો ભમતો નગરમાં ગયો તેની પછવાડે કુતરાં લાગાં એટલે ભએનો મારો એક રંગારાના ઘરમાં ભરાઈ ગયો. ત્યાંહાં ગલીના રંગનો એક રાંજણ ભરેલો હતો તેમાં પડીને તે રંગમાં રંગાણો. પછી ત્યાંહાંથી નીકલો અને વનમાં ગયો. તેના ડીલે રંગ લાગો હતો તે ગયો નહીં. કહું છે.

મુરખ, આલેડી, વાનર, માછલાં, ગલી અને દારૂ પીધેલું માણશ. એ એકવાર જે લીએ તેહેને છોડતા નથી.

પછે તેને જોઈ શીંહી શુધાં શંઘાં જનાવરો બીક

પામ્યાં અને નાહાશીને આંહોમાંહે વીચાર કરવા લાગાં કે એ નવું કોણ જનાવર હશે અને ઓલખ્યાવીના આપણે એની શંગત કરવી નઘટે. કહું છે.

જેહેના આચાર. પીઢીઆ. કુલ. પરાકરમ. જાણ્યાં નહીં ત્યાંહાં શુધી તે ઉપર વીશવાશ રાખીએ નહીં.

એમ તે જનાવરો ભએ પામતાં જોઈ શીઆલ તેઓને હાંક મારીને કેહે છે રે જીહીશો માં. મારું નામ કકુદ્રેમ. મને બરમદેવે હમણાં શરજીને તમારા ઉપર રાજ કરવા મોકલો છે તો મારી પાશેથી તમને શુખ થાશે. જનાવરો એ તે વાત શાંભલીને તેની આગનામાં રહ્યાં. પછી તે શીઆલે શીંહીને પરધાન કરો. વાઘને શેનાપતી. હાથીને ચોપદાર. વાનરને છતરધાર. એ પરમાણે શહુને અધીકાર આએ પણ પોતીકી જાતને ધકામારી કાહાડી મુકી. પછી શીંહી. વાઘ. અને બીજાં જનાવરો તે તે જીવ મારી લાવે તે શીઆલ આગલ મુકે એટલે તે શંઘાને વેહેંચી આપે. એમ રાજ કરતાં ઘણા દીવશ આનંદમાં ગયા. કોઈએક રાતે બરઈ બેઠું ચાંદરણું પડેલું છે તે શમે પોતાની શેના શમેત શીઆલરાજ બાહાર ફરવા નીકલો એટલામાં પોતાની જાતનું ટોલું આશપાશ હશે તે ભુકવા લાગું તે શાંભલી શીઆલને આનંદ થઓ તેથી પોતે પણ ભુકવા લાગો તે કાને પડતાં જ્યાર તે શીઆલ એમ ઓલખીને શીંહીએ તેને મારી નાંખો. માટે હે રાજા હું તમને કહું છું કે તમે પોતીકા કુર

કરાને પારકા પાશે આવ્યા એમાં તમારૂં શારૂં નહી થાશે. શંહી બોલ્યો રે દમનક માહારી નીશા કેમ થાશે કે તે મને મારવા ચાહે છે. દમનક બોલ્યો રાજા કાલે તમને મરશ્યા એમ તેણે મારી પાશે નીશ્ચય કીધો છે. માટે શભા રમાં આવશે તારે તમારા ઊપર રાતી આંખ કરી જો શે શીંઘડાં લઈ આર રાખશે ને કાન ચડાવશે તે જોઈ જેમ કરવું ઘટે તેમ કરજો. એમ કહીને દમનક રાજાને નમશ કાર કીધો. ને તાંહાંથી નીકલ્યો. તે શંજીવક પાશે ગયો તેને જોઈ શંજીવકે બેશણું આપું ને બોલ્યો ભાઈ કેમ આવ્યો છે તને પ્રેમ કુશલ તો છે કાંઈ તને જોઈતું હશે તો માગ. ને નહી આપવા જેવું હશે તે પણ આપીશ. કહું છે.

આ જગતમાં તેજ પુરૂશને ધન્ય કહીએ. તેહને જ ડાહો કહીએ. ને તેહને જ કીરતીવાન કહીએ. જેહને ઘેર યાચક ઈશાર ભીતર આવીને પોતાનાં કામો કરી જાય છે.

દમનક બોલ્યો. ચાકર માણશાનું પ્રેમ કુશલ શું પુછો છો. કહું છે.

ને રાજાના શેવક તેની દોલત ઊપર તેની શતા નહી તેનું મન થીર નહીં તેને પોતીકા જીવનો પણ ભરોંશો નહીં.

જુવો જુવો ચાકર કેટલા મુરખ કે શરીર શારૂ જીવરાનું તે પણ પઈશાને શારે બીજાને શ્વાધીન રાખે છે.

પેહેલાં એ જગતમાં જનમ એજ લુંડું. દલદરી થવું એ તેથી લુંડું. તેમાં પણ શેવા કરીને પેટ ભરવું એ શઘાંથી ખોટું.

એ પાંચ જણ જીવતા મુઆ કહા છે. દલદરી. રોગી. મુરખ. પરદેશી. ને જે શદા ચાકરી કરનાર.

શેવક જો કદાચ ભરશભાથી ચંચલું બોલે નહીં તો તેને મુંગો કેહે છે. ચંચલું બોલે તો વાચાલ. જો રોહે તો બીહીકણો. નહીં રોહે તો લુંડો.

પાશે આવે તો અમરજાદ. દુર રેહે તો ઘેલશાઈ કેહે છે. માટે શેવા શરખું બીજું કાંઈ કઠણ નથી.

શંજીવકે પુંછું ભાઈ દમનક. તને જે કેહેવું હોએ તે મને શુજે કેહે. દમનક બોલ્યો શું કહું. પરધાનને મશાલત છોડવી ન ઘટે. કહું છે.

ને પરધાન વીશવાશ ઘાત કરી રાજાની મશાલત છોડે છે તે રાજકાજ બગાડીને પોતે નરકમાં જાએ છે.

ને પરધાને મશાલત છોડી તેણે વગર હથીઆરે રાજાની ગરદન છોડી એમ જાણવું.

પણ તું માહારો પરાણ ભીતર મારા વીશવાશ ઊપર છીહાં આવ્યો માટે તને કહું છું. કહું છે.

જેહેના વીશવાશ ઊપર જે મુવો તે પાપ વીશવાશ દેનારને લાગે છે. માટે કહું છું કે પીંગલ તને કાલે મારનાર છે એમ તે પોતે મારી પાશે બોલ્યો. તાહારે મેં

તેને કહું શ્વામી એ તમને ઘટે નહીં. એમાં મીતર દરોહ થાએછે. કહુંછે.

મોટું પુન કરાથી કદાચ બરમહતીઆના પાપથી છુટેછે પણ જે મીતરનો ઘાત કરેછે તે કદાપી છુટશે નહીં.

તારે રાજા રીશે ભરાણો ને મને બોલ્યો રે તે મારો મીતર શાંનો. હું માંશ ખાનાર અને તે ખડ ખાનાર તેનું અમારૂં મુલથીજ વેરછે માટે તેને મારયો એમ મેં નીશચએ કીધોછે. માટે હે શંજીવક હવે તમે તમારૂં શુજતું કરો. એહવાં તે દમનકનાં વચન શંજીવકને લેખે ખરાં માંનાં ને મુરછાંગત થઈને ભોંઅપર પડો. તેહને દમનક શાવધ કરીને કેહેછે હવે બીહીને શું કરાછો ને બની તે બની તેનો શો ઉપાએ. પછી શંજીવક ઉદાશ થઈ બોલેછે ત્યાહે.

વનમાં રહીએ. ભીખ માગીએ. અથવા મજુરી કરીને પેટ ભરીએ એ બેહેતર પણ રાજાનો અધીકાર કરીને શંપત મેલવવાની આશા રાખીએ નહીં.

હું રાજાનો માનીતો છઉં એમ જે શમજેછે તે વગર શીંગડાંનો બેલ જાણવો.

માટે એવી શાથે શનેહ કીધો એ વાત મેં ઠીક કરી નહીં. કહુંછે.

હરણ સંઘાતે હરણે પરીત કરવી. બેલે બેલ શાથે. મુરખે મુરખ શાથે. અને ડાહ્યે ડાહ્યા શાથે પરીત

કરવી.

ને બેઉની શંપત. કુલ. તથા ગનાન બરાબર તેઉની મીતરાઈ અથવા શગાઈ કહીછે. હવે હવે શમે શું કરૂં. તેહને જે શરણ થાઉં તોએ પણ તેહનું મન નહીં માને. કહુંછે.

જેહના કરોધને કંઈ નીમીત હોએ તેને પરશન્ન કરી શકીએ પણ જે વગર કારણે કોપેછે તેહને કેમ થોબીએ.

શંહી કોપો એનું કારણ મેં જાણું જે તે મારા ઉપર ઘણી પરીતી રાખેછે તે પાશેનાઓને શોહતું નથી માટે તેઉએ ઉલટું શુલટું શમજાવી તેને મારા ઉપર કોપાએયો. દમનક બોલ્યો તો તેમાં શું છે. જો તું તેના શમજમાં વાત લાવશે તો તે શમજશે. શંજીવક બોલ્યો હવે શું. જે એકવાર ચુગલી શાંભલવા લાગો તે વલી શાંભલશે. કાંઈ રાજા કાંઈ પોતે જોવા જાતો નથી. ચાકરોની આંખથી જુવેછે. અને ઘણું કરીને ચાકર માંણશ એક બીજાની અદેખાઈથી રાજાની શાચી વાત કેહેતા નથી. માટે ત્યાંહાં રાજાપાશે દુરજનોની અછત નથી પડતી. જે દુરજન છે તે બાહેરથી શાધુ શરખો આચાર દેખાડેછે માટે ઓલખાતો નથી. કહુંછે.

જે દુરજન છે તે પણ નમશકાર કરેછે. આવે તો તેને જોઈ ઉઠ્યો રેહે. પુગાડવા જાય. પરીત દેખાડે. હેતથી આલીંગન કરે. મીઠું બોલે. સ્તુતી કરે. ને એટલું કરીને

પણ અંતે પોતાનું કરમ કરવા ચુકે નહીં.

જેમ ઘણા દુરજનોએ મલીને કપટ કરીને એક બીચારા ઊંટનો પરાણ લીધો. દમનક પુછે છે તે કેમ. શંજીવક કેહે છે. શાંભલ.

કથા ૨૬

ઊંટને કેહેને દુરજનોએ મરાએયો.

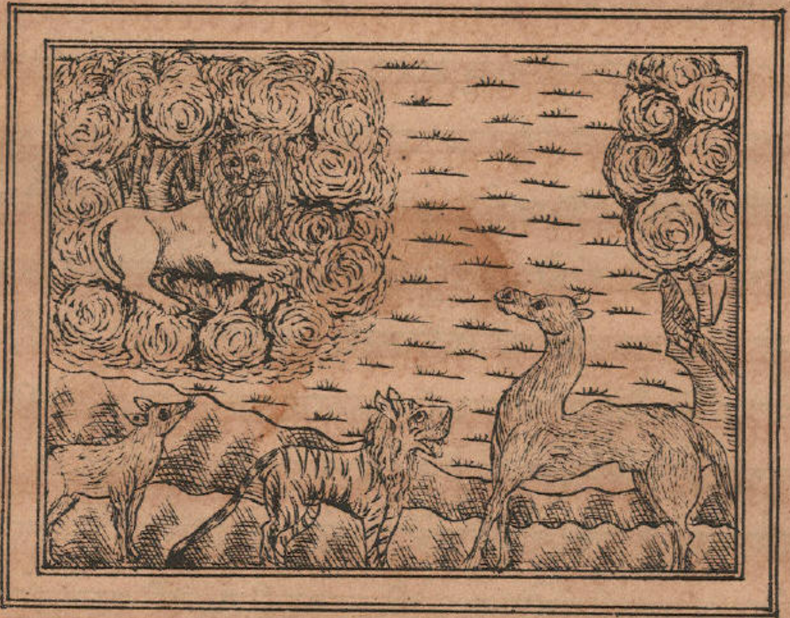

કોઈએક વનમાં કરાલક એહેવે નામે શીંહ રેહેતો હતો. તેહેના તરણ પરધાન. એક વાઘ. બીજો શીઆલ. અને તરીજો કાગડો. એ તરણ પરધાન શમેત તે શીંહ એક શમે જંગલમાં ફરેછે તેણે એક ઊંટ દીઠો. તે જુહાર કરતો કરતો શીંહ પાશે આવેછે. શીંહએ તેને પુછું તું કોણ છે. ઊંટ બોલ્યો માહારાજ. હું તમને શા

રણાગત છઊં. મારો શમાચાર શાંભલો જી. મારો ધણી વનશો એહેવે નામે મોટો વેપારી છે તેણે માહારા શામેત ચાલીશ ઊંટો પર માલ લદો ને લાગાનગરથી જમને મણીપુર નગરે લઈ ચાલો હતો. ત્યાર ઘણો થયો તેથી હું દબાઈ ગયો હતો ને આ વનમાં આવેયો. ત્યારે તો ચાલવાની શકતી રહી નહીં માટે જેહો. ત્યારે મને તેણે ઘણા પરકારથી મારીને ઊઠાડવા કરે પણ શું કરે હું થાકો તે મારાથી ઊઠાઊં નહીં. તે શમે મારા ઊપરથી માલ ઊતારી મને નાંખી દેઈ ગયા તે ચાર દીનશુધી હું એ ઠેકાણે હતો પછી માહારાજ તમારા વનનો વાએરો લાગતાં લાગતાં મને લગરીક હોંશીઆરી આવી ત્યારે તમારૂં દરશન કરવા આવેયો. માહારૂં નામ વીકરએમ કેહેછે. તે શાંભલી શીંહીને દયા ઊપની ને કહું રે આનથી તું ત્યાર નહીં ઊઠાય માહારી પાશે નીરતે રેહેજે. તારી પરતીપાલ કરીશ. તે વેલાએ કાગડો શીંહને કાંને લાગો ને કેહેછે શવામી તમે એ શું કરો. એ આપણે શાતરૂ. વગર મેહેનતે આપણી પાશે ચાલો આવેયો તો એને મારીને લોજન કરીએ. શીંહ બોલ્યો હું હેલ મારૂં નહીં. કહુંછે.

શાતરૂ છે પણ આપણા ઊપર વીશવાશ રાખીને આપણે ઘેર આવેયો તેને મારીએ તો જનમ હતીઆનું પાપ લાગેછે.

પછી તે ઊંટ શીંહ પાશે શુખેથી રહો. એક દાહાડે

શાંહીને હાથીશાથે લડતાં હાથીના દાંત ભાગા તેથી ઘણો નજમી થઓ. ઊઠી શકે નહીં. તારે પરધાનોને બોલો કે કોઈ બનાવશે બોલી લાવો કે મારીને લોન કરીએ. તારે તે શંઘા પરધાનો ઊંટ શમેત રાનમાં ઘણા ફરા. પણ કાંઈ મલ્યું નહીં તેશમે ઊંટને એકુગમે રાજીને શીઆલ બીજા જે પરધાનાને બોલે છે આપણ અમશતા રબડી શું કરીએ ઊંટને મારી આજનો દાહાડો કાહાડી લઈએ તો શારૂં તેહેને કાગડે કહું કે શું કેહે છે. શાંહીએ તેહેને અભય આપેલું છે તો તેહેને કેમ મરાએ. તાહારે શીઆલે જુગતી બનાવી ને કહું કું શાંહીપાશે નઈ હીકકરે છઊં. તમે ઘેહાં રહો. પછે શીઆલ શાંહીપાશે ગઓ ને જોહાર કરી બોલો માહારાજ અમે રબડી રબડી થાકા પણ કાંઈ મલ્યું નહીં તો આપણી પાશે ઊંટ છે. તે શારીપેઠ બનેલો છે. આગના કરશો તો મારીને તેહેનાં માંશથી આજનો દાહાડો કાહાડી લઈશું. શાંહી રીશથી બોલો રે પાપી મેં તેહેને અભય આપેલું છે તેહેને મારીને શું માહારા ઊપર પરાશ્ચીત નાંખવા ચાહે છે. કહું છે.

ગાઅદાન. લોંઅદાન. અંનદાન એ શાઘલાં દાન અભયદાનથી બરાબરી કરે નહીં.

શીઆલ બોલો શ્વામી તમે કહો છો તે ખરૂં પણ જો પોતે થઈને મારો કેહેશો તો મારશો કે નહીં. શ્વામીને પથ લીધું જોઈએ. ને ચાકર થઈને શ્વામીને

કાલે ન આવીએ તો બચીને શું કરવું છે. શ્વામીના બચને કંઈ થઊં તો પછવાડે અમને મરવું પડશે. તો કયે શેવા માંન કાં પરાણ નહીં મુકીએ. કહું છે.

જે કુલમાં જે મોટો છે તેને શંઘાને મલી રાખવો ઘરે કાંકે તેનો નાશ થઓ તો શંઘાઓનો નાશ થઓ જેમ ચાકનો નાલી તુટે તો પછે આરા નથી ચાલતા.

તે શાંભલી શાંહી બોલો જેમ હશે તો તને જેમ શારૂં દીશે તેમ કર. પછી શીઆલ પાછો ચાઘ કાગડા પાશે આવેયો ને ઊંટને પાશે તેડીને કેહેવા લાગો રે ચાલો ચાલો હવે કંઈ બનાવ રશોધીને લઈનવું એરલી અપઘી રહી નથી લુજથી શાંહી ઘભરાણો છે તો આપણામાંથી એકેકણાનો પરાણ આપીને જો નહીં બચાવશું તો ભરત તે મરી જશે. પછી આપણે શેવક શાહેબમાંના કહું છે.

પોતાનો બપ આવે પાથી રાજ બચે છે. અથવા રાજનું કલ્યાણ થાએ છે હવે શમે જે શેવક બપ નથી આપતો તે નરકે જાએ છે.

જેમ શીઆલના બોલ શાંભલી શરવે કુજી થઆ ને શાંહીપાશે ગઆ તેઓને શાંહી પુછે છે રે કંઈ લઈ આવેયા. તારે કાગડો બોલો શ્વામી અમો ઘણો પરેતન કરો પણ કંઈ મલું નહીં. મારે હવે મને મારો. તો શ્વામીને કાલે લાગું ને સ્વર્ગે જઊં. કહું છે.

ને શેવક શ્વામીના કામ ઊપર પરાણ મુકે છે તે

મુઆ પછી સ્વરગે જાઅ છે કે જે ઠેકાણે ઘરડાપણું નહીં રો
ગ અથવા મરણ એ પણ કંઈ નહીં.

તે કાગડાનું વચન સાંભળીને શીઆળ બોલો.
અરે ભાઈ કાગડા તારૂં શરીર નાહાનું તે ખાઈને સંહીરા
જાનું પેટ નહીં ભરાશે. કહું છે.

પેહેલાં કાગડાનું માંસ અપવીત્તર ને વળી કુતરા
નું એઠું તે પણ થોડું ને પચવું કઠણ એહેવું મેળવીને જે
ખાધું તો તરપતી નહીં થાએ ને પાપ માતર લાગે.

માટે કાગડા તું વેગળો થા. પછે શીઆળ બોલો સ્વા
મી મને મારો. કહું છે.

સ્વામીના સંકટ સમે પોતાના પરાણ ને ધન જે
ચાકર તેને આપે છે તે સ્વરગમાં અખેઆવાસ રહે છે.

તે સાંભળી વાઘે શીઆળને કહ્યું રે તું દુર થા. તેં પો
તીકી અસલાઈ દેખાડી એટલામાંજ તુને સ્વરગ મળશે.
પછી પોતે સંહીને બોલો હે સ્વામી શીઆળનું માંસ
ખાવા જોગ નહીં અને નાહાનો પણ છે માટે મને ખાઓ.
કહું છે.

જે સેવક સ્વામીના કારજ ઉપર ખુશીથી મરણ
પામે તે સ્વરગલોકમાં વાસ કરે ને તેની કીરતી પરથવી
ઉપર અજેઅ રહે.

એમ વાઘનાં વચન સાંભળી ઊંટે વીચાર કરો કે એ
વાઘ આઓએ સારી સારી વાતો કરી. પણ સંહીએ કોઈ
ને મારેઓ નહીં તેમ મને પણ નહીં મારે. પછી પોતે આ

ગળ થઓ ને વાઘને કહ્યું રે તું દુર થા. હું કંઈ સ્વામીની
વીનંતી કરૂં છઉં. પછી સંહીને બોલો મહારાજ એ વા
ઘ નખી છે ને તમે પણ નખી છો માટે એક જાતના ઠરાક
કહું છે.

જે કોઈ આપણી જાતીનું ભાહું કરવા ચાહે છે તે આ
લોકમાં ને પરલોકમાં પણ દુખી થાએ છે. માટે હે સ્વા
મી મને મારો. કહું છે.

જે ગતી જગન કીધાથી નથી મળતી. જોગીને પ
રાપત નથાએ તે ગતી સ્વામી કાજે મુઓ તેને પરાપત
થાએ છે. એવાં વચન ઊંટના મોહોડામાંથી નીકળતાં
જ ચાર વાઘ અને શીઆળે તેહેનું પેટ ફાડું. કાગડે આં
ફોડી ને મારી નાંખો.

માટે હે દમનક. રાજા પીંગળ પાસે એહેવા કુર
રી છે તે કોઈ દાહાડે માહારો ઘાત કરશે. ને રાજા
રો છે પણ તેની પાસેના લોક સારા નથી તેહેની
: નહી રહીએ. ને જે રાજા ભુંડો છે પણ તેની પાસે
રહેનારા છે તો તેહેની પાસે રહીએ તો અપશુકન થા
કે છે પણ જાંહાં ચુગલી કરનારા છે તાંહાં નહીંજ રહીએ
પા મો.

ટીટી: ચુગલી કરનાર છે તે સાપથી પણ ભુંડો કાં કે
ડંખ મેલ્લો અડકનાર અથવા મારનાર તેનેંજ ડંખ કરે છે
ગંડાં રે ચુગલી કરનાર તે એ કાંઈ લેતો નથી તેનો સ્વ
કુલ છે કે બીજાનું ભુંડું કરવું.

માટે એહવે શામે જુધ કરૂં કે દેશ મુકીને જઉં. તે મને કહે. તું મારો મીતર જાણીને પુછું છઉં. દમનક બોલો. જુધ કરવું એ મને શારૂં દીશેછે. કહું છે.

આપણો ગુરૂ છે પણ જો એ કુકરમ કરયા લાગો ને શાંભલતો નથી તો તેનું પારપતક રીએ.

જાઈ તું દેશાંતરે જઈશ તો તાંહાં પણ શુખ નહી પામીશ. કહું છે.

મોટા શાથે વેર પડું હોએ તો તે દેશાંતરે પણ જડે છે. માટે જુધ કરવું એજ શારૂં. કહું છે.

જુધ કરતાં જે મુવો તે સ્વરગે જએછે જયો તેની કીરતી થયેછે. માટે શુરાઓને એ બેહુ વાતમાં ટોટો ન થાએ.

તપશા કરનારાને અથવા દાન કરનારાને જેસો કની પરાપતી થાએછે. ને જુધમાં મુઓ તેને તેથી ઉંચા લોકની પરાપતી થાએછે.

શંજયક બોલો જાઈ તું શાચું કેહેછે પણ જે જુધ કરયા વીશારેછે તે પેહેલાં શતરૂને મારી શકએમ ન ઊમેદ રાખેછે. તે હું કેમ રાખું. હું જેલ તે શંહી હું તેને મારી શકીશ. એ વાત તમારા શપનામાં પણ નહીઆવે મારે જુધ કેમ કરૂં. દમનક બોલો એમ માં કેહે ને શબલો પોતાના ડીલમત પણે કરી નબલાને નડેછે તે શમે તે નબલો હીમત પકડી લડયા ઊભો રેહે તો તેહેને ધરમે શયર શાહે થઈને શબલા પર જીત આપેછે. તે

મ એક ટીટીડાએ શમુદરને જીતો. શંજયક પુછેછે તે કેમ. દમનક બોલો શાંભલ.

કથા. ૧૯

ટીટીડો ને શમુદર.

કોઈ એક ઠેકાણે શમુદરને કાંઠે ટીટીડ પંખીનું જોડું રેહેતું હતું. એક શમે ટીટીડી પેટથી રહી તારે ટીટીડાને કેહેછે હે શવામી માહારા જણવાના દાહાડા પાશે આવ્યા માટે કાંઈ રૂડું ઠેકાણું આગલથી જોઈ રાખો તો શારૂં. ટીટીડો બોલો રે અશતરી આ શમુદરને કીનારે તું ઈંડાં મેલ. તે બોલી પુનેમને દીને પાણી ચડેછે તારે મારાં ઈંડાં શમુદર લેઈ જશે. તે બોલો રે અજ્ઞ શું કેહેછે. શી તાકત છે કે મારાં છોકરાંને શમુદર લેઈ જશે. માટે તું ઈંડાં

ઈહાંન મેલ. કહુંછે.

જે નર જીવની બીહીકથી પોતાનું ઠેકાણું મુકી જાયછે તે નરની માતાને જો પુતરવંતી કહીએ તો વાંઝણી કોહોને કહીએ.

મારે કંઈ ચંતા નથી શમુદર શું કરનારછે. તે શાંભલી શમુદર મનમાં અચરત પામીને કેહેછે કે આ ટીટનેરલો પંખી પણ શું ગરવ રાખેછે. કહુંછે.

શુતીવેલાએ ટીટોડ પંખી પગ ઊપર રાખેછે કે જો આકાશ તુટી પડે તો પગે ઝાલીશ. મારે પોતપોતીકા ઠેકાણે પોતાને મોટો કોણ કરતો નથી.

તો હું રમતને વાશતે એનાં ઈંડાં લઊછું. ને જોઉંછું કે એ શું કરેછે. કેટલાએક દાહાડા પછી ટીટોડીએ ઈંડાં મેલ્યાં ને પુનેમને દીને શમુદર ઘશારડી લઈગયો. તારે ટીટોડી ટીટોડાને કેહેછે રે સુરજ મેં તુને આગલથી જ કહું હતું પણ તેં ગરવ કરો. ને માહારું શાંભલ્યું નહીં. હવે રડ તાહારા અહંકારને. કહુંછે.

જે આપણું શારૂં ઈછેછે તેનું વચન શાંભલીએ નહીં તો લાકડીથી છુટો કાચબો જેમ નાશ પામો તેમ નાશ પામીએ.

ટીટોડો પુછેછે તે કેમ થઈ હશે. ટીટોડી કેહેછે શાંભલ.

કથા ૫

કાચબો ને લાકડીથી છુટો તેહેની.

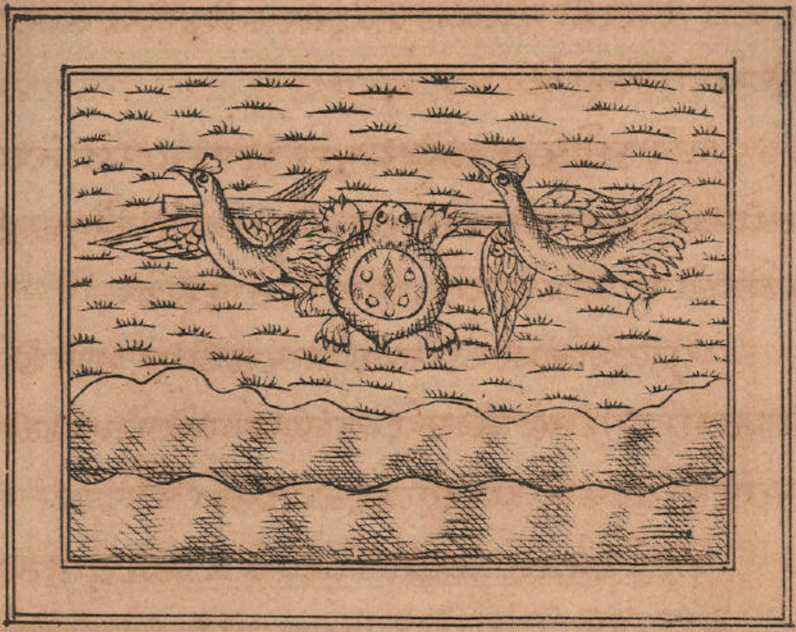

કોઈએક તલાવમાં કંબુગરીવ નામે કાચબો હતો તેહેના મીતર શંકટ અને વીકટ નામે કરીને બે હંશ હતા તે શરોવરને કાંઠે આવીને નીત કાચબા શાથે શુખ દુખની વારતા કરે. એક વરશ તે દેશમાં વરશાદ પડો નહીં. એટલે વાવડી તલાવો બધાં શુકાઈગઆં તે શમે કાચબો હંશોને કેહેછે અરે મીતરો પાણી વીના હું મરી જઊછું હવે કેમ કરીએ. તે બોલા રે વીરજ નહીં મુક. કહુંછે.

મોટા ઘાતની વેલાએ પણ જે વીરજ નથી મુકતો તેને ઊપાએ શુજેછે અને જીવનું પોતાના મીતરને ફરાત શમે જે કામે નથી આવતો તે મીતર શાના કા

મનો.

મારે તું કાંઈ થીંતા માં કર. અમે કાંઈ ઉપાએ શોધી કાહાડીએ છઈએ. પછી તે હંશોએ એક લાકડી લાવીને કાચબાને કહું તું આ લાકડીને મોહોથી વચમાં મજબુત પકડ અને બે છેડા અમે બે જણ પોતાના ચાંચો ઉપર મુકીને તને લઈને ઉડી જઈએ અને જાં હાં પાણી હશે તાંહાં મુકીએ પણ ખબરદાર. જો મારગમાં મોહોડું ઉઘાડશે તો તું જણ. કાચબે હા કહી. ને હંશો તેહેને આકાશ પંથે કરી લઈ ચાલેઆ. તેવામે એક શેહેરનાં માણસો એકઠાં થઆં અને આંગલી કરીને એક બીજાને દેખાડે છે રે જુવો જુવો શું અચરત છે ને એક લાકડીને બે પંખી વલગા છે ને વચમાં કાંઈ અચરત શરખું દીશે છે. તે લોકની મંડલી જોઈ કાચબાને ધીરજ નહી રહી તેહેવારે પેલા લોકો શા કાને મલા છે એમ હંશોને પુછવા લાગો એટલામાં લાકડીથી મોહોડું છુટી ગએ ને હેઠલ પડો તેને લોકોએ તરત મારી નાંખો.

એહેવી કથા કહીને ટીટોડી ટીટોડાને બોલે છે કે ભરતાર તું પાકો મુરખ એમ મેં ધારી પેઠે જાણું. જેમ એક અહલપીશ નામે કરી માછલો હતો.

ટીટોડો પુછે છે તે કેમ. ટીટોડી કેહે છે શાંભલો.

કથા. ૧૬

અહલવીશ માછલો.

એક નદીના ડોહમાં ત્રણ મોટા માછલા હતા એકનું નામ અનાગત વીધાતા (એટલે જે આગલથી જ ઉપાએ કરે) બીજો ઉતપનમતી (એટલે આંગ ઉપર આવી પડે તે શમે જે ઉપાએ કરે) અને તીજો અહલવીશ (એટલે જે કાંઈ ઉપાએ નહી કરે પણ કેહે છે જે થવાનું હોએ તે થાએ) કોઈ શમે તે ડોહના મારગે થઈ માછલાંમાર જતા હતા તેઉએ કહું જે ઈંહાં માછલાં ઘણાં છે કાલે આવીને પકડી લઈ જઈશે. તે વખત પેલા માછલાઓએ શાંભલું તારે અનાગત વીધાતા કેહે છે રે ભાઈઓ માછલાંમારે શું કહું તે શાંભલું. તો રાતેજ આપણે બીજે ઠામે નીશરી જઈએ એ મને શારૂં દી

રોછે. કહુંછે.

શતરૂ એટલો શબલો છે કે તેથી પુરૂં નપડાએ. તો નાહાશી જઈએ. નહી તો કીલાનો આશરો કરીને રહીએ.

માટે આજ્યાર એ ઠામે રેહેવું આપણે નઘટે બીજે ઠેકાણે જઈએ. કહુંછે.

ને પુરૂશ પરદેશમાં પણ શોભા મેળવીને જીવવા જાણેછે તે પોતાના દેશનો ભંગ ને પોતીકાઓનો નાશ જોવા શારૂં પોતાના દેશમાં રેહેતો નથી.

તે શાંતસી ઊતપનમતી બોલો રે તું ખરૂં કેહેછે માહારા ધ્યાનમાં પણ એ વાત આવી. કહુંછે.

ને હીરડા. જેને બોલ છુટતો નથી. ને જે બીહીકણ. તે મરે ત્યાં હાં સુધી પોતાનો દેશ છોડતા નથી. ને મ કાગડા. જનાવરો. અને મુરખ માણશ.

પણ ત્યારે મારા વીચારમાં એમ આવેછે કે ઘણા દીવશનું ઠેકાણું એકાએક છોડી નહી જઈએ. મારે જો મછીમાર આવેથા જ તો પછી વખત પર નાહાશી જવાને શું વારછે. અહલવીશે તે વાતો શાંતસીને મોટેથી કહી ને બોલેછે તમારો મનશુબો કંઈ કામનો નહીં. માછલાં મારની વાતથી જ તમો એટલા બીહીના ને આપણા ઘરડાઓનું ઠેકાણું મુકી નાહાશવા કરોછો. એ તમને નઘટે. ને આપણી આવરદા ભરી હશે તો બીજે ઠેકાણે પણ મરશું. કહુંછે.

આઊશ જેનું શબલ છે તેને માહારા સમુદરમાં પણ ચીંતા નથી. નથી અગનીમાં. નથી શશતર અશાતરના પરશાદમાં પણ.

તો આપણા ઘરમાં રેહેવાને શી ચીંતા છે. માટે હું તો ઈઆંથી નહી જઈશ. તમે તમારે શુઝે તેમ કરો. એવા તે બે જણાના નીશચે જોઈને અનાગત વીધાતા પોતાનું કુટંબ લઈને નદીમાં હેથી બીજા ડોહમાં ગઓ. પછી શવારમાં કોળી આવેથા ત્યારે ઊતપનમતી ઘભરાણો. એટલે પોતાનું કુટંબ લઈ જવાની ફુરશદ નહી રહી. માટે એકલોજ નાહાશી ગએઓ. અને અહલવીશે પરાલબધ ઊપર વીશવાશ રાખો તે પકડાણો. માટે રે ભરતાર તેં પણ તેમ જ કરે. તે શાંતસી ટીટીકો કેહેછે રે બાએડી તું શું મને અહલવીશ શરખો લેખે છે તો જો હવે મારો પરાકરમ. કે શમુદરને શુકાવી નાંખું છું. તે બોલી રે શમુદરની અને તાહારી શું બરાબરી ને તું એટલો તે ઊપર કોપ રાખેછે તો એમાં તને જ અવગુણ થશે કહુંછે.

ને પુરૂશ અશામરથ છતાં કોપે તેનો કોપ તેને જ બાલેછે. જેમ કાઢાનુ વાશણ કાઢાને બાહેર નાંખ્યા કરેછે તો તે પોતાના જ આંગ ઊપર પાડે છે.

ટીટીકો બોલો રે અશાતરી તું એમ નહી કેહે. ને હીમત રાખે તે નબલો પણ શામરથને જીતે.

દીલથી ઘણો મોટો તથા મદથી માતેલો એવો

તેને પણ તેથી નાહાનો શંહી મારે છે.

બીજું.

જે કે હાથી કેટલો ને અંકુશ કેટલો. વીજલી કેટલી ને પાહાડ કેટલો. દીવાની જોત કેટલી ને અંધારું કેટલું. માટે જેહાં શામરથ રેહે છે તે બલવાન. દીલ ઊપર શું પરમાણ છે.

માટે આ શમુદરને માહારી ચાંચે કરીને શુકો કરીશ તો હું નામનો ટીટીડો. ટીટીડી બોલી રે લગપન આ શામનને શું કરે રે ને શુરજ નદી નદો તથા શારપે જલના ઠામોને શુકાવે છે તે શુરજના તાપથી શમુદર શુકતો નથી. ને મેઘ વરશાદ કરી બધા જગતને ડુબાવી શકે છે તેહેની વરશાદથી એ ભરાતો નથી તેને તું શારખો એક નાહાનો પંખી શુકાવાની ઈછા કરે છે શું કરમના લોગ. ટીટીડો કેહે છે રે માહારી પરાણ શાંભલ. કહું છે.

ઊદીઓગ એ શીધીનું કારણ છે. માહારી ચાંચ લોઢા શારખી કઠણ છે. દાહાડો રાત એ કાંઈ ખુટવાની નથી. એટલી જોગવાઈ છે તો શું શમુદર શુકો નહી પડશે.

ટીટીડી બોલી રે માહારા પરાણ જો તેં એમન નીશચે કરો છે તો એટલું પણ કર કે શઘાં પંખીઓને તેડ. અને પછી તાહારૂં ધારેલું કર. કહું છે.

ઘણાએક નબલાઓનો એક જથો થાએ તો મોટું

કામ કરી શકે છે. જેમ ઘણાં તરણાંનું બનેલું દોરડું હાથીને પણ બાંધી શકે છે.

જેમ એક ચલી. લકડખોદ. માખી. અને દેડકો એ ચાર મલીને એક હાથીનો પરાણ લીધો. ટીટીડો પુછે છે તે કેમ. ટીટીડી કેહે છે શાંભલ.

કથા ૭

હાથી જેનો ચાર જણ મલીને પરાણ લીધો.

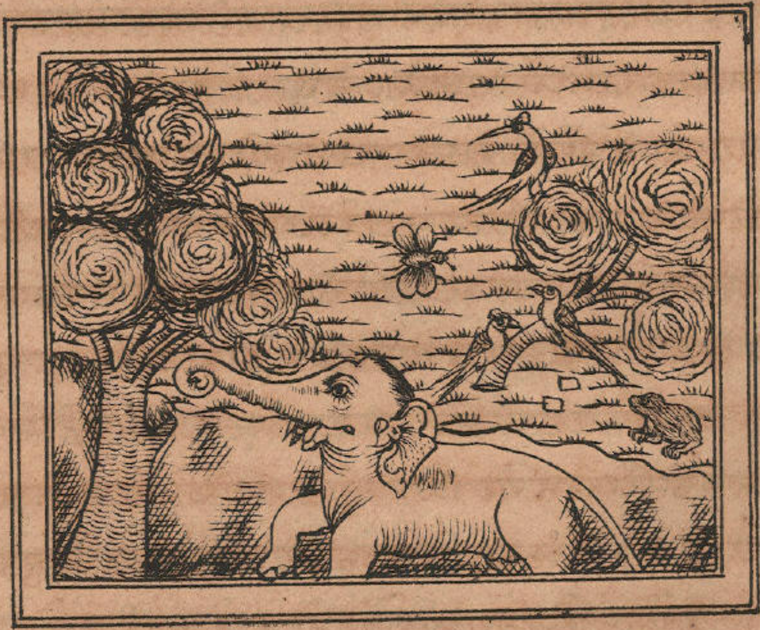

કોઈએક વનમાં તમાલનાં ઝાડ ઊપર ચલીનું જોડું રેહેતું હતું તેણે કોહું કરી ઈંડાં મેલાં તે વનમાં એક પરમત્ત એવે નામે હાથી હતો તે ગરમીના દાહાડામાં તે ઝાડની છાયામાં ઊભો રહો ને જે ડાલ ઊપર ચલીનું કુહતું તે ડાલી શુંડથી તોડી નાંખી તેથી હેઠલ પડીને ઈંડાં

કુરાં તે શામે થવાં શોક કરવા લાગાં. એટલામાં તેઓનો મીતર લકડખોદ પંખી તે ઠેકાણે રોહેજ આવી પુગો. તેપણ તેઓનું દુખ જોઈ કરારી થઓ અને વલીને કેહેછે. બેહેન.

જે પરાતુનો નાશ થઓ. જે માણશ મરી ગઉં. જે વાત થઈ ગઈ તેનો શોક ડાહામાણશ કરતા નથી. ને મુરખ કરેછે. મુરખ ને ડાહામાં એટલોજ ભેદ. શંધાયાનાં કોઈ શમે નાશ પામવાનાં માટે તેનું દુખ નહી કરીએ. અને જે નર દુખ કરેછે તેને તેથીના બીજો કાંઈ લાભ થતો નથી. દુખનોજ લાભ થાએછે.

વલી કેહેછે નાઈ ગઆનો શોક હું કરતી નથી પણ જે તું માહારો મીતર ખરો હોઈશ તો માહારાં છોકરાં મારનારના મરણનો કાંઈ ઉપાએ શોધી કાહાડ. જેણે કરી હું છોકરાંનું દુખ વીશરી જઈશ.

લકડખોદ બોલો ખરી વાત એને મીતરનો પણ એજ ધરમ છે. કહુંછે.

તેનેજ મીતર કહીએ જે શંકટ શમે કામ આવે.

તેનેજ છોકરો કહીએ કે જેને જોતાં પીતાને આનંદ થાએ.

તેનેજ ચાકર કહીએ જે ધણીના મનપરમાણે ચાલચાલણે.

તેનેજ બાએડી કહીએ જે પોતાના ગુણે કરીને ભરતારને શદા પરશન્ન રાખેછે.

તો જે હવે માહારો પરાક્રમ. મારી પણ મીતર પેણારક એ પેનામે એક માખી છે ચાલો તેની પાશે જઈએ. પછી તે બેઉ માખીપાશે ગઆં ને બધી વાત કહી માખીએ કહું મારો મીતર મેઘનાદ દેડકો છે તેની પાશે જઈએ. એટલે તરણે જણા મેઘનાદ પાશે ગઆં. તેણે મશલત કરીને માખીને કહું તું હાથીના કાનમાં વેણા શારખો શબ્દ કર. તે શાંભલી શુખે કરીને હાથી આંખો મીચશે. એટલે લકડખોદ તેની આંખ ફોડશે. આંધલો થઆ પછી ઈહાં તીહાં ભમવા લાગશે એટલે હું એક ખાડામાં બેશીને ખરકીશ તેથી તે તરશો શમજશે કે ઈહાં પાણી છે તે શુમાર પર આવશે એટલે ખાડામાં જઈ મરી જશે. પછી તેઓએ પોતપોતીકું કામ શારી પેઠે કરતાંજ હાથી ખાડામાં પડી મરણ પાંમો. માટે હું તને કહુંછું કે ઘણા નબલાઓનો જથો મોટું કામ કરી શકેછે. ટીટોડે તે શાંભલી હંશ શારશ મોર ચકરવાક અને બીજાં શંઘાં પંખીઓ પાશે ગઓ અને તેઓને એકઠાં કરીને કેહેછે રે હું પંખી અને તમો પણ પંખી માટે હું તમારો બાલક હરો ને મહને શમુદરે પોતાની મોટાઈના બલેકરીને દુખવો છે એઝું અભીમાન હવે તમુને જોઈએ. હું એકલો તો કાંઈ કરવા શકું નહીં. જો તમો શંઘા મન ઉપર વાત લેશો તો તેહને અડધી ઘડીમાં શુકો કરી નાંખીએ. પંખીઓ કેહેવા લાગાં રે બાપા શમુદર શાથે ઝગડો કરવો એ વાત નાહાની નથી મ

રે આપણે શાન ગરૂડ છે તેની પાશે જઈએ તે ઘરડો છે
માટે તેહેની બુધી લઈને ચાલીએ તેમાં શારૂં થશે. ક
હું છે.

જેઉએ ઘણું શાંભલ્યું છે એહેવા જે ઘરડા તેઉ
ની શીખામણ ઉપર એક કામ પણ લેતા નથીએ. ઘરડાની
બુધી શાંભલી તો એક હંશનું ટોલું પાશામાં પડેલું હતું
તાંહાંથી પણ છુટી ગઊં. ટીટીડો પુછે છે તે કેમ થઊં હશે.
પંખીઓ કેહે છે શાંભલ.

કથા. ૧૮

હંશનું ટોલું જે પાશામાં પડું હતું.

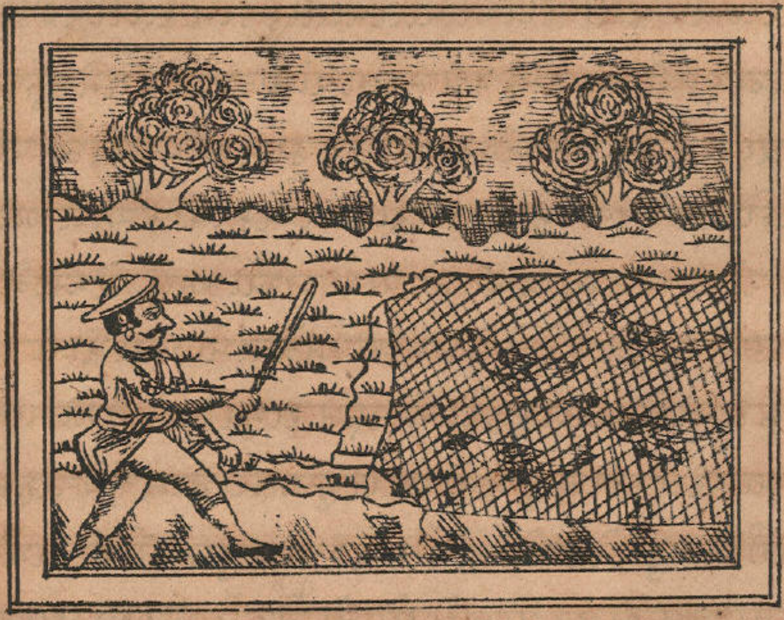

કોઈ એક વનમાં ડાલીઓના વીશતારથી શો
ભીતું એહેવું મોટું વડનું ઝાહાડ હતું તેઊપર એક હંશ

નું ટોલું રેહેતું હતું. એક શમે કોઈ એક પારધી તાંહાં આ
વ્યો તેણે આશપાશ જોઊં તો વડ ઊપર ચહડવાનો
મારગ મલે નહી તારે તેણે વીચાર કરીને કોઈ વેલાનું
બીજ લાવી વડ હેઠલ વાવ્યું. પરશાદ પડે એટલે તે ઊ
ગીને વેલા વડ ઊપર ચહડવા લાગા તાહારે તેમાં એક
ઘરડો હંશ હતો તે બીજાઓને કેહે છે ભાઈઓ આ
વેલા પારધીએ લગાડા ને ઝાડ ઊપર ચહડતા આવે છે.
માટે હેમાં કાંઈ અનરથ છે. માહારૂં શાંભલશો તો આપ
ણે એ કેહેણું છોડી નથીએ. તે શાંભલી શંધા હંશો એ તે
ની ઠેકડી કરી અને બોલા આવા જ તમે મરણથી ઘણા
બીહો છો એમ જણાઅ છે તો હવે બીજું કેટલાં એક વર
શ શુધી જીવવા માગો છો. તે શાંભલી ઘરડો છાનો રહો.
થોડા દાહાડા પછી તે વેલાએ જથું ઝાહાડ વીટી લીધું.
ને એક દીવશ હંશો ચારો કરવા ગઆ હુતા એહેવે શમે
પારધી તે વેલા ઊપરથી ઝાહાડ ઊપર ગઓ અને પા
શ નાંખીને ઘેર જતો રહો. શાંજના હંશો આવીને ઝા
હાડ ઊપર બેશતાં જ ચાર પાશામાં શુંથાણા તારે રડવા એ
ઠા તે શમે ઘરડો હંશ તેઊને કેહે છે મુરખો જો તમે પેહેલાં
જ માહારૂં શાંભલ્યું હોત તો આજ એ શંકટમાં નહી પડત.
હવે પણ કહું છું તે પરમાણે ચાલશો તો પાર પડશો. તમો
શંધા મુઆનો ઢોંગ લેઓ. શવારે પારધી આવશે તે
તમુને મુએલા જોઈને પાશામાંથી કાહાડીને ભોંઅ ઊ
પર નાંખી દેશે. બધા નીકલી રહા એટલે હું તમને ઈશા

રત કરીશ. તે શાંભળે શંઘા એકે પેલાએ ઊડી જઈને હું શોએ તે જુગતી પશંદ કરી. ત્યારે પારધી આવ્યો તેણે લેઈને મુઆ જાણીને પાશમાંથી બાહેર કાહાડ્યા. તેવારે શંઘા ઊડી જતા રહ્યા. માટે રે ટીટોડા અમે કહીએ છઈએ કે હરએક કામમાં ઘરડાઓનો વીચાર લેતા નઈએ. પછી તે શંઘા પંખીઓ ગરૂડ પાશે ગયા અને કરૂણા સ્વરે કરીને આંખમાંથી દુખનું જળ નાંખતા ગરૂડને કેહેવા લાગા. માહારાજ રાખો રાખો. નહી તો દુખું દુખું દુખું પંખીનું કુળ. ને તમે માથે છતાં શમુદર આ બીચારા ટીટોડાનાં ઈંડાં લઈ ગયો. તો આજ એ છે અને કાલે ઊઠીને બીજા કોઈ અમારી પછવાડે લાગશે. કહું છે.

એકે ખોટું કામ કર્યું તે દાખલો લઈને બીજા તેમ જ કરવા લાગે છે. લોકનો આ સ્વભાવ પડ્યો કે એક બીજાનું દેખીને ચાલવું. સારા માઠાનો વીચાર કોઈ કરતા નથી.

હવે કુળની લાજ તમુને હોએ તો એનો ઉપાય કરો. બીજું તમે અમારા ઘરડા તેમજ રાજ પણ અમારે અમારો પરતીપાળ કરવો તમને ઘટે છે. કહું છે.

જે દુરાચાર અધરમી શાહુકારા કરનારા કપટી લુચ્ચા એહવા લોકને શીક્ષા કરવી અને પોતાની પરજા રાખવી એ રાજાનું કામ.

જે રાજા કેહેવી રીતે પરજાનો પરતીપાળ કરે છે તે પરજાના પુન્યમાંથી છઠા ભાગને પામે છે. અને જે

પરતીપાળ નથી કરતો તે તેના પાપનો ભાગીઓ થાએ છે.

પરજાને પીડા થઈ તે શંતાપથી કોઈક એવો અગની ઊઠે છે કે તે રાજાની શંપત તથા તેનું કુળ તથા તેનો પરાણ એઓને ભશમ કરાવી વીના થંડો થતો નથી. ને પોતાના ધરમથી ચાલે છે તેને ભાઈ ન હોએ તો તેનો ભાઈ રાજા. આંખ નહી હોએ તેની આંખ. બાપ નહોએ તેનો બાપ. અને મા નહોએ તેની મા કેહેવાએ છે.

જે પરજા અધરમી લોકો પાશેથી પીડા પામીને રાજા ઊપર બાપ શરખો વીશવાશ રાખીને તેહેની પાશે પોતાનું દુખ કેહેવા આવી તેનું દુખ શાંભળતો નથી તે રાજાનું કલ્યાણ કદાપી થાએ નહીં.

એહેવાં ઘણાં પરકારનાં પંખીઓનાં વચન શાંભળીને ગરૂડ રાજાનું મન પીગળી ગઊં ને તેઊના દુખથી પોતે દુખી થઓ ને કરોધ ચડાવીને મનમાં કેહે છે. જે પંખીઓ શાચું કેહે છે. શમુદરને એહેવો જુલમ કરવો ન ઘટે. તે પોતાના મનમાં શું શમજે છે કે આજ શું ગરૂડ મરી ગઓ. તો અત્તરઘડી તેને મારી શોશી નાંખીશ. માહારી આગળ બીચારા શમુદરનો શો પાડ. એમ કોપ કરીને તપે છે એટલામાં શ્રી વીશણુનો ચોપદાર તેડવા આવીઓ કે ચાલો ભગવાનજી તમારો જપ પડે છે. તેહને ગરૂડ બોલો અઓ ભગવાનજીને કહો

કહું આપતો નથી કોઈ જીને રાજીને કામ કરો. કુતેપુ છું ત્યારે તેં આનંદીન દુઃખી કોઈ શમે એમ નથી કહું. ને આજ એ શું થયું. ગરુડ બોલ્યો એ એમજ. ભગવાનજી ને કહ્યું કે આનથી તમારી હમારી સેહેણ દેવી છુટી. કુત બોલ્યો રે મહૂને કેહેતો જરો. ગરુડ બોલ્યો રે શમુદરે મારો બાલક ને ટીટીડો તેહેનાં ઈંડાં લીધાં તો હવે માહારા નામને ને માહારા પરાક્રમને ધીકાર છે રે ત્યારે હવે હું પરાણ નહી રાખું. તે શાંભલી જધેકુત પાછો વીશણુ પારો ગયો ને શંધું તેને વરતમાન કહ્યું. વીશણુને કીરપા આવી અને મનમાં કેહે છે. માહારો ભગત રેહે તો મનધગર જીને તેને કોણ શમ્ભનય રે. કહું છે.

ને ચાકરનો આપણપર લોભ. ને ચાકર પરાક્રમી. ને ને ચાકર શતધરમી ને ગુણવાન તેહેનું અપમાન કદાપી કરીએ નહીં. ને પોતાનું કલ્યાણ ઈછીએ. રાજા પરશન થયો તો શેવકને પીત માતર આપે છે. ને શેવકમાં શનમાન કીધાથીજ પોતાનો પરાણ પણ આપીને રાજા ઉપર ઉપકાર કરે છે.

પછે શ્રીભગવાનજી ગરુડને શમજાવવાને કાને તેને ઘેર પોતે પધારા. તેઉને જોઈને ગરુડ લજ્યાણો. મોહો હેઠું કરી ને નમશકાર કરીને વીનંતી કરે છે માહારાજ તમારા આશરાનો ગરવ મનમાં રાખીને શમુદરે માહારા ટીટીડાનાં ઈંડાં હરણ કરાં. તેથી તેણે

માહારૂં અપમાન કરૂં તો મેં શવામીની બીહીકથી તેને શુકો નહી કરો. કેહેવતછે કે કુતરાને મારીએ તો કુતરાના ધણીને લાગે. બીજું પણ એ કરમ કીધાથી લોકમાં પોતાના શવામીનો બોલ હતો રેહે અથવા એ કીધાથી શવામીનું મન દુઃખે તે કરમ એ અશલ શેવક છે તેણે પરાણ જતો હોએ તોપણ નહી કરવું.

ભગવાન બોલ્યા રે ગરુડ તું જે કેહે છે એ બીજું ચાકરે અપરાધ કરો તેનો દંડ ધણીને એમ થાએ છે તેમજ તેણે કુકરમ કરે તો તેની શરમ ધણીને થાએ છે.

તો હવે ચાલ મારી શાથે આપણ શમુદરથી ઈંડાં લઈએ અને ટીટીડાનું મન મનાવીએ. ને મને અમરાવતીમાં ઈંદરના કામશારૂ જવું છે ત્યાંહાંપણ જઈએ. પછી શ્રીભગવાનજી પેહેલાં શમુદરને કીનારે આવા ને શમુદરને તીરશકાર કરી ધનુશ ઉપર બાણ ચડાવ્યો ને તેને કેહે છે રે ઈંડાં આપે છે કે તને શુકો કરૂં. શમુદર જીવારો કાંપવા લાગો ને તરત ઈંડાં લઈ આવ્યો ને આગલ મુકીને નમશકાર કરી બોલ્યો માહારાજ અપરાધ ખેમા કરો હું મુરખો પછી તે ઈંડાં શ્રીભગવાનજીએ ગરુડને આપ્યાં. ગરુડે ટીટીડાને આપ્યાં. ટીટીડાએ ટીટીડીને આપ્યાં ને શંતોખી.

મારે રેહે શંજીવક હું તને કહું છું કે પુરો ઉદમ નહી મુકયો. તે શાંભલી શંજીવક બેલ બલી તેહેને પુછે છે ત્યારે માહારી નીશા કેમ થશે કે પીંગલરાજ મ

રાઊપર કુતુથી રાજીછે આઠ દાહાડાંસુધી તેણે મને માઆ દેખાડી ને માહારે શારૂં કરૂં. તો હવે તેહેની સુધી કરાનો દાખલો મને આપે તો તેહેને મારીને માહારા અપાયની તજવીજ કરીશ. દમનક બોલ્યો કેમાં શું જાણીઊંછે. જે તને જોઈને તે આંખો રાતી કરશે અને તેહેના મોહાડાઊપર કરોધનાં લખશણ દીશશે તો જાણજે કે તે તને મારવા ચાહેછે. નહી તો જાણજે કે તારો મીતર છે. હવે તું મને આગના આપશે તોહુંપો તાને ઠામે જઈશ. પણ ખબરદાર હો આ વાત કોઈને કહીશમાં અને જે શાંહાંક પડાપછી રાતની રાતમાં નાહાશીને દુર જાશે તો તેમ કરજે. કહુંછે.

છોકરાં. આઓડી તથા ચીત એ શરવે છોડીને પરાણ બચાવવો કાંને તે હોએ તો આ શંઘાં વળીપરવ પલ થશે.

જે પુરૂશ ચીતપર. તથા કુટુંબપર લાલચ રાખીને પોતાનો પરાણ બચાવતો નથી તેનો પરાણપણ જાએછે ને તેપણ જાએછે.

અછતને શામે કામ આવશે માટે ધન રાખી મેલવું કહેવું પણ જે ધન તે ખરચીને આઓડી છોકરાં રાખવાં ને પોતાનો પરાણ રાખવા શારૂ તો આઓડી. છોકરાં. ધન એઉપર કંઈ જોવું નહીં. તે પેહેલાં રાખવો.

કુલમાંથી એકને છોડીને જે શંઘા કુલનો બચાવ થતો હોએ તો તે કરવું. એક કુલ છોડાથી શંઘું ગાંમ

બચેછે તો તે કરવું. એક ગામ છોડાથી દેશનું કલ્યાંણ થાએછે તો તે છોડવું. શંઘી પરથવીનું રાજ મુકાથી પોતાનો બચાવ થાએછે તો તે કરીને પછી શ્રીભગવાનજીને ભજવા.

એપરમાણે શંજીવક શાથે વાતો કરીને દમનક તેની આગના લીધી ને કરટક પાશે આવ્યો ને તેહેને કહેછે ભાઈ મેં બીજતો વાવ્યુંછે હવે ફલ આપણા કરમમાં હશે તેમ મલશે. મેં જોહું જોહું શંજીવકની બેઊના મનમાં વીરોધતો પાડો જેમ તું તેહેને અતારપછી એકઠા નહી જોશે. કરટક બોલ્યો રે તેં શારૂં કામ નહી કરૂં કે તે એટલી એક બીજા ઊપર પરીત રાખતા હતા તેઊને કોપશમુદરમાં નાંખ્યાં. કહુંછે.

જે માણશ શંઘા મારગનો ને પોતાના શુખમાં છે તેને ને દુખમાં નાંખેછે તેપછી જનમ જનમ શુધી દુખ ભોગવેછે એ નીશચે જાણવું.

બીજાનું તેઊમાં જગડ પાડો એરસામાંજ તું શુરવ પાંમતો હશે તો એમાં કંઈ તેં પરાક્રમ નહીં કરે. કહુંછે.

નીચ પુરૂશછે તે બીજાનું કામ બગાડવા શમરથછે પણ શમારવા શમરથ નથી. જેમ ઊંદર ઢાંકણું પાડેછે પણ ઊઠાવીને મુકવા શકતો નથી.

દમનક બોલ્યો ભાઈ તું રાજનીતીના શાશતરમાં અજાણોછે માટે હવી વાતો કરેછે. કહુંછે.

શાતરૂ અથવા રોગ જેટલે શુધી વધ્યા નથી તે
ટલે શુધી તેનો નાશ જે નથી કરતો તે પુરૂશ મોટો શ
મરથ હોએ તોપણ પછી તેઉના હાથથી પોતે નાશ
પામે છે.

બીજું.

જે જેમ આપણી શાથે ચાલે તેમ આપણ તેહે
ની શાથે ચાલીએ. ભલાની શાથે ભલાઈથી. કપટીની
શાથે કપટથી. ને દગાની શાથે દગાઈથી.

ભાઈ હું એક બેલને શંહી જોઉને જનમથીજ
વેર હતું છતાં મેં એઉમાં મીતરાઈ કરાવી ને એનું શારૂં
કરે તો તેણે માહારો જ અધીકાર કાહાડો. કહું છે.

દુરજનને જે કદાચ પોતાના કામદારીના કામ
માં આશરો આપીએ તો તે આશરો આપનારના જ
ઠેકાણાઉપર બેશવાની મનછા રાખે છે. માટે ડાહ્યા પુ
રૂશે નીચને વારો કરવો નઘટે. કેહેવત છે કે છીનાળવા
ને ઘરમાં રાખીએ તો તે ઘરનો ધણી થઈ બેશે.

માટે જે મેં ધાર ઘડો છે તે એ શરજા પરાણીને
ઘરાશથ છે. ભાઈ મન કઠણ કરયું. ને વાચા રોરડીનાર
રા શરજી મીઠી કરવી પણ પોતાનું ભુંડું કરનારને મા
રવો. માટે એ મુવો એટલે આપણને શારીપઠ લોજન
થશે. પરધાનપદું મલશે. અને વેરી મારો તેથી કરીને
મનનું શમાધાન થશે. આ તરણ લાલનો ગુણ છતાં
તું મહને દોશ કેમ લગાડે છે. પારકાને પીડા કરીને પ

ણ પોતાનો શવારથ શાધીએ. જેમ ચતુરક શીઆ
લે કરૂં.

કરટક પુછે છે તે કેમ. દમનક કેહે છે શાંભલ.

કથા. ૧૫

ચતુરક શીઆલની.

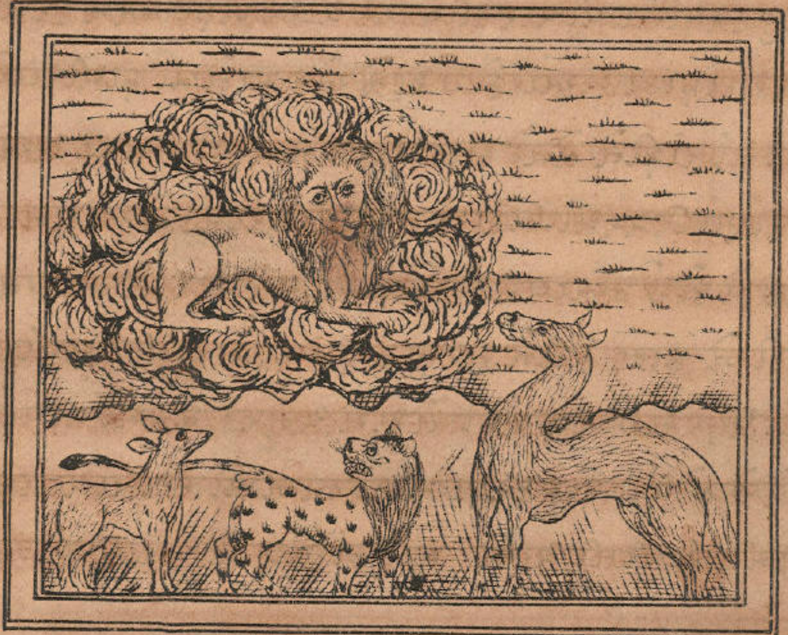

કોઈએક વનમાં વજરદંશટર એહેવે નામે શંહી
હતો તેહેના બે શેવક એક ચતુરક શીઆલ અને બી
જો વકરમુખ ચીતો. એ બે શેવક શંહીની શેવામાં ની
ત તેહેની પછવાડે ફરતા રેહે. એક શમે જણવા જેઠી
છે એહેવી ઉંટણ તેઉએ દીઠી તેને મારી પેટ ફાડું. તે
માંથી બચ્ચું જનું નીકલું તેને જોઈને શંહીને દયા ઉ
પજી તેવારે ખોલામાં લઈને તે બચ્ચાને કેહે છે. દીકરા

તને મેં ઓળખ્યો એવું તો હવે તને મરતુ પાશેથી પણ ધોકો નથી. આનથી આ વનમાં તું તાહારે મનમાં આવે તાંહાં ફરતો ને. તારૂં નામ શંકુકરણ રાખું છઊં. પછી તે ચાર જણ એકઠા જંગલમાં ફરતા રેહે. શંકુકરણ દાહાડે દાહાડે વધતો ગયો તે પરમાણે તે ઊપર શંહીની પરીતપણ વધતી ગઈ. પછી શંધું કરવું કરવું તે શંકુકરણના વીચાર શીવાએ થાએ નહી. એમ કેટલાએક દાહાડા ગયા. કોઈ શમે એક માતેલા હાથીશાથે લડતાં શંહીને તેના દાંત લાગા ને ઘણો જખમી થયો ઠેકાણાઊપરથી ઊઠાએ નહી તારે શેયકને આગનાકરેછે કે કોઈ જનાવર લેઈ લાવો કે તે મારીને ભોજન કરીએ. હાલ્ક કરીને તરણ જણા શાંજ શુધી વનમાં ભમા પણ કાંઈ મલુ નહી. તે શમે ચતુરક મનમાં વીચાર કરેછે જે આ શંકુકરણ માર્યો જાએ તો દશ પાંચ દાહાડાની નીરાંતી થાએ. માટે કાંઈ જુગતી ચલાવીએ. કહુંછે.

બુધીવાલો છે તેહેને કેવું કઠણ કંઈજ નથી કેતે કરતાં ન આવડે. ને શીખાએ નહી કે જાંહાં નહી જવાએ અથવા જે નહી શાધે. માટે તેણે બુધી ચલાવવામાં આલશ કરવું નહી.

પછી તે શંકુકરણને કેહેછે ભાઈ ખાધા વનાઆપણો શવામી મરી જશે તે મુઆ પછી આપણે ઓ ભુખા મરી જશું. તો હું કઈ કહું છું તે શાંભલસો. શંકુકરણ

બોલો તરત કેહે હાવે શમે તારૂં શાંભલીશ. ચતુરક બોલો ભાઈ શંહીરાજનું પણ કામ કરવું જોઈએ. મારે જો કહાય તને બમણું શરીર મલે તો એ છે તે ઊછીતું આપશે કે નહી. ને તને ભરોંશો નહી આવશે તો ધરમને જમીન આપાવીશ. કેમ બોલ. નહીતો કોઈ બીજાને કબુલ કરશે. કાંકે એકનું બમણું થાએછે એવાત કોણ કબુલ નકરે. શંકુકરણ બોલો મને કબુલ છે. પછી તે બેઊ શંહીપાશે ગયા ને ચતુરકે શંહીને શમજાવીને બોલાવો કે ધરમને જમીન આપું છઊં. કહુંછે.

જુઓ શું પાપ નહી કરે. લોભીને પોતાનો ને પારકો શું. કરેરને વીચાર. ને હતા કરનારને દયા કાંહાંથી ઊપજે.

તે શમે શંકુકરણના મોહોડામાંથી કબુલ છે કેહું વચન નીકલતાં જ પાર શીઆલ અને ચીતો મલીને તેહેનું પેટ ફાડું ને મારી નાંખો. પછી જનરદંશટર ચતુરકને કેહેછે કે હું નદીઊપરથી શનાન કરી આવું તેટલા શુધી તું અહીઆં બેશીને એને જાબડ દારીથી રાખજે. પછી શંહી નદીઊપર ગયા પુઠે ચતુરક પકરમુખને કેહેછે કે તું ભુખનો હલકો છે માટે શંહી આએ પો નહી તેટલે શુધી એમાંથી કંઈ ખાની. આવશે તો હું તેહેને શમજાવીશ. કાંઈ ચીંતા નકર. હું તેહેને જોતો રહુંછું. ચતુરકના વચન ઊપર વીશવાશ રાખીને તેણે તેમાંથી થોડું એક ખાધું. એટલામાં ચતુરક બોલો ભાઈ વેગલો થા

जेतो आजेयो. पछी शींही आवीने जुएछे तो उंटने जाधेलो दीठो. त्याहारे रीशथी आंखो फाडीने पुछेछे के ए काम कोणे कर्युं ते कहो के तेना राधीने रला कडकाकरी नांखीश. तेशमे चकरमुख चतुरकना मोहोडाशाहमुं जोयछे तेहेने चतुरक बोल्यो के तो हुं तने केहेतो हतो के ए काम नहि कर. पण तें माहारुं शांभळ्युं नहिं. हवे माहारा मोहोडाशामुं शुं जोयछे. लोग ताहारा करममां जे हशे ते. हेवुं शांभळतांज चार पोतानो जयलईने चकरमुख रानमां नाहाशी गयो. एटलामां एकउंटनुं टोळुं लई कोई चणजारो आवतो हतो ते उंटना गळामांनी घांट वागी तेहेनो नाद शांभळी शींही चतुरकने पुछेछे के ए कोण शबद करेछे ते जोईआव. चतुरक जगरीक आघो जईआवेयो. ने हांईतो हांईतो शींहीने केहेछे माहाराज ए तो धरमराज छे तमे जोउंज तेनुं नाम कही बीचारा उंटनो पराण लीयो. तो तमाराउपर ते कोपाएलेछे ने शंकुकरणना बापदादाओने शाथे लई तमारापर तेनुं वेर लेवा आवेछे. तो हवे तमथी नशाजतो नाहाशो. बीजी वात नहीं. शींहीए ते उंटनुं टोळुं दुरथी जोउं ने चतुरकनी वात खरी मानी ने नाहाशी गयो. पछी चतुरके केटलाएक दाहाडा शुधी ते उंटनुं मांश खाधुं.

एणीगमे दमनक गयापुठे शंजीवक वीचारकरेछे हवे हुं शुं करुं कांहां जाउं. कां पींगलनेज शरण थाउं.

ने जे कदाच तेने दया आवी तो मने शरणागत जाणीने जीवतदान आपशे. कहुंछे.

जे माणश शतधरमथी चालेछे ने ते जे कदाच पराजय करीने आपदामां पडे तो तेणे नीती छोडवी नहीं. आगथी बळेछे तेने पाणीज थंडुं करशे. आग थंडुं नहि करे.

आ जगतमां माणशने जे शारुं अथवा माठुं थायछे ते तेना आगला करम परमाणे थायछे. जे थवानुं ते कदापी टळे नहीं. करमछे ते शाधु अथवा अशाधु ए कांई जोतुं नथी.

शारा करमनुं फळ मळवानो शमे आवोछे ए वेशमे जे लुंडुं करम करेछे तेने ते शारा करमने लीधेज तथायछे. तेउपरथी देखाआमां एम आवेछे ने माठा करमने शारुं फळ थउं. अने जे नर शतधरमथी चलेछे ते कोई आगला लुंडा करमथी आपदामां पडेछे त्यारे एम दीशेछे के शारा करमने माठुं फळ थउं. पण ते वात मुळमां तेम नहीं.

शींही लुंडो थयोछे मारे हुं लुंडो नथाउं. जो मने मारशे तो बीजा कोईना हाथथी मरीजछेश तेथी शींहीना हाथथी मुवो ते शारुं. कहुंछे.

मोटाशाथे लागो ते नीचपण शोभा पांमेछे. जेम भमरो हाथीनां गंडस्थळ उपर शोभा पामेछे.

मोटाशाथे लडतां हारो ते शोभेछे. जेम डुंगरउ

જોડતાં જેના દાંત પડ્યા તે હાથી સોભે છે.

એહેવું વીચારી તે સંજીવક હળવે હળવે પગલાં ના/ખતો પીંગળ રાજાના મંદીર પાસે ગયો તો તેણે એવું ભયંકારી દીઠું.

દરમાં સંતાએલા સાપો છે તેમાં એહવા ઘરને/પું અથવા સઘળાં દુસર જનાવરો ભરેલાં છે. તેમાં હે/વા વન તેહેવું અથવા ઊપર કમળના ફુલથી સોભે છે / ને માંહે ઘણા મગરો ફરે છે એહવા તળાવ તેહેવું તેમ / જ રાજાના મંદીરમાં તે દુસર ચોર ને ઘાતકી ને ની/ચ એહવા એહવા માણસોની વસતી છે. માટે તે સો કો/ને અનરથકારી થએલું છે ને તેમાં રાજાનું મન પરસ/ન રાખતાં સેવક લોકો સદા દુખે છે.

એહેવું તે રાજાનું મંદીર જોઈ સંજીવક પીંગળ જે/ઠો છે ત્યાં હાં ગયો તે સામે દમનક જેમ કેહેતો હતો તે / જ પરમાણે તેણે તેને રીસે ભરેલો દેખી જોહાર કરાવી / ના પોતે એક કોરે જઈ બેઠો તેણે તેમ કરતાં જ વાર પીંગ/ળે પણ દમનકની વાતો પરથી તેને સલકીશારજો માંનો/ને જઈ તેની પર કુદી પડ્યો એટલે પછી સંજીવક પણ પીંગ/ળને જખમી કરી મોટી મેહેનતથી તેના ઝપાટા માંહેથી / છુટો ને પોતાનો જીવ બચાવવા સારૂ સીંઘડાં ઊભાં કરી / તેહેની સામણે લડવા ઊભો રહ્યો. એમ તે બેઉ જણા / એક એકનો પરાણ લેવા તઈઆર થયા છે હેવા તે ઊ/ત જોઈ કરટક દમનકને કેહે છે કે મુરખ તેં એ સારૂં નહીં

કઈ ને આજ એ સંધ્યા વનમાં હોહોકાર કરી નાંખ્યો. કેહે/વી વાત કજીઆ પરીણામને પોંહોચશે એનો તને કંઈ શુ/માર નથી. અરે રાજનીતીના જાણનારાઓનું વચન / છે કે.

સામ (એટલે તેમાં બેઊ તરફ સમાધાન રેહે / તે ઊપાય) દામ (એટલે કંઈક લાલચ દેખાડી સત્રુ/નું મન મનાવીએ તે ઊપાય) ભેદ (એટલે સત્રુનાં / માણસોને સાથે આપીને તે ઊપર ફેલાવણ કરીએ તે / ઊપાય) અને દંડ (એટલે લડાઈ કરીને સત્રુનો ના/સ કરીએ તે ઊપાય) એવા ચાર ઊપાય કહેલા છે તો પે/હેલાંથી એક એક કરતા જઈએ તેથી કામ ન થાય તો / છેલે દંડ પર આવીએ પણ દંડમાં તો ઘણું જ પાપ છે માટે / ચાલે તેટલા સુધી તે ન કરીએ.

તે વાત ઊપરથી લડાઈ જ કરીને સત્રુને દંડ ક/રવો એહેવી વાત છે તે તે ડાહ્યો પરધાન છે તે સામના / ઊપાયથી જ માંડી વાળે છે ને મુરખ છે તે કોઈ કે ફલ/કી વાત ઊપરથી રાજાને અને સંધી પરજાને મેહેનત/માં નાંખે છે.

ડાહ્યા છે તે પેહેલાં સામનો ઊપાય કરે છે કેમ કે તે/થી સામનણ પડી તો બંયે તરફ સમાધાન રેહે છે.

સામે કરી કામ થાએ તો દંડનું સું કામ. જ્યાં ક/રીને પીત સમે તો પરોળનું સું કામ.

રે ભાઈ તું તો એમ મનમાં સામના તો ફરે કે હાથ

હાવા સુધીના જેલ નકરૂં તો મને ડાહો કોણ કેહેશે
તો શાંભલ એમાં તારૂં કલાણ નથી ઊલટી હાણ છે·

—જે ડાહાપણું ઘેરીને પોતાના હાથમાં રાજયાન
થીશકતું· જે ડાહાપણું કરમ અકરમ નથી ઓલખતું·
જે ધરમઊપર વીશવાશ નથી રખાવતું· જે ગુરૂશાનેશાં
ત નથી કરતું· અથવા જે શતકીરત નથી વધારતું· જે
ડાહાપણું વચનનાન શરાકામાંન દીશેછે પણકરણી
માં દીશતું નથી તે ડાહાપણું એક નરકથીના બીજ
શાકમે પાડવાનું છે· જે ડાહાપણું બીજાનું ધન હરણ
કરવા લાગેછે· જે બીજાને ઠગાડવા લાગેછે· જે બીજા
ના દેશ કાહાડીને તેની જાન હરણ કરવા લાગેછે· જે
બીજાને ફશાવવા લાગેછે તે ડાહાપણું બલું·

તો તું પરધાનપણું ચીછેછે તે તાહરા જોગ નથી
કાંજે આ પાંચ પરકારને લાગેછે તેન પરધાનપણાને
ગરકહોછે તેમાં પેહેલો તો ગુરૂશા (એટલે પોતાના માણ
શનું જસ કેમછે તે જાણવું જોઈએ) બીજો દરવશંપન·
એટલે પછે શાનું જાણવું) તરીજો દેશકાલ વી
ભાગ (એટલે પોતાનું ઠેકાણું કેહેવું છે શમો કેહેવોછે
તે જાણીને ચાલવું) ચોથો વીનીપાતપરતીકાર (એ
ટલે તે ઓચીતું આવી પડું તેનો ઊપાએ તરતશુઝવો)
અને પાંચમો કારજ શીધી (એટલે પોતાનું કામ કઈરી
તે થશે તે જાણવું) એ પાંચ પરકારના વીચારને જે જા
ણેછે તેન પરધાન કેહેવો· તો તારામાં સુધી હોશે તો

આરામે બની આવેછું છે એનો ઊપાએ કરકુંછે·

—જેવખે શરમનણ પાડીને એકઠા કરવા હોએ તે
વારે પરધાનના ડાહાપણાની પારખ થાએછે· અને શ
ન્નેપાતને શમે વઈદની પારખ થાએછે·

—બીજાનું કામ બગાડવામાં નીચછે તેની સુધી
ઘણી ચાલેછે તેહેવી શુધારવામાં ચાલતી નથી તોએ
માં તારો એકલાનોજ વાંક નથી તું શારજા કુશટનાં
વચન ઊપર જે વીશવાશ રાખેછે તેનો પણ વાંકજ
રો·કુંછે·

—ઘણુંકરીને રાજાઓ નીચના કહાપરમાણે ચા
લેછે· શારા નરશાનો વીચાર કરાવીના પોતાની સુ
ધીએ જે મારગ શારો કહો તે મારગે ચાલતા નથી મા
રેજ તે મોટા શંકટમાં પડેછે·

—હવે તમને હૈયાને શુધારવાનો શોઊપાએ·
કહુંછે·

માણશનું ઊનમતપણું વેગલું કરેછે એવું જે
ગનાન તેથીજ તે માતો તેને વઘે દકાંહાં મલવાનો
છે· અમરત જેહેને વીજ થાએછે તેના રોગને શો
ઊપાએ·

તો તું શારજો પરધાન છતાં એની પાશે લ
તો કોઈ આપશે નહીં·

તું પોતાના શવારથ શારૂ રાજાની પાશે બીજા
કોઈને વાહાલો નથી તો તું મને રાજાનો શતરૂ દેખ

અછે. કાંકે શારાં શારાં માણશો અને પાશે નહી હોઅ
તો તે રાજનો નાશ થાઅછે. કહુંછે.

જે વાહાલી વાહાલી વાતો કેહેનારા. જેઉએ જ
નમમાં તલવાર હલાવી નથી. હેવા શેવકોને જે રા
જ પાશે રાખેછે તેની લખમી તેના વેરીના હાથમાં
જાઅછે. અને બીજું.

જે પુરૂશ પોતે શેઠ થઈને મીતરાઈ ઈછેછે અ
થવા પારકાને પીડા કરીને શંપતને. વગર મેહેનતે પૈ
દાઅ ને. તે મુરખ જાણવો.

તાહારા જેહેવા મુરખને એહેવી વાતો કહીને
શું કરૂં. શંઘી ફોકટ જવાની. એક વાનરાએ વચન ક
હુંછે.

જે લાકડું નમવા જોગ નથી તે નહી નમે. પથ
રાઊપર અશતરો નચાલે. રે શુચીમુખ પંખી તેમ કુ
શીશને પણ ઊપદેશ નથાઅ.

દમનક પુછેછે ત્યાઈ આ કેહેવી વાત છે તેમ
હને શંભલાવ. તેહેવારે કરટક બોલ્યો રે ભાઈ શાંભ
ળ.

કથા. ૨૦

શુચીમુખ પંખીની.

કોઈ પરવત ઊપર વાનરાનું ટોળું હતું તે એક
શમે ઘણી ટાહાડ પડીને થંડો પવન વાઅછે તેથી દુ
ખ પામવા લાગું તેવારે તેમાંથી કેટલાએક વાનરા રા
તા ચણોઠીના દાણા ઝાડ હેઠલ પડેલા હતા તે એક
ઠા કરીને તેને પરતાપ જાણીને લાકડાં લગાડી ફુંકવા
લાગા અને ઝાડીના શંઘા તેઊની આશપાશ શેકવ
ઊભા રહા. તાહાં કોઈ શુચીમુખ નામે કરીને એક પંખી
હતો તે તેઊને કેહેછે રે તમે શંપાલ ઘેલા કેમ થાઓછો
એ તો ગુંજના દાણા છે પરતાપ નથી રે આમ શાલી મે
હેનત નહી કરો. કોઈ એવે ઠેકાણે નહી બેશો કે ત્યાં
હાં વાઅરા નહી આવે. અથવા કોઈ ગુફામાં નહી તરા

ઓ કે જ્હાં તમોને રાહાડની પીડા નહી થાએ. તે સાંભલીને તેમાંથી એક ઘરડો વાનરો તે પંખીને કેહેછે કે અમારી વાતમાં બોલવાનું તારે શું કામ. ને તું તારૂં કલાંણ ઇછેછે તો તારે મારગે જા. કહુંછે.

જેહેનું મનમાં ધારેલું કામ બગડી ગઇછે. જે બુધામાં હારો. ને જેને શતરૂએ જીતો. તેને ડાહા પુરૂશે છેડયો નહીં.

પારધી પછવાડે લાગોછે અથવા મમતમાં પડીને અમશતો મેહેનત કરેછે અથવા જે મુરખછે. અથવા શંકરની વેદનામાં પડેછે એહેવાને જે પુરૂશઓ બવા કરેછે તેહેની શોભા રેહેતી નથી.

શુધીમુખે તેનું નમાનતાં વલી પણ તેઉને તે ઉપદેશ કરવા લાગો તેવારે તેમાંથી એક વાનરો જે કુદતાં કુદતાં થાકો હતો તેણે જઈ તે પંખીને ઝાલો. અને પથરાપર અફાલીને મારીનાંખો.

મારે રે દમનક તાહારી પછવાડે લાગીશ તો મને પણ અવગુણ થશે. પણ તું શુધરશે નહી. તું શંકરશે. આ અરાધુનો શલાપન પડો. કહુંછે.

જેકું માગશછે તે બીજાનો નાશ કરતે શામે પોતાનું અકલાંણ જોતો નથી. જેમ એક કબુધી હતો તેણે બીજાનુ ધન હરણ કરતાં પોતાને મારી નંખાએવો. દમનક પુછેછે તે કેમ. કરટક કેહેછે સાંભલ.

કથા. ૨૧

ધરમબુધી ને કબુધી.

કોઈએક ઠેકાણે ધરમબુધી ને કબુધી હેવે નામે બે મીતર રેહેતા હતા. એકશમે કબુધીએ મનમાં વીચારૂં કે હું મુરખ છઉં ને ધરમબુધી વીદીઆવાન છે તો એના મનમાં વાત લગાવીને એને પરદેશ લઈ જઉં. તાંહાં એને આશરે ધન કમાવીને પછી એહેને પણ ઠગાડું. એવું ધારીને તેણે ધરમબુધીની આગલ વાત કરીને કહું ભાઈ ઘરડો થશે તાહારે તું પોતાનું કરતુત શું સંભારશે ને પોતાના છોકરાઓને દેશાંતરની વાતો કાંહાંથી કેહેશે. કહુંછે.

જે પુરૂશે દેશાંતર જઈને નાનાપરકારની ભાશા તથા ભાતભાતનાં માંણશોની રીત રબેશ ને નહી

જણી તો લેણે આ પરથવી ઊપર જનમ લઈશું જં
ણું. વીદીઆ તથા ધન તથા શીલપ (એટલે જે સુથા
રશાલાર અને બીજા કારીગરોનું કામ) અને એટલે
સુધી ધીર થઈને દેશોદેશ નહી ફરીએ.

ધરમસુધીને તે વાત ગમી ને પોતાના શગા
વાહલાઓની આગના લઈ બેઠી જણા પરદેશ ગ
આ. તાંહાં કસુધીએ પણ ધરમસુધીના આશરાથી
ઘણુંક દરવ મેલવું. પછી તે બેઠી જણા કરતકારન થઆ
ને ઘેર કાહારે પોહોચીશું એહેવી ઊમેદથી પાછા દેશ
આવવા નીશરા તે પોતાના ગામપાશે આવેવા તા
રે કસુધીએ ધરમસુધીને કહું રે મીતર માહારા વેઆન
માં એમ આવેછે કે આપણે શઘલું ધન ઘેર લઈ જ
વું. કાંઈ લાઈક્નો તથા શંગાં શબંધી આવીને વલગ
શે માટે આહેકાણે દાટી મુકીએ ને થોડુંક લઈ જઈએ.
કામ પડે તારે થોડું થોડું આંહાંથી લેતા જઈએ. કેમ
તાહારો શો વીચાર તે કેહે. કાંતે કહું છે.

ડાહા પુરશે થોડું એક પણ ધન આહાર નહી દે
ખાડવું તેમાટે ધનને દેખી શંનાશીનું પણ મન ફરે છે.

ને ખાધાનો પદારથ છે તે જલમાં પડો હોએ તો
તેને માછલાં ખાએ છે. ભોંએ પર પશુ. ને આકાશમાં
પંખી તેમ વીતવાલો છે તે જાહાં ગઓ તાંહાં તેને ખા
એ છે.

તેહેવારે ધરમસુધી બોલો શારું તો તેમ કરીએ

પછી એક વાશણમાં શમીનાં ઝાડ હેઠળ પૈશા દાટીને
ધરમસુધી ને કસુધી પોતપોતીકે ઘેર ગઆ. એક રાતે ક
સુધીએ તે ઠેકાણે જઈને ખાડો ઊકેરો ને પાછો પુરી ધન
ચોરી આણેયો ને તેહેને બીજે દાહાડે ધરમસુધી પાશે
ગઓ ને તેને કેહેછે ભાઈ મને પઈશાની અડચણ છે તો
ચાલ અને જણાં થોડાક લઈ આવીએ. પેલાએ શારું ક
હું. પછી શાથ જણા તાંહાં જઈને ખાડો ઊકેરો અને જોએ
છે તો ઠામ ખાલી છે તે દેખતાંજ કસુધી હઠ કુટવાલા
ગો અને ધરમસુધીને કેહેછે રે ચંડાલ આ દરવ તું લઈ
ગઓ તો અરધો અરધ મને આપ. નહીં તો શરકારમાં
જઈ કહું છું. ધરમસુધી બોલો રે પાપી એમ માં કેહે રે હું
ધરમસુધી તેહેવો નહીં. કહું છે.

ધરમસુધીવાલો પુરશ છે તેને પરઆશતરી મા
તા શમાન અને પરધન વીષ શમાન છે. તેમ પોતાનો
જીવ તેમ શંધા જગતનો જીવ એમ તે જાણે છે.

એ પરમાણે તે બેઠી વઢતા વઢતા કોતવાલ
પાશે ગઆ ને શંધી હકીગત કહી. તેવારે કોતવાલે ક
સુધીને કહું કે દીવ કર (એટલે તેલની કડાઈમાં હાથ
નાંખ અથવા તાપેલો ગોલો હાથમાં ઝાલ) તે શમે ક
સુધી કેહે છે મેં હેવો નીઆઅ કીહાં દીઠો નથી. કહું છે.

જેમાં વાંધો પડે છે તારે પેહેલાં તેને કાગલ પ
તર પુછે છે. પછી શાખ. ને છેલે દીવ.

તો ધન દેવતા છે તે માહારી શાહેદી પુરશે. હું દી

વ શાનેકાને કરે એમાં અમને પણ કૌતક દીશેછે તોકા
લે તાંહાં નથીએ. પછી કબુધીએ ઘેર આવીને પોતાના
બાપને શંધું વરતમાન કહું અને બોલો કે પીતાજી હ
વે આપણે કુટંબની કંઈ ચંતા કરવી નહીં પડશે. પણ
ને હું કહું તેટલું કરશો તો તમે તે ઝાડના ખોલમાં
નથી બેશાવું ને શવારે કોતવાલ તાંહાં આવશે તાહા
રે હું ઝાડ હેઠલ ઉભો રહી દેવતાની પરારથના કરીશ
તારે તમે માંહેથી ધરમબુધી એટલો શબ્દ બોલવો.
બાપે હા કહી. ને શતરે ઝાડમાં નથી પેઠો. શવારમાંશે
ઘાં તાંહાં ગઆ. તેવારે કબુધી પરારથના કરેછે કે દેવ
તા હું અનાથ દુબો નઊં છું તું અધરમ નહી બોલે. તો હ
વે એમાંથી કોણ ચોર. તેવારે ઝાડમાંથી પરતીઉતર ની
કલો કે ધરમબુધી. તે શામે શરવે અચરત પામા ને ધરમ
બુધીને પારીપત કરવું એમ કહે. ધરમબુધી બોલો કે મ
ને શીખશા કરો પણ પેહેલાં હું આ ઝાડને બાલું પછી
કરો. એમાં કંઈ પણ મને કપટ દીશેછે. પછી તેણે કંઈ
શુકાં લાકડાં ઝાડના ખોલમાં મેલીને ઉપર તેલ નાં
ખી શલગાવીને બાલી દીધાં એટલે ઝાડમાંહેથી શબ્
દ થઆ કે મુઓરે મુઓરે હું કબુધીનો પીતા રે મહને
હાંથી કાહાડો. પછી લાકડાં હોલવી ને તેહેને બાહેર
કાહાડો તેટલાશુધી ધુમાડેથી તેની આંખો ફુટીગઈ
અને થોડો પરાણ રહો હતો તેને પુછું તું અહીંઆં કે
મ આવેઓ. તારે તેણે કબુધીનું નામ દીધું ને પરાણ

મુઓ. પછી તે કોટવાલ કબુધીને શુલીઉપર દઈને ધર
મબુધીની સ્તુતી કરવા લાગો ને તેને કહેછે.

કબુધીએ પોતાનું શારૂં ચીંતું હતું કંઈ માહું ચીંતું
નોહોતું પણ ઉલટું થઉં. જેમ એક બગલાએ શાપને
મારવાનો ઉપાએ કરો તો પોતાના કુટંબને મારી નં
ખાવ્યું.

ધરમબુધી પુછેછે તે કેમ. કોતવાલ કહેછે રે
શાંભલ.

કથા. ૨૨

બગલો જેણે પોતાનું કુટંબ મારી નંખાવ્યું.

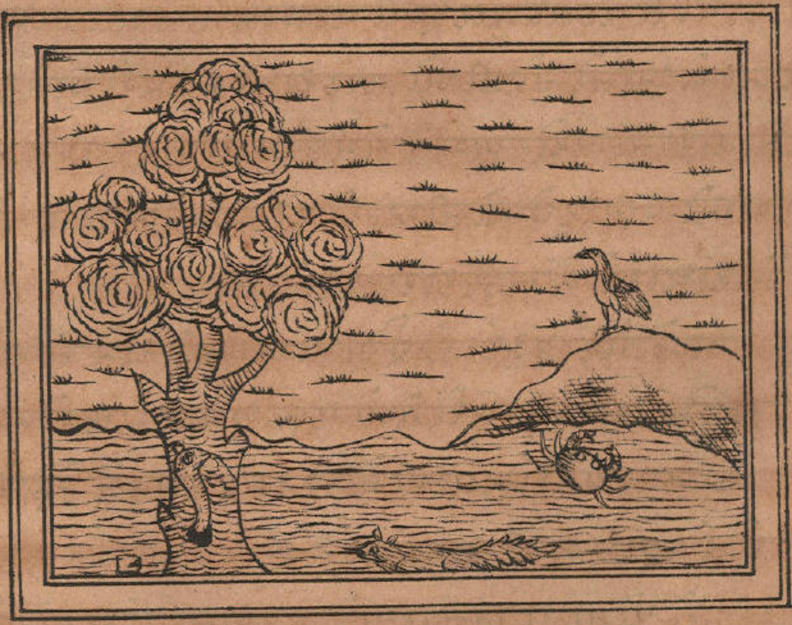

કોઈ વનમાં વડના ઝાડ ઉપર બગલાઓનું ટો
ળું રેહેતું હતું. તે ઝાડના ખોલમાં એક શાપ પણ રેહેતો

હતો તે પેલા બગલાઓનાં બચ્ચાંઓને ખાઈને પોતા
નું ગુજરાણ કરે. તેમાંથી એક બગલો બાળકના દુઃખ
થી ઘણો દલગીર થઓ ને રડતો રડતો તળાવને કાંઠે
આવેયો. તેને એક કરચલો પુછે છે મામાજી કેમ દલગીર
થઓ છો. બગલો બોલ્યો ત્યાહાં શું કહું. વડના બોલમાં
એક સાપ રેહે છે તેણે માહારાં બાળકોને ખાધાં તો એ
નો કાંઈ ઉપાય સુઝશે તો કેહે. કરચલો વીચાર કરે
છે કે એ માહારો જનમ વેરી. કામ પડું છે મારે મને પુછ
વા આવેયો છે તો એને કોઈ એવો ઉપાય કહું કે તે
થી એના કુટુંબનો નાશ થાશે. પછી તેણે કહું રે મામા
એ વાત સેહેલ છે. કોઈક નોળીઆનું દર જોઓ. અને
ત્યાંહાંથી તે વડનાં મુળ સુધી માછલાંનાં કટકા નાંખ.
તે ખાતો ખાતો નોળીઓ ઝાડ સુધી આવશે અને સા
પને મારી નાંખશે. બગલે તેમ કરતાં વ્યાર સાપ તો મા
રો ગઓ પણ પછે નોળીઆએ એક એક બગલો ખા
ઈને સંઘાઓને નહી રાખ્યા કરા.

માટે ડાહાપુરૂષે કોઈ ઉપાય કરતે સમે તેમાં
થી કાંઈ અપાય નીકળશે તેનો પણ શુમાર રાખવો.

આ કથા સાંભળાવીને કરટક દમનકને કેહે છે
ત્યાહે તેં પણ કબુધી સારખું કરે.

તે પોતાના અંનદાતાને મરણના સંકટમાં નાં
ખો એ ઉપરથી મેં તને દુશટ એવો ઓળખ્યો. હવે મ
ને તાહારી સંગત કરવી નઘટે તે કેં તો નગનદત

બરામણની પેરે દુખી થાઉં.

દમનક પુછે છે તે કેમ. કરટક કેહે છે સાંભળ.

કથાંતરે

નગનદત બરામણની.

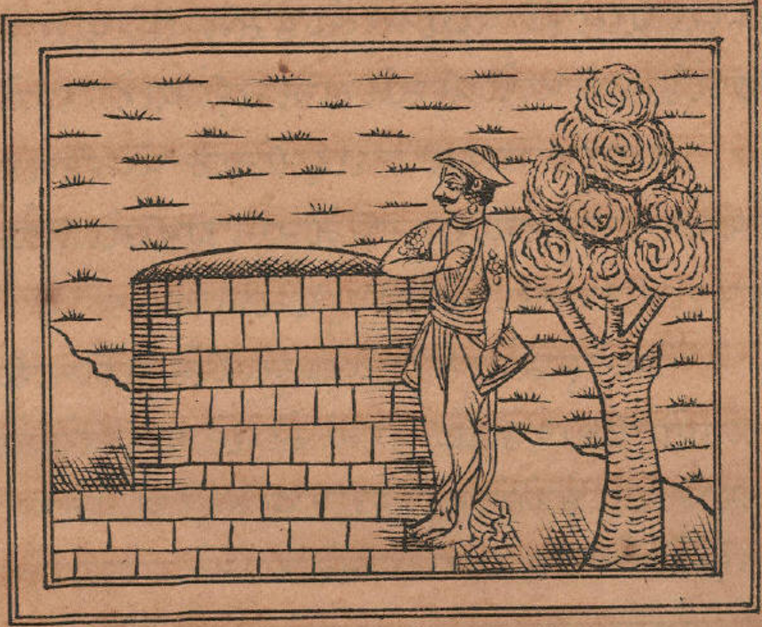

કોઈ નગરમાં નગનદત એહેવે નામે બરામણ
રેહેતો હતો તેની બાઆેડી નીત તેને એમ છેડતી હતી
કે તરતાર છોકરાં ભુખે મરે છે તે લેઈ તમને નીશ્ચીત
બેસવું કેમ ગમે છે. તે બોલ સાંભળતાં સાંભળતાં બ
રામ નીચારો કરાવો અને ઘર છોડીને દેશાંતરે ની
કળો. મારગે ચાલતાં એક મોટા રાનમાં પોંહોચો.
ત્યાંહાં તરસ લાગી એટલે પાણી ઢુંઢવા લાગો તેવા
રે તેણે એક કુવો દીઠો તેની માંહે ભુઓ છે તો વાઘ વાન

ર. શરપ. અને માણશ. એ ચાર જણા દીઠા. તેવારે બરા
મણને જોઈ પેહેલાં વાઘ બોલો રે ભાઈ કોઈનો જીવ
બચાવવામાં મોહોટું પુન છે એવું જે જાણતો હશે તો મ
ને ઈઆંથી બાહાર કાહાડી જીવદાન આપ. બરામ
ણ બોલો રે કરૂર તને કાહાડીને શું હું પોતાને હાથે
માહારો ઘાત કરૂં. વાઘ બોલો હું તને વીશવાશ આ
પું છઉં કે મારી પાશેથી તને ભય નહીં થાશે. કહું છે.

માણશ મારનાર. દારૂ પીનાર. ચોર. શઠ. અ
ને વચન ફરમાવનાર. એઓને પણ શુધીનો ઉપાય
છે. પણ વીશવાશઘાતકી શુધ નથી થતો.

માટે હું તને વીશવાશ આપીને નહી મારીશ.
બરામણે વીચારૂં કે શારૂં કરતાં જે મને માઠું થશે તો બે
હેતર છે પણ હું એને શારૂં કરૂં. પછી તેણે વાઘને બાહા
ર કાહાડો. તે પછે વાનરને અને શરપને કાહાડા. તેવા
રે તે તરણ જણા બરામણને કેહેવા લાગા રે અમે તને
શાચું કહીએ છઈએ કે માણશ છે તે શઘલી જાત
નાં પાતકો કરતાં બીહીતું નથી માટે તું માણશને ન
હી કાહાડજે. અને એનો વીશવાશ નહી કરજે હો. પ
છી તે વાઘ બરામણને કેહે છે હે માહારાજ આ શામે
ના પરવતમાં મારી ગુફા છે તાંહાં કીરપા કરીને આ
વજે હું તમારી શેવા કરીશ. એમ કહીને તે પોતાને
ઠામે ગયો. પછી વાનર બોલો હે શવામી વાઘની ગુફા
પાશેજ મારૂં ઘર છે તાંહાં પણ આવજે એમ બોલી તે

પણ ગયો. પછી શરપ બોલો હે બરમદેવ તમને જરે
જરે શંકટ પડશે તારે માહારૂં શમરણ કરજે હું તે દુર
કરીશ. એમ બોલી તે પણ ગયો. પછી કુવામાંથી તે મા
ણશ બોલવા લાગો રે બરામણ રે બરામણ તેં શંઘ
આને કાહાડા ને મેંને શું તાહારૂં પાપ કરૂં છે જે મને ન
થી કાહાડતો. તેવારે બરામણને દયા આવીને તેને
પણ બાહાર કાહાડો. તે જાતનો શોની હતો તેણે બ
રામણને કહું માહારાજ આ પાશેના નગરમાં હું રહું
છઉં. કીરપા કરી માહારે ઘેર આવજે હું તમારી શેવા
કરીશ. એમ બોલી તે પણ ગયો. તેવારે બરામણ
ભુખ્યો હતો માટે પેહેલાં વાનરની પાશે ગયો. તેણે
અમરત શરખાં ફલ લાવી આગલ મુકાં તે ખાઈને પ
છી વાઘ પાશે ગયો તેણે એક રતનનો હાર આપીને
બોલો કોઈ રાજનો છોકરો શીકાર કરવા આવ્યો હતો
તેને મેં મારી નાંખો હતો તેના ગલાનો એ હાર છે. કી
રપા કરીને લેઓ. તે હાર લઈ બરામણે વીચારૂં કે એ
હાર પેલા શોનીપાશે લઈ જઉં તે એને વેચી મને પઈ
શા કરી આપશે. એવું ધારીને તે બરામણ પેલા શોની
પાશે ગયો. તારે તે તેનો આદર શનમાન કરીને હાથ
જોડી આગલ ઉભો રહો. તેવારે બરામણે તેને હાર દે
ખાડો ને કહું કે આ વેચી મને ધન કરી આપ. તે હાર તે
ન શોનીનો ઘડેલો હતો તેણે ઓલખી મનમાં વીચા
રૂં કે કોઈએ રાજના છોકરાને મારીને હાર કાહાડી લીધો

તેઆ બરામણના હાથમાં આવેલો છે માટે જે એહું
રાજાને દેખાડીશ તો મને મોટું ઈનામ રાજા આપશે.
પછી તેણે બરામણને કહ્યું મહારાજ તમે ઈઆં બેશો
હું એ વેચી આવું છું. એમ કહી તેણે તે હાર રાજાને જ
ઈને દેખાડો અને બરામણનું નામ લીધું. તેવારે રા
જાના મનમાં આવેલું કે માહારો છોકરો તેજ બરામ
ણે મારો હશે. પછી શીપાઈઓને આગના કરી કે તે
બરામણને પકડી લાવો ને કાલે શુલી ઊપર દેઓ. તે
આગનાપર તેઉએ જઈ બરામણને પકડો ને બંદીખા
નામાં નાંખો. તેવારે બરામણ મોટું દુખ પામી બોલ
વા લાગો રે જે હું તે જનાવરોએ વાત કહી હતી તે શાં
ભળી હોત તો આજ આ શંકટમાં નહી પડત. પછી તે
ણે શાપનું શમરણ કર્યું એટલે તે આવી પુછવા લા
ગો રે શું કરું તે કહે. બરામણ બોલો બંધથી છોડાવ.
શાપ બોલો હું જઈ રાણીને કરડું છઉં તેવખત તાહા
રા શીવાએ બીજો કોઈ નહી ઊતારી શકશે. આપર
કારે તાહારો છુટકો થાશે. પછી શાપે તે પરમાણે કર્યું
તારે રાજાએ ઢંઢેરો ફેરવેઓ કે જે રાણીને શાજી કરે
તેને જે માગે તે આપું. તારે બરામણ થોડી વાશાને
બોલો રે જઈ કહો કે હું રાણીને શુણ કરીશ. થોડીવા
લાઓએ રાજાને કહું. તે શાંભળતાંજ રાજાએ બરા
મણને તેડાએવો ને રાણી પાશે લઈ ગઆ તેણે રાણી
ને હાથ લગાડતાંજ વાર વીજ [illegible]રીઉં તાહારે રાજા

બરામણ ઊપર ઘણો પરશન થઓ ને શનમાન ક
રીને તેને તે હારની વાત પુછવા લાગો. બરામણે તે
મુલથી શંધી કહી. તેવારે રાજાએ શોનીને પકડી ને શુ
લીઊપર દીધો ને બરામણને પરધાનપદું આપીને
શંતોખો.

માટે હે દમનક તારી શંગત શારી નથી ને તા
રા જેવા પીંગલપાશે છે માટે તેની પાશે પણ મને રેહે
વું નઘટે. એક રથકારે શહીને કહું છે.

જે માટે તારી પાશે શરપ બજરા એવો શીઆ
ળ છે ને કહણયાંય તેની એવો કાગડો છે તે માટે રે શંહી
હું ઝાડપર ચડી બેઠો કાં કે તારા શાથીઓ શારા નથી.

દમનક પુછે છે આ કેવી વાત છે તે કહે. કરટ
કહ્યો શાંભળ.

કથા ૨૦

દેવગુપત રથકાર.

કોઈએક નગરમાં દેવગુપત એહવે નામે રથનો કરનાર રેહેતો હતો તે રાનમાં જઈ મોટાં મોટાં લાકડાં તોડી લાવતો હતો. તે વનમાં વીમલ એવે નામે એક શીંહ રેહેતો હતો તેના શાથીઓ બે જણા હતા એક શીઆલ અને બીજો કાગડો. કોઈએક શમે શીંહ રાનમાં એકલો ફરે છે તેણે તે રથકારને બાએડી શમેત દીઠો. રથકારે પણ શીંહને દેખી પોતાના પરાણની આશા મેલી પણ તે વખતમાંજ ધીરજ કરી શીંહની શામે ગઓ ને નમશકાર કરીને બોલે છે કે આવ મારા મીતર શાઈ થઉં ને તું આજ મલો હવે હું તને બીજે ઠેકાણે જમવા નહી દઈશ. આ તારી લોજઈની પણ એ જ વીનંતી છે. શીંહ બોલ્યો ત્યારે માંશના ખાનારને અંન ત્યાવતું નથી. તોએ પણ તારૂં મન રાખવા થોડુંક ખાઈશ. તેવારે રથકારે દાબડામાંથી એક લાડવો કાઢીને શીંહને આપ્યો તે તાજો ઘીએ તરેલો ને જડી સાકર લવંગ એલચી અને જાવંતરીએ કરીને ઘણો શવાદ આપતો હતો લાડવો ખાઈ શીંહે બીજો પણ માંગ્યો. પછી તેણે રથકારની પાશેના શઘલા લાડવા ખાધા ને તૃપત થઓ ને રથકારને અભય આપીને વનમાં જવા લાગો તેને રથકાર કેહે છે ત્યારે તું રોજ આંહાં આવતો જ એમ તાહારી શેવા કરીશ. પછી તે શીંહ નીત આવે ને લાડવા ખાતો જાએ કેથે ચારો કરવા જાએ નહીં. તારે શીઆલ ને કાગડો ભુખે હેરાન થવા લાગા. તે

ઉએ એક દાહાડે ગલે પડીને શીંહને પુછું મહારાજ તમે દાહાડી એકલા કાંહાં જઓ છો તે કહો તાહારે શીંહીએ શઘલો શમાચાર કહો તે શમે પેલા તેહેને કેહે છે રાજ મનીશના લોહીમાં ને માંશમાં ઘણો શવાદ લાગે છે તે આગલ લાડવા કાંઈ જ નથી માટે ચાલો આપણ બઈ રથકારને મારીએ. શીંહ બોલ્યો મેં તેને અભય આએઉં છે માટે મરાએ તો નહી પણ તેની પાશેથી તમારે વાશતે લાડવા માગી લેઈશ. તેઉએ કહું શારૂં. પછી તે ત્રણ જણા રથકાર પાશે ગઆ. તેઉને આવતા જોઈ રથકાર બાએડી શમેત ઝાડઉપર ચડો. તારે તેને શીંહ પુછે છે કે ત્યારે આજ મને જોઈ તું ઝાડ ઉપર કેમ ચડો કે હું તારો મીતર છું. હેઠો ઉતર બીહીશમાં. રથકાર બોલો ત્યારે તું શારો છે. પણ તારા શાથીઓ શારા નથી માટે હું ઝાડ ઉપર ચડો. હવે તું તહારે મારગે જા.

માટે હે દમનક પરધાન તો બલભદર જેહેવો જોઈએ કે જેણે નગા ગોશાઈને બાલીને રાજને ઠેકાણે લાવેયો ને પોતાનું પણ કામ શાધું.

દમનક પુછે છે તે કેમ થઉ હશે. કરટક કેહે છે ત્યારે શાંભલ.

કુથાન્રેપ

જલંદરપરધાનની.

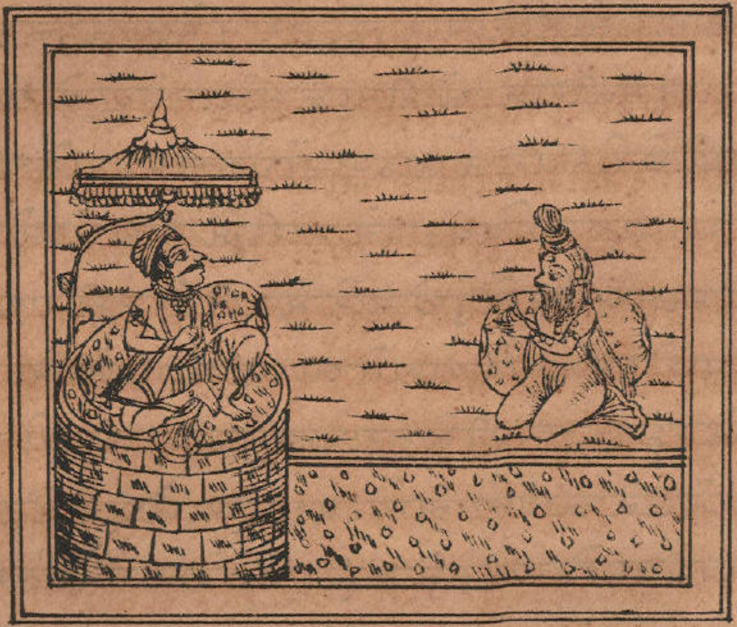

કોઈ પરશોતમ એહેવે નામે અજોધાનો રાજા થઈગયો તે રાકસ ગુણે કરી પરીપુરણ એહેવો હતો તેહેનો પરધાન જલંદર એવે નામે હતો. કોઈ સમે રાજાએ જલંદરને શતરુ ઊપર મોકલો છે હવે સમે કોઈ નંગો ગોસાઈ તે શેહેરમાં આવી પુગો તેણે જારણ મારણ ઊચાટન વશીકરણ તંતર તાવીજ નંતર મંતર જંધન ધેમાન જોગ અોશડ જોતીશ રમલ વગેરે શીખી વીદીઆઓનો જોર કરીને બધું જગ વશ કરી નાંખું. પરશોતમ રાજા તેની કીરત શાંભલી ને તેને પોતાને ઘેર લઈગયો ને પુજા કરી. પછી તે ગોસાઈએ ઝરામાંહેથી પાણી કાહાડું. હાથમાં વશાતેવ

લીધો. પેટ ફાડી શાંધી દેજાડું. એવાં એવાં કૌતક કરીને તેણે રાજાને પણ વશ કરો. પછી તે દાહાડેથી સંધુ રાજકાજ છોડીને રાજા નીત ગોસાઈની શાથે ચાલો કરવા જેશે ને ગોસાઈના કહ્યા પરમાણે ચાલે એક સમે પેલા રાણીને ગોસાઈ આવેયો તેને રાજાએ પુછું માહારાજને આજ કેમ અવાઈ થઉં. તે બોલો રાજા હું હપડેન ઈંદરલોકથી આવું છું અને ઈંદરે તથા સંધા દેવતાઓએ તને ખેમકુશલ પુછું છે. રાજા બોલો તમે શરગમાં કેવી રીતે જાઓ છો. ગોસાઈ બોલો હું આ મારા શરીરને મઠમાં મુકું છઉં ને બીજું દીપ શરીર લેઈને જાઉં છું. પછી કેટલા એક દાહાડા ગએ એ રસામાં જલંદર જીત કરી પાછો આવેયો તેણે જોઈ તો રાજા પરવશ છે ને ગોસાઈ શાથે આનંદમાં ચાલો ફરતો જોહો છે તેણે જલંદરને પુછું રે તું આ શું કરે ને જાણે છે. પેલો બોલો માહારાજ એઉની કીરત દેશોદેશ છે. આપણું લાભજોગ ને આ ગુરૂ આપણે હાથ લાગા હું શાંભલું છું ને ગુરૂજીનું શરગલોકમાં પણ ગમન છે. શું એ વાત શાચી હશે માહારાજ. ગોસાઈ બોલો રાજા તારા પરધાનને બીશવાશ આવતો નથી તો ચાલ તને હપડેન પરતીત દેજાડું એમ બોલી રાજાને તથા પરધાનને પોતાના મઠ પાશે લઈગઓ ને બાહેર ઊભા કરા. પોતે જાલી ઉગાડી અંદર જઈ બેઠો તેવારે પરધાન રાજાને કેહે છે માહારાજ આ જે

गी ओनुं शरीर लई शरग जाय छे ए वात जोशाथी करी तो एना मडने शणगावीदीए. राजा बोलो. ए शुं केहे छे रे परधान. ते बोलो माहाराज आपणे ए नुं मरतलोकनुं शरीर बाली नांखीए. पछी ए शरग लोकनी हवाथी आपणे दरशन देशे एमां आपण ने अने एने पण सारुं छे. राजाने ते वात गमी. पछी ते बलताघरे मडाने आग लगाडीने गोशाईने बाली नांख्यो. ते धुतारो हतो तेने माहाराथी जथा जग तनी पीडा टाली. राजाने खुशी करो. ने पोतानुं पण काम करें.

माटे हे दमनक डाहाआ परधान होया थाअछे नही तो ताहारा जेवा कहुं छे.

डाहो शतरु सारो. पण मुरख मीतर काम नो नहीं. डाहा चोरे पोताना एकलानो पराण आपीत रण जणने बचाव्या ने मुरख वानराए राजाने मारी नांख्यो.

दमनक पुछे छे ते केम थयुं हशे. करटक केहे छे त्यारे शांभल.

कथा-२१

डाहो चोर ने मुरख वानर.

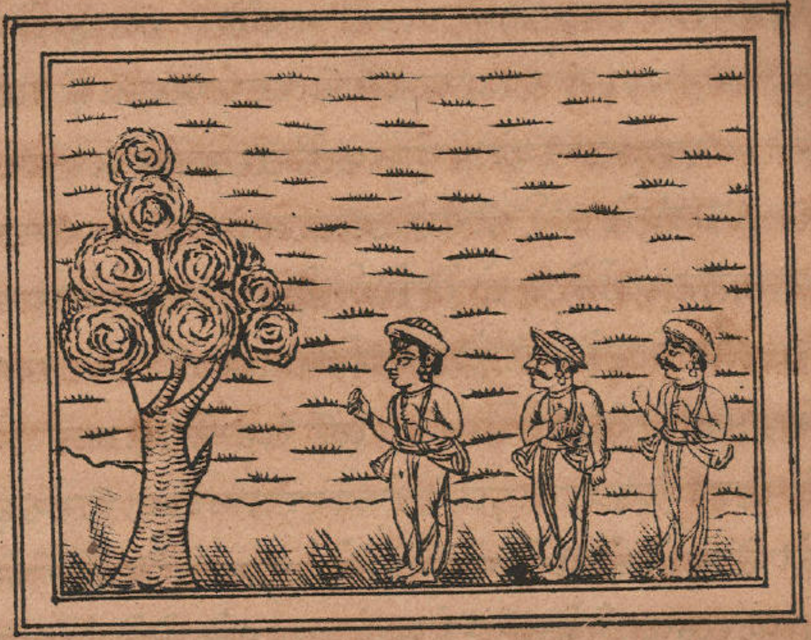

एक राजानो छोकरो. परधाननो छोकरो अने वाणीआ वेपारीनो छोकरो. ए तरणमां मीतराई घणी पडी. ते आखो दीवश पोतपोतीका धंधा छोडी ने एकठा फरे. रमे. अने मोज करता रेहे. कोई शमे रा जा पोताना छोकराउपर रीशे भराणो अने बोलो रे मने धीकार छे के मारे पेटे तारा जेवो मुरख दीकरो. ते वात राजाना छोकराए पेला वेपारीने करी. त्यारे ते बोला त्यारे अमारा पीता पण एमज अमने दाहा डी दुख दे छे. राजानो छोकरो केहेवा लागो रे तो हवे आ जंगलमां रेहेवुं आपणने न घटे. कोई बीजे ठे काणे जईए. वाणीओ बोलो त्यारे तुं जईं केहे छे.

पण पछी शावीना परदेशमां केम करशुं माटे पेहेलां आ
पण रोहीणाचल परवत उपर जईए· तांहांथी थोडां
एक रतन लईने पछी मारग चालीए· राजपुतरे क
हुं शारुं· पछी ते पेला परवत उपर गआ तांहां रतन
नी खांण हती तेमां जोडुं तेवारे तरण जणाने तरण
रतन जडां ते लईं वीचार करवा लागा के आ शानमां
थी रतन लईने जशुं तो कोई चोर लुटी लईं जशे· पर
धानना छोकरो बोलो भने एम शुझे छे के आ जश
मे रतन गळी जईए· ते जुगती शहुए कबुल करीने
ते परमाणे करुं· तांहां कोई माणश झाहाड उपर हु
तो तेणे ते जोईं ने मनमां केहेवा लागो रे आ त्रण ए
रणा दाहाडा मेहेनत करीं छउं पण मने एके रतन न
मळुं तो हुं एउने शाथ लागो जउं ने मारगमां एउ
शुशे तेवारे एउनां पेट फाडी रतन काहाडी लईं जउं·
एम धारी ते तेउनी पछवाडे गओ अने तेउने मा
रगमां गांठी बोले छे भाईओ कीरपा करीने मने शं
गत आपशो तो माहारे देश पोहोचीश ने आएडी
छोकरां शाथे तमारुं कलाण मागीश· तेउए कहुं शा
रुं· पछी ते शहु शाथे चाला· रानमां जतां कोई भीलनी
पशाली पाशे आवेआ तारे ते भीलनो आगेवान हतो
तेहेनो एक पोपट हतो ते भीलने शाद करवा लागो रे
माहारा धणी रे माहारा धणी मारगमां कोई आअ छे ते
उनी पाशे अमुल रतन छे· तो उतापलोन ने तेउने

आला· ते शांभळीने भील चाकरो शमेत दोडो· अने
आडो लईं जुए छे तो मारगचालापाशे कांईए मळुं
नहीं एटले तेउने मुकी दीधा अने पाछो आवेयो ते
वारे ते पोपट वळी बोलवा लागो रे तेउनी पाशे र
तन छे रे छे तो तेउने जवा न दे ते पेला भील पाछो
मारगचालापाशे आवेयो ने बोलो रे भओ ता· त
मारी पाशे रतन छे तो आपो· नहीं तो तमारो जीव
लईश· ते बोला वळी पण आडो ले· भीले वळी आडो
लीधो पण कंई मळुं नहीं· तारे तेउने केहे छे रे माहारो
पोपट कदापी जोटुं नहीं बोले तो तमारा पेटमां रत
न होशे· ते काहाडवां जोईए· एम कही तेउने पक
डी बंदीखानामां नांखा· तेशमे पेलो चोर वीचार क
रे छे· हवे आ भील एउनां पेट फाडशे तेवारे रतन
नी जोई माहारुं पण पेट फाडशे माटे माहारुं मरण नी
शचे आवेशुं तो आवे शमे मने परोपकार करवो घ
टे छे· कहुं छे·

आ शरीर जवानुं ए नीशचे जाणीने मरती
वेळाए पण ने लोक उपर उपकार करे छे ते पुरेशा मुओ
एम नहीं जणायुं माटे पेहेलां हुं माहारुं पेट फडावुं तेमां
कांई जडुं नहीं एटले भीलने दया आवशे ने आ तर
ण जणाने मुकी देशे तेथी माहारी कीरत आ लोकमां ने
परलोकमां थशे· पछी शवारमां भील आवेयो तेने चो
रे कहुं आ तरण माहारा भाई छे माटे तुं एउनां पेट फा

કરી તે કુજ માહારાથી જોવાશે નહી તો માહારા ઉપર
કીરપા કરને પેહેલાં મારૂં પેટ ફાડ. તે ઉપરથી લીલે તે
હેનું પેટ ફાડુંને જુએછે તો તેમાં કાંઈ મળું નહી. તેવા
રે તે બોલો હે ભગવાન પંખીના બોલ ઉપર મેં આશું
કરમ કરૂં હવે બીજાઓની હતીઆ નહી કરૂં જેમ એના
પેટમાંથી કંઈ મળું નહી તેમ બીજાઓના પેટમાં પણ મ
ળશે નહીં. એમ બોલી તે તરણને છોડી દીધા. પછી આ
રણ ચાલતાં તે કોઈ નગરમાં પોહોતા. ત્યાંહાં ઝાડાના
મારગથી રોજ જેમ પેટમાંથી રતન પાડતા હતા તેમ
પાડી તરણે રતન વાણીઆને હવાલે કરાં. તેણે તે વે
ચી નાંણું લાવીને રાજાના છોકરા આગળ મુકું. તે દરવ
ના પરતાપથી એકના એકેકીઆ આપીને રાજાના છો
કરાએ ફોજ રાખી ને પરધાનના છોકરાની બુધીબળે ક
રીને તે નગરના રાજા સાથે લડાઈ કરી પોતે તે દેશનો
રાજા થયો. પછી પરધાનનો છોકરો ને વાણીઆનો છો
કરો શંધો કારભાર કરે ને રાજા નાનાપરકારના ભોગ
ભોગવતો જાય. એક સમે તે રાજાએ એક વાનરાનું બ
ચું દીઠું તેને લઈ પાળું અને તેને તલવાર હાથ કરવા
શીખવી તેમાં તેની કુશલતા ઘણીજ દીઠી એટલે પછી
તેને પોતાનો અંગરખવાળ કરો. એક સમે શરદરતુ
ના દાહાડામાં રાજા બાગમાં ગયોછે ત્યાંહાં વીહાર ક
રતે કરતે થાકો એટલે એક બંગલામાં જઈ શેજ આપ
રપડો તે ઠેકાણે મંદ સુગંધ ને શીતળ વાઊ વાયછે તે

થી ઊંઘ આવવા માંડી ત્યારે વાનરાને કહું રે ખબરદા
રીથી રેહેજે. કોઈને આવવા નહી દઈશ. વાનરે કહું
શારૂંજી. પછી રાજા ઊંઘો તેના અંગને કેશર કશતુરી
નો લેપ કરો હતો તેના વાશથી ભમરો આવીને તેની
છાતીપર બેઠો ત્યારે વાનરો રીશે ભરાણો. ને તેણે
ભમરાપર તલવારનો ઘાઅ મારો તેણે કરીને ભમ
રાના ને રાજાના શરીરના પણ બે કકડા કરા.

માટે રે દમનક હું કહુંછું કે ડાહો શતરૂ શારો પ
ણ મુરખ મીતર કાંઈ કામનો નહીં.

માટે જે તું પોતાના ધણીને આપદામાં નાંખ
વા ચુકે નહી તો તને અમારા શરજાની શી પરવા.
માટે તાહારી ચાલ જોઈને મને પણ તાહારી સાથે
તેમજ ચાલવું ઘટેછે. કોઈ એક વાણીઆનું વચન
છે.

જે જાંડીવંચ લોહોડું ઉંદર ખાઈ જાય તો
રાજા. શમડી બાલકને લઈ ઉડી જાય. એમાં શું અ
ચરત છે.

દમનક પુછેછે તે કેમ થઊં હશે. કરટક કહે
છે ત્યાઈ શાંભળ.

કથા ૨૭

ઝરણધન અને ઘાલણશેઠ

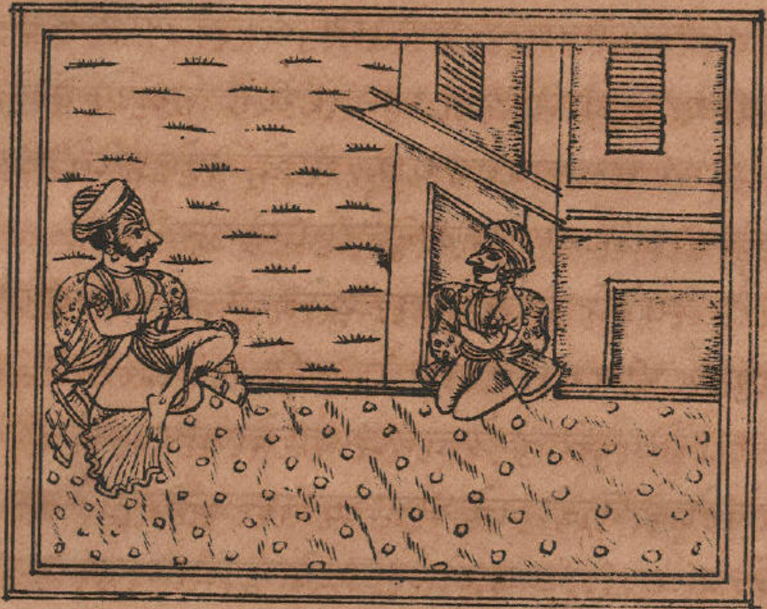

કોઈ વસતીમાં એક મોટો વેપારી ઝરણધન નામે કરીને વાણીઓ રેહેતો હતો તે વેપાર કરતાં ઝુરો. ત્યારે પરદેશ જવાનો મનશુબો કરવા લાગો. કહું છે.

જે દેશમધે જે ઠેકાણે પોતાના પરતાપથી પહેશા મેળવીને ભોગ ભોગવેછે તે દેશમધેને તે ઠેકાણે દલદરી થઆપછી જે રેહેછે તે અધમ પુરશ જાણવો. જે ઠેકાણે જેણે શંપતના જરમાં અહંકાર કરીને કોઈને ગણ્યું નહી તેજ ઠેકાણે તેવણી બીજપાશે જાચના કરવા લાગે તો તે પુરશને ધીકાર છે. એવું જાણીને પરદેશ જવા લાગો ત્યારે તેવાણીઆપાશે એક હ

જારઆંડી લોહોડું રહેલું હતું તેની પીઠ ઘણી નરમ હતી માટે તેણે એક ઘાલણશેઠ કરીને વાણીઓ પોતાનો દોશદાર હતો તેને ઘેર તે અનામત રાખ્યું ને પોતે દેશાંતર ગયો. તાંહાં કેટલાંએક વરશ રહીને ધન કમાવી પાછો પોતાને ગામ આવેયો. ગામમાં પેશતાંજ પેહેલાં મારગપર ઘાલણશેઠનું ઘર હતું માટે તેને તાંહાં ઉતરો. ઘાલણશેઠે તેને જોઈ ઘણોજ હરખ દેખાડો ને શુખશાતા પુછી. તેશમે ઝરણધને લોહોડાંની વાત પણ કાહાડી. ત્યારે તે બોલો રે ભાઈ તેનો ઉંદર ખાઈ ગયા. ઝરણધન મનમાં શમજી ગયો ને બોલો હશે શેઠજી તો તેમાં તમારો શો વાંક. આ શંશારમાં વશતુ માતર નાશવંતજ છે. ત્યારપછી તે વાત છોડી દઈને ઝરણધને ઘાલણશેઠને પુછું શેઠજી હવે તમારે છોકરાં કેટલાંક છે. પેલાએ પોતાના છોકરાને તેડીને કહું આ તારો શેવક એકજ રે ભાઈ. એનું નામ હરીભાઈ રાખ્યું છે. ઝરણધને તેને ખોળામાં લીધો ને બોકી દઈ કેહેછે દીકરા તેં મને ઓળખ્યો. હું તાહારો કાકો છઉં. પછી શેઠજીને કહું આગળ આપો તો નદીના ત્યાહાડા પાણીએ અશનાન કરી આવું છઉં. આપણા હરીભાઈને પણ મારી શાથે અઓરીમાં લઈ મોકલો પાછો શાથે લઈ આવીશ. શેઠ તેના ઓશીઆળા હતા માટે તેને હા કહી. કહું છે.

વગર કારણે કોઈની વાત કોઈ શાંભળતો ન

થી· આવ્યું છે માટે અથવા તેણે કરીને અથવા આગલ કંઈ કામ કરીલેવું છે માટે એકની વાત બીજો શાંભલે છે.

બીજું·

જે કોઈ પરીત દેખાડે કે જે પરીતને કંઈ કારણ નથી તેનો વીશવાશ નહી કરીએ તો તેમાં નફો છે·

પછી આપે મોકલેલો તે હરીલાઈ કાકાની શાપે અઘોરીઆં વાશણ લઈ દોડતો જ ચાલ્યો· તે શમે કોરણધન નદીને કીનારે એક ગુફા હતી તેમાં છોકરાને મેલો ને તેને મોઢે એક મોટો પથર મુકી છોકરાને કહ્યું ભાઈ હું નાહી આવું તેટલે સુધી તું ઈહાં રહે· પછી કોરણધન નાહીને પરભારો ધાલણશેઠને ઘેર ગયો· તેણે પુછ્યું છોકરો કાંહાં છે. પેલો બોલ્યો તેને તો શમડી લઈ ઉડીગઈ· તે બોલ્યો એવું વલી કાંહાં થયું છે કે શમડી છોકરાને લઈ ઉડે· કોરણધન બોલ્યો તો હેવું વલી કાંહાં થયું છે કે હજાર ખાંડી લોહું ઉંદર ખાઈ જાય. એમ તે બેજણા વઢતા વઢતા રાજપાશે ગયા. ધાલણશેઠ મોટો શુરકાઢી બોલ્યો રાજા જુલમ છે જુલમ છે રે મારો છોકરો આ ચોર લઈ ગયો· તે આપતો નથી· ને કેહે છે કે શમડી લઈગઈ· પેલો કેહેવા લાગો હે રાજા આ ખરી વાત છે ને ખાંડી ખંડ લોહું ઉંદરડા ખાય તો હે રાજા શમડી બાલકને લઈ ઉડી જાય એમાં શો વીશમે છે·

પછી તેણે રાજાને લોહાંની વાત કહી તારે રાજાની શભા હશી ને બેઉનો માલ બેઉને અપાવીશમાધાન કરે· એ વાત કહી કરટક દમનકને કેહે છે રે તને કંઈ લુંડાની શંગત હતી માટે તું એવો અવગુણી નીવડ્યો· એક પોપટનું વચન છે.

હે રાજા એનો ને માહારો માબાપ એક જ પણ મને રૂષીએ પાલ્યો છે ને તેને કશાઈએ. તેણે સહ ઘાહાડો કશાઈનાં વચન શાંભલ્યાં· ને મેં ગનાનીં પુરૂશનાં· માટે એમાં તેનો દોશ નથી ને મારો ગુણ પણ નથી· જેવી શંગત તેવી બુધી થાય છે. દમનક પુછે છે· એ વાત કેવી છે તે કેહે· કરટક બોલ્યો શાંભલ·

કથા ૨

બે પોપટની·

કોઈ રાનમાં શાંચરના ઝાડ ઊપર એક પોપટ ની માદા એ બચ્યાં જણી. કોઈ શમે તે માદા ચારો કરવા ગઈ છે એટલામાં એક વણજારે તે પોપટનાં બચ્યાં પકડાં ને તેમાંથી એકને કશાઈને તાંહાં વેચું અને એકને ઋષીને તાંહાં વેચું. એક શમે રાજા કશાઈના વાડા ઊપરથી શીકાર કરવા રાનમાં જાય છે તેને દેખી પેલો પોપટ બોલવા લાગો રે એને મારો કાપો કકડા કરો. પેટ ફાડો જુઓ છો શું રે વેહેલા થાઓ તે શાંભળી રાજા અચરત કરી મુંગો જતો રહો. આગલ જતાં તેણે એક ઋષીનો આશરમ જોઓ ને માંહે ગઓ. તાંહાં એક પોપટ છે તે તેને બોલવા લાગો. રાજા આવો બેશો રે કાંઈ મીઠાં મીઠાં ફલ ને પાંણી લાવો રે હે રાજા આરામ કરો થાકા હશો આજ કેણી ગમે કીરપા કરી ધન અમારો આશરમ કંઈહાં તમારા શરખા ધરમી રાજાનાં પગલાં લાગાં. તે શાંભલી રાજા ઘણો જ પરશન થઓ ને તેને પુછવા લાગો રે પંખી એ શું આંથી થોડેક દુર મેં એક પોપટ જોઓ તે મને જોઈને કેહેવા લાગો મારો કાપો. અને તારા મોઢામાં એવાં એવાં મીઠાં વચન એ કેમ હશે. પછી તે પોપટે શુખથી વાત કહીને બોલો.

હે રાજા તેણે સાત દાહાડો કશાઈનાં વચન શાંભલાં ને મેં ગનાની પુરૂશનાં. માટે હેમાં તેનો દોશ નથી ને મારો ગુણ પણ નથી જેવી શંગત તેહેવી બુધી

થાએ છે.

માટે રે દમનક તને શંગત શારાની જોહોતી. શંજવક બીચારો ભલો માટે શંહીની પરીત પાંમો તે તને શેહું નહી. શારાપાનાની પછવાડે શલક લાગેલાજ છે. કહું છે.

બીજા કુલનો છે તે કુલવાનનો દવેશ કરે છે. કરપણ દાતાનો. કપટી લોભા માણશનો. દલદરી ધનવાનનો. કરૂપ શરૂપનો. પાપી ધરમીનો. અને મુરખ વીદઆવાનનો દવેશ કરે છે.

એનો ગુણ તે કહેવો છે કે જેને દુરજન કાંઈ દોશ દેતો નથી. જે પાપ કરવા બીહે છે તેમાં કહે છે કે ડાહાપણ નથી. જે પોતાનું ધરમ કરમ કરે છે તેને ઢોંગી કહે છે. જે ચોબાઈ શજે છે તેને કપટી. શુરાને નીરદઇ. જમાવાનને ઘેલો. પરાક્રમીને પાપી. ઘણું બોલવા જાણે છે તેને વાચાલ. અને જે થોડું બોલે છે તેને થંડો કહે છે.

એમ તે બેજણા વાતો કરે છે એટલામાં શંહી શાથે લડતાં તેના હાથથી શંજવક મરણ પામો ને લો અપર પડો. તેયારે શંઘાવનમાં હાહાકાર થઈ ગઓ. તેનું પરેત જોઈ પીંગલને પણ દયા આવી ને તેના ગુણનું શમરણ કરીને બોલવા લાગો રે મેં પાપીએ એ શું કરમ કરૂં રે જેને મેં શારો કહો. જેને મેં માહારો બોલાએયો તેને જ મેં માહારે હાથે મારો. માટે માહારા રાજ્યો

पापी कोई नथी. एम ते पींगल मोरा पशतावामां प
डेछे ने कशारी थाएछे पण शुं करशो वात थईगईछे ते
पाछी आवती नथी. कहुंछे.

एकाकुं लुंडुं काम थईगआकुंडे जेवीसुधी था
एछे तेवी सुधी जे पेहेलां थाए तो तेमांथी कांई शाकुं
रस नीपजे. एवो शंकीने शोक करतां जोई दमनक आ
गल थओ ने केहेछे राजा एक जलदीआने शारु तमे
एरसो शोक शामाटे करोछो. कहुंछे.

बाप. भाई. बाएडी. छोकरो अथवा मीतर
आपणो पराण लेवा आवेवो तो तेने मारीए. तेमां
पाप नथी. तो ए तमारो वाहालो जरो पण तमने शा
सुं मारवा आवेवो तो तेने मारवुं जोग छे. एम पींग
लने शमजवीने तेणे तेनी पाशेथी शंजवकनो शोक
मुकाव्यो. पछी पोते परधान थईने शंघो कारभार क
रवा लागो.

एपरमाणे मीतरभेद पेहेलुं तंतर कहीने वी
शणुशरमा पंडीत राजपुतरोने केहेवा लागो के छोक
राओ राजाए घणी चोकशाईथी चालवुं जोईए. नही
तो दमनक शरखो कोई लोभी चाडीओ राजाने रमक
डुं करीने पोतानु काम शाधी लेछे. राजपुतरो केहेवा
लागा शारुं माहाराज तमे जे वात कही ते शंघी जे
वानमां राखशे ते कोईपाशेथी ठगो जशे नही एवा
मे शारी पेठे जाणुं.

मीतरपरापती तंतर बीजुं.

प्रारंभ.

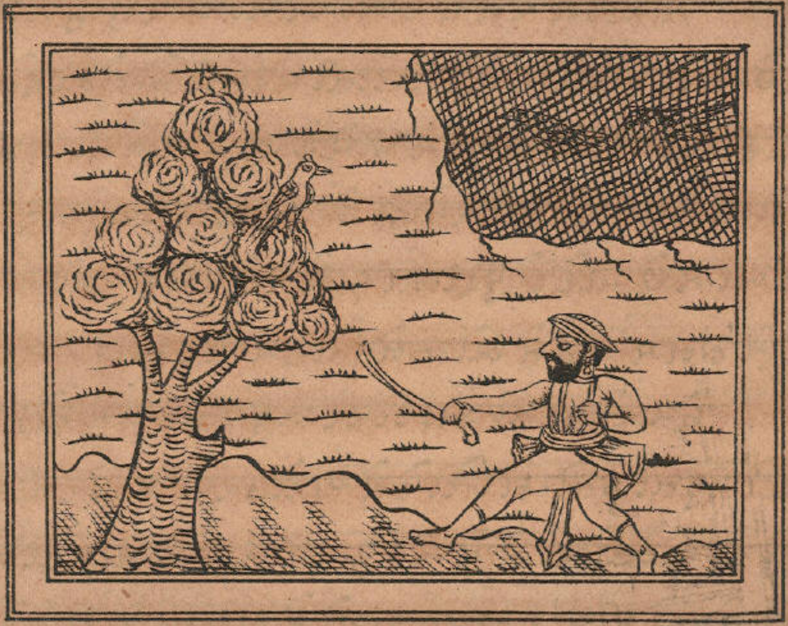

वीशनुशरमा पंडीत राजपुतरोने केहेछे हवे
हुं तमने मीतरपरापतीनामे बीजुं तंतर शंभलावुंछुं
शावधान थईने शांभलो. राजपुतरो केहेवा लागा हा
जी. कीरपा करी कहो. पछी वीशनुशरमा केहेछे.

जेडीने कोई शाहाए नथी पण जते जे सुधी
वाला अने डाहाछे तेकेवुं ए कठण काम होए ते तेने शां
धेछे. जेम. कागडो. उंदर. हरण. अने काचबो एउ
ए शाधुं.

राजपुतरो पुछवा लागा ते केम. वीशनुशरमा
केहेछे शांभलो.

પશચમ દેશમાં એક નગરની પાશે મોટું વડનું ઝાડ હતું તે ઝાડને આશરે ઘણા જીવ જંત શુખ પામતા હતા. કહું છે.

તે ઝાડને ધંન છે જેની છાયામાં પશુ શુખ પામે છે. જેને પાંતરે પાંતરે પંખીની વશતી છે. જેના ઢોલમાં કીડા કીડીઓ આરામ પામે છે. વાનરા જેની ડાલીઓનો આશરો કરી રહેલા છે. ભમરા જેના ફુલનું મધ પીએ છે માટે જે પુરુશના હાથે પરોપકાર થતો નથી તેણે જનમ લઈને લોકને ભાર માતર કરો.

હવે તે વડનાં ઝાડ ઉપર લઘુપતન નામે એક કાગડો રેહેતો હતો. કોઈ શમે તે ચારો કરવા બાહેર નીકળો છે. એટલામાં તેણે એક પારધી શામો આવતાં જોયો તેવારે વીચાર કરવા લાગો કે હાથમાં પાશ અને ચોખા લઈને એ મારા વડ શામો જાએ છે તો હું પાછો જાઉં અને શંધાં પંખીઓને ચેતાવું. નહી તો તેઓ કશા નશે. પછી તે કાગડો પાછો વડ ઉપર આવી શંધા પંખીઓને કહે છે કે પેલો કાલો પુરુશ આવે છે તે પારધી છે. તે જાલ પશારીને ચોખા નાંખશે તેને વીખ શરખા માનજો. એમ બોલે છે. એટલામાં પારધીએ આવી જાલ માંડી ચોખા નાંખા ને પોતે દુર જઈ બેઠો તેજ ઈ વડ ઉપરથી તો પંખી કોઈ આવેયાં નહી. પણ એટલામાં ચીતરગરીવ કપોતનો રાજા પોતાનું ટોળું લઈ આહેરથી ભમતો ભમતો તાંહાં આવેપો તેને લઘુપતને વા

રે તોપણ તેનું મન રહું નહી. ને ખાવાની લાલચે તે મંડલી શમેત જાલમાં જઈ શંપડાણો. કહું છે.

જાંહાં માણશનો ઉપાએ નહી એવા જલમાં જેની વશતી એવો પણ માછલો તે જલને શવાધીન થાએ છે ત્યારે શોહેજ ગલમાં મારો જાએ છે.

તેવારે પારધી મનમાં હરખ પામો ને લાકડી લઈ તેઉને મારવા દોડો એટલામાં ચીતરગરીવ રાજા કપોતાઓને કહે છે ભાઈઓ હવે બીહીને શું કરીએ. હીમત કરશો તો આપણે હજાર જણ છઈએ એક જોર કરીને જાલ શમેત ઉડી જઈએ. પછી શહુએ તેમ કરૂં તેવારે જાલ શુધાં શંધા આકાશ પંથે ઉડી ચાલા તેઉની પછવાડે કેટલાક દુર લગણ પારધી પણ ગયો. પછી થાકીને પાછો વલી કેહે છે.

જે થવાનું તે નથી થાતું ને જે નાથવાનું તે શેહેજ થાએ છે એ પરમેશવરની ઈછા કહીએ.

અરે મારું પેટ ભરવાનું જાતું હતું તે પણ ગયું. હે ભગવાન હવે શું કરું. એણીગમે ચીતરગરીવે જોઉ કે પારધી દીશતો નથી ત્યાહારે પંખીઓને કહે છે કે ચાલો પેલા પરવતની પાશે. તાંહાં એક હીરણક નામે કરી ઉંદર માહારો મીતર છે તે જાલની ગાંઠ તોડીને આપણને છુટા કરશે. કહું છે.

શંકટને શમે મીતરને શોધતા જઈએ કંકે મીતરવીના બીજો કોણ શહાએ થશે.

પછી તે સંઘાત કપોત હીરણકના થાનક પાસે ગઆ તેના બીલને મોઢે ઊભો રહીને ચીત્રગ્રીવ તેને સાદ કરવા લાગો રે મારા મીત્ર હીરણક હું મોટા સંકટમાં છઊં તું આહાર આપીને મને છોડાવ. તે સાંભળતાંજ હીરણક બાહેર આવીઓ. કહું છે.

જેનાં લાભ્યેગ હોએ તેને ઘેર ઈશર મીત્ર આવે છે ને પોતપોતીકું કામ કરી જાએ છે.

હીરણકે ચીત્રગ્રીવને પુછું ત્યારે હે ચીત્ર તારી અવશતા કેમ રે થઈ તે બોલો ત્યારે અમારી જીભે અમને આ બંધનમાં નાંખ્યાં. તે સાંભળી હીરણક કહે છે ત્યારે પરાલબ્ધના આગળ કોઈનો ઊપાય નથી.

ને પંખી બાધાની ચશાતુ દુરથીજ જુએ છે તેને પાશેજ પાશ છે તે દીસતો નથી એ શું અચરત. સુરજ ચંદરને ગ્રહણની પીડા. હાથી. સાપ તથા પંખી શારબાઓને બંધન ને ડાહા પુરૂશને દલદર જોઈ મને પરાલબ્ધ છે તે બલવાન દીસે છે.

એમ કહી તે ઊંદર પેહેલાં ચીત્રગ્રીવનો પાશ તોડવા લાગો ત્યારે તેણે કહું ત્યારે પેહેલાં માહારા સેવકોને છુટા કર પછી મને. હીરણક બોલો પેહેલાં ધણી ને પછી ચાકર એવી રીત છે. પેલાએ કહું જરીયાત પણ જો હું એઊને માન આપું તો એમાં મારું કલાણ છે. કહું છે.

રાજા પોતાના સેવકોનું માન વધારે છે તેટલેથીજ તે રાજાના કામમાં પરાણ આપવા આગળ પાછળ જોતા નથી.

બીજું. માહારા બંધને છોડતાં તારા દાંત ભાગા અથવા પારધી આવી પુગો તો પછી એ બીચારા તેમજ રેહેશે ને મને નરકે જવું પડશે. કહું છે.

જે રાજા પોતાના સેવકોને તથા પરજાને દુખમાં જોઈને પોતે મોજ કરે છે તે આ લોકમાં ને પરલોકમાં પણ દુખી થાએ છે.

તે સાંભળી હીરણક સંતોષ પામો ને બોલો ત્યારે હું તે જાણું છઊં પણ તારી અશાસાઈની પારખ જોઈ. કહું છે.

જે રાજા સેવકો પર કીરપા રાખે છે તે પોતાની દોલતમાં તેઊને ભાગીઆ કરે છે તે રાજા ત્રણે લોકનું રાજ કરવા સમરથ થશે એમ જાણવું.

માટે હે ચીત્રગ્રીવ તું ઘણાં વરશ લગણ કપોતનો રાજા રેહેશે. એમ કહી હીરણકે સરવેનાં બંધન તોડી નાંખ્યાં. ને આગના લઈ પોતાના બીલમાં ગઓ. ને કપોત પણ પોતાને થાનકે જતા રહ્યા. કહું છે.

જેને મીત્ર છે તેનાં કામ બની આવે છે માટે ડાહા પુરૂશે મીત્ર કરી રાખવા.

આ પરકારે તે કપોત છુટી આવ્યા તેઊને

લઘુપતન કાગડાએ જોઆ ને અચરત પાંમ્યો કે હીરણ
કની શું બુધી કોશે તો હું તેને માહારો મીતર કરી લેઉં
એમ ધારી તે હીરણના બીલ પાશે ગયો ને તેને શા
દ કરવા લાગ્યો રે હીરણક બાહેર આવ રે બાહેર આવ.
હીરણકે પુછું તું કોણ છે તે બોલ્યો હું લઘુપતન કાગ
ડો છઉં ને તાહારી મીતરાઈ કરવા આવેલો છઉં. તે
બોલ્યો તારી અમારી મીતરાઈ થાય નહીં માટે તું અં
થી જા. કહું છે.

જે બેઉની શંપત શમાન. જે બેઉનું કુલ શરખું
ને જે બેઉનો સ્વભાવ મળતો. તે બેઉની મીતરાઈ
અથવા શગાઈ થાય છે.

કાગડો બોલ્યો રે તે ગમે તેમ હોય પણ જો તું
મારો મીતર નહીં થશે તો હું તારાપર મારો પરાણ ઘાં
ત કરીશ. ઉંદર બોલ્યો ભાઈ તું મારો વેરી. તારી શાથે
હું મીતરાઈ કેમ કરૂં. કાગડો બોલ્યો રે મેં તને જનમમાં
દીઠો નહીં ને તારૂં મારૂં વેર કેહાડે પડું એ શું અણઘટ
તું કેહે છે. ઉંદર બોલ્યો ભાઈ વેરી બે પરકારના છે. એ
ક જનમ વેરી ને એક થએલો વેરી. તો તું મારો જનમ
વેરી છે. કોઈ શબે થએલું વેર મટે છે પણ જનમ વેરી પ
રાણ લીધા વના મુકતો નથી. જેમ ખડ ખાનારા અને
માંસ ખાનારા પશુનું વેર. જલને અગનનું. દેવને દઈ
તનું. બલાડીને ઉંદરનું. શોકણને શોકણનું. દલદ
રીને ધનવાનનું. પારધીને પંખીનું. પંડીતને મુરખ

નું. પતીવરતાને છીનાલનું. ભુંડા માણશને શાધુનું
વેર શદાકાલ ચાલતું આએલું છે. કાગડો બોલ્યો ભા
ઈ તેં ખરી વાત કહી. પણ તાહારી મીતરાઈમાં મને શ
વારથ છે માટે તારો નાશ નહીં કરીશ. ઉંદર બોલ્યો રે
એવી શે શાશતરમાં શું કહું છે તે તું જાણે છે. નહીં તો
શાંભળ.

શતરૂ છે તે કામ જેટલી મીતરાઈ રાખે છે કામ શ
ધા પછી ઘાત કરવા ચુકતો નથી.

તું કેહેશે કે આપણ પોતે જે ગુણવંત છઈએ તો
આપણે કોણ નડશે તો શાંભળ. ઘાતકી છે તે ગુણીઅ
વગુણી જોતો નથી. કહું છે.

વઆકરણ જેણે કરૂં એવો ગુણી જે પાણીની
તેને શીંહીએ મારી નાખો. મીમાંશા શાશતરનો કર
નાર જે જૈમીની તેને હાથીએ મારો. છંદશાશતરનો
કરનાર જે પીંગલ તેને મગરે મારો. માટે જેને શારા મા
ઠાની શમજ નહીં તે શું શું કરશે તે કેહેવાતું નથી.

કાગડો બોલ્યો એમ છે જઈ તોપણ શાંભળ. કહું છે.

એક બીજાપર ઉપકાર કીધાથી માણશમાણ
શમાં મીતરાઈ પડે છે. કોઈ નીમીતથી પશુને પંખીમાં
ભય અથવા લોભથી પંડીતને મુરખમાં. અને દરશ
નમાતરથીજ શાધુ શાધુમાં મીતરાઈ પડે છે.

માટે રે ઉંદર આપણ બેઉ શાધુ છઈએ તો અ
પણી મીતરાઈમાં ફેર નહીં પડશે. બીજું હું શોગણ લ

ઈને પણ તને નીરલજ કરૂં છું. ઊંદર બોલ્યો શાતરૂના
શોગણનો વીશવાશ નહી કરીએ. કહ્યું છે.

શાતરૂ છે તે પેહેલાં નાહાનો વેશ કરીને પરવેશ ક
રેછે પછી હલવે હલવે જેમ વાધી જતો જતો મોટો થઈ
શઘલાનો નાશ કરેછે. જેમ પાણીનું પુર.

તે શાંભલી લઘુપતન કાગડો મનમાં કેહેછે રે
આ શું ડાહાપણ છે એવો નીતીશાશતરનો જાણનાર
મેં જોયો નોતો. પછી તે ઊંદરને કેહેછે ત્યાંહી જો તને મા
હારો વીશવાશ નહી આવતો હોએ તો તું તાહારા બી
લને મોઢે બેશીને પણ મારી શાથે વાતો કર. કહુંતો તા
રી મીતરાઈનો ભુખો છઊં. તે શાંભલી હીરણકનો પે
લા ઊપર વીશવાશ આવેયો ને તેને કેહેછે ત્યાંહી એ
મ છે તો તારી મારી મીતરાઈ થઈ પણ ખબરદાર એ
મારા બીલપર તારો પગ પણ લગાડ નહી દુર રહીને
વાતો કરજે. પછી તે બેઊ શુભાશીતવારતા નીતકરે
ને એક બીજાઊપર ઊપકાર કરીને શુખેથી દાહાડા કાઢે.
કાગડો આહાર કરવા જાઅ ને એહાં નાંખેલાં હોએ તે
માંથી માંશ શુખડીના કટકા ઊંદરને કાજે લાવતો જા
અ. ઊંદર પણ કોઈના ઘરમાંથી કાગડાને કાજે ચોખા
ના દાણા અને બીજ ખાધાની વશતુ લાવીને કાગડા
ને આપે. કહ્યું છે.

જ્યાંહાં પરીત પડી ત્યાંહાં આ છએ પરકાર દીશેછે.
આપવું. લેવું. ગુજ કુજની વાતો કરવી. શાંભલવી. જા

વું અને જમડાવવું.

આ જગતમાં એક બીજાપર ઊપકાર કરાવીના
પરીત થતી નથી. દેવને પણ કંઈ અરપણ કરીએ તા
રે તે આપણી કામના પુરી કરે. આપાનું શું માહાતમ
છે તે જુઓ કે શતરૂનો પણ મીતર કરેછે. બીચડો આ
ગલ મુકાથી તેંશ દોહેછે માટે પશુજાતને પણ આપના
ર છોકરાથી વાહાલો લાગેછે.

એમ તે બેઊની પરીત પડી ત્યારપછી તે ઊંદર
કાગડાની પાંખમાં ઘુશી જઈ બેશે ને વાતો કરે. કોઈ દી
મે કાગડો તેને કેહેછે ત્યાંહી આ દેશપર માહારૂં મન હવે
રમતું નથી. ઊંદરે પુછ્યું તે શું. કાગડો બોલ્યો ત્યાંહી જો
ણના વરશામાં દુકાલ પડોછે. તેથી લોક જ્યાંહાં ત્યાંહાં
ભુખે મરેછે માટે મને કાંઈ ખાવાનું જડતું નથી. અને
અંન નહી માટે જ્યાંહાં ત્યાંહાં જેઊં છઊં તો પંખીને ઝા
લવા શારૂ જાલાં ત્યઈઆર કરેલાં છે માટે હવે હું આ દે
શ છોડી જઊંછઊં. ઊંદરે પુછ્યું તું કાંહાં જશે. તે બોલ્યો
દખણ દેશમધે માહાવનમાં એક તલાવ છે તેમાં મા
હારો મીતર એક કાચબો છે તેની પાશે જઈશ. જે આ
પણે જે શારા છઈએ તો મીતરનો શો તોટો. કહ્યું છે.

મોટો છે તેને કશો ભાર નથી. વેપારીને કાંઈ
દુર નથી. વીદીઆવાન જ્યાંહાં જાઅ ત્યાંહાં તેનો દેશ.
ને મીઠું બોલનારને શતરૂ કોઈ નથી.

હીરણક બોલ્યો હેવું છે તો મને પણ ત્યાંહાં લઈ

નથા. ઈહાં મને દુઃખછે તે તુને હું પછી કહીશ. કાગડો બોલ્યો તો પન માહારૂં આએગ કે તાહારી પણ શંગત મને થાશે. પછી તે ઊંદરને પોતાના પાંશા ઊપર બેસી કાગડો પેલા તલાવપાશે ગયો અને મંથરકાચબાને શાદ કરવા લાગો. તે શાંભલી મંથર જલમાંથી બાહાર નીશરો અને લઘુપતનનેં આલીંઘન કરી તે શમે બેઉની આંખમાંથી આનંદ કરીને જલધારા ચાલીછે.

એવારે તે બે મીત્તરનો મેલાપ થયાપછી તેઉએ એકબીજાને શુખશાતા પુછી. હીરણક પણ મંથરને પરણામ કરી કાગડાપાશે બેઠો તેને જોઈ કાચબાએ કાગડાને પુછું આ કોણછે. તે બોલો આ માહારો મીત્તર હીરણક મોટો ગુણીછે પણ કારણે કરીને ઊદાશ થઈ માહારી શાથે આ ઠેકાણે આવ્યોછે.

પછી કાગડો ઊંદરને કહેછે રે ભાઈ તાહારૂં દુઃખ છે તે હવે મહને કહે. તેવારે હીરણક બોલવા લાગો. શાંભલ.

તામ્રચુડ શંન્યાશી અને હીરણક ઊંદર.

પશ્ચિમ દેશામધ્યે રમણક નામે નગર તેહેની પાશે એક મઠમાં તામ્રચુડ એવે નામે શંન્યાશીબાવો રેહેતો હતો તે નીત્ત ગામમાં જઈ ભીખમાંગી રાતરે જાય ને બાકી રહેલું અંન ખુંટી ઊપર શીકામાં ટાંગી મેલે. કોઈ સમે મારા શેવક તે જોઈ મને બોલ્યા લાગા કે શ્વામી તમ પીના તે શારૂં શારૂં અંન અમને બીને કોણ ખવાડશે માટે તમે તાંહાં ચાલો. પછી તેઉના કહ્યા ઊપર હું સઘલો પરીવાર લઈને તાંહાં ગયો ને શીકા ઊપર કુદી જાવાનું મેલું હતું તે પોતે જાઈ બંધા સેવકોને પણ ખવાડું ને તરપત કરાં. એ પરમાણે નીત્ત કરતો જઉં. તેથી શંન્યાશીબાવો કા

એર થઓ. પછી તેણે એક જુના વાંશની લાકડી લાવીને શુએ તારે શીકા ઉપર મારતો જએ તે ઘાકથી હું શીકા પાશે જઉં નહીં પણ શંનાશીને ઊંઘ આવી એટલે માહારૂં કામ શાર્યું. કોઈ શમે તે મઠમાં કોઈ બ્રેહસપતી નામે કરી બીજો શંનાશી આવેયો તે બેજણા રાતે શુતા તારે પરોણે શંનાશી તામરચુડને ઘરમ કથા કેહેવા લાગો. તામરચુડ ઉંદરને રાજતો હુતો માટે તેણે ચીત લગાડીને શાંભલ્યું નહીં તારે પરોણાને ક્રોધ આવેયો ને કેહેવા લાગો રે તામરચુડ હું જલર ઘડી હાંથી જઉં છઉં. કહું છે.

આપણે આવતા જોઈને ઘરનો ધણી એણીગમે પેલીગમે જોવા લાગે છે અથવા આપણું વચન પરીતથી શાંભલતો નથી એવાને ઘેર જે જએ છે તે પણ રશીંઘડાનો બેલ કેહેવો. જે ઘેર આપણું માન થાતું નથી અથવા જહાં આપણી શાથે કોઈ શુખ દુખની વાતો કરતો નથી તે ઘેર જઈએ નહીં.

એમ તેને ક્રોધ આવેયો જોઈ તામરચુડ તેને કેહે છે શાવામી તમારી વાતો પર મારૂં ચીત કેમ લાગશે રે ઊંચા શીકા ઉપર અંન મુકું છે તો પણ તાંહાં આ ઊંદરડા રેહેવા દેતા નથી ને આખી રાત મને દુખ દીએ છે. બ્રેહસપતીએ પુછું તું એનું બીલ કાહાં છે તે જાણે છે. પેલો બોલો નહીં. બ્રેહસપતી બોલો આનં હાં રેહે છે તાંહાં ધન છે માટે આટલા ઊંચા કુદે છે.

ધન પાસે રહાથી જ માણશને હોશીઆરીઆવે છે પછી જે તેનો તાગ ભોગ કરે છે તેહેની વાત શું કહીએ.

મારે એનું કાંઈ પણ કારણ હોશે જેમ એક બરામણી પીણેલા તલ આપીને તેને બદલે અણપીણેલા તલ માંગતી હુતી તેમાં જેમ કારણ હતું.

તામરચુડ પુછે છે તે કેમ બ્રેહશપતી કેહે છે શાંભલ.

કથા ૨

બરામણી ને પીણેલા તલ.

કોઈ નગરમાં હું ગઓ હતો તાંહાં એક બરામણને ઘેર રહો તાહારે રાતે બરામણ પોતાની બઈરી

ને કેહેછે કે કાલે તલ શંકરાંતછે હું બીજે ગામ જ
વા જઈશ તો આપણે ઘેર સંનાશી આયોછે એને તું
શુરજ દેવતાને નામે તલનું દાન આપીને જમાડને.
બરામણી બોલી કે ત્યારે દલદરીને એ શું હોશે. બરા
મણ બોલો શાંભલ. ધનવાન છે તે ઘણું દરબ આપી
ને જે પુંન મેલવેછે તેટલું પુંન ગરીબ છે તેપણ એ
ક ગરાશમાંથી અરધો ગરાશ આપીને મેલવેછે.

માટે ગરીબે થોડામાંથી થોડું પણ આપવું. એ
મ બાએડીને સમજવીને સવારે બરામણ પરગામ
ગયો. પછી ઘરમાં તલ હુતા તે બરામણીએ વીણીને
સુકવા મુક્યા તેઉપર કુતરો આવી મુતરો તે જોઈ બ
રામણી કુશરી થઈ કે એનું દાન કેમ કરીએ. પછી તે
તલ લઈ જઈ પડોશણને કેહેછે બાઈ તું મને આવી
ણેલા તલ લઈને અણવીણેલા આપ તેણે કહું શારૂં
તેટલામાં તેનો છોકરો બાહેરથી આએયો. તે બોલો
કે માતા એવું થાઅ નહી એમાં કઈ પણ કારણ છે તેવી
ના વીણેલા આપીને કોઈ અણવીણેલા માંગશે ન
હીં. પછી પડોશણે તે તલ લીધા નહીં.

માટે કે તામરથું આઉંદરડા એટલા ઉડેછે
એમાં કાંઈ કારણ છે તો આપણ તેઉનાં પગલાને શુ
મારે તેઉનું બીલ શોધતા જઈએ ને ત્યાંહાં ખોદીએ પ
છી સવારે તે શંનાશીઓએ તેમ કરૂં ત્યારે ધનની કડા
ઈ મલી તે લઈ ચાલતા થઆ ધન જતાં જ હું નબલો પ

ડો ને બીજે દાહાડે શીકાઉપર ઉડી શકો નહીં. કહુંછે.

માણશ ને હોશીઆરી રાખેછે અથવા લોકો
ને પીડા કરેછે અથવા ગરવ કરેછે તે સરવે પઈશાના
જોર ઉપર. પઈશાને લીધે લોક બલવાન કેહેવાએછે.
પઈશે કરી રામ જવાલા ને પઈશે કરીને મોટા. પઈ
શા જતા રહ્યા એટલે તે પુરશ એક કોડીનો માલ.

પછી તે પઈશા ને પેટીમાં સંનાશીએ રાખ્યાહ
તા તે પેટી હું કોસરવા લાગો ત્યારે તામરથુંકે મને લપ
કડી મારી તેથી હું દુખી થઓ તે શાલે થતાં મને કેટ
લાએક દાહાડા લાગા તે દાહાડેથી પછી નીરાશ થ
ઈ બેઠો. મારા શેઠ કે મને મુકી જતા રહ્યા. એ મારા વે
રાગનું કારણ છે. એમ હીરણકે પોતાની વાત પેલા કપ
યજાને અને કાગડાને કહી. ત્યારે તેને કાચબો કેહેછે
લાઈ ગઈ વાત આવતી નથી માટે તું તેનો શોક મુકી
દે ને આ માહારા તલાવપાશે શુખેથી રેહે. માહારેથી
તારૂં શારૂં થશે તે ભુલીશ નહીં. તારા પરાલબધમાં
હોશે તો વલી પણ તુને ધન પરાપત થશે. પણ એટલું
તાહારે લાએગ ને તને આ કાગડો ભીતર શારો મલો
કાંકે તું કાગડાઓનો ભખ એમ છતાં પણ અનું ચીત
તારે વીશે ચંચલ નહી થઉં. કહુંછે.

ને આપણા પરાણપર. પઈશાપર. અથવા બા
એડીપર નજર નથી રાખતો તે ઉતમ ભીતર જાણીએ.
ને ભીતરની પારખ પણ ઈઆંજ છે જેમ શુનાની પારખ

અગનીમાં આપણો પડતો કાલ આવેલો છે તે શમે ને ભીતર છોડતો નથી તે જરો ભીતર કહોછે. ને આપણું કારન ઝગાડેછે તે શતરૂ ને કારન શાધેછે તે ભીતર એમ જાણીએ. ભીતર ને શતરૂની બીક શી ઓલખાણ.

માટે ધનનો લોભ અણુક જાણીને હવે તું તેની ચીંતા છોડી દે ને માહારા તલાવની પારે શુખેથી રેહે. કહુંછે.

ધાદલાંની છાંએડી. કુરજનની ભીતરાઈ. રાંધેલું અંન. આએડી. ભોજન ને ધન એ જનથાર શુખ આપતાં નથી. શંકરે કરીને મેલવીએ. જયશાર જું રાખીએ. પોતાના દીલશારખી ધશાતુ પર પેહેરીએ તોપણ ને બીને હાથે જાએછે એવા ધનનો શોક શું કરીએ. પછે શાધાલા જેઠે વગરશુને રાજ તેના ઉપર શુનો લાવે છે. પછે શાયારીતે ને મેહેનત કરીએ છીએ તેનો શોમો હીશો ને જગધાન મલવાને કાને કરીએ તો તેમલે. ને પરદેશની ચીંતા પણ તને કરવી ન ઘરે. કહુંછે.

ને મોટા. ને વીદીઆવાન. ને પરાક્રમી. તેનં હાંગમા તાંહાં તેનો દેશ.

બીનું આપણા કરમમાં નહી હોએ તો હાથમાં આવેલું દરવ પણ જાએછે. ને મએક શામલી શાલવીને થયાં. ઉંદર પુછે છે તે કેમ. કાછબો કેહેછે શાંભલ.

કથા. ૩

શોમલી શાલવીની.

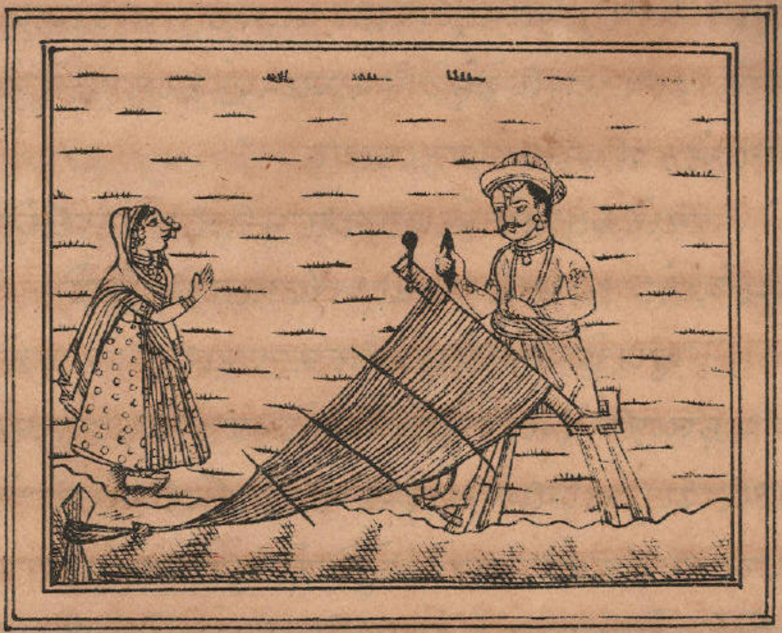

કોઈ નગરમાં શોમલી શાલવી રેહેતો તેણે યાં દીયાં લુગડાં વણે. પણ પેટ ભરાને રસુંન પેદા કરે. એક દાહાડે તે પોતાની બઈરીને બોલો રે બીજા શાલવીઓ જાડાં જાડાં લુગડાં કાહાડીને શંપતવાન થઆ ને આપણે દલદરીન રહા માટે આ ગામ મુકીને બીને ગામ જઈએ. તે બોલી હે ભરતાર આ તમારી શમજ કાંઈ કામની નહી. જેના ભાગેગમાં હોએછે તેને પોતાને ગામેજ મલેછે પરદેશ જવાનું કારણ પડતું નથી. કહુંછે.

શંધી પરથવી ફરે અથવા શમુદરને પેલી તરફ જાય તોએ પણ પરાલબધમાં હોય તે દરવ્યુંજ મલે.

જેમ વાછડી પોતાની માને હજારગાયમાંથી ઓળખેછે તેમ આપણું કરમ જ્યાંહાં ગયા ત્યાંહાં આપણને શોધતું આપણી પાશે આવેછે જેમ છાયા પુરશને શાથ લાગી રેહેછે તેમ આપણું કરમ અને આપણ એક બીજાને છોડતા નથી.

માટે આપણે જે આળશ મુકીને ધંધો કરીએતો કામ થાશે. શાળવી બોલો ખરી વાત છે. કહુંછે.

ભુખછે ને રાંધેલું અંન પણ પાશેછે. પણ જો હાથ હલાવીએ નહી તો તે આપોઆપ મોઢામાં જતું નથી. ઉદીઓગીને લખમી મળેછે. ઉદીઓગ છોડી અદરશટપર આધાર રાખેછે તે મુરખ જાણવો. માટે ઉદીઓગ કરતાં જો શીધી નથાય તોપછી આપણો વાંક નહીં.

એવું છે તો ખરૂં પણ હું તે ઉદીઓગ પરદેશ જઈ કરીશ એમ કહી તે શાળવી વરધમાન નગરગયો ત્યાંહાં તરણ હજાર રૂપીઆ મેળવા ને પાછો પોતાને દેશ આવવા લાગો. મારગમાં એક અરણ લાગું ત્યાંહાં શુરજ આથમો. ત્યારે એક વડનાં ઝાડ ઉપર જઈ શુતો તે શમે બે પુરૂશ વડ હેઠે વાતો કરેછે તેમાંથી એક બોલો રે કરતાર તું જાણેછે. આ શાળવીને વધતું જમતું લેઈએ ને તેહેને તરણ હજાર રૂપીઆ કેમ આપ્યે પા. તે શાંભળી બીજો બોલો રે કરમ એણે ઉદીઓગ કરો તેહેવું ફળ માહારે આપવું ઘટે તેમેં આપું. હવે

તેનો પરીણામ તને લેઈએ તેવો તું કરજે. એમ તેઓની વાતો શાંભળી શાળવી ઉઠો ને જુએછે તો ગાંશડીમાં રૂપીઆ નથી. ત્યારે ઉશારી થયો અને વળી બીજે નગર ગયો ત્યાંહાં પાંચ વરશ રહી પાંચ હજાર રૂપીઆ કમાયો ને ઘેર આવવા લાગો ત્યાહારે વળી પણ મારગે આવતાં તેમજ થયું ત્યાહારે તેણે વીચારૂં કે હવે પરાણ રાખી શું કરવું છે પછી એક ફાંશો કરી ગળામાં ઘાલો. અને વડની ડાળે ટાંગી લીધું ને આંચકો મારેછે એટલામાં એક પુરૂશ ત્યાંહાં આવી બોલો રે શાળવી તું ફોકટ જીવ નહી આપ. અંન અને વશતરથી વધતું તારા કરમમાં નથી માટે અબોલો ઘેર જ પણ હું ત્યાહારૂં શાહશ લેઈને પરશન થયો તો કાંઈ વર માગ. શાળવી બોલો મને બીજો વર લેઈએ નહી. ઘણું ધન આપશે તો આપ. પુરૂશ બોલો રે અંન વશતરથી વધતા ધનને શું કરશે. જે ધનનો ભોગ નથી થાતો તે ધનને લેઈને શું કરીએ. જેમ એક બોલી શીઆળે પંદર વરશ લગણ બળદનાં વરશાણ લેઆં. શાળવી બોલો તે કેમ. પુરૂશ કેહેછે શાંભળ.

કથા. ૪

લોભી શીઆળની.

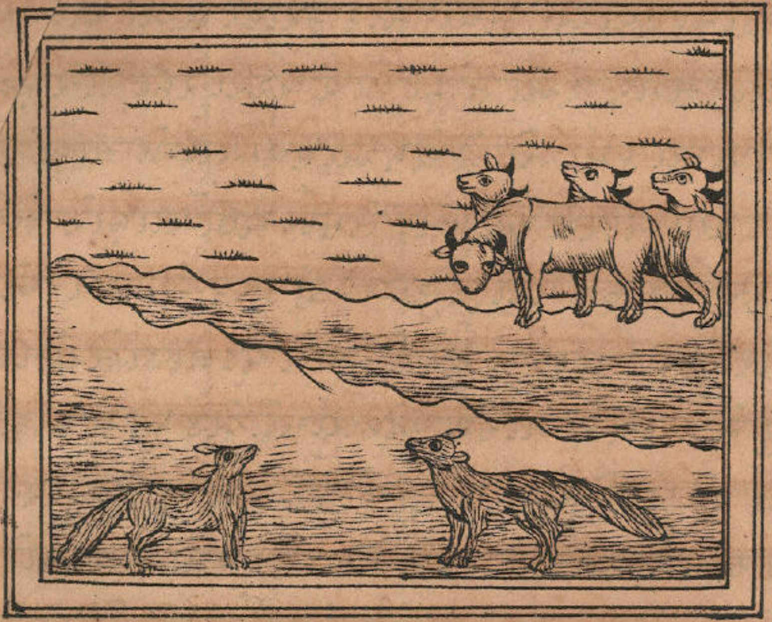

કોઈ સંજયરશાણનામે બલદ પોતાનું ટોળું મેલી વનમાં રેહેતો હતો તે એક વેલા નદી ઉપર પાણી પીવા આવેયો. તાંહાં શીઆળને શીઆળી હતાં તારે તે બલદનાં લાંબાં વરશણ લેઈ શીઆળી શીઆળને કેહેછે હે ભરથાર એહેવાં વરશણ કોઈ શામે તુટીને પડશે તે આપણને જડશે. માટે એની પછવાડે ફરતા રહીએ. શીઆળ બોલ્યો તે કાહારે થશે તે શું જાણીએ. માટે અહીઆં ઉંદર મલેછે તેને ખાઈ દાહાડા કાહાડીએ. એમાં મહને શારૂં દીશેછે. કહુંછે.

જે નર હાથમાંનુ મેલી આગલ મલનારની પ

છવાડે લાગેછે તેને બેઉ શાધતાં નથી.

શીઆલીએ તેને ધીક્કાર્યો અને બોલી માંશના ગોલા છોડી તું ઉંદર ચાહેછે માટે તાહારા શરખો મુરખ બીજો નથી. તે બાએડીનાં વચન શાંભલી શીઆલ બલદીઆની પછવાડે લાગો. કહુંછે.

પુરૂશ છે તે તેટલા શુધી પોતાનો ધણી કેહેવાએછે તેટલા શુધી બાએડીએ તેને પોતાનાં વચનથી અણી મારીને ઉઠાડેયો નહી. જે નહી કરવું તે કરેછે જાંહાં ન જઈએ તાંહાં જાએછે. જે ન ખાઈએ તે ખાએછે. માટે બાએડીનાં વચનપર જે ચાલેછે તે પુરૂશ શું શું નહી કરશે. શરવ કાંઈ કરશે.

પછી તે શીઆલ પંદર વરશ લગણ બેલની પછવાડે ફર્યો પણ તેનાં વરશણ પડાં નહી તારે કંટાલીને પોતાને ઠામે ગયો.

શાલવી બોલો રે એહેવું છે તોએ પણ મને ધન આપ. તારે પુરૂશ બોલ્યો તો તું પાછો વરધમાનનગરમાં જ અને તાંહાં જે વાણીઆ છે. એકનું નામ ગુપતધન અને બીજો દતભુગતધન તેઉની રીત જોઈ પાછો આવ. પછે એમાંથી જે તુને ગમશે તેના જેવો તુને કરીશ. શાલવીએ તેમ કરૂં ને પેહેલાં ગુપતધનને ઘેર ગયો તે કેવો દીઠો કે દમડી ખરચે નહી ને લાખો રૂપીઆ પેદા કરે. એક દાહાડો જમે તો તે અંન પચે નહીં. એટલે તરણ દીવશ લગી અપવાશ કરે.

કારણ આગલ કોઈને ઊભો કરે નહી. દમડીનો ધરમ કરે નહી. એવો તેને જોઈને તે શાલવી હસ્તુગત ધનને ઘેર ગયો તાંહાં જુએછે તો જે આપેછે તેને શનમાન થાએછે. દાન ભોગ શંચો શારીપટે કરેછે પણ જેટલું પેદા કરે તેટલું ખરચે. કોઈનું લેવું નહી ને કોઈનું દેવું નહી. શાશતરમાં કહુંછે તે પરમાણે થોડુંક ધન કુટંબને વાશતે રાખી મેલેછે તે દેખીને શોમલી શાલવી ઘણોજ રાજી થયો. કહુંછે.

વેદનું એજ ફલ કે અગનીની શેવા થાવી. શાશતર ભણ્યાનું એજ ફલ કે શારી રીત આવથી. પરણ્યાનું એજ ફલ કે બાએડીનું આપણું એક ચીતછે ને તેની પાશેથી શંતતી થાએછે ને ધનનું એજ ફલ કે દાનને ભોગ થાએછે.

લોકમાં દાટેલા ધને કરીને જો તે ધણીને ધનવાન કહીએ તો તેજ ધને કરીને અમે પણ ધનવાન કેમ નથઈએ. ભોગવીએ આપીએ તેટલુંજ આપણું. ને પુરેશ ધન રાખીને મેલેછે તે ધન બીજો લઈ જાએછે. જેમ મધમાખનું મધ. કાંકે ધનની ગતી ત્રણ. દાન. ભોગ. અને નાશ. માટે પેહેલી બે નથઈ તો તરીજી થવી જોઈએ.

પછી તે શાલવી તે પુરશપાશેથી પાછો ગયો ને ઘેર માંગી હસ્તુગત ધન થયો.

મંથરકાચબો હીરણકને કેહે રે ઊંદર તેમ કં

તેમાં શંતોશ નથી થાતો તો ઘણું ધન મલેથી શું ફલ. શંતોશ છે તે ધનવગર આપણ ધનવાન છઈએ કહુંછે.

શરપ વા પીને રેહેછે. હાથીઓ ઘાશ પાલો ખાઈને બલવાન થાએછે. રુશી કંદમુલ ખાઈને દાહાડા કાહાડેછે. માટે શંતોશ છે એજ પુરશનું મોટું ધન છે. ધનની પછવાડે દોડેછે તેઊને મેહેનત માતર થાએછે. શુખ તાહારે થાએછે જાહારે આશાના પાશ છુટે. ધનને આશરેથી આશા વધેછે જેમ અગનીના આશરેથી તરશા.

એવું કથ્યાનું વચન શાંભલી કાગડો બોલ્યો ભાઈ ઊંદર. મંથરવીના તને બીજો કયો કોણ ઊપકાર કરનાર મલશે. એ પરમાણે તે ત્રણ જણા વાતો કરેછે એટલામાં એક હરણ તે તલાવ પાશે આવી પુગું તેનું નામ ચીતરાંગ તેને જોઈ મંથર કાગડાને અને ઊંદરને કેહેછે અરે આ હરણ પારધીના હાથમાંથી છુટી આએવું એમ દેખાએછે. તે શાંભલી હરણ બોલ્યો ભાઈ કાચબા તેં શાચી વાત કહી તો મને તમારી મીતરાઈમાં લેશો તો હું શુખી થઈશ. મંથર બોલ્યો ભાઈ રેહે અમારી પાશે. પછી તે ચાર મીતર એક ચીતે રહી શુખેથી કાલ કાહાડે. એમ કેટલા એક દાહાડા ગયા. એક શમે તે હરણ બાહાર ગયું હતું તેહેને પાછું આવતાં વાર લાગી તારે તે ત

રણ ઘણા ઘભરાણા તે શમે કાચબો ને ઊંદર કાગડા ને બોલો તું ઊડી જા ને ચીતરાંગના શમાચાર લઈ આવ. કાગડાએ તેમ કરી ને જુએ છે તો હરણ ફાંશામાં શુતાળું છે. કાગડાને જોઈ હરણ બોલું લાગી કું મરી છું આ શમે તાહારી ભેર થઈ એ મહને મોટો લાભ થઓ. હવે માહારી વીનંતી એ છે કે કોઈ શમે હું જાણતાં અજાણતાં તને ચાંડું બુરું બોલો હઉંશ તે મને ખમા કરને ને કાચબાને ને ઊંદરને પણ મારી એજ વીનંતી કેહેને. કાગડો બોલો ભાઈ તું બીહીશમાં કહું છે.

શંપતમાં શુખી ને વીપતમાં દુખી જે નથી થાતે એને જે રણમાં ધીરજ રાખે છે તેની માતાને ધંન છે. અમ જેવા મીતરનું પછી શું કામ. જે તને આ શંકટમાંથી નહી છોડાવીએ. તો પછી તે કાગડો હીરણક ઊંદરને લઈ આવેયો તેણે તે હરણનાં બંધન તોડી નાંખાં. એટલામાં કાચબો પણ હલવે હલવે ત્યાંહાં આવી પુગો તેવાર જણા એકઠા થઆ એટલામાં પારધી આવેયો તેને જોઈ કાગડો ઊડી ગઓ. ઊંદર બીલમાં ભરાણો ને હરણ વનમાં નાઠું કાચબો દોડી નશકો તે તેને હાથ લાગો. પછી પારધી કાચબાને પકડી ચાંશા ઊપર લઈ પોતાના ઘર તરફ જાએ છે તેને જોઈ હીરણક બોલો રે અદરશાય એકનું દુખ નીવારી: એટલામાં બીજાનું આવી પડું

રે ભગવાન રે તું મારી જ પર એટલો કેમ કરેર થઓ છે. મારે ધન ગઉં. પરીવાર ગઓ. મને વનવાશ થઓ અને ત્યાંહાં મીતર મલા તેનો પણ વીજોગ થઓ. શાશતરમાં કહું છે તે ખરું છે. એમ જ મુરખ મારે શોક કરીએ છઈએ.

આ શરીર શંઘા પરકારના દુખનું ઠામ છે. શંપત છે તે ચપલ વીપત છે. શંજોગનો કોઈ દાહાડે વણ વીઓગ થાવાનો. માટે આવી નાશવંત વશતુનો શોક શાને કરવો.

પછી ઊંદરના બીલની પાશે કાગડો ને હરણ આવેયા તેઓને રડતા જોઈને ઊંદર કેહે છે રે રડીને શું કરશો. જેટલે શુધી પારધી કાચબાને દુર નહી લઈ ગઓ તેટલે શુધી એને છોડાવવાનો કાંઈ ઊપાએ શોધી કાહાડો. કહું છે.

જે શંકટ પરાપત થઉ તેમાંથી છુટવાનો ઊપાએ ન કરતાં જે શોક કરતો બેશે છે તેનું દુખ ઊલટું વધે છે. શંકટનો શોક મુકવો ને તે ટાલવાનો ઊપાએ કરવો. આ જેહેવું બીજું તેહેના પરીહારનું ઓશડ નથી.

બીજું. જે પામા તે રાખવાનો. જે નહી પામા તે મેલવવાનો. શંકટમાં પડા છે તો તેમાંથી છુટકવારો કરવાનો. એવાં આ તરણ વાનાનો વીચાર કરવો તેનું નામ વીચાર.

તેથાંતલી કાગડે ઊંદરને બોલ્યો તો ત્યારથી મારૂં કહું કરશો. હરણે પેલા તલાવપર સાંજો થઈ સુઈ રેહેવું. ત્યાંહાં હું ઝાડપર બેશીશ. તે મારગે પારધી નશે ત્યારે હરણને હુરથી તે બેશે ને ગાઈ જાણીને કાચબાને મુકી તેને ઝાલવા દોડશે. આવા બપરામાં તું બઈ કાચબાનાં બંધન તોડી નાંખજે. તે તલાવમાં દોડે એટલે હું બરકીશ. ત્યારે હરણે તરતનાકુશી ભપું. એ પરમાણે કરશો તો કાચબો છુટો એમ જણાને. કહું છે.

કામ થાએ અથવા ન થાએ પણ ડાહ્યા પુરૂશે પેહેલાં ઊમેદ ન આપવી.

પછી તેઓએ તેમ કરૂં ત્યારે કાચબાનો છુટકો થયો ને પારધીના હાથમાં હરણ આવેલું નહીં. તેશમે તે નીરાશ થઈ પોતાને ઘેર ગયો. પછી તે ચાર જણા એકઠા થયા. ને પોતાને તલાવે ગયા. ત્યાંહાં ઘણાં વરશ લગણ મીતરાઈનું શુખ ભોગવીને અંતે શારી ગતીને પામા.

વીશણુશરમા પંડીત કેહે છે કે રાજપુતરો તમે પણ કહેલી વાતો પરમાણે ચાલશો તો મીતરનાં શુખને પામશો.

UNIVERSITY
THE M. S. UNIVERSITY

તંતર ૩ જું.

શંધીવીગરહ.

વીશણુશરમા પંડીત રાજાના છોકરાઓને કેહેવા લાગો હવે હું તમુને શંધીવીગરહ નામે તરીજું તંતર કહું છું તેના પેહેલા શલોકનો અરથ આ છે.

આગલ ને આપણે શતરૂ તે પછી મીતરાઈ કરવા આવેલો તો તેના ઊપર વીશવાશ નહીં રાખીએ. ને રાખીએ તો જેમ કાગડાઓએ ઘાગલાઓનો નાશ કર્યો તેમ થાશે. તે કથા આમ છે. ઊતરદેશમાં વરધમાન નામે નગર તેની પાશે એક મોટું વડનું ઝાડ હતું તેપર મેઘવરણ નામે કાગડાઓનો રાજા પોતાના પરીવાર શમેત રેહેલો હતો. તેવડથી લગ

રીકે દુર એક ડુંગરની ગુફામાં અરીમરદન નામે વાગલાઓનો રાજા ઘણાએક વાગલા શાથે રેહેતો હતો તે નીત રાત થઈ એટલે વાગલાઓને લઈ તે વડપર આવે ને કાગડાઓને મારી નાંખે. એ પરમાણે તેણે ઘણાએક કાગડા નહીશરખા કરા. તેવારે રાજા મેઘવરણે પોતાના છ પરધાનોને તેડા. તેઓનાં નામ. ઊજીવી. શંજીવી. અનુજીવી. પ્રજીવી. શુજીવી. અને ચીરંજીવી. ને પીચારવા લાગો કે રાજનીતીમાં શત્રુ શાથે વાજપાના છ ઊપાએ કહેલા છે. એક શંધી (એટલે મીતરાઈ) બીજો વીગરહ (એટલે જુધ) તરીજો જાંન (એટલે કામ મુકી પાછી ફારવી) ચોથો આશન (એટલે પોતાનો ઠામ મજબુત કરવો) પાંચમો આશરજ (એટલે બીજા રાજાની મદદ લેવી) છઠો દવેધ (એટલે ઉપરલાવે કરીને શત્રુને જીતવો) એ છ પરકારમાંથી આપણે આ શમે કેહવો ઊપાએ કરવો તે કહો. આપણે તો રાતનું દીશતું નથી. ને વાગલાઓનું ઠેકાણું પણ કાંહાં છે તે જાણતા નથી. એવાં રાજાનાં વચન શાંભલી પેહેલાં ઊજીવી બોલ્યો કે રાજા બલવાનશાથે જગડ નહીકરીએ. મીતરાઈ કરીએ. આ માહારૂં મત છે. કહું છે.

જે શારો ગંભીર. જેને શાહાએ ઘણા ને જેણે ઘણાંએક જુધમાં જીત કરીછે તેહેની શાથે શલાહ રાખીએ.

શમાન બલ શાથે જુધ કરવું. બલવાનશાથે કરીએ તો માટીનો ઘડો પથરશાથે અફાલીએ તો જેમ ફુટેછે તેમ નાશ પામીએ.

તે શાંભલી શંજીવી બોલ્યો. જગડો કરવો એ માહારૂં મત છે. કહું છે.

ભુંડા શત્રુશાથે મીતરાઈ કરીએ તો અંતે પોતાનું ભુંડપણું કરવા ભુલે નહીં.

ને કરેર. લાલચી. ભુખો. હંકારી. ચંચલ. મુરખ અને શરદારોને માન આપતો નથી એવો શત્રુ જીતવો કઠણ નથી.

જેમાં જીતવાની ઊમેદ. ને હીમત રાખે છે તે ઘણી ફોજવાલા શત્રુને પણ જીતશે. જેમ શંહ હાથીને જીતે છે.

માટે જેણે આપણને મારા છે ને આવા શમે આપણ મીલશાઈ કરવા જશું તો તે આપણને બીહીના શમજીને વધતી વેદના કરશે. તો તેની શાથે લઢવું જ જોઈએ.

પછી અનુજીવી બોલ્યો રાજા. તે હુશાર છે. બલવાન છે ને નીરમરજાદ છે માટે તેની શાથે શલાહ અથવા જગડો એકે નહીં જોઈએ. ઠામ છોડી જાને આપણે પાછી ફારીએ એ મને ગમે છે કાં કે શામો જોઈને પાછું જીતવા ફલકું પડશે. કહું છે.

શત્રુના દેશમાં જતાં શું શું જડપણ છે. અં

ન પાણીની વેતરણ કેમ થાશે. એ જણાવીના જે ત્યાંહાં જઈએ તો પાછા પોતાને દેશ નહી આવીએ.

હાથીપર તુટી પડવા શારૂ શીંહ પણ જરીક પાછો હઠે છે. તેમ મનમાં વેર રાખીને બુધીમાન છે તે પાછો હઠે છે. હેંકાર કરતો નથી.

હવે ચ્રંજવી બોલે છે રાજા. હું એ ત્રણ ઉપાએ પસંત કરતો નથી. મારૂં મત એ છે જે આપણે ઠામ મજબુત કરીએ. કહું છે.

મગર પોતાને ઠામે હાથીને ઝાલે છે તે જ બાહાર પડે તો તેને કુતરા પણ મારે છે. પોતાના કીલ્લામાંથી એકલો માણશ શતરૂના દશ માણશને મારે છે માટે પથરા તોપો અને બીજાં જંતર રાખીને કીલ્લો મજબુત કરવો. ને બીજું કોઈ પણ એક નથી રાજવી કહું છે.

નાહાનાં નાહાનાં ઝાડો છે પણ જો તે એકબીજાનો આશરો કરીને છે તો તેને વાયુ ઉખેડી શકતો નથી ને મોટો વરજ છે પણ એકલો છે તો તે હલકા વાએ પડી જાએ છે.

પછી ગુરૂજી બોલવા લાગો. રાજા છ પરકારમધે આપણે ઈહાં બેશી બીજા રાજાનો આશરો કરીએ એ મને શારૂં દીશે છે. કહું છે.

શાહાય વીના મોટો છે તે એકલો નાશ પામે છે જેમ વાય વીના અગની.

ઘણા એકનો જથો થએો તે નબલા હોએ તો પણ જીતવા જારે છે. જેમ ઘણાં તણાંનો વણેલો દોર તોડવો કઠણ.

એવાં પાંચે પરધાનનાં મત લીધા પછી રાજા મેઘવરણે નમશકાર કરી પોતાના બાપના વખતનો ઘરડો ને માહા બુધીવંત એવો જે ચીરંજીવી પરધાન તેને પુછું પીતાજી આ વાત ઉપર તમારૂં શું મત છે તે કહો. પછી તે બોલો રાજા આ શરવે પરધાન જે બોલા તે નીતીશાશત્રના આધારે જ બોલા ને તેમાં કાંઈ વાંકું નથી પણ શમો જોઈને તે કરવું જોઈએ. તે આ જને શમે આપણે આ ઘેર છે કે કપટ કરવું. કાં કે આપણો શતરૂ પાપી છે તેની શાથે બીજા ઉપાએ કઈ કામના નથી. કહું છે.

પાપી શતરૂ. બોરો મીતર. ને વેશીઆ. એઉ શાથે શરીખું ચાલીએ તો જયીએ નહી. ને દેવ. શાધુ. અને ગુરૂ. એઓની શાથે કપટ રાખીએ તો નરકે જઈએ.

માટે શતરૂના મનમાં વીશવાશ ઉતપન કરી તેના ઘરનો ભેદ જાણીએ તો પછી તે શુખેથી મારો જાએ. રાજા પુછે છે પીતાજી તેનું ઠેકાણું જાણીએ નહી તો આપણે તેના ઘરનો ભેદ કેમ શમજશે ચીરંજીવી બોલો. ગુપત જશુશના હાથથી તે જાણવું શેહેલ છે. વલી રાજા પુછે છે આપણને તેના

જાતનું વેર પડવા શું કારણ તે મને સંભળાવો. ચીત્રંગ્રીવ બોલ્યો તેનું કારણ એક આપણી જીભલડી. આ જીભલડીને લીધે એક ગધેડો મારો ગયો.

મેઘવરણ પુછે છે તે કેમ. ચીત્રંગ્રીવ કેહે છે સાંભલ.

કથાની

ગધેડો તે જીભ હલાવેથી મરણ પામેઓ.

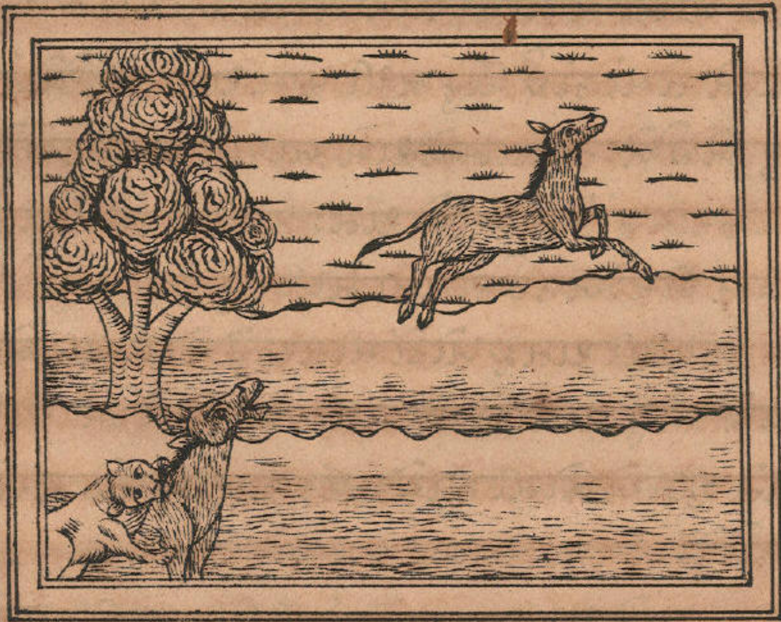

કોઈ એક ધોબીનો ગધેડો હતો તેને ખાવા મલતું નોતું ને કુપડાંનો ભાર ઊપાડતાં ઊપાડતાં તુટી ગયો. તારે તે ધોબી વીચાર કરવા લાગો કે હું કોઈ વાઘનું ચામડું મેલાવી આ ગધેડાના આંગઊપર વીટું પછી એક કોઈના ખેતરમાં મુકું તો એનું નામ

કોઈ જાણશે નહી ને એમ એ થોડાક દહાડામાં પુશટ થાશે. પછી તે ધોબી નીત રાતે ગધેડાપર વાઘનું ચામડું નાંખે ને તેને લોકોના ખેતરમાં ચરવા મુકે. એક સમે એક ખેતરનો રાખનાર છુપતો છુપતો તે ગધેડા પાસે ગયો અને તેને જુવે છે એટલામાં તે ગધેડાએ એક ગધેડી દીઠી તારે તે ઊપર તેનું મન ગઊં ને તેની પછવાડે લાગો પણ તે ગધેડીએ એને વાઘ જાણીને નાહાશવા માંડું તારે તેની ભરાંત કાઢવા શારૂ પોતે શુર કાહાડીને કેહેવા લાગો કે હું ગધેડો છઊં નાહાશાને નહી. તેવારે ખેતરનો રાખનાર પાછલ હુતો તેણે તેને ગધેડો જાણીને બાણ મારો તેથી તે મરણ પામો.

તે શાંભલી વલી મેઘવરણ પુછવા લાગો કે ઘુવડ રાજા વાગલાઓ શાથે આપણું વેર પડવા આપણી જીભલડી કેમ કારણ થઈ તે કહો. ચીત્રંગ્રીવ બોલ્યો. એક શમે એમ થઊં કે શંઘાં પંખીઓ એકઠાં થઆં ને વીચાર કરવા લાગાં કે આપણો રાજા ગરૂડ તે વીશણુની ચાકરીમાં લાગો છે આપણું કલ્યાણ કાંઈ કરતો નથી તો કોઈ બીજાને રાજા કરીએ. પછી શંઘાઓએ નીશ્ચે કરો કે આ વાગલાને રાજા કરીએ તેવારે તેઊએ તે વાગલાને શીંહાસનઊપર બેશાડીને રાજઅભીશેક કરવા માંડો. એટલામાં કઈનાંગનો એક કાગડો તાંહાં આવી પુગો. તેવારે પંખીઓએ વીચા

રેં કે પંખીમાં કાગડો ચતુર માટે આપણે એનું પણ મત લેવું ઠીક છે.

ડાહ્યાછે તે પોતાની ધારેલી વાત બીજાને સંભળાવેછે ને તેનું મત લીએછે. કાંકે જેટલો વીચાર કરીએ તેટલું વધતું સુઝેછે.

પછી તેઓએ કાગડાને પુછ્યું ત્યારે તે કેહેવા લાગો કે તમે એને રાજા માં કરો. એ કદરૂપ. કુર. દાહાડાનો આંધળો અને કઠોર સુર કરનાર. તમને આપદામાં નાંખશે. આપણા માથાઊપર ગરુડ રાજા છે તેજ તે મોટો અને વળી સમરથનો આશરો કરેછે માટે તેના નામ પર આપણે કોઈથી હારા નહીં જઈએ. કહ્યું છે.

મોટાના નામપર જ કામ થાએછે. જેમ શશલા ચાંદના નામઊપર હાથીની પીડામાંથી છુટા.

પંખીઓ પુછેછે તે કેમ. કાગડો કેહેછે સાંભળો.

કથા ૨

શશલા જેઓએ હાથીઓને નસાડ્યા.

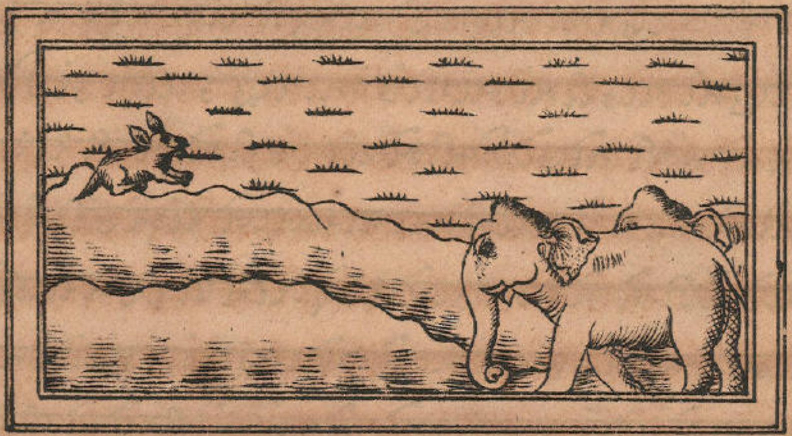

કોઈ રાનમાં ચતુરદંત નામે હાથી રેહેતો હતો. એક વરસ તે રાનમાંહેનાં સઘાં તળાવો સુકાઈ ગયાં ત્યારે તે પોતાનો પરીવાર લઈને બીજા રાનમાં ગયો ત્યાં એક તળાવ હતું હતું કે જેહેમાં પાતાળનો ઝરો કોઈ સમે ખુટે નહીં. પછી તે પેલા તળાવમાં હાથી સમેત આખો દીવસ ક્રીડા કરે ને સાંજે રાનમાં જાય. તે તળાવની આસપાસ સસલા રેહેતા હતા તેઓનાં બીલ સુમાળી જગામાં હતાં તેઓપરથી હાથી ચાલે ત્યારે બીલમાંહેના સસલા ચંપાઈ જાય. એમ કેટલાએક સસલા જખમી થયા ને કેટલાએક મરી ગયા. એક સમે સઘા સસલા એકઠા થઈ વીચાર કરવા લાગા કે એનો ઊપાય ન કરીએ તો અહીં આપણથી રેહેવાશે નહીં. કહ્યું છે.

હાથી અડકતાં જ મારેછે. સાપ સુંઘતાં જ. રાજા હસતાં જ. ને દુરજન માન આપતાં આપતાં જ મારેછે.

ત્યારે તેમાંથી એક સસલો બોલો. આપણ હાથીઓને ધમકી આપીએ. કાંકે કેટલાંએક કામ ધમકીથી જ બની આવેછે તે સરલ બોલાથી થતાં નથી. પછી તે સસલો મારગપર જઈ એકોને હાથી આવતા જોઈ તેઓના રાજાને કેહેછે રે ક્યાં જાઓછે ઊભો રેહે વાત સાંભળ. હું ચંદરમાનો દુત છઉં. ચંદરમાએ તમને કેવાડું છે કે તમો આંહાં આવી તેનાજી

જમાં શશલા રેહેછે તેનાં શગાં વાહાલાંઓને મારાં તેની ફરીઆદ ચંદરમાપાશે ગઈ તારે ચંદરમાએ કહું કે થઉ તે અજાણતામાં થઈ હશે પણ અતારપછી જો એ હાથીઓ તલાવમાં આવશે તો તેઓને એક પલકમાં મારી નાંખીશ. એમ બોલી મારીપાશે તમને કેવાડું છે. ને ચંદરમા શશલાઓનો શોક દુર કરવાશારૂ પોતે તલાવમાં આએલો છે. હાથીનારાજાએ તે શંધું અચરત પામી શાંભલું ને કેહેવાલાગો કે મને તું ચંદરમાને દેખાડશે તો શાચું માનીશ. શશલો બોલો પોહોર રાત પછી આવીશ તો દરશણ થશે. પછી પોહોર રાત ગઈ તારે હાથીનો રાજા તલાવપર ગઓ તેને શશલાએ પાણીમાં ચંદરમાનું પરતીબીંબ પડું હતું તે દેખાડું ને બોલો હવે શવામીને નીંદ લાગીછે તો હાથીજ નમશકાર કરી તું તાહારો મારગ ધર. નહી તો તે તને જોઈ શું કરશે તે કેહેવાએ નહી. તેવારે હાથી લાજ પામો ને પોતાનો પરીવાર લઈ બીજે ઠેકાણે ગઓ ને શશલા શુખી થઆ માટે તમે વાગલાને રાજા નહી કરો એ જાતે પાપી છે. તમને વીશવાશ આપી તમારો નાશ કરશે. તેમ એક જલાડાએ શશા અને કપીંજલ શશલાઓને કરૂં.

પંખીઓ પુછેછે તે કેમ. કાગડો કેહેછે શાંભલો

દ્રષ્ટાન્ત

જલાડો ને શશા તાં કપીંજલ શશલાઓની.

કાગડો બોલો. એક વડના ઝાડ ઉપર હું રેહેતો હતો તેની હેઠલ દરમાં એક શશા નામે કરી શશલો રેહેતો હતો એક શમે તે શશલો ચારો કરવા ગઓ તે કેટલાએક દાહાડા શુધી બાહાર રહો તેટલામાં એક બીજો શશલો કપીંજલ નામે કરી તાંહાંઆવી શશાના ઘરમાં રહો. શશા પાછો આએવો તારે જુએ છે તો કપીંજલ ઘરમાં જરાણો છે તે ઠેકાણું મુકતો નથી ને ઉલટો વઢવા લાગો. તારે શશે કહું જાઈ આપણે કોઈ તીરાહીત પાશે જઈએ તે કેહેશે તે ઘરનો ધણી. પછી તે બેઉ નીકલા ને મારગમાં તેઓએ જોઈ કે નદીને કાંઠે એક ઘરડો જલાડો બેઠો છે.

તે મોહેથી રામરામ કહી બોલે છે.

આ શંશારમાં કંઈ શાર નથી. પશુ માતર બધી અનીત છે. ધરમ કરીએ તે જ શાથે આવશે. જીવ ઉપર ઉપકાર કરા જેવું પુન નથી. જીવને પીડા કરા જેવું પાપ નથી.

એવો તેને જોઈ તે શશલા તેની પાશે ગઆ. ને દુર ઉભા રહી પોતપોતાની હકીગત કેહેવા લાગા. તે બોલો હું કાને બેહેરો છઉં માટે પાશે આવી મારા કાનમાં કેહેશો તો જે ધરમ હશે તે કહીશ. જીવહીંશામાં પાપ જાણી મે ઘણા દાહાડા થઆ તે મુકી દઈ આંહાં બેઠો છઉં. માટે તમે મારી પાશેથી બીહીશો નાં. પછી તે શશલા તે પર વીશવાશ રાખી તેની પાશે ગઆ ને કાનમાં વાત કેહેવા લાગા તેઉને ઝાલી બલાડાએ તતકાલ મારી નાંખા.

તમને પણ આ વાગલા તેમ કરશે. તે શાંભળી શંધા પંખીઓ કેહેવા લાગા કે કાગડો જઈ કેહે છે તો આપણે બીજી વેલા મલીશું ને પછી જે રાજ કરવાનો ઠરશે તે કરીશું એમ કહી બધા ઉડી ગઆ. તે દાહાડાથી કાગડાનું ને વાગલાનું વેર પડું તે આજ શુધી ચાલું આવે છે. માટે આવા શાતરૂને તો કપર કરી ઠગો જોઈશે. જેમ એક બરામણને તરણ ઠગાએ ઠગો. મેઘવરણ પુછે છે તે કેમ. ચીરંજવી કેહે છે શાંભળ.

કથા ૯

બરામણને તરણ ઠગ.

કોઈ શમે બરામણે જગન શારૂ એક પશુ મેલવો હતો તે ખાંધા ઉપર લઈ ઘેર આવતાં મારગમાં એક જણે ભુખે મરતો હતો તેણે તેની પાશે માંગો ને કેહેવા લાગો કે આવે શમે તું મારો પરાણ રાખશે તો તને શો જગનનું પુન લાગશે. બરામણે તેને ધીકાર કરો ને ચાલતો થઓ તે શમે તાંહાં તરણ ઠગ હતા તેઉએ તે જોઉં તે પણ ભુખા હતા ને વીચાર કરવા લાગા કે આ નીરદઅને ઠગાડી આપણે એટલો પશુ પડાવીએ તો આપણું કામ થશે. પછી તેમાંથી એક ઠગ શામો થઓ ને બરામણને કેહે છે મહારાજ તમે બરામણ થઈને આ અપવીતર કુત.

રાજું પરેલ લઈ શું ચાલ્યો છો. બરામણ બોલ્યો રે શું
તું આંધલો છે રે જે આ મેંઢાને કુતરૂં કેહે છે. એમ ક
હી કેટલેક દુર ગયો તેટલામાં તેમાંથી બીજો ઠગ બે
ગલે રસ્તે લઈ બરામણને સામો આવ્યો ને તેને
કેહે છે કે બરમદેવ તમે ઘેલા તો નહી થયા. રે મુએ
લી વાછરડી કાંહાં લઈ જાઓ છો. તેને પણ ધીકારી
બરામણ આગલ ચાલ્યો. તેવારે ત્રીજો ઠગ રસ્તા
માં ઉભો રહીને કેહે છે કે દેવતા આ શું રે ગધેડાને
અડકીએ નહી તે મુએલું તમે ખાંધે ચડાવેલું છે આ
તમારૂં બરામણપણું કીઆ ગામનું માટે એને મુકી
દો. તારે બરામણે વીચારૂં કે આ પશુને તરણ જણા
એ તરણ રૂપે દીઠો તો આ કોઈ બરમરાખસ તો
નહી હશે કે નાના પરકારના વેશ દેખાડે છે એમ મ
નમાં લાવી તેણે તે હેઠલ નાંખી દીધો. ને દોડતો જ
પોતાને ઘેર ગયો. પછી તે પશુને લઈ ઠગોએ પોતા
નું કામ કરૂં.

માટે હે મેઘવરણ કહું છઉં તે કર. હું તારી સા
થે બોલુંજ વઢવા માંડીશ તારે તું સંધા કાગડાઓને
કેહે કે હું સતરૂ સાથે મલેલો છઉં માટે સીખસા કર
વી જોઈએ એમ કહી તું મારી છાતીપર ચઢી બેસ
ને ચાંચ મારીને મારૂં લોહી કાઢી કેટલાંએક પર પ
ણ ઉખેડજે ને મને વડ હેઠલ અરધ મુએલો નાંખી
દેજે પછી તું ઠામ છોડી પરીવાર સમેત પાસેના પ

રવતપર જજે. આગલ જે કરવું તે સંધું હું ઠીક ક
રીસ. પછી મેઘવરણે તેમ કરૂં ને સંધા કાગડાઓ
ને લઈ પેલા પરવત પર ગયો. રાતે રાજા અરીમ
રદન પોતાની ફોજ લઈ આવ્યો. તેને કાગડા મલ્યા
નહી તારે વીચાર કરે છે એટલામાં ચીરંજીવી હલવે
હલવે વડ હેઠલથી બોલવા લાગો રે ભાઈઓ કાગ
ડાઓમાંથી જતા રહ્યા. તે આજ તમારાપર હલો કર
વા નીસરા હતા તેમેં વારા જે તેની સાથે ઝગડો
કરો તારે મને તમારી તરફનો માની લેઈએ મારૂ
રી આ દસા કરી. હવે જો તમે મારો પરતીપાલ કરશો
તો તમારે હાથે તે સંધાઓને મરાવીસ. તે સાંભલી
અરીમરદન વીસમે કરવા લાગો ને તેણ વડ હેઠલ પો
તાના પાંચ પરધાન. કરતાજસ. કરૂરાજસ. પરાકાર
કરણ. દીપતાજસ. અજે ચકરનાસ. તેઓને તેડી કેહે
વા લાગો કે આ આપણા સતરૂનો પરધાન આપણા
હાથમાં મલો છે એને શું કરીએ. ને હવે આપણે સત
રૂ સાથે સામ. ભેદ. દામ. ને દંડ. આ ચાર ઉપાયમાંથી
કહ્યો ઉપાય કરવો તે કહો. તેવારે કરતાજસ બો
લો સવામી સામ કરીએ. કરૂરાજસે કહું ભેદ કરવો.
ને દીપતાજસનું મત પડું કે લાલચ આપીએ. કહું છે.

જે લોભમાં પડો તે આપદા જેતો નથી બીલાડી
જેમ દુધ જુએ છે પણ લાકડી જોતી નથી.

પછી કરૂરાજસ કેહે છે મને તો એમ સુઝે છે.

કે લોભે કરીને રાજાને દંડ કરયો. કહુંછે.

પરાક્રમ કરાવીના ને રાજલક્ષ્મી મેલવી તેને રાજલક્ષ્મી નહી કહીએ.

પછી પ્રાકારકરણ નામે ઘરડો પરધાન હતો તે બોલ્યો રે આ થીરંજીવી આપણે શરણાગત એને રાજયો ઘટેછે. જેમ એક કપોતાએ કરું.

અરીમરદન પુછેછે તે કેમ. પ્રાકારકરણ કેહેછે શાંભલ.

કથા. ૫

કપોતો કે જેણે શરણાગતને કાજે જીવ આપો.

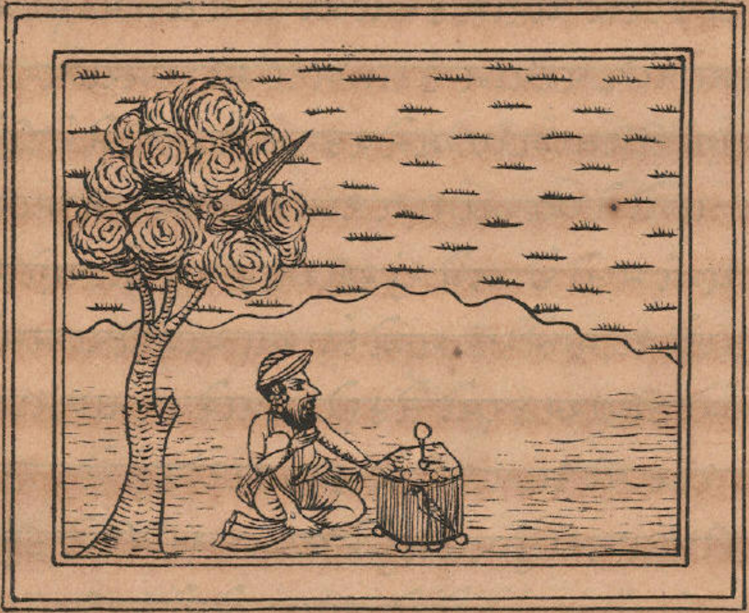

કોઈ વનમાં એક પારધી ફરતો હતો તેણે એક કપોતી પકડી તે પાંજરામાં નાખીને જાએછે એટલા

માં શાંહાન પડીને મેહ લાગો તેણે કરીને અંધારું થ
રથઉં તારે તે પારધી એક મોટા ઝાડ હેઠલ ઉભો રહ્યો
ટાહાડે કરી કાંપેછે ને પેટમાં ભુખ લાગીછે પછી મેહ
રહ્યો તારે પારધી ઉંચું જોઈ બોલ્યો રે જે કોઈ આ ઝા
ડઉપર હોશે તેને હું શરણાગત છઉં તે મને આ ટાહા
ડ પાશેથી રાખે ને મારા પેટમાની અગની શાંતકરે
તે શાંભલી ઝાહાડઉપર કપોતો હતો તે દુખ કર
વાલાગો હે ભગવાન માહારી કપોતી પણ આવી આ
વી નહી તે હોતતો અમે આ અતીથીની શેવા કરત
તે વચન કાને પડતાંજ કપોતી પાંજરામાંથી બોલેછે
રે હું આ પારધીના પાંજરામાં પડીછઉં પણ તું તે કંઈ
મનમાં લાવીશ નહી તારાથી થાએ તે એની શેવા ક
ર. કાં કે શરણાગતનું દુખ દુર કરવા શરખું બીજું સુક
રત નથી. પછી તે કપોતાએ પોતાની ચાંચે કરીને
બાહારથી એક અંગારો આણો ને શુકાં પાતરાંપર
મુક્યો તે તાપે કરીને પારધીની ટાહાડ ગઈ. પછી તે પા
રધી તેની પાશે ભોજનની જાચના કરવા લાગો તે પ
રે કપોતો વીચાર કરેછે કે કેટલાક પુન પરાણીછે તે
દશાનું પેટ ભરેછે. કોઈ શોનું. કોઈ હજારનું. અને અલ્પ
ગીઆ પંખી પોતાનું પણ પેટ ભરતા નથી તો માહારી
પાશે આ શરીરછે આ કોઈ દાહાડે પણ જવાનું તો તે
આજ એને કામે લગાડીશ. પણ હું જાચકને મોઢામાં
થી ના નહી કહીશ. પછી તે પારધીને બોલ્યો તું મને ખા

ને તારો પરાણ રાખ. એમ કહી તે અગનીમાં પડો. તે
જોઈ પારધીને મોટી દલગીરી થઈ તેવારે તેણે કપો
તીને પાંજરામાંથી છોડી દીધી તેણે આહારની કલ
તાંત અગનીમાં પરવેશ કરો ને શતી થઈ બલી મુઈ.
પછી પારધીને તે દુખ શહ્યું નહી તારે તેણે મોટો અગ
ની કરીને તેમાં પોતાના શરીરનું હવન કરું તે તરણે
જણાં મરતાં અપાર દીવ શરીર પામીને સ્વરગે ગયાં
ને અજરામર સુખી થયાં.

માટે રે અરીમરદન શરણાગતને મારતાં ઘણું
પાપ છે તો એને આપણા કીલામાં માન આપી રાખી
એ ને એને હાથે શતરૂનો નાશ કરીએ. કહું છે.

ઘરનો ભેદુ મલાવીના ઘર હાથે આવવું કઠણ છે.
માટે જ રામચંદરજીએ બીભીશણને હાથમાં રાખી
લંકા પર જીત કરી. એવાં પરાકાર કરણનાં વચન શાં
ભલી દીપતાક્ષ બોલવા લાગો રાજા આ ચીરંજી
વી આપણો શતરૂ એને મારવો જ જોઈએ. કાંકે આ
પણે એક બીજાને દુખ આપેલું છે તે કોઈ દાહાડે પ
ણ શંભારશું ને એક બીજાનો ઘાત કરીશું. એક શા
પનું બરામણને વચન છે.

મેં તાહારા છોકરાને મારો તે તું કોઈ દાહાડે
પણ શંભારશે. ને તાહારા છોકરાએ માહારી ફેણ કુ
ચવી તે હું શંભારીશ. માટે રે બરામણ એકવાર જે પ
રીત તુટી તે ફરીથી શંધાતી નથી.

અરીમરદન પુછે છે તે કેમ: દીપતાક્ષ કહે છે
શાંભલ:

કથા ૬

હરીદત બરામણ અને શાપ.

કોઈ એક હરીદત બરામણ ખેતી કરીને પેટ ભ
રતો હતો તેણે એક દાહાડે પોતાના ખેતરમાં એક મો
ટો શાપ નીકલેલો દીઠો તેની આગલ એક વાડકામાં
દુધ લાવી મુકું: શાપે તે પીઈને બીલમાંથી પાંચ રૂપીઆ
લાવી વાડકામાં મુકા તે લઈ બરામણ શંતોશ પામો:
ને તે દાહાડેથી પછી નીત શાપને કાજે દુધ લાવતો ન
અ. ને પાંચ પાંચ રૂપીઆ ઘેર લાવતો જાય. એક શમે
તે બરામણને બીજે ગામ જવું પડું તારે શાપને દુધ મુ

કપારશાઈ તેણે પોતાના છોકરાને કહું. છોકરાએ જરે
રૂપીઆ નેઆ તારે તેની ખુશી કરી ને તેણે મનમાં
આણું કે આ શાપને મારીને તેની હેઠલ ધન છે તે જો
ઈ લઈએ. પછી બીજે દાહાડે તેણે એક શોરો હાથમાં
સંતાડો ને શાપને દુધ મુકવા ગઓ. શાપ આવી દુધ પી
વા લાગો તારે તેણે તેના માથાપર શોરો મારો તે ચુ
કો. પણ તેની ફેણા લગરીક દુઝથી તારે ક્રોધથી તેણે
તે છોકરાને દંશ કીધો એટલામાંજ તેનો પરાણ નતો
રહો. પછી તેનાં શગાંશબંધી આવીને તેનું દહન કરી.
બીજે ત્રીજે દીવશે તેનો પીતા આવેયો ને તે વરત
માન શાંભળી ઘણું દુખી થઓ ને દુધ લઈ પોતે શા
પના બીલપાશે ગઓ તારે શાપ તેને મોંહેથી કેહે
છે લાઠી મેં તાહારા પુતરને મારો તે તું શંભારશે ને
તેણે માહારી ફેણ દુઝથી તે હું શંભારીશ. મારે એ
કપાર પરીત તુરી તે ફરીથી શંધાતી નથી. પછી વ
કરનારો કહે કે અરીમરદન તું દીપતાજરાનું શાંભલી
શમાં રે ચીરંજીવીને મારયો નહી. તેનું ને કગઠઓ
તું એર પડું છે તો તે એક બીજાનાં મરમ બોલશે તેથી
આપણું કામ શેહેજ થશે. જેમ એક રાજ કન્યાનું કા
મ થઉં.

અરીમરદન પુછે છે તે કેમ. વકરનારા કેહે છે
શાંભલ.

કથા. ૭

રાજકન્યાને બે શરપ.

કોઈ રાજાની કન્યા હતી તે બાપને કઈ અમર
જાદ પબન બોલી મારે તેણે તે કંન્યાને એક જલંદર
રોગી શાથે પરણાવી તે રોગી એક રાજાનો પુતર હતો
રોગથી કંટાલો મારે પોતાનુ ગામ મુકી દેશાંતર કર
વા લાગો હુતો. કોઈ શમે તે રોગી ભરતારને લઈ
રાજકુંના દેશ ફરે છે તે મારગમાં એક ઠેકાણે ઉત
રાં તાંહાં રોગીને નીદ આવી તેવારે તેના મોઢામાં
થી એક શાપ નીશરો તે ઠેકાણે કોઈ બીજો શાપ હે
રી તે પણ એચીતો બીલમાંથી બાહેર નીશરો તારે
તે બેઉજી એક દરશારી થતાંજ વઢવા લાગા ને એક
બીજાના મરમ કાહવા લાગા. બીલમાંનો શરપ મોઢા

માંહેલા શરપને કેહેછે રે તું આ રાજપુતરના પેટમાં
રહીને તેને દુખ આપેછે તો તારો નાશ કરવો શેહેલ
છે એણે જેશની છાશમાં શુંઠ ઘશીને પીધી તો તું મ
રીજશે. પેલો બોલો તારા બીલમાં તાપેલું તેલ રેડું તો
તું મારો જશે ને તારા આશાન હેઠલ ધન છે તે તારા મા
રનારને હાથ લાગશે. હવી બોલાચાલી થઈ તે રાજકું
વરીએ ઝરુખે રહીને શાંભળ્યું ને પેહેલાં તે ઓશડ કરે તે
થી મોરી શારો થઓ પછી બીજા શરપના બીલમાં તા
પેલું તેલ રેડું ને ખોદી જોઉ તો ધન પણ મલ્યું. માટે આ
ચીરંજીવીને રાજયોગ ઘટેછે. પછી તે ચાગલા તેજે
પોતાના કીલામાં લઈગઆ ને કહું અમે તને જીવત
દાન આપું ને આશરો પણ આપોછે તો હવે તાહારી
અશલાઈ ને હોશે તે દેખાડજે. ચીરંજીવી બોલોજી
રજને અંતે દીશશે. હું અમશતો મોઢેથી બોલું નહીં.
પછી તે ચીરંજીવીએ તેઉનો કીલો જોઓ ને આવવા
જવાનો મારગ હુતો તે ધ્યાનમાં રાખી બીજે દાહાડે
મેઘવરણ રાજપાશે આવેયો ને તેને શંધું પરતમા
ન કહી વીનંતી કરી શવામી હવે તમે ફોજને હુકમ ક
રોકે શંઘા એક એક લાકડી ચાંચમાં લઈ ચાલે ને શ
ત્રુની ગુફાનું દ્વાર છે તેમાં નાંખી ઢગલો કરે. હું આ
ગની લાવીને શલગાવી દેઊ છઊં એટલે શંઘા ચા
ગલા એક કાલે જલી મરશે. પછી તેઉએ તેમ કરતાં
જ ચાગલા નાશ પાંમા.

વીશણુશરમા પંડીત રાજપુતરોને કેહેછે રેત
મુને પણ શાતશેવી શે ઘણું શાવધાન રેહેવું જોઈએ.
નહીં તો ચાગલાની પેરે નાશ પામશો.

તંતર ચોથું.

લબધપ્રનાશ.

વીશણુશરમા રાજપુતરોને કેહેછે હવે હું ત
મુને લબધપ્રનાશ નામે ચોથું તંતર કહું છું તેના પેહે
લા શલોકનો આ અરથ છે.

જે આવી પડું તેનો ઉપાએ કરેછે ને ઘભરાતો
નથી તે શંકટમાંથી પાર પડેછે. જેમ એક વાનર જલ
માં ગએલો બાહાર આવેયો.

એક કથા એમ છે કે એક ઠેકાણે શમુદરને કાંઠે એક જાંબુનું ઝાહાડ હતું ને શદા ફલતું રેહે તે ઉપર એક રકતભુજ નામે વાનરો કુટંબ શાથે રેહેતો હતો કોઈ શમે તે ઝાડ હેઠલ પાણીમાંથી એક કરાલમુખ નામે મગર આવ્યો તેવારે વાનરાએ તેને પરોણો જાણીને જાંબુનાં ફલ આપાં તે અમરત શારખાં ફલ ખાઈ મગરે ઘેર જઈ બાએડીને કહું. પછી તે મગર દાહાડી આવે ને વાનરા શાથે શુલાજીલ વાતો કરે. વાનરો પણ તેને નીત જાંબુનાં ફલ આપે તે ખાઈ બાકીનાં લે પોતાને ઘેર લઈ જએ ને બાએડીને આપે. એક શમે બાએડીએ પુછું રે ભરતાર ને આ અમરત શારખાં ફલ નીતે ખાતો હશે તેનું કાલજું પણ અમરત શારખું ન હશે તો જે હું તાહારી વાહાલી હઈશ તો કંઈ પણ કરીને તે વાનરાનું કલેજું પણ મને ચખાડ ને તે ખાધેથી આપણ બેઉ અમર થાશું ને ઘણાં વરશ લગણ કથી શંશારના ભોગ ભોગવશું. મગરે તેને ઘણી શમજાવી કે તું આ ઘેલી વાત છોડી દે પણ બાએડીની જાત ને હઠ લીએ તે છોડે નહીં. કહું છે.

મુરખ પુરુશ. બાએડી. કરચલા. માછલાં. અને દારૂપાન પુરુશ. એઉએ ને એકવાર લીધું તે છોડતા નથી. પછી તે તેને કેહે છે રે મેં તાહારું શંધું જાણું. તું તે વાનરાની બાએડી શાથે લાગો છે માટે તેને તાંહાં જાજો દીવશ જઈ બેશો છે હવે તને માહારું શું કાં

મ. તો હું પણ મારો પરાણ આપું છઉં. મગર બીચારો તેને પગે પણ પડે તો એ તે શમજે નહીં ને અપવાશ કરતી બેઠી. એટલે લાચાર થઈ ચીંતાતુર એવો તે પેલા વાનરા પાશે ગયો તેણે પુછું રે મારા મીતર આજ તું કંઈ ફીકરમાં છે એવું દીશે છે. મગર બોલો ભાઈ બાએડીએ મારો ધીકાર કરો કે એટલા દાહાડા તારાં જાંબુ ખાઈને મેં તને એકવાર પણ જમવા તેડો નહીં તો હવે તને મારા ગરીબને ઘેર આવવું જોઈએ. વાનરો બોલો તેં શાચું કહું પણ પાણીમાં મારાથી કેમ અવાશે તું તારી બાએડીને જઈ આંહાં લાવ. મગર બોલો રે તેની શી ચીંતા હું તને માહારા વાંશાપર લઈ જઈશ. મારું ઘર શમુદરમાં શુકા ઠેકાણાપર છે માટે તુંને કંઈ અડચણ પડશે નહીં. વાનરે કહું શારું. પછી તે વાનરને વાંશાપર લઈ મગર મોટા પાણીમાં ગયો તેવારે તેણે વીચારું હવે એ મારા હાથમાંથી જઈ શકશે નહીં તો એને ખરી વાત કહું કે દેવતાનું શમરણ કરી પોતાનું શારથક કરશે. એમ વીચારી પછી મગરે યથાશથીત વારતા વાનરા આગલ કહી. તે શાંભલી વાનરો ઘાભરો ન થયો. ને ધીરજ રાખી મગરને કેહે છે રે ઘેલા તેં મને આવતાં તાંહાંજ કેમ નહીં કરી રે અમે વાનરા પોતાનું કલેજું શાથે રાખતા નથી તે તો પેલા ઝાહાડ પર એવું શુપત રાખું છે કે કોઈને ખબર પડે નહીં. ને એક તો શું

પણ હું તને દશાકસેલનં જોઈએ તો આપું. તુને તારી બાએડી મને પારકાં નથી. મગર બોલો ભાઈ એમ છે તો ચાલો પાછા. પણ મને તેરસું આપને હો. નહી તો મારી બાએડી જય આપશે. વાનરો બોલો તેતારે કેહેવું નપડે તે તારી બાએડી ને મારી ભોજાઈ. પછી તે મગરે વાનરાને પાછો ઝાડપાશે લાવી મુકતાંજ વાનર ઝાડપર ચડી બેઠો ને પોતાના કુટંબને મલે છે તેને હેઠલથી મગર બોલવા લાગો ભાઈ વેહેલો થા. નહી તો તારી ભોજાઈ મરી જશે. વાનરાએ કહું રે મુરખ રે વીશવાશ ઘાતકી તુને ધીકાર છે રે કલેજું વલી કોઈ ઝાડપર રાખતો હશે. ને ઘેલ શોક. વલી તારૂં મોહોડું મને નહી દેખાડજે. તેવારે હાથમાંથી વાત ગઈ જાણીને પાછો મગર તેને કેહે છે રે ભીતર મેં તાહારી ઠઠ્ઠી કરી. એવું વરી કાંહાં થશે કે તારા ઉપકારને હું તારો આવડો અપરાધ કરીશ. વાનરો બોલો હાહા હું ઘેલો નહી કે હવે તારો વીશવાશ કરૂં. ગંગદત દેડકાનું એક ગરોલીને વચન છે તે શાંભલ.

તુંજો ને તુંએ તે પાપ કરશે. કઈરને દઆન હી આવશે. મારે રે ગરોલી પ્રીઅદરશનને કેહે કે ગંગદત વલી કુવામાં આવશે નહીં.

મગર બોલો આ કેહેવી કથા છે તે મને કેહે. પછી વાનરો કેહે છે.

કથાની

પ્રીઅદરશન શાપ ને ગંગદત દેડકો.

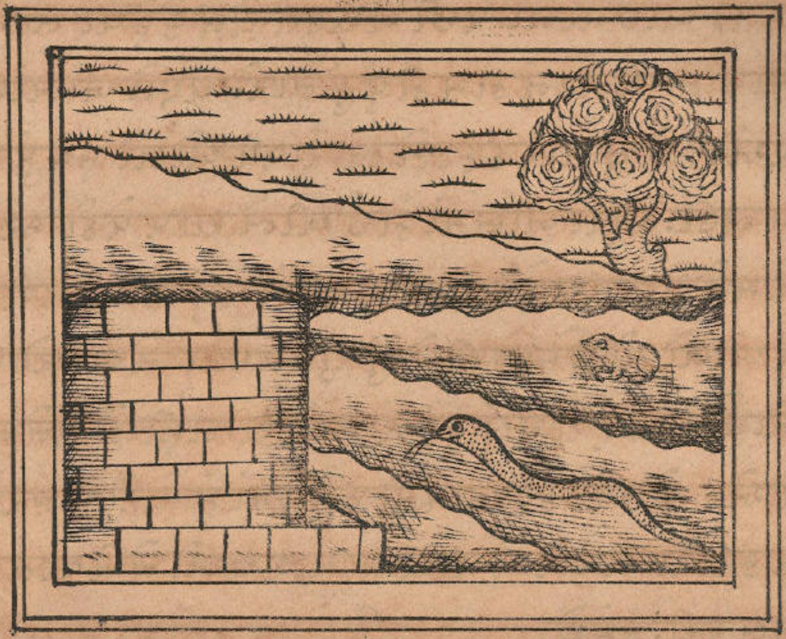

કોઈ કુવામાં ગંગદત નામે કરીને દેડકાઓનો રાજા ઘણાએક દેડકાશમેત રેહેતો હતો કોઈ શમે તેની ને તેના ભાઈઓની વઢવાડ થઈ તેઉએ તેને કુવામાંથી બાહાર કાહાડી મેલો તે મારગે જતો હતો તેવારે તેણે એક કાલો શાપ બીલમાં જતો દીઠો તેને હાંક મારી કેહે છે રે પ્રીઅદરશન રે પ્રીઅદરશન. વલજ મારી વાત શાંભલ હું તને શરણ છઉં. તુ મારી શાથે વેલા કુવામાં ચાલ ને મારા શતરૂઓને માર. તેમાં માહારૂં ને તારૂં પણ કામ થશે. પ્રીઅદરશને કહું શારૂં. તેવારે તે ગંગદત રેંહેટના ગાડવામાં બેશાડીને પ્રીઅદરશનને વાવડીમાં લઈ ગઓ

पछी जेने जेने गंगदत्ते देखाड्या तेने तेने ते शरपे खा
धा एम करतां एक दाहाडामां तेणे गंगदत्तना शंघा
शालई खाई नांख्या. पछी गंगदत्त तेने केहेवा लागो
लाई तें मीतरनुं काम कीधुं हुं ताहरो घणो आभारी
थयो हवे तुं तारे ठेकाणे जा. शरप बोलो हवे हुं कां
हां जाउं. मारा बीलमां कोई बीजो शाप पेठो हशे.
ने मने पण आ ठेकाणुं छोडवा गमतुं नथी. गंगद
त बोलो तो इहां रहीने तुं शुं खाईश. ते बोलो. शुं
खाईश तारुं शघलुं कुटंब खाईश. नहीतो मने नी
त एक एक देडको आपतो जा तेमां हुं मारी गुजरा
न करीश. तेयारे गंगदत्त लाचार थयो ने ते वात क
बुल करी. कहुं छे.

थोडुं लईने शंघुं रेहेतुं होए तो राजी जे शघ
लानो नाश करतां अरधानो नाश बेहेतर छे.

पछी गंगदत्त ते शापने नीत एक देडको आपे.
ते खाई पेलो नजर चुकावीने बीजाओने पण खातो
जाय एम करतां एक दाहाडे तेणे गंगदत्तना छोक
राने खाधो पछी लाईने खाधो ने शरवे शगांवाहा
लांने पण खाई नांख्या. पछी ते गंगदत्तने केहे छे ला
ई तुं मने अहीं लावी फशाडो छे तो कोई बीजा कुवामां
जा. ने तांहांथी देडकाओने फुशलावीने अहीं आंला
व. गंगदत्ते कहुं शारुं ने तांहांथी पोतानो जीव लईने नाश
री ते बीजा कुवामां जई रहो ते पाछो आव्यो नहीं.

तेयारे प्रीअदरशने तांहां एक गरोली रेहेती हती
तेने कहुं खाई तुं जई गंगदत्तने केहे जे हुं तेनी वाह
जोउं छउं. गरोली बाहेर आवीने गंगदत्तने शोधी
काहाडी तेने केहेवा लागी के गंगदत्त चाल तने प्रीअ
दरशन तेडे छे बीजा देडका नहीं आपता हशो तो तुं
एकलोज चाल. तारावगर तेने शुज पडतुं नथी.
माटे तुं बीहीशमां तेणे धरमनी शोगण लीधी छे
तने मारशे नहीं. गंगदत्त तेने बोलो.

भुखो पाप शुं नहीं करे. करेरने दआ नहीं आ
वे. माटे रे गरोली तुं जा हुं आवतो नथी.

माटे रे घातकी मगर तुं तारे मारगे जा. हुं
नथी आवतो. मगर बोलो रे तो शुं तुं मारा उप
र मीतर घातनो दोश नांखे छे हुं ते तारुं नहीं शां
भलीश. ने जो तुं मारी शाथे नहीं आवेयो तो ता
रा पर मारो प्राण आपीश. वानरो हशीने बोलो
रे तें शुं मने लंबकरण गधेडो दीठो के जेणे एक वे
ला जपाय जई घली पण तांहां जई मरण पामो.

मगर पुछे छे ते केम थउं. वानरो केहे छे शां
भल.

કથા. ૨

લંબકરણ ગધેડાની.

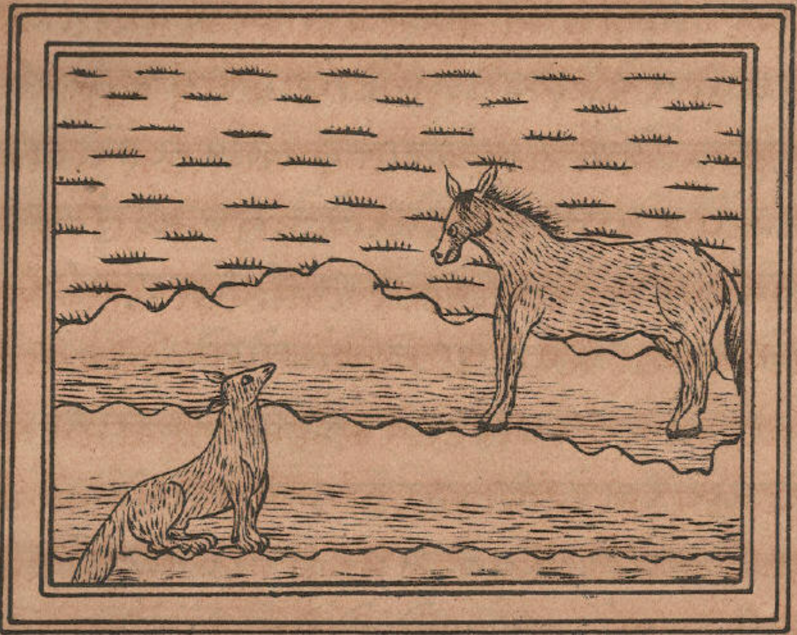

એક વનમાં કરાલકેશર એવે નામે શીંહ રેહેતો હતો તેનો શેવક ધુશર નામે કરી એક શીઆલ હતો. કોઈ શમે શીંહને દીસે કરાર નોહોતો તારે તેની આગનાપરથી તે શીઆલ વનમાં પશુને જોતો ભમે છે તાંહાં તેણે એક ગધેડો દીઠો તેને કહે છે કે મામાજી નમશકાર કરૂં છઉં તમે એમ દુબલા કેમ દીશો છો. તે બોલો રે ભાણેજ મારો ધણી ધોબી મને ઘણું દુખ દીએ છે અને પેટ ભરીને ખાવાનું પણ આપતો નથી. શીઆલ બોલો તો ચાલો મારી શાથે ને પેલા વનમાં નદીને કાંઠે કુમલું કુમલું ખડ છે તે ખાઈ શુખેથી રહો. ગધેડે કહું રે મહને એકલાને

તાહાં ચેન કેમ પડશે. શીઆલ બોલો તારા શરખી દુખની મારેલી તરણ ગધેડીઓ તાંહાં ગઈઓ છે તેને પરણી એ છે તો તે તને વરશે. પછી તમારાં લાએગ કોણ વજાણશે. ગધેડાએ તે શાંચું શાચું માનું ને શીઆલની શાથે ગઓ. તે આવતાંજ શીંહીને ઊતાવલ થઈ ને તેણે છલંગ મારી તે થોડી ચુકી તેટલામાં ગધેડો નાહાશી ગઓ. પછી શીંહીએ પશતાવવા માડું તેવારે શીઆલ બોલો હું તેને વલીએકવાર લાવીશ પછી જો તમે નહી મારશો તો તમે જણો. એમ કહી ફરીથી શીઆલ ગધેડા પાશે ગઓ. તેને ગધેડે બોલો રે ભાણેજ તેં મને મારવાનો ઊપાઅ કરો હતો. શીઆલ હશીને બોલો મામા તમે શાઈં કામ નહી કરૂં રે તે ગધેડી તમને હેતથી આલીંગન કરવા આવી એટલામાંજ તમે નાહાશી ગઆ હવે તે અપપાશ કરતી બેઠી છે ને જો મરશો તો તે હતીઆ તમપરીઊપર. તમને તેના હાથ કઠણ લાગા હશે તે પેલા ખડને પાણીનો ગુણ. તમે પણ એક વાર તે પાંણી પીશો તો તેવા થશો. મારે ઘેલા નથાઓ. ને તાંહાં ચાલો. ગધેડો બાએડીના લોભથી વલી તાંહાં ગઓ. તે જતાંજ શીંહી તઈઆર હતો તેણે એક ઝાપટે મારી નાખો. પછી શીંહી નદીપર અશનાન કરવા ગઓ. તેટલામાં શીઆલે તેનું હૈઉં ખાધું. ને શીંહી પુછવા લાગો તાહારે તેને બોલો માહારાજ હેને હઈઉં

નો હોતું તે હોત તો એ તમારા શપારામાં વલી આ
પત નહીં.

મારે રે મગર હું તે ગધેડા શરખો મુરખ નથી.
જીન્નું રે મુરખ તેં પેહેલાં મારી શાથે કપટ કરીંને પછી
જઈં બોલ્યો તો તેં તારે હાથે તારો શપારથ જગાડો.
જેમ એક યુધીશટર કુંભારે કરીં.

મગર પુછે છે તે કેમ. વાનરો કેહે છે શાંભલ.

કથા ૮

યુધીશટર કુંભારની.

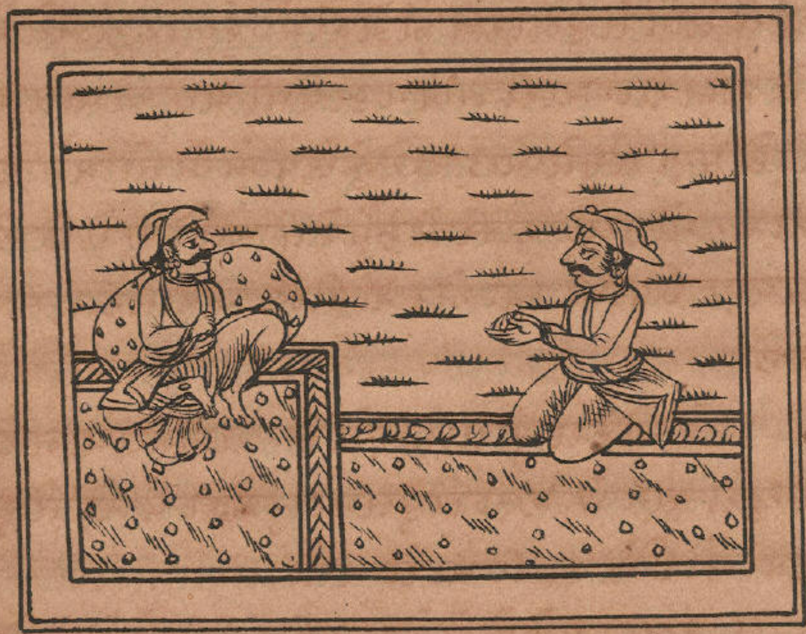

કોઈ યુધીશટર નામે કુંભાર હતો તે એક વપ
ર દારૂની મશતીમાં છતાં કાચનું પાશણ ફુટેલું હતું તે
પર પડીને જખમી થયો તે જખમ શારી થઈ પણ ત

લ્યારના ઘાશરજી તેની નીશાની રહી. કોઈ શમે
તે પરદેશ ગયો હતો તાંહાં તેને રાજાના શેવકો
એ દેખ્યો ને પુછું કે તારા લલાટપર આ ઘાશાનો
છે તેણે કહું મને લડાઈમાં જખમ થઈ છે. તે વારે રા
જ શેવકોએ રાજપાશે તેની તારીફ કરતાં જ રાજા
એ તેને મોટો શરદાર કરો. એક શમે તે દારૂ પીને જ
ડવા લાગો તેમાં બોલી ગયો કે રે માહારાજ ઘોશ
જાણો કોણ છે કે દારૂની જખમ પડી તેને મેં તલવા
રની કહી ને રાજાને પણ ઠગો. તે શાંભલી રાજ શેવ
કોએ તે રાજાને કહું તારે રાજા શરમાયો ને થડો મ
શાથી તેણે તે કુંભારને કાઢી દીધો. કુંભાર રાજાને બો
લો મહારાજ મારી જખમ કાચથી થઈ એ વાત જ
રી છે પણ તમુને મારે પારખું જેવું હોએ તો મને શા
તરેપર મોકલો. રાજાએ કહું રે તું મોટો શુરો છે તો
અપણ ઈહાંથી જા. એક શાંહીની અશાતરીનું પથ
ન છે.

રે છોકરાનું શાહાણો છે. વીદીઆવાન છે
ને શુરો પણ છે. પણ જે કુલમાં તું પેદા થયો તે કુ
લમાં કોઈએ હાથી મારો નથી.

કુંભાર પુછે છે તે કેમ થઉ. રાજા કેહે છે રે
શાંભલ.

કથા. ૪

શીઆળનો છોકરો તેને શંહીએ છોકરો કરી પાળો.

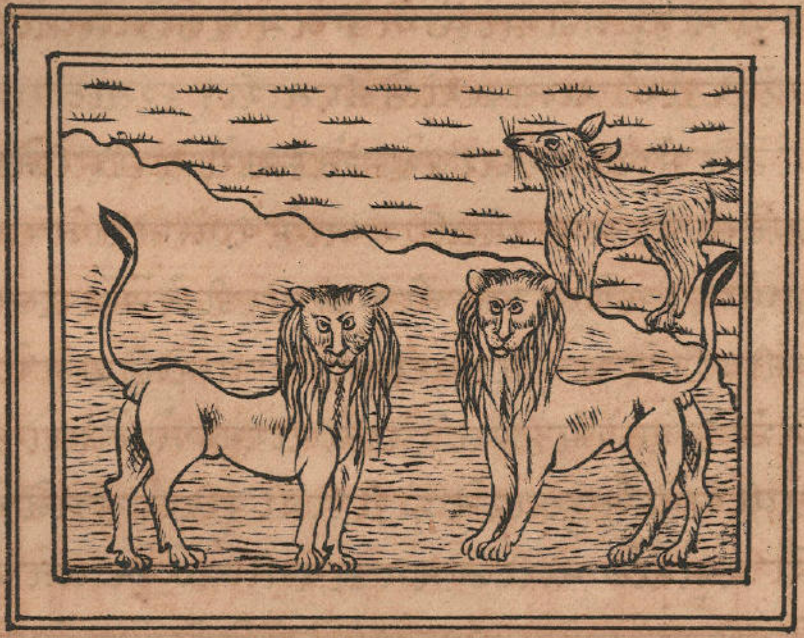

એક વનમાં શંહીનું જોડું રેહેતું હતું. કોઈશમે તે શંહી વનમાં ફરેછે તેણે એક શીઆળનું બચું દીઠું તેને ઘેર લાવી પોતાની બાઈડીને આપું. તે બોલી રે ભરતાર જેને તેં મારો નહી તેને હું નહી મારીશ. મારા બે છોકરા છે તેમ એ તરીજો. એનો હું પરતીપાળ કરીશ. પછી તે શંહીની બાઈડીએ તેને પધારો. એકશમે તે તણ છોકરા વનમાં ગયા હુતા. ત્યાહાં તેઓએ એક હાથી દીઠો ત્યારે શંહીના છોકરાઓએ તેપર ચાલ કરવા માંડી. તે શમે શીઆળનો છોકરો તેઓને કેહેછે કે પાછા ફરો આ શતરૂના

હાથમાં લાગશો તો તે તમારા કડકા કડકા કરશે એમ કેહેતાંજ શંહીના છોકરા કચપાણ. કહુંછે.

શેનામાં જે એક શુરો હોએ તો તેને લીધે બધી શેનાને હીમત થાએછે ને એક જે નામરદ હોએ તો શંઘી શેના નશાડેછે.

પછી ભાઈનાં વચન શાંભળી શંહીના છોકરા તેની શાથે નાશતા ઘેર આએવા ને તેઓએ બાપ આગળ તે વાત કહી. તેણે શીઆળના છોકરાનો ધીકાર કરો માટે તે કશારી ઘણોજ થયો તે શમે માએ તેને એકાંત કાહાડી ને બોલી તું કેશરી નથી. તે બોલો ભાઈઓએ માહારી ચાડી કરી તો હું તેઓને મારીશ તારે એંન લેછેશ. તે બોલી રે એમ માં કેહે મે તને પાળો જશે પણ તું ભતે શીઆળનો છોકરો છે માટે જેટલે શુધી માહારા દીકરાઓએ તારો મરમ જાણો નથી તેટલે શુધી તું આંહાંથી નાહાશી જા. નહી તો મારો જશે તે શાંભળી શીઆળ નાહાશી ગયો. માટે રે કુંભાર મારા છોકરાઓએ તુને કુંભાર નથી જાણો તેટલે શુધી તું આંહાંથી નાહાશી જા. પછી તે કુંભાર નાહાશી ગયો.

વાનરો મગરને કેહેછે તેં પોતાને હાથે તારો શપારથ બગાડો તે હવે શાચવા માગેછે પણ તેની આશા મુકને. રે મેં તને કેહેલું એ કહું તોએ તું અંતે તારી ભલપર ગયો. કહુંછે.

શુરજને પરણી નહી. નહી મેઘને ને પરવતને. પણ ઉંદરડી ઉંદરને પરણી તારે જ શુખી થઈ.

મગર પુછે છે તે કેમ. વાનર કેહે છે શાંભળ.

કથા. ૫

ઉંદરડી.

કોઈ બરામણ વનમાં તપ કરતો રેહેતો હતો એક શમે એક શમડી ઉંદરડીને લઈ ઉડતી હતી. તે તેણે જોઈ તારે તેને પથર મારી તેના હાથથી તે ઉંદરડી છોડાવી. તેવારે શમડી બરામણને કેહે છે રે તું ધરમને નથી જાણતો. બરમાએ જેનો તેને આહાર લગાડી આએલો છે જેમ તમારે અંન પર તેમ અમારે પણ ઉંદરડીને મીંજ જ્યબંત પર પેર લરયું. ને હું ને

શાપ કરતી હતી તો એ પણ જે તું શાધુ હોત તો મને મારત નહી. કહું છે.

શાલઈને મીતર પર ને શમાન. તેને શુનું ને મારી શરજી. ને શારાને માઠા માણશો પર શર જીઉ કીરપા રાખે છે તે શાધુ જાણવો.

માટે તુંને મારી વાતમાં પડવા ઘટતું નોહોતું. હવે તે ઉંદરડી મને પાછી આપ કે તેને ખાઈ મારો જીવ રાખું. બરામણ બોલ્યો રે પાપી તું જા. નહી તો તને શરાપ આપી બશમ કરીશ. ધરમ અધરમ હું તારાથી વધતો જાણું છું. પછી તે શમડી બીહી ગઈ. બરામણે ઉંદરડીને પોતાના તપના બલે કરીને મનીશનું સ્વરૂપ આપી પાલી તે જારે પરણવા જોગ થઈ તારે બરામણે વીચાર્યું કે હવે હું એને મનમાનીતો વર કરી આપું. કહું છે.

કંના વર સ્વરૂપનો ઈછે છે. માતા ધરેણાને. પીતા વીદીઆને. બાંધવ કુલજાતને ને બીજા લોકો મીઠા ભોજનને.

માટે એને જો શુરજ બરાબર ગમશે તો તેને અહીંઆં તેડીને એની શાથે પરણાવીશ. પછી બરામણે શમરણ કરતાંજ શુરજ પુરૂશનો વેશ ધરીને આવ્યો. તેને જોઈ ઉંદરડી કેહેવા લાગી એનું તેજ મારથી ખમાતું નથી. તેવારે બરામણે મેહને તેડો તે તાઢો માટે ઉંદરડીએ પશંદ નહી કરો તારે પછી

વાળીને તેડો તે ઊંદરડીને યંધલ પડે. પછી પરવતને
બોલાવ્યો તે કહણ માટે તને. ત્યારે જરામણે પુછ્યું
ન્યાંય પરવત તારા કરતાં પણ મોટો કોય હોશે તો
કહે. તે બોલ્યો મારા કરતાં મોટો ઊંદર ને મારા શાર
જા કહણ ને પણ ખોદે છે. પછી જરામણે તેને તેડો.
ત્યારે તેને જોઈ ઊંદરડીનું મોહોડું પરશન થઈને કહે
વા લાગી પીતાજી એનું શરૂપ ને શભાવ મને ગમે.
તે જોઈ જરામણ મનમાં જાદુ થયો ને છોકરીને પાછી
ઊંદરડી કરી ઊંદર શાથે પરણાવી. કહું છે.

જાએડી છે તે પોતાના મનગમતા વરને લુએ
છે. શુનાને અથવા રતનને અથવા શાહેબીને જોતી
નથી.

માટે રે મગર જેમ આ ઊંદરડીએ દેવપણું છો
ડી પાછી પોતાની જાતમાં ગઈ તેમ તું પણ તારી જા
તના શભાવ પર ગયો ને તું જાએડીના કહ્યા પર આ
માહા દોશ કરવા આવ્યો હે છે તો તને શુરજને ધીકાર છે
એક જરામણનું વચન છે.

જેને કાને મેં પોતાનું કુલ છોડું. અરધું આઊ
શ પણ આએલું તે જાએડી મને છોડીને પારકા પાશે
ગઈ માટે જાએડીની જાતનો વીશવાશ કોણે કરવો.

મગર પુછે છે તે કેવી કથા છે તે કહે. વાનર બો
લો શાંભળ.

કથા ૬

જરામણી જેણે પોતાના ભરતારને કુવામાં નાંખ્યો.

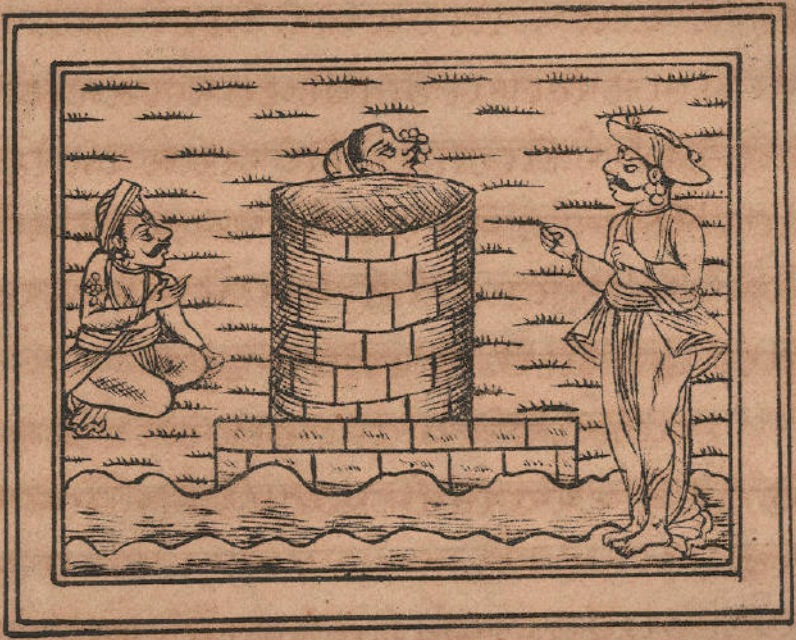

કોઈ નગરમાં એક જરામણ હતો તે જાએડી
ઊપર ઘણોજ રશીઆલો પણ તે કજીઆખોરી. પરતી
દીન કુટંબનાં મનીશ શાથે લડે તે જરામણને શેહું ન
હી ત્યારે તે જાએડીને લઈને કુટંબ છોડી દેશાંતર ચાલ્યો.
મારગે જતાં એક માહાવનમાં જાએડીને તરશ લા
ગી માટે તેહેને મુકી પાણી લેવા ગયો ને પાછો આ
વે છે એટલામાં જાએડી મરણ પામી તે જોઈને ઘણું
જ દુખ કરવા લાગો ત્યારે આકાશવાણી થઈ કે જો
તું એને તારા અરધા આઊખાનું પાણી છોડશે તો એ
જીવતી થશે. જરામણને પરાણ કરતાં વાહાલી હતી

मारे तेणे आउशा शारजी·वशातु पण अरधी आपी·
तारे बरामणी ऊठी बेठी· आधुं पीधुं ने जेमणां चली·
मारग चालवा लागां ते अेक शेहेरपाशे आयां तांहां
अेक बाग हतो तेमां ऊतरां ने बरामण पणशी
धुं लेवा गओ तेटलामां ते बागमां कोई पांगलो होशे
तेणे शुशापर गाअन करें ते बरामणीअे शांभळुं·
ने तेनाउपर मोहीत थई· पछी ते पांगलापाशे जई
ने केहेवा लागी रे आजथी तुं माहारो धणी· आपण
बरामणने मारी नाखशुं· पांगलो घणो राजी थओ
बरामण पाछो आवेवो ताहारे ते बरामणीअे
कहुं तमे जाहेर जओछो तारे मारीपाशे वातो कर
वा कोई जोईअे मारे आ पांगलाने आपण साथे
लईशुं· बरामण आअेडीने वश हुतो तेणे कहुं शा
रें· पछी ते पांगलाने पेटीमां नाखी बरामणी माथा
पर लईजओछे· मारगमां तेउअे अेक कुवो दीठो ता
रे आअेडीअे बरामणने कहुं मने तरश लागी छे· कु
वामांथी पाणी काहाडो· तेवारे बरामण पाणी काढ
वा चापडीपर ऊभो रह्यो तेने बरामणीअे मांहे ध
केलो ने पोते पांगलाने लई चालती थई ते अेक गा
मपाशे आवी तांहां चोकी वालाओअे तेनी पेटीनो
उघाडो लीधो तारे पेटीमां पांगलाने जओ ने तेहेनी
पुछपाछ करीने ते बरामणीने राजपाशे लईगआ
बरामणीअे राजाने कहुं आ माहारो भरतार·चार

शाना दुखथी हुं हेने लई परदेश कईंछउं· ते शांभ
ली राजाने दया आवी ने तेने अेक गाम आपी कहुं तुं
माहारी बेहेन मारा राजमां शुखेथी रेहे जे· अेणी
गमे तेनो भरतार कुवामां पडो हतो तेने कोई मा
रगमां जनारे बाहार काढो· ते फरतो फरतो ते गाम
आवो तांहां खबरीने लई तेनी शाथे वढवा लागो·
बरामणीअे जई राजा आगल कहुं के मारा भरतार
नो चारश परदेशमां पण अमने दुख देवा आवो
छे ने मने भरतारपाशेथी लईजवा चाहे छे· राजाअे
ते खरुं मानी बरामणने मारवानी आगना करीत
रे बरामण बोलो राजा आ अशातरी मने नेतीन
थी पण अेने में मारुं अरधुं आउशा आपुं छे ते पा
छुं मागुं छउं· ते तुं अपाव पछी मने मार· पेलीअेड
पशारखुं कहुं रे तारुं आउशा पाछुं ले· अेम बोलतां
ज वार ते परेत थई पडी· तारे बरामणने मोडेथी
शांधुं वरतमान शांभली राजा वीशमे करवा लागो·

मारे रे मगर तुं पण आअेडीपर लुबध छे· अे
म जे जणां वात्तो करे छे अेरलामां कोई जलचर शा
माचार लावो के मगरी अपवाश करती बेठी हुती
ते मरण पांमी·

ते शांभली मगर हईडीं कुटवा लागो ने वा
नरने केहे छे भाई धणीआणी छे तो घर छे· धणी
आणी वगर घरने वन शरखुं जाणवुं·

ने पुरुशने घरमां माता नथी अथवा पतीव्रता अस्त्री नथी तेणे अरणमां जवुं.

तो तुं माहारो अपराध जे माफ करने हुं तो तेना वीजोगथी हवे अगनीमां परवेश करूं छउं. वानर बोल्यो जे तारो पशतावो खरो होत तो तुं बायडी मुइ शांभलीने हरख पांमत. कहुं छे.

अकरमी बायडी मुइ तो शारी. हुशार बायडी छे तेने लाकडीथी मारी अथवा शशतरथी तोडी अथवा शुलाथी भढी तोअपण ते आपणने वश नही थाशे.

मगर बोल्यो तो लाइ हवे शुं करूं. मारी बायडी गइ अने तुं मीतर पण वेगलो थयो. जेम एक कणबीनी बायडीने थउं. वानर पुछे छे ते केम. मगर केहे छे

कथा ७

कणबीनी बायडी.

कोइ कणबीनी बायडी पारका पुरुश उपर मोही

लथइ अने तेने केहेवा लागी मने मारो घरडो पर गमतो नथी. कहुं छे.

घरडापणुं आवेयुं एटले हाथपग रहीत अ छे. दांत पडे छे. दीशतुं नथी. शरीरनुं करूप थइ जअ छे. मोढामांथी लाळ पडे छे. कोइ पाशे आवीने उभुं रेहेतुं नथी. बायडी परीत करती नथी माटे घरडापणा जेवी बीजी आपदा नथी.

पछी ते बायडी धणीने शुतो मेलीने रातेशंधुं वीत लइ इआर शाथे नीशरी. एतरण दीवश मारग चालतां कोइ नदी आडी आवी. तारे इआर केहेवा लाग्यो हुं पेहेलां आ वीतनो दडो लइ पेले पार मुकी आवुं छुं. पछी तने लइ जइश. बायडीए दडो तेनी पाशे आपो ते लइ इआर नदी उतरीने चालतो थयो. एप्रकारे ते बायडीए भरतार खोयो. वीत खोउं. ने इआर पण खोयो. तेम रे वानर मने पण थउं. एम कही मगर पोताने घेर गयो ने जुवे छे तो बीजे कोइ जेरावर मगर घरमां पेठो छे ते घर छोडतो नथी. ते शामे रेदन करवा लागो ने केहे छे.

घाआ होए ते पर ज ठोकरो लागे छे. खावानुं न होए तारे भुख वधे छे. कुरभल थआ तारे शतरु पेदा थाअ छे. मारे करम कुं एटले हापी हापी वीपती आवी पडे छे.

पछी ते मगर वली वानरा पाशे वीचार पुछवा

આપ્યો તેને વાનર બોલ્યો રે તુને મેં એટલું કહું તોએ પણ તું માહારી પીઠ છોડતો નથી એ શું છે. હું તને મુરખને ઉપદેશ નહી કરીશ. ને કરીશ તો મને ચટકપંખી જેવું થશે.

મગર પુછે છે તે કેમ થયું હશે. વાનર કહે છે. સાંભળ.

કથા. ૮

ચટકપંખી.

કોઈએ અરણમાં એક ઝાડ ઉપર ચટકપંખી તે ઘર કરીને રેહેતો હતો. એક સમે વરસાદ ઘણો થયો. તેથી એક વાનરો પાણીમાં લીંલો છે ને ટાહાડે કરી દાંત કકડાવે છે એવો તે ઝાડ તળે આવ્યો તેને તે

પંખી બોલ્યો રે મુરખ તું મનીશ જેવો દીસે છે ને ટાહાડમાં કેમ મરે છે રે એ ઘર કેમ નથી બાંધતો. વાનરાએ તેને કહું રે અબોલા બેસે છે કે તારા ઘરના સમાચાર લેઉં. એમ કહું તોપણ વળી ઉપદેશ કરવા લાગ્યો તારે વાનરો ઝાડ પર ચડો ને ચટકના ઘરના કકડાકકડ કરીનાંખ્યા. મગર બોલ્યો ત્યારે તું ગમે તે કહે પણ હું તારે શરણ છઉં. મને કંઈ મારગ બતલાવ. તારે વાનર બોલ્યો રે તે તારા શરબોળ છે માટે જા ને હીંમતથી તેની સાથે જુધ કર. મુવો તો તુને સરગ મળશે. ને જીત્યો તો ઘર ને કીરત. કહું છે.

મોટો છે તેને પગે પડી વશ કરી લેવો. સુરાને કપટે લેવો. નીચને કંઈ આપીને. ને આપણા બરાબર છે તેને જુધ કરી લેવો. જેમ એક શીઆળે કર્યું.

મગર પુછે છે તે કેમ. વાનરો કહે છે સાંભળ.

કથા. ૯

સાધક શીઆળની.

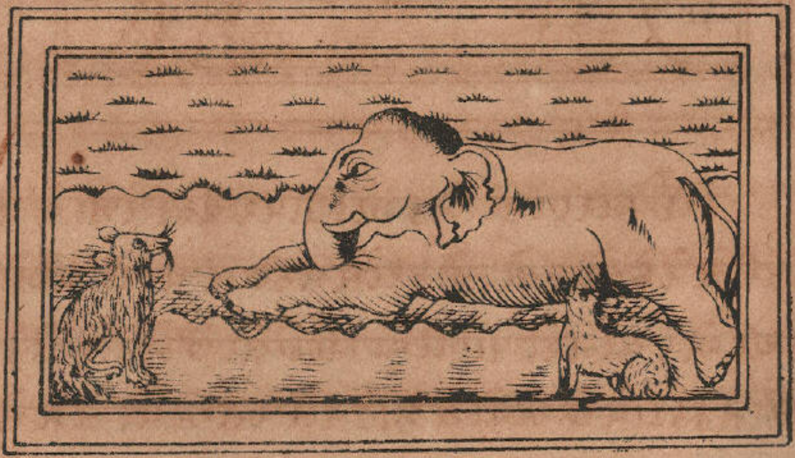

કોઈ વનમાં શાધક એવે નામે શીઆલ હતો તેણે એક દાહાડે મુએલો હાથી દેખો પણ તેની ચામડી જાડી તે તેથી કરડાએ નહી માટે તેનો ઉપાએ ચીંતતો બેઠો છે. એટલામાં તાંહાં એક શંહી આવી પુગો ત્યારે તે શીઆલ નમતો નમતો તેની પાશે ગઓ ને કેહે છે માહારાજ આ તમારે શાતરૂ કોઈ બીજએ મારી નાંખો છે એને હું તમારે શારૂ હાથમાં લાકડી લઈ રાખતો બેઠો છઉં તો એને ખાઓ. તમારા કુલની આવી રીત છે જરી કે હાથે મારીને ખાવું પણ ઈહાંતમે ને હું તરીને કોણ લેનાર છે. શંહી બોલો કે અમે હાથે મારેલું ન ખાઈએ. કહું છે.

લુબ્ધે મરવા લાગો તોએ પણ શંહીનો છોકરો તણાં ખાવાનું મન નહી કરશે. તેમ ને કુલવંત પુરૂષ છે તે પોતાને મારગ છોડીને બીજા મારગે નહી જશે.

માટે રે શીઆલ આ હાથી મેં તુને જ આપો. એમ કહી શંહી ગઓ એટલામાં એક વાઘ આવો ત્યારે શીઆલ મનમાં વીચારે છે જે એક પીડા ટાલી તો બીજી આવી તો હવે હેની શાથે કપટ કરવું. પછી તે વાઘને કેહે છે મામાજી તમને શું ભોગ લાગા કે ઈઆં આવી કાલને મોડે પડો છો કે હાથીને મારીને શંહી હવડે જ નદીપર શનાન કરવા ગઓ છે ને તેણે મને ઈહાં રાખવા બેશાડો છે તો તે આવો નહી તેટલે શુધી તમે નાહાશી જશો તો શારૂં. તે શાંભલી વાઘ નાહાશી

ગઓ. પછી એક લુંડ તાંહાં આવો. તેને શીઆલ કેહે છે કે આને શંહીએ મારો છે જરો પણ તું ભુખો છે. પેલી ગમથી થોડુંક ખાઈને જ ને હું શંહીને જોતો બેશું છઉં. ત્યારે લુંડે પોતાની દાઢે કરીને હાથીની ચામડી ફોડી તે જેઈ શીઆલ બોલો કે એ તો આએવો રે આએવો રે ચંપત થા. નહી તો મારો જશે. પછી લુંડ પણ નાહાશી ગઓ. તે પછી તે શીઆલે લુંડે ફોડેલા ઠેકાણેથી ખાવા માંડું એટલામાં એક બીજો શીઆલ તાંહાં આએવો તે કજીઓ કરવા લાગો ત્યારે તેની આપણી જરોજરી જાણીને શીઆલે તેની શાથે લડાઈ કરીને તેને મારી નીરાંતે હાથીનો ભખ્ય કરો.

માટે રે ભગર તું મારૂં શાંભલશે તો ભુખ્ય કરને તારા શાતરૂને માર. પછી તે ભગરે તેમ કરૂં ને શાતરૂને જીતી શુખી થઓ.

વીશણુશરમા પંડીત રાજાના છોકરાઓને કેહે છે કે હાથે આવેલી વાત ગઈ તે ફરીથી આવવી ઘણી કઠણ છે. માટે ડાહા છે તે પરાપત છોડીને અપરાપત વશતુપર જરીએ શો રાખતા નથી.

તંતર ૫ મું

શંપરેખશા કારીત.

વીશણુશરમા પંડીત રાજાના છોકરાઓને કેહે છે કે માહારા મીતરો હવે હું તમને પાંચમું તંતર કહું છું તેના પેહેલા શલોકનો અરથ આ છે.

જે જોઉં તેનો વીચાર ન કરતાં અથવા જે શાંભલ્યું તે ચોકશ ન કરતાં જે તેમ કરવા જઈએ તો ફ શાઈએ. જેમ એક વાલંદ ફશી ગયો.

રાજપુતરો પુછવા લાગા તે કેહેવી કથા છે તે કહો. વીશણુશરમા કેહે છે.

પશચમ દેશમધે પાટલપુર નામે નગર તાંહાં ધનવાન ને ધરમી એહેવો કોઈ વાણીઆનો શેઠ રેહે

તો હતો તે પરાલબધે કરીને દલદરી થયો. પછી તે જાં હાં જાઅ તાંહાં લોક તેનું અપમાન કરે. કહું છે.

ધરમીપણું. શાહાનતા. કુશલતા. મીઠો શલાપ. શારા કુલમાં જનમ. એ શંધાંયાનાં પઈશા વીના શોભા આપતાં નથી.

માથાપર કુટંબનો ભાર ને ગાંઠે પઈશો નહીં. એટલે મોટો ડાહો પુરૂશ પણ ઘેલો થાઅ છે.

એવી તે પોતાની અવશથા જોઈને નીત ચીંતા કરતો હતો. એક રાતે તેણે શપનું દીઠું કે કોઈ ગોરજી આવીને બોલે છે રે શેઠ તું ઉદાશી મા થા. હું ધનનો નીધી છઊં. શવારે આજ સ્વરૂપે તારે ઘેર આવીશ. ત્યારે મારા માથાપર તું ડંગોરો મારજે એટલે મારા શરીરનાં ફુલ થઈને ઢગલો પડશે તે લઈ શુખી થાજે. પછી તે શેઠ શવારમાં જુએ છે તો તેજ ગોરજી ઘેર આવ્યો ત્યારે શેઠે તેના માથાપર શોટો મારો એટલે તે શોનાનો ઢગલો થઈ પડો. તે કૌતક એક વાલંદે જોઈને મનમાં ધાર્યું કે આ કામ ઠીક છે તો હું પણ એમ કરીશ તો મને ધન મલશે. પછી તે એક ડંગોરો લઈ આર કરીને અપાશરામાં ગયો ને ગોરજીની અશતુતી કરવા લાગો. ગોરજીએ તેને કોઈ મોટો ભગત જાણીને પુછું ભાઈ તું શું ઈછે છે. તેણે વીનંતી કરી માહારાજ ગઈ રાતે મને પારશનાથે શપનામાં આગના કરી છે કે મારા ભગત જે ગોરજીને

ણીને ઘેર તેડીને જમાડજે ને એક એક પુરાતક દાન કરી શારીપછે દજણા આપજે એટલે હું તારી મનકામના પુરી કરીશ. માટે તમોએ મારે ઘેર પરશાદને કીરપા કરવી જોઈએ. ગોરજી બોલ્યો હું પાલંદ તારે ઘેર જમવા આવશું જમને ન ઘરે પણ જો તું દજણાનું નામ પાડીશ ને વાત કોઈને નહી કરીશ તો તારું કેહેલું કરીએ. પાલંદ બોલ્યો મહારાજ પધારશ પધારશ ડેપી આ આપીશ. તારે ગોરજીએ કબુલ કરૂં. પછી તે ગોરજી પોતાના શીશ સાથે લઈ રાતે પાલંદને ઘેર ગયો તેણે તેણીને ઘરમાં લઈ બારણું દીધું કહું છે.

ને પુરૂશ ઘર છોડું. બાયડી છોડી. તેને હાથે સીશીપાય બીજાનું પારાણ મળે નહી. આકાશ તેને સુગડું તેને પણ આશા છુટતી નથી. આ શું અચરત છે. પાન. દાંત. આંખ. કાન. એ શઘાં ઘરડાં થાય છે. પણ આ એક આશા માતર દાહાડી દાહાડી જવાન થતી જાય છે.

પછી તે પાલંદે તેણીને શોરેથી માથાપર મારવા માંડું તારે કેટલાએક મરીગયા. કેટલાએક ઘાએલ થયા ને મોટો પોકાર થયો તેવારે રાજાનાં માણશ દોડી આએવાં ને જુએ છે તો પાલંદનું ઘર ગોરજીનાં લોહીથી ભરેલું દીઠું. પછી તેણીએ તે પાલંદને બાંધો ને રાજા આગલ લઈ ગયા. તેણે ત્યાંહાં પાણીઆની વાત કહી. પછી રાજાએ પાણીઆને તેડો તેણે શંઘી

પોતાની હકીગત કહી. પછી રાજાએ પાલંદને શુલી પર દેવા હુકમ કરો તે શમે રાજાનો પરધાન બોલો.

પાકો વીચાર કરાયા વીના કોઈ કામ કરવા માંડીએ નહીં. વીચારવીના જે કરે છે તેને પછી પશતાવો થાય છે. નોલીઆને મારી એક બરામણીને જેમ પશતાવો થયો. રાજા પુછે છે તે કેમ. પરધાન કેહે છે શાંભલો.

કથા. ૧

બરામણીને નોલીઓ.

કોઈ નગરમાં દેવશરમા નામે બરામણ રેહેતો હુતો તેની બાયડીએ દીકરો જણો તેજ દાહાડે ત્યાંહાં એક નોલીએણ હુતી તેણે પણ જણું. તેનું

બચું બ્રાહ્મણીએ પોતાના છોકરાની પઠે પાળ્યું. કોઈ સમે તે બ્રાહ્મણીએ તે નોળીઆનાં બચાંને પોતાના બાળક સાથે સુવાડ્યું ને પોતે તળાવ પર પાણી ભરવા ગઈ. બ્રાહ્મણ ઘરમાં હતો તે પણ બારણાં ઉઘાડાં મેલી કોઈ જજમાનને ઘેર ગઓ. એટલામાં બાળક પર એક કાળો સાપ આવી પુગો તેને જોઈ નોળીએ તેની સાથે લડી ને તેના કટકે કટકા કરી નાંખ્યા. પછી તેના લોહીએ કરી મોહોડું ખરડેલું છે એવો દોડતો દોડતો તળાવ પર ગઓ કે માતાને સમાચાર કહીએ. તેને બ્રાહ્મણીએ જોઈ ને સમજી કે મારા બાળકને આ નોળીઆએ કરડો હશે. તેવારે ક્રોધ ચડાવીને તેણે તે નોળીઆ પર પાણી ભરેલો ઘડો નાંખો તેથી તે મરણ પામો. પછી બ્રાહ્મણી ઘેર આવી ને જુએ છે તો છોકરું જેમનું તેમ સુતેલું છે ને તેની પાસે સાપના કકડા પડેલા છે તે જોઈ તેણે હૈડાં કુટવા માંડું ને પોતાને સરાપ આપી રડે છે. એટલામાં તેનો ધણી બાહારથી આવો તેને ધીક્કારીને કહે છે રે લોભી તું ઘર મુકીને બાહાર ગઓ તેથી એ શું કામ થઉં. હવે આ પાપ કોણ ભોગવશે. કહું છે.

આ શરીરમાં કામ ક્રોધ અને લોભ એ ત્રણ ઠગો છે માટે એઉને એમ જાણી ને કરવું કામ તે કરીએ. નહી તો ચક્રધરની પેરે દુઃખી થઈએ.

બ્રાહ્મણ પુછે છે તે કેમ. બ્રાહ્મણી કહે છે સાંભળ.

કથા. ૨

ચક્રધર જેના માથા ઉપર ચક્ર એહનું.

કોઈ નગરમાં ચાર બ્રાહ્મણ મીતર ઘણા જ દલદરી હતા. કોઈ સમે તે વીચાર કરવા લાગા કે આપણ જનમના દલદરીને ધીક્કાર છે રે દલદરી રહાથી મરવું સારૂં તો આપણે ધન કમાવવા કાજે મેહેનત કરીએ તારે તેમાંથી એક બોલો ભાઈ ધન કમાવવાના એટલા રસ્તા છે. ભીખશા. રાજાની સેવા. ખેતી. વીદીઆ. વીઆજવટો. અને વેપાર. તેમાં વેપારમાં જે લાભ થાય છે તેવો બીજા કોઈમાં થાતો નથી. કહું છે.

ભીખશાનો ધંધો તો કાગડાઓએ બગાડો. રાજાની કીરપાનો ભરોસો નહી. ખેતીમાં મેહેનત ઘણી

ને લાલ થોડો. વીદીઆમાં ગુરૂશેવાનું દુખ. વીઆન
પરામાં પોતાની પુંજી પારકે હાથ પડે છે. માટે વાણી
આ વેપારીના ધંધા શીરજો બીજો ધન કમાવાનો ધં
ધો નથી. વેપારમાં જે ડાહ્યા હોએ છે તે દેશાંતર માલ
લઈ જઈ એકના દશ કમાયે છે.

માટે આપણે દેશાંતર જઈ વેપાર ધંધો કરીએ
એમ વીચારી તે ચારે જણા પોતપોતીકું કુટુંબ મુકીચા
લા. મારગે જતાં શામો તેઉને ભૈરવાનંદ જોગી મલો
તેણે પુછું તમે કાંહાંથી આએવા કાહાં જાઓ છો ને
શાને કાજે જાઓ છો. તેઉએ તેને શઘું વરતમાન ક
હું ને બોલા જો દરબ નમલું તો અમો એ નીશચે ક
રો છે કે જીવ આપીએ. માટે હે જોગી કીરપા કરી હવે કં
ઈ ઉપાએ કહો કે જેથી ધન પરાપત થાએ. તેવારે
ભૈરવાનંદે ચારને ચાર દીવેટ કરી આપી ને કહું કે ત
મો હીમાચલ પરવતપર જાઓ તાંહાં આ દીવેટો શ
લગાવી ચાલજો જાંહાં જેની દીવેટ હોલાશે તાંહાં તેણે
ખોદવું ને જે મલશે તે લેવું. પછી તે ચાર જણા હીમાચ
લ પરવત પાશે ગઆ ને દીવેટ શલગાવી ચાલા તેવા
રે તેમાંથી એક દીવેટ હોલાઈ તેણે તાંહાં ખોદીને ઉં
ટો તાંબાની ખાંણ લાગી તેશમે તે બીજાઓને કહે
છે કે આપણે આ તાંબું લઈને પાછા જઈશું. તે બોલા
ભાઈ તાંબામાં વલી કાંહાં દોલત થઈ છે. અમે તો આ
ગલ જશું તું જાંહાં શુખે રેહે ને. એમ કહી તેને મુકીને

ત્રણ જણ આગલ ચાલા છે તેરસામાં બીજા એકની દી
વેટ હોલાઈ તેણે તાંહાં ખોદું તો રૂપું દીઠું તેવારે તે બી
જાને કેહે છે આપણે આ રૂપું લઈ પાછા જઈશું. તે
ઉએ કહું ભાઈ તું રૂપાપર મોહીત નથા ને. આગલ જ
તાં આપણને શોનું મલશે. માટે તું અમારી શાથે ચા
લ. તેણે તે નશાંભલું તારે તેને મુકીને બે જણા આગ
લ ગઆ તાંહાં તીજાની દીવેટ હોલાઈ તેણે ખોદું તાં
હાં શોનું દીઠું તેવારે તે ચોથાને બોલો ભાઈ હવે હ
વે વધતી આશા નહી કરીએ. તે બોલો આંહાં શો
નું જડું તો આગલ નીશચે રતન જડશે તો શોનાનો
ભાર કોણ વેઠે માટે આપણે આગલ જઈએ. તરીજો
બોલો ભાઈ હું તો નથી આવતો તારે જઈએ તો જ.
તેવારે ચોથો આગલ ચાલો તુરજને તરશથી ગભરા
ણો છે ને ઉપરથી ધુપ લાગે છે એવો ચાલે છે પણ હા
થમાની દીવેટ હોલાતી નથી પછી આંહાં તાંહાં ભમ
વા લાગો એરસામાં તેણે એક પુરૂશ દીઠો જેહેનું શ
રવ અંગ લોહીથી ભરેલું છે ને જેના માથાપર એક
ચકર ફરે છે તેની પાશે જઈ પુછવા લાગો ભાઈ તું કો
ણ છે ને તારા માથાપર આ ચકર ફરે છે એ શું છે. અ
રે આંહાં કાંહાં તું ભલે જલ દેખાડશે. એમ કેહે છે એટ
લામાં તેના માથાપરનું ચકર એના માથાપર આવી
બેઠું ને ફરવા લાગું તે વેદનાથી ઘણું જ દુખ પામવા
લાગો તારે પેલા ચકરધરને પુછે છે રે આ શું અચરત

તે બોલો ભાઈ મારા માથાપર એ આમજ જેહું હતું
મારે હવે બીજો કોઈ તારા જેવો લોભી હાથમાં દીવે
ટ લઈને આંહાં આવશે ને તારી શાથે બોલશે તા
રે તારો છુટકો થાશે. બ્રાહ્મણે પુછું આ ચક્ર તારા
માથાપર કેદાડે જેહું. તે બોલો આ શમે પરથવીનો
રાજા કોણ છે તે કેહે. બ્રાહ્મણ બોલો વીશાવાપશુ.
ચક્રધરે કહું ભાઈ હું વરશ ગણવા જાણતો નથી પણ
જારે અજોધામાં રામચંદરજી રાજ કરતા હતા તારે હું
તારા જેવો લાલચુનો મારો હાથમાં દીવેટ લઈ ઈહાં
આવેયો ને ચાકુવાળો પુરશ દીઠો તેની શાથે બો
લતાં જ્યાર ચક્ર મારા માથાપર આવેવું ને તે છુટો
થયો. બ્રાહ્મણે પુછું રે તને આંહાં અંનપાણી કાંહાં
થી મલું. તે બોલો તું તેની કાંઈ ફીકર નહીં કર. તુને ભુ
ખ તરશ ને નીંદ નહીં લાગશે. રાત દાહાડો આ ચાકુની
વેદનામાંનો વેદનામાંજ રેહેશે. એમ કહી આગના
લઈને તે ચાલતો થયો. આણીગમે શુવરણશીધી
તેને શુલાની જાણ નડી હુતી તેણે જોઈ કે આપણા
મીતરને વાર લાગી તારે તેથી ઊચકાજ તેટલું શુવ
રણ લઈ તેના શોધે નીકલો. તારે એની તેની ભેટ
થઈને શમાચાર શાંભલા તેવારે તે શુવરણશીધી
તેને ધીકારીને બોલેછે.

વીદીઆ નહી હોઅ ને જે બુધી હોએ તો તેશા
રૂં. જેને બુધી નથી તે નાશ પામે છે. જેમ શાંહી કરનાર

નાશ પામા.

ચક્રધર પુછેછે તે કેમ શુવરણશીધી કેહેછે
શાંભલ.

કથા. ૯
શાંહીકરનારની

કોઈ નગરમાં ચાર બ્રાહ્મણના છોકરાવચ્ચે
ઘણી મીતરાઈ પડી તેમાંથી તરણ જણા વીદીઆ
વાળા હતા ને એક બુધીવાળો માતર હતો તેને વી
દીઆ આવડે નહીં. કોઈ શમે ધન કમાવવા શારૂ તે
ચાર જણા દેશાંતર ગયા. મારગમાં એક બીજાને
પુછવા લાગા કે કોને કેવી વીદીઆ આવડે છે તે કહો
કાં કે વીદીઆ વના ધન મલશે નહીં. તેવારે એક બો

લો માહારામાં એવી વીદીઆ છે કે મુએલા જીવનું એક હાડકું મારે હાથ લાગે તો તે પર હું આજો પાંજરો ઉભો કરીશ. બીજો બોલ્યો મને પાંજરો જડે તો તે પર હું માંશ ને લોહી ઉતપન કરીશ. તીજો બોલ્યો હાડકાંને માંશ હોએ તો હું જીવતો કરીશ. ચોથો બોલ્યો મારી પાશે વીદીઆ તો નથી પણ બુધી છે. પછી તે ચાર જણા મારગે ચાલી શંતોષ પાંમાં. કેટલે એક દુર ગઆ તેવારે પેહેલો બોલ્યો કે આ ચોથાને વીદીઆ તો નથી તારે એને દરબ મલશે નહી ને એનું પેટ આપણે ભરવું પડશે માટે એ આપણી શાથે નહી જોઈએ. બીજો ચોથાને બોલ્યો રે ભાઈ મુરખ તું પાછો ઘેર જા. તેવારે તીજો તે બેને કેહે છે રે એ આપણે નઘરે કેહેને છોડીએ. આપણામાંથી થોડો થોડો ભાગ એને આપી ચલવશું. કહું છે.

આ આપણો ને આ પારકો હેવી વાત જે હલકા છે તેના ચાંનમાં લાવે છે. મોટા છે તેને શંઘું જગત પોતાના કુટંબ શરખું છે. પારકું કોઈ નથી.

પછી તે ચાર જણાએ મારગમાં કોઈ શીહીનું હાડકું જોઉં તેવારે પોતપોતાની વીદીઆની પારખ જોવા લાગા. પેહેલાએ તે હાડકાં ઉપરથી પાંજરો ઉભો કરો. બીજાએ માંશ ને લોહી પેદા કરી. તીજો તેને જીવતો કરવા લાગો. એટલામાં પેલા બુધીવાલાએ તેનો હાથ ધરી વારો ને બોલ્યો રે આ શીંહ છે. એ જી

વતો થએ તો આપણે શંઘાઓને ખાશે. તે બોલ્યા રે અમે તેને જીવદાન આપીએ છીએ તે ન અમુને કેમ મારશે. ચોથો બોલ્યો તો ભાઈ જરાક શબુર કરો હું આ ઝાડપર ચડું છઉં પછી તમે શુ જેથી જે કરવું હોએ તે કરો. તે ઝાડપર ચડો તારે પેલાએ શીંહને જીવતો કરો તેણે ઉઠતાં જ તરણે વીદીઆવાલાઓને ખાધા ને બુધીવાલો બચો. માટે રે ચતુરચર કહું છે.

જે શાશ્ત્ર જાણે છે પણ વેહેવારમાં શાહાણો નથી તે મુરખ પંડીતની પેરે પોતાનો શવારથ ખોએ છે. ચતુરચર બુછે છે તે કેમ. શુવરણશીધી કેહે છે શાંભલ.

કથા.૪

મુરખપંડીત.

કોઈ ગામમાં તરણ બરામણના છોકરા હતા

તે દેશાંતર ગઆ ને વીદીઆ શીખી પંડીત થઈ પાછા પોતાને ગામ આવતા હતા તે મારગમાં કોઈ બ્રરામણને તાંહાં નાત જમતી હતી તાંહાં જમવા સારૂ રહા ને પાતલ ઉપર બેઠા તેવારે ઘરધણીએ શેવ પીરશવા માંડી તે શામે તેમાંથી એક બોલો કે શાશતરમાં કહું છે કે દીરઘ શુતરી વીનશતી. એટલે આ પદારથ લાંબા શુતરવાલો છે એને આપણે ખાવો ન ઘટે. એટલામાં માંડા પીરશવા આવેયા તેવારે બીજો કેહેવા લાગો જે ઘણું તાણું તે ફાટવાનું માટે આ આપણે કામ નહી આવે. તેટલામાં વડાં આવેયાં તેવારે ત્રીજો કેહેવા લાગો જાંહાં છીદર પડું તાંહાં ઘણા અનરથ છે એમ કહીને તણે જણા ભુખા ઉઠી ગઆ. ને તેઉને શંધાલોક હશવા લાગા.

આ વાત શાંભલી ચકરધર કેહેવા લાગો. બુધીવાલાને દાહાડા પણ પાધરા નથીએ. નહીતો વીપત ચુકશે નહીં.

એમ શતબુધીને શાહસ્ત્રબુધી વીચાર કરતે કરતે જ નાશ પાંમાં.

શુવરણશીધી પુછે છે તે કેમ. ચકરધર કેહે છે શાંભલ.

કથા. ૫

શતબુધી ને શાહસ્ત્રબુધી માછલાંઓ.

કોઈ નદીના ડોહમાં બે માછલા રેહેતા હતા એકનું નામ શતબુધી ને બીજે શાહસ્ત્રબુધી તેઉનો મીતર એકબુધી નામે એક દેડકો તાંહાંજ રેહેતો હતો. કોઈ શમે માછલામાર તે મારગે ચાલતા છે તે આપશઆપશમાં બોલે છે કે આ ડોહમાં કાલે આપણુ ઘાલીને માછલાં પકડીએ. તે વચન પેલા તરણ જણાને કાને પડું તેવારે દેડકો માછલાઓને બોલો આપણે આહાંથી નાશી જઈએ. તે શામે શાહશતરબુધી જેલો રે બીહીશમાં. કહું છે.

વાઘ. શરપ. ને ભુંડા માંણશ. એઉનુ મનમાનું થાતું નથી માટે જ આ જગત રહું છે.

આપણા બાપદાદાનું ઠેકાણું મુકી એકાએક આંહાંથી ન નાશીએ. શવારે માછલામાર આવશે તો હુનર જતના ઉપાય કરીને હું તમને બચાવી જઈશ. શતબુધી કેહેવા લાગો જરી વાત છે. કહું છે.

જ્યાંહાં શુરજની ગતી નથી થાતી. ત્યાંહાં પવન અવારેક તો નથી ત્યાંહાં સુધી બુધીવાલાની બુધી પોચે છે.

તે શાંભલી દેડકો બોલો કે તમારો મનશુબો શું કામનો. હું એરસું ની શાથે આણું છઉં કે કાલે અથવા પરમે માછલાંમાર આવશે તે વખત તમે ગભરાશો ને તે તમને પકડી લઈ જશે. માટે હું તો મારો મારગ ધરૂં છું. એમ કહી દેડકો બીજા પાણીમાં ગયો. શવારમાં માછલામાર આવેપા તેઉએ શતબુધીને ને શહસ્ત્રબુધીને પકડી શતબુધીને માથાપર લઈને શહસ્ત્રબુધીને લાકડીપર લટકાવ્યો ને રશતામાંથી ચાલ્યા છે તે દેડકાએ જોઈ ને બાએડીને કેહે છે કે જો શતબુધી માથાપર લીધો છે ને શહસ્ત્રબુધી લાકડીપર લટકે છે. ભલો હું એકબુધી કે જેથી મેં આજ માહારો જીવ બચાવ્યો. માટે રે શુવરણશીધી ભવીશ આગલ કોઈનું ચાલતું નથી. તેં મને શારો ઉપદેશ કરો પણ તે મેં ન શાંભલો તો ફશો ગયો. એમ એક ગધેડો ફશો ગયો.

શુવરણશીધી પુછે છે તે કેમ. ચક્રધર કેહે છે શાંભલ.

કથા ૯

ગધેડો ને ગાયન કરી ફશો ગયો એ જો.

કોઈ નગરમાં ઉધત એવે નામે ગધેડો હતો તે દીશાનો ધોબીને ઘેર આએ ને કામ કરે ને રાતે લોકોનાં ખેતરોમાં ચારો કરે ત્યાંહાં તેને એક શીઆલને મીતરાઈ પડી. પછી જ્યાંહાં જાએ ત્યાંહાં બેહુ શાથે જાએ. એક પુનેમની રાતે ગધેડો આનંદમાં આવેયો છે ને શીઆલને કેહે છે કે મીતર જો આજ ચાંદરણું શું શારૂં પડું છે. આવે શમે મને ગાયન કરવું ગમે છે તો કેહે કેહેવો રાગ ગાઉં તે બોલો મામા એ શું ગેહેલ જરાઉં બોલો છો આપણે ચોરી કરવા આવ્યા છીએ ને આંહાં રાગ ગાઈશું તો ખેતરવાલાના હાથમાં પડીશું. બીજું તમારૂં ગાયન કઠોર શંખના શુરશારખું ને એક ડોરીપ

રથી શાંભલાએછે તો તેથી ખેતરમાંહેલા લોક કેમ
જાગા નહી થાશે. ગધેડો બોલો તું ગાએનના રશને
જાણતો છે માટે એમ કેહેછે. શીઆલ બોલો તે હોશે
ને તમને ગાતાં આવડતું નથી એ પણ કંઈ ખોટું નથી.
તેવારે ગધેડો રીશે ભરાને કેહેવા લાગો રે મુરખ તને
ભરાંત છે તો હવે શાંભલ. મારી પાશેથી શાંધા રાગનાં
શારેપ. એમ કહી ગધેડો ગાએન કરવા લાગો તે શાંભ
લી ખેતરવાલા દોડી આએયા તે શામે શીઆલ ના
શી ગએો ને ગધેડો પકડાણો. તેના ગલામાં ખેતર
વાલાએ મોટું એક લાકડું બાંધું ને વલી શુવા ગઆ
ગધેડો ઘડી બે ઘડી બેશી પછે હલવે ઊઠીને લાકડા
શમેત નાશી ચાલો તેને મારગમાં શીઆલ મલો તે
કેહેછે વાહવા મામાજી વાહવા. તમારા ગાએનની શું
તારીફ કરું કે ને શાંભલી ખેતરવાલાએ પણ તમને
આ ગલાનું આભુશણ આપું. તેવારે ગધેડો ઓશી
આલો થએો. માટે રે શુપરણશીષી તેં મને વારેજ
રો પણ મેં તારૂં શાંભલ્યું નહી માટે એ હાલમાં પડે
કહું છે.

જેને પોતાનું ગનાન નથી ને મીતરનું પણ
શાંભલતો નથી તે મરણ પામે છે. જેમ મંથર શા
લવી મરણ પાંમો.

શુપરણશીષી પુછે છે તે કેમ. ચકરધર કેહે
શાંભલ.

કથા. ૭

મંથર શાલવી.

એક ગામમાં મંથર નામે શાલવી રેહેતો હતો
કોઈ શમે તેનું લુગડાં વણવાનું શામાન ભાંગું તારે
તે કોહાડી લઈને રાનમાં લાકડું તોડવા ગએો તાંહાં
શમુદરના કીનારા પર એક મોટું શેવણનું ઝાડ હતું
તે પર કોહાડી મારવા લાગો તારે તે ઝાડ પર કોઈ બ
રમરાખશ હોશે તે કેહેવા લાગો રે શાલવી મારૂં ઘર
તું ભાંગશે તો તને હું આજો જાઈશ. શાલવી બોલો
ભરે. હું તુંથી બીહીતો નથી. એવી તેની હીમત જોઈ
રાખશ પરશન થએો ને તેને કેહે છે રે માગ તને શું જો
ઈએ છે તે હું આપીશ. શાલવી બોલો ઘેર જઈ મારા
મીતરને ને બાએડીને ને છોકરાંઓને પુછી આવી

શે. પછી તે શાલવી પાછો ગામમાં આયો ને એક વા
લંદ તેનો મીતર હતો તેને વરતમાન કહું. વાલંદ બો
લો તું રાજ માગ ને હું તારૂં પરધાનપણું કરીશ. ને આ
પણે બેજણા શુખી થઈશું. શાલવી બોલો વારૂં હું એ
બેડીને પણ પુછીશ. વાલંદ બોલો આએડીની જાત
મુરખ તેનો વીચાર લેવો નહી. શાલવી બોલો રે તે
વી મારી આએડી નથી મારી આએડી તો પરતીવ
રતા અને વલી ડાહી પણ ખરી. એમ કહી તે આએ
ડી પાશે ગયો ને તેને વાલંદનું મત કહું. તે બોલી
શાંભલ.

નરવા. ત્યારે. હલકા માણશ. વાલંદ. છોકરાં
ને લીજ માગનારા. એઓની શાથે વીચાર કરીએ ન
હી. ને બીજું.

રાજ કરનારને ઘણું દુખ છે. રે રામ. પાંડવ. ન
હુષ. ને નલરાજા. એ શરવેઓને પણ રાજ કરામાં દુ
ખ થઉં નહીં. તો આપણે કેમ થાશે. કહું છે.

જે રાજના લોભથી લોક પોતાના ભાઈને.
બાપને. અંનદાતાને મારેછે. એવું જે રાજ તે ઠીએ
નહી.

તું શેજનું એક લુગડું પણેછે તેની પેહેરાઆ
પણે ખશ થતી નથી. માટે તું બીજા બે હાથ ને એક મ
શતક માગ એટલે દાહાડી તું બે લુગડાં પણશે તેમાં
આપણને આનંદ થશે. તે શાંભલી શાલવીએ કહું

ખરી વાત. ને દોડતો દોડતો વલી તે ખરમ રાજશ
પાશે ગયો ને આએડીના કહા પરમાણે વર માગતાં
જ તેને બે માથાં ને ચાર હાથ થઆ. પછી ગામમાં
આવવા લાગો તારે લોકોએ જોઉં કે કોઈ રાજશ
ચાલો આવેછે તે પર તેઓએ પછી પથરાનો જે મ
ર કરો તેથી તે તતકાલ મરણ પાંમો.

માટે રે શુપરણશીંઘી લોકનો શલાવ જે પ
ડો છે કે અણઘરતી વાતો મનમાં લાવવી કે જે
જી આવવા કઠણ. પછી મારા જેવું શંકટમાં પડવું.
આપર શોમશરમા બરામણની કથા શાંભલ.

કથા. ૯

શોમશરમા બરામણ

કોઈ નગરમાં ઘણો જ કીરપણ એવો શોમ

શરમા નામે એક બરામણ રેહેતો હતો તેણે ભી
ખશા માગીને કેટલુંક ઘી એક કુંડું તે મારીના પા
શણમાં શીકાઉપર ટાંગી મેલું. એક રાતે બારલા પ
રજેહો છે ને તે પાશણ શામો ભેતો વીચાર કરે છે કે એ
એક મણ ઘી હું મોઘાઈ પડશે એટલે વેચીશ તેના રૂપૈ
આ પેચીશ આપશે તેની બે બકરી લઈશ તે પરશા
માં બેપાર જણશે તેનાં બચાં વેચીને ભેંશ લઈશ. ભેં
શો વેચીને ઘોડી લેઈશ. તેના ઘોડા વેચ્યાથી મને ઘ
ણું દરવ મલશે તેથી એક મોટું ઘર લેઈશ. પછી મારી
શંપતી જોઈ કોઈ મોટો બરામણ આવીને પોતાની
કંના આપશે તે પરણીશ તેને પેટે છોકરો થશે તેનું
નામ કુરેપશરમા રાખીશ તે છોકરાએ ઘુંટે ચાલવા
માંડું એટલે હું કુરતઈ બેશીશ. તેવારે છોકરો મને
જોઈ ઘુંટે ચાલતો ચાલતો મારી પાશે આવશે એટ
લે હું બાએડીઉપર રીશે ભરીશ ને તેને એવી તો એ
ક લાત મારીશ કે તે પછ કરી ભોંએ પર પડી જશે. એ
વા ધીઆનના ભરમમાં તે શોમશરમાએ ખરી લા
ત મારી તે ઘીનાં પાશણ પર લાગી ને તે ફુટીને ઘી
ભોંએ પર પડીને શંધું ઢોળાઈ ગઉં.

એ કથા શાંભલી શુદરશણ શીઘી બોલો રેચ
કરધર ખરી વાત. કહું છે.

ને લોભથી એકાઉં કામ કરવા જએ છે ને આ
ગલ પાછલ જોતો નથી તે ચાનરાજી પેરે મરણ પામે છે.

ચક્રધર પુછે છે તે કેમ. શુદરશણ શીધી કેહે છે
શાંભલ.

કથા ૧૫
વાંદરાઓની.

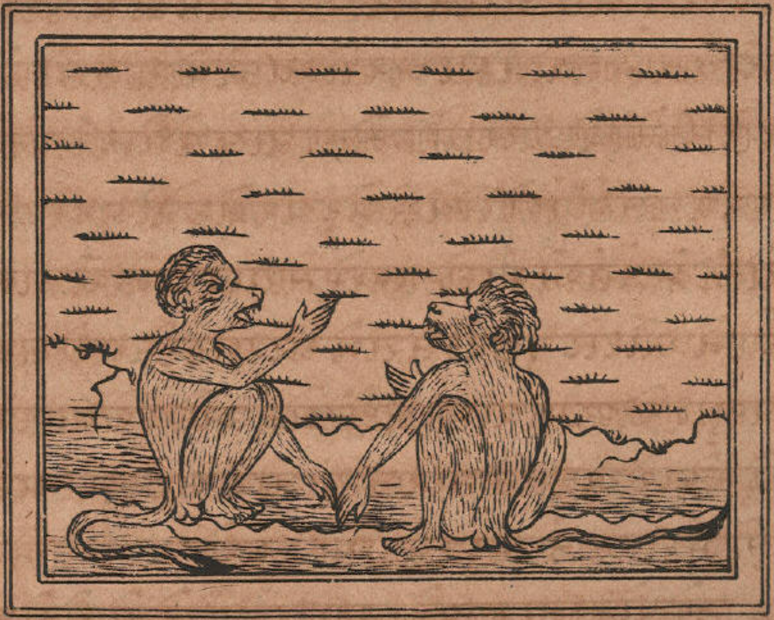

કોઈ નગરનો ચંદર એપે નામે રાજા હતો તેણે
પોતાના છોકરાઓને રમાડવાને કાજે ઘણા એક વાં
દરા પાલ્યા હતા તેમાં એક ઘરડો વાંદરો હતો તે શા
ઘલા શાશતરમાં પરવીણ. ઘણો ચતુર હતો તે રાજા
ને ઘેર બે મેંઢા નાના છોકરાઓને બેશવાને કાજે
પાલ્યા હતા તેમાંથી એક મેંઢો નીત રશોઈના ઘર
માં જઈ રાંધેલા પદારથના વાશણમાં નીરલજ્જ મો
હોડું ઘાલે તે રશોઈઆના હાથનો શારી પેઠે માર ખા

घाचीना आहार आपे नहीं. ते पेला घरडा वांदरा
ओए नेठीने पोतानी मंडलीने केहेवा लागो रे रसो
ईआना ने मेंढाना तंटामां आपणे मारा नशुं. कांके
कोईसमे रसोईआने बीजुं कांई नडुं नही एटले
ए मेंढाने बलतां लाकडां साथे मारशे तेथी एना अं
गडीपर ऊन छे ते सलगशे त्यारे ए मेंढो घालशे थ
ईने पोताना थानक पर नशे त्यां घास होशे ते
सलगशे तेथी गाअनो ठोठो सलगशे ने तेथी घो
डाशाला सलगशे तेवारे केटलाएक घोडा बली
नशे ने केटलाएक दाझानशे तेसारु राज घोडाना
वईदने ओशड पुछशे तेसमे सालोतरमां लख्युं छे
तेपरमाणे वईद वांदराना तेलनुं ओशड बतला
वशे तेवारे आपणे मारानशुं. माटे आपण आठे
काणुं मुकी आनन्द करनईए. कहुंछे.

ने पोताना जवनी आशा होए तो ने घेर
नीत कलओ थाअ छे ते घेर छोडी दईए. ने कुटंबमां
कलओ लागो ते कुटंब. ने भीतराईमां कडवां वच
न नीकलवा लागां ते भीतराई. ने राजमां परजपी
डा पांमवा लागी ते राज. ने ने कीरतने कुकरमनो डा
ग लागो ते कीरत. जेशीयां नाशपांमां जेम जणवुं.

एवुं घरडा वांदरानुं वचन सांभली बीजा
वांदरा केहेवा लागा बापाला आवाल पर जमले ओ
म दीशे छे के अमे अमरत सरजा पे दारथ जाईए अं

हां मोज करीए छीए ने आंगणीपर लुगडां घरेणां पे
हेरीए छईए ते तमने गमतुं नथी ने अमाने राज
मां लई नई कडवां बारां फल चवाडवा चाहो छो.
घरडो ते सांभली फशारी थओ अने बोलो रे मुर
खों तमने मारा वचननी दीआद आपशे ने पछी
पशताशो हुं आंहां रहीने माहारी नजरे कुटंबनो
घात नही जोईश एम कही घरडो वांदरो राजमां ग
ओ. केटलाएक दाहाडा गआ तेवारे घरडाए कहुं
हतुं तेमज शघुं बनी आवेवुं ने ते वांदरा नाशपांमा

मारे रे चतुर घर लालच आ घणी खोटी व
सतु छे.

केहेने सोओ रुपीआ मला ते हुनरनी आ
शा करे छे ने हुनर वालो लाजनी अने लाजवालो
करोडनी.

चतुर घर केहेवा लागो भाई एवुं मने थाई
तो जइ रुपे ओनो सोठीपाअ. सुघरणशीधीओलो
भाईने लगपान कीरपा करे तो वांकानुं सीधुं कीय
रानुं सुलटुं थाअ छे. जेम एक आंपलो. कुबडो. अ
ने तरण थाननी बाओडीने थई. तो ताहारु संक
ट केरवुं छे.

चतुर घर पुछे छे ते कथा केहेवी ते केहे. सुघर
णशीधी केहे छे सांभल.

કથા. ૯

આંધલો. કુબડો. અને તરણથાની કંના.

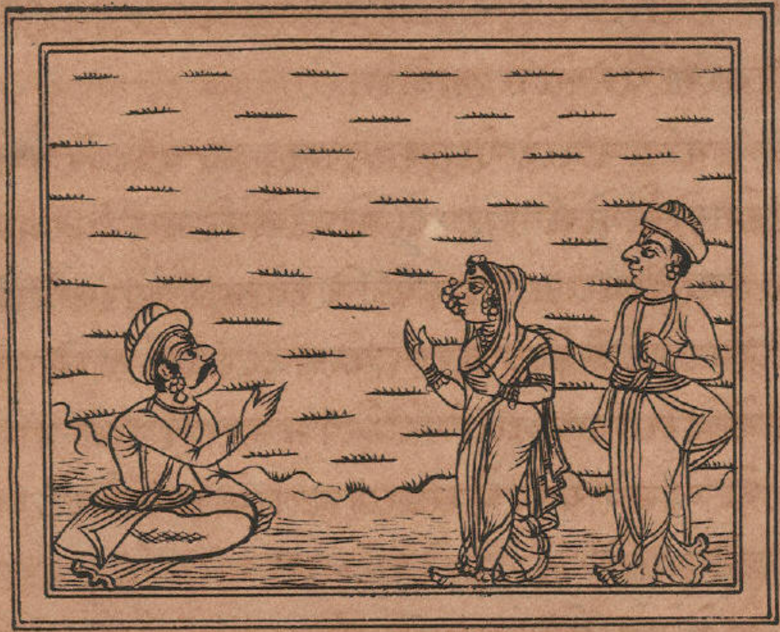

ઉતરદેશમધે મધુપુર એવે નામે નગર તાંહાં મધુશેન નામે રાજા હતો તેને એક કંના થઈ તે કંનાને તરણ થાન. તેનો જનમ શાંતલસીને રાજાએ શેવકોને આગના કરી કે તે અશુભલજણી કંનાને અઘોર રાજમાં મુકી આવો. શેવકોએ વીનંતી કરી રાજાએ ઉપર ડાહા બરામણ શું કહે છે તે શાંતલસી પછી જેક રવું હોએ તે કરો. કહું છે.

ને પુરૂશ બીજાને પીયાર પુછે છે. બીજાનો પીયાર શાંતલે છે. પોતે તે વાતનો પીયાર કરે છે તેની બુધી પચે છે.

પછી તે રાજાએ જાણતા બરામણને બોલાવા

ને પુછું માહારાજ આપી કંનાને શું કરીએ તે કહો. તે બોલા રાજા શાંતલ શાશાતરની વાત.

કંનાનાં તરણ થાન જે પીતાને નજરે પડે છે તેનો નાશ વેહેલો જ થાએ છે.

માટે તમારે એનું દરશણ નહી થવું જોઈએ. ને જો કોઈ એને પરણશે તો તેને એ આપીને આપણા દેશમાંથી કાડી મુકવો. તે શાંતલસી રાજાએ ઢંઢેરો ફેરવો કે જે કોઈ તરણ થાનની રાજકંનાને પરણશે તેને લાખ શોનાની મોહોર મલશે ને દેશ મુકવો પડશે. તે નગરમાં જે મીતર હતા એક આંધલો ને બીજો કુબડો. તે ઢંઢેરો શાંતલસી આંધલો કુબડાને કહે છે કે આપણે બાપાના વાંધા તાંહાં લાખ મોહોર મલે છે તો આ કામ કેમ નહી કરીએ. કહું છે.

લીક. મીતરાઈ. વાચાલપણું. લજાપણું. શુજ. મોલ. આચાર. બુધી. શાશાતર. ડાહાપણું. નીરમલતા. એ શેંધા શુણ જાંહાં એ જય સ્ત્રી શારીપદે છે તાંહાં આવે છે.

એમ પીચાર કરી આંધલો તે કંના પરણયા. તઈ આરથ જો. રાજાએ તેને આપીને લાખ મોહોર પણ આપીને દેશમાંથી કાડી મુકો. આંધલાએ કુબડાને શાથે લીધો તે તરણ જણાં કોઈ શેહેરમાં રહ્યાં તાંહાં રાજકંના મોટી થઈ તારે કુબડા શાથે લાગી જે જેઉએ મન શુબ્રો કરો કે આંધલાને વીજ આપી મારી નાંખીએ. પછી કુબડાએ કોઈ મુએલો શાપ પેદા કરોને રા

નકુંલાએ તેના કટકા કરી હાંડીમાં નાંખ્યાને તે હાંડી ચુલા પર ચડાવીને આંધળાને કહું તમારે શાક શારુ માછલાં પેદા કર્યાં છે તો લગરીક ચુલા પાશે રાંધવા બેશો હું જઈને કામે લાગીછું. આંધળો રાંધવા બેઠો. તેવારે તે શાપના ઝેરની બાફ લાગી તેથી આંખે પડદો આવ્યો હતો તે શાફ થઓ ને દીશવા લાગું તારે હાંડીમાં જુએ છે તો શાપના કટકા જોઆ ને મનમાં શમજ્યો કે આ આ એડીનું ને કુબડાનું કામ. તેવારે કાંઈ નીમીત કરી તેણે તે હાંડી ફોડી નાંખી ને પછી પોતે આંધળાને વેશે ન રહો. એક શમે રાણી કુબડા પાશે શુતી છે તે તેણે જોઈને તેને કરોધ ચડો તેવારે આંધળો લઘેબાએ ડીને ઉપાડીને કુબડાની છાતી પર અફાળી તેથી તેનું તરીજું થાન હતું તે કુખીઆમાં પેશી ગઊંને તે ધકાથી કુબડો પણ શરલ થઓ. એ પરમાણે ભગવાને કીરપા કરી તારે નેવાતો નહી થવાની તે થઈ ગઈ. માટે રે ચકરધર ને ભગવાન કીરપા કરશે તો તું પણ છુટેવાશે એમ કહી શુવરણશીધી પોતાને ઘેર ગઓ.

વીશાળ શરમા રાજપુતરોને કહે છે કે આને લો લ રાખતો નથી. ને થોડું શકરાવીના કોઈ વાતમાં હાથ ઘાલતો નથી તે શુખેથી રેહેછે.

તંતર પાંચમું શમાપત.

ગુજરાતી પંચોપાખ્યાન શમાપત.

ફરહંગ.

આ પુશતકમાં કેટલાએક શબ્દો પારશી લોકોને અજાણ્યા છે તેઓની શમજણ શારૂ તેમાં એના શમેત હેઠલ પરગટ કીધા છે.

અકલ્યાણ	માઠું.
અગ્રજ	શગા.
અઘોર	ડરામણું.
અચેલ	બેશુધ.
અણહીલ	માહીવાલ.
અતીત.	ઘરછોડીને ભગવાં લુગડાં પેરીને એતે
અદરશટ.	નશીબ. કરમ. ભાએગ.
અધમ	નીચું માણશ.
અનરથ	બલા. ફીકર. ઘાત. ને ઘટું ન હોએ તે.
અનાથ	લાચાર જેને કોઈ મદદ નથી.
અનીત	જે શદા રેહેતું નથી.
અપકાર	બીજાનું માઠું કરવું.
અપમાન	કોઈને હીણવું.
અપરાધ	ગુનો. વાંક. ચુક.
અપરાધી	ગુનેગાર.

અપવીતર	નાપાક.
અપાય	ઘાત. દગો. નાશ.
અપરાપત	જે હાથ નહી થયું. જે નહી મળું તે.
અભય	નહી બીહીક એવું વચન.
અભયવચન	બીહીતો નાં એમ કેહેવું
અલીપેક	તજલપર એરખું.
આભુશણ.	ઘરેણું. જવાહીર.
અમર	જેને મોત નથી.
અમરનાદ	ડેંગો. જેને શાન નથી.
અરણ	જંગલ.
અરપણ	આપવું.
અવધી	છેલ.
અવશર	વખત.
અશતુતી	વખાણ.
અશામરથ	નાકુવત. નાજોર.
આખીર	છેવટ.

આકાશપંથ·	આકાશની રાહ·	ઉધાર	શઆદલ-દુનીઆ / નાતંલસમાંથી / છુટવું·
આગના·	કુંભ·કરમારણ	ઉનમત	મસ્તાન·જંદો·
આચાર	ઘરકરમથીનેથા / બધુંકરવું	ઉપકાર	બીજાનુંશારુંકરવું·
આદરમાન	તાજીમ·તાયાન· / આવોજેશોજેમક / ઠીમાનકરવું	ઉપદેશ	શીખામણ·
		ઉપની	ઉપજઆપી·
આરંત	શીરે	અંગરક્ષક	જતનરાખનાર·
આલીંગન	હઈઆનેહઈઈલ / ગાડીનેમલવું	કઠોર	કઠણ·રાંગદીલ· / શાંત્તલસતાંકાન / જેરાથાએજેછેતે·
આશન	જેઠકનેઉપરજે / શીએજેછછેએ·	કપટ·	દગો·
આશરમ	ઘર·	કપરી·	દગાબાજ·મન / જોજોરો
ઈંદરી	હાથ·પગ·આકું·કા / નવગેરેઅંગ·	કપોલ·	ગંગલી·કપુતર
ઈશ્રમીલર	દોસ્ત·જોલજીલા / લોકનેદુજેદુજાએ·	કરણીમાં	કરામાં·
		કરતકારક	કરવાનુંતેરલુંક / રીયુકાતે
ઉચારણ·	મંતરપીહાનેથીમા / ગાશાનીજરાણી / થાએછે·	કરપીણ	જમીન·
		કરેણ	દઆ·
ઉદીઓગ·	મેંહેનત·તરતુર· / ઈલાજ·	કરુણાશાગર·	જીતનનેદઆઆ / વેલેવોશુર·
ઉદીઓગી	મેંહેનતુ·	કરૈપ	જહશુરત·

કઈર	લુંડો·પીડાકરનાર·	કુશીશા·	લુંડોશાગેરદ·
કલપપરજ	જેદેશતમાંઆઉછે / તેપાશેનેમાગીજે / તેઆપેછેતેઆઉ / નુંનામ·	કેથલ	એકલું·કેવલ·
		કોપ	ગુશો·
		કોમલ	શુંવાલું·
		ખડ	ઘાશ·
કલા·	ડીશજ·	ખણીક	થોડોવખતરેહેનેર·
કલેવર	શરીર·	ખાન	ખાવાનીચીજ·ખાણું·
કાકતાલ·	અણચીતું·ઓ / થીલું·	ખેદ	દલગીરી
		ખેમ	શારૂં·મોજમઝી·
કામ	ઈશક·	ગણ	રોગથીછુટવું·
કામના	ઈછા·	ગતી	સુધાપછીમલેછે / તેકેકાણું·મોહાંચ
કામધીકાર	ઈશકથીનેદુજ / થાએછે·મનમાં / થીનેકામથીઉ / છાહથાએછે·	ગમન	ચેઘરાતીજવું·
		ગરવ	તકબ્બુર·મગરૂરી·
કારણ	કામ·	ગદારા	નીચાલોકોલીઓ / મોઢામાંરાખાએ / તેરલું·આણું·
કાલ	વખત·		
કીરત	શારૂંનામ·	ગરૂડ	પંખીજેપરપીશ / ણુઅશવારીકરેછે·
કુકરમ	ભુંડુંકામ·		
કુલ	નશલ·ખાનદાન·	ગંડશથલ	હાથીનુંમાથું·
કુલવાન	ઉંચાખાનદાનનો·	ગંધરવપીપા·	આએજીતેપુરેશ / વખેજનેશગનથ / અછેતેનુંનામ·
કુશલ	શારૂં·		
કુશલતા	ચાલાકી·તાકાહાપણું·		

घोडशाला	घोडानोतबेलो / पायगा·	जीवंत	जंदगी·
		जीवहींशा	जनावरमारवुं· / जीवलेवो·
चतुरंगीसेना	हाथी घोडा·रथ· / पायदल·एचार / जेमांछेतेईलेक·	जुगती	हीकमत·मशालत·
		जुध	लडाई·
चंतातुर	दीलगीरमंद·	जोग	मेलाप·सायोग / ठीक·जोगीनोधरम·
चेशटा	इरमन्रीत·		
चंचल	जेठामनहीं·	जोहार	शलाम·
छडीदार	चोपदार·	ठेकडी	मशकरी·
छतरधर	छतरधरनार·	तडुको	पुकारकरो·
छाया	ओलो·शोभेओ·	तलप	चुंटीझडेलुं·चुनंदा·
छीद्र	काणुं·छेद·	तपशा	जोग·पुजानुंधान·
जगत	जातशमांरहनारुंसरवुं·	तपशी	जोगी·
जथारथ	जेमछेतेम·	तरक	धारीनेमनमांशं / मनसायपी·
जमदुत	मोतनोफीरशतो·		
जलचर	पाणीमांरहेनार·	तरपती	शीरीजशायथवुं· / खुशीथवुं·
जाचक	मागनार·भीखारी		
जाचना	मागवुं·	तरशा	पीआसा·तरस·
जाचवा	मागवा·	तागलोग	धननोलोगने / जरय·
जरण	मंतरपीहाजेथीम / नीशीहेरानथायछे	तीरशाकार	नापरयाकरपी·
जय	जनयर·	तेज	हीर·दुपल·
जयवंत	जानामोटाजय·	तंतर	तापीननीपीछा

दलगतधन	जानार·भरयना / रखाहमी·	नाश	भराणी·नहींथवुं
		नाशवंत	जेनोनाशथायजेवो·
दरोह	तुटुंयाकुवुं·	नील	हररोज·
दयार	जालणुं·हरपालो·	नीती	धरममारगस्थ / याशारीरीत
दहन	बालशमांनांखवुं·		
दान	आपवुंनहीं·होडी / जनेतेआपवुं·	नीतीशास्त्र	धरममारगम / यथाशारीरीत / नीडीताज·
दीरघशुतरी	लांबुलागनार·		
दीपशरीर	जेथीशारगलथा / अलेभदन·	नीधी	जांरण·
		नीमीत	शबब·
दीवेज	नाखुशीनुरामनी	नीरगुण	जेमांगुणनथीते·
दुरजन	लुंडुमाणशादुरामन·	नीरलज	बेडर·
दुशट	लुंडो·चंडाल·	नीरमलता	पाकी·
दोश	दपडो·गुनाह·	नीरवंश	जेमयसाह·
धरम	धरेतेकामकरवुं· / खुदानेलनथाना / मारग·	नीरदय	जेनेदयानहींते·
		नंदीकेशावर	महादेवनेजेश / यालोजेक·
धीड	छी·धीरकार·	पटोल	हयानुंनाम·
धीकार	धीरकार·	परतीछीतर·	जयाब·
धीर	नाडर·	पलीपरसा	भांटीनाकुइमभां / जेरहेछेतेजघरी
धुरत	ठग·चतुर·		
धंन	शाबाश·	पंथ·	मानरीनुंमाणु / जंघेक·
नाली	याडनुलुभ·जेपर / आंकरहेछे·		

पदारथ	कनशन·आयानी कनशन·
परतील	हाफलो·
परतीदीन	दररोज·
परतीगना	अेकरार·पेमान·
परतीपाल	पालवुं·
परथवी	जमीन·
परधन	बीजननो माल·
परपीडा	बीजननुं माठुं करवुं·
परलोक	शरग·बेहेशत·
परब	परब·
परवशा	बीजननेताबे·
परवेशा	पेशवुं·
परअशतरी·	बीजननी आगजेडी·
परशाद	जमण·
परशान	मेहेरबान·खुशी·
पराक्रम	करतुक·
परालबध	नशीब·
परीणाम	आखर·छेडोफल·
परीपुरण	भरेलुं·पुरे·
परीवार	जंदालोकी·ताबेदारो·
परीहार	टालवानुं·
परेत	जेमरीगयोतेमुडदुं·

परेलन·	छीलाक·मेहेनत·
परोपकार	बीजननुं शारुं करवुं·
पशु	हेवान·
पाणीगरण	आगजेडीनो हाथ पकडयो·परणवुं·
पाणीछोडवुं·	आपीदेवुं·
पातर	हाम·वाशण·
पारपत	शान·नशीहत·
पालण	जरदाशत·
पीता	बाप·
पुशट	बेनुं जदन नरेखुं तो·
पुशती	लानगी·तंदुरशती·
पुशप	फुल·
पेढीओ	वेस·
पंचतंतरकप·	पांचआगमलीने
पंडीत	वीदयावालो·भणेलो·
पांजरो	हाडकांनो शांधो·
परकार	तरेहे·
परणाम	शारजमीनपरश पीगेलागवुं· नमशकार
परताप	शामरथ·जोर·
परमाण	शावुं·

परपरताबुं	जहेरकरीपी·
परवीण	कावील·पुरोडाहो·
पराकतन	नशीब·
पराचीत	पाप·
पराणमीतर·	जपनोदोशत·
परापत	पेदा·हाथआवेलुं· मलेलुं·
परारथना	अरज·
परीत	पीआर·हेत·
फूल	मेवा·पेदाश·ईर जेहो·फांटाल·
बरडवुं	पोकारवुं·
बरमा	दुनीआनीपेदाश नेनेहुशतकछेते देवता·
बरमहतीआ	बरामण मारवा नुं पाप·
बल	जोर·
बाधक	जेथी बंधाअ·
बीडुं	बुडतो·दीवुं·बीडुं·
बीज	नुर·
बंधन	बांधो·मेलापण·जे थीबांधेछेते·
बोल·	हर·

लभ	[illegible]
लखंकार	[illegible]
लर	बाहर·
लरतार	मांरीन·पशम·
लरमा	दुनीआंपेदाकरे छेतेदेवता
लाथ	हेत·
लीड	साक·शरम·
लोग	जेशआरमके लोगवीअंतेजीवे सुंदरभलोगवबुं·
लोचन	आखुं·
मठ	लेगीशंनाशीरे हेछेतेघर·
मत	मरालत·
मद	हाथीमातेछेतारे तेनामाथामां थीपाणीजुरेछेते·
ममता	पेआर·मोहबत·
मरजाद	आपणनेवेसा अेक·शरम·
मरतुलोक	दुनीआं·
मरम	दरद·पांड·गुनानी वात·ढांकेलीवात·

महीमा	मोटाईछे·जुलरगी·	पड्राल	डराभणो·
मारण	मंतरथीहीआने थीमाणशनोत्न नलग्नछेते·	पर	हेपलापाशेनेयप हेलुंभागपुं·
		परल	अपपाशनीमानत
मुक्त	दुःखमांथीछुटोते·	परतांत	गुनरीगणींते·
मुरछा	ज्लेहोश·	परपुं	परणपुं·
मोहीत	दीवान्आशक्·	परशरी	परशाप·परशाह·
मंद	धीमो·	परशाण	आंडपा·पेलीआ
रशागमन	ओरीड·दपानीजाइ	परतर	लुगडुं·कुपडुं·
शलनीत	शल्लनीयाशनुं पुरालक·	परालु	कनरा·
		परानी	रंडीआक·डेरी·
राल्लरशाट	तजलपरथीपरा गंदाथआतेराल·	परीकरण	मंतरपीरीआने थीमलीराआप णुंकुंडरेछेते·
रान्हरा	पंजीनुंनाम·		
रेहन	रडपुं·	पाहन	शपारीनुंनापर
लड्डमोह	लाडुंमोहछेतेपंजी·	पायाल·	जडजडकरनार· जोलपामांपाडो·
लुजथ	लाजथी·		
लोड	मुयापछीलयानुं ठेकाणुं·	पीघल	मुशाकेली·जडप एग·हरकत·
लोल	मास्सां·लालय·	पीलेग	लुदांथपुं·
लंपट	दीदा·	पीणा	तंपुरो·
धेडुंक	धीशाणुरेफछेते जेफेशात·	पीनशती	नारापांभेछे·
		पीपत	गरीभी·तंगी·दीकश·

पीरोप·	पांडीपाल·डुशाम लीअनहापत·	शाता	शाहेबी·
		शाती	पाडआगेडी·जश मशाथेमलेछेले·
पीशालार	परार·		
पीराणु·	दुनीआंपालपी नेलाहशातइछेसे हेपता·	शातुती	पजाण·
		शानमान	मोटाइ·
		शनेह	होशदारी·
पीशामे	मनज·	शमरण	छेआह·
पीशारांत	राडेक·पेन·	शमान	शरपुं·
पीलाप	भोरेशाहेरडपुं·	शमानजल	नेलुंलेरशरणुंते
पीघर	गार·ननपरनुं रेहेपानुंघर·	शमापत	पुरं·
		शरग	जेहेशात·छेरनुं शेहेर·
पीहार	मोलनेपाशातेइ रमुं·	शरण	कुंतारोछुंजेमक हीलेनेआपोते·
पेआकरण	जोलमशारइपने कुशाजहशाशालर·	शरणागत	शरणेआपेछेते·
पेग	होड·	शरहरतु	आशोता·डारलक महीनानाहाहाडा
पेराग	दुनीआंहारीनोकुंटा लो·इकीरी·डीहशी·	शरल	शीघो
पेशीआ	रामनणी	शरपलजश	नेभलेतेजानार·
शाकलगुण	शंपाशाराणुण·	शरैप	जुजशुरत·
शगाशामंथी	शगांपालां·	शपापील	ताजे·
शाठ·	ठग·अजील·	शपामी	धणी·
शालडीरत	शाईनाभ·	शपारथ	पोतानुंशारं·

शाशातर अशातर	हथीआरअने मंतरथीदीआ
शाहील	शाथे
शान्ने	शारोन्याहरह
शाधसुं	मलअजकुरीलेपी मलाधवुं
शाधु	लसुंआहमी
शामरथ	कुवल
शार	थुंटीझाढेलुं
शारथक	घटेतेकरवुं
शारशा	पंजीलुंनाम
शायधान	जअरदार
शायधथीले	दीलअगाडीने
शाशातर	अमेदानीईताअे
शाशांग नमशकार	लांबाथईनेप जेपडवुं
शाहशीक	उीलरांडाम
शाहे	मदद
शीतल	थंडो
शीशा	शागरीद
शुकरत	पुन
शुगंध	पुशाबोलरेलो
शुलाअील	कीपालो

शेना	फौज
शेनापती	फौजनोशरदार
शेया	चाकरी
शेकलता	गम
शंकर	फीकरअनथएल आईल
शंजयकर गदापदम	जेयारपीरीशलु हाथमांधरेछे गदातेशोटोने पदमतेकमल फुंदुल
शंगराम	लडाईजंग
शंतल	अचलाह
शंतोश	खुशीराज
शंनाशी	नेशंधुंछोडीअं दुनीकरेछे
शंपत	दोलत
शांत	धीमोनरमुमाणश
हरण	जीरथानजीथी चालयुं
हरश	दीलखुशीखु शी
हीत	फाअेदो

NOT TO BE ISSUED

This book may be kept a fortnight.

14 FEB 1966

8 JUL 1970

NOT TO BE ISSUED

SHML
G5842

ENTERED

G.5842
G 5451
G 4862

NOT TO BE ISSUED

PK
1902
.P2
1853